

REGNSKAP 2012
BUDSJETT 2013

Totalregnskap for **REINDRIFTSNÆRINGEN**

Ø k o n o m i s k u t v a l g

NOVEMBER 2013

Forord

Mandatet til Økonomisk utvalg for reindriften er gitt ved instruks fastsatt av Landbruksdepartementet 16. juli 1993. Utvalgets oppgave er å fremstille et økonomisk grunnlagsmateriale som danner utgangspunkt for forhandlingene om en næringsavtale mellom Staten og reindriftnæringen.

Totalregnskapet for reindriftnæringen, som legges frem i denne rapporten, viser en oversikt over de samlede verdiene som er skapt i næringen ved utnyttelse av produksjonsfaktorene arbeid og kapital. Regnskapet viser altså samlede inntekter, kostnader og resultat for hele reindriftnæringen i Norge. I tillegg til regnskap for 2012 legger utvalget også frem et budsjett for 2013.

Utvalget har medregnet denne rapporten lagt frem 35 totalregnskap for reindriften siden 1978. Til sammen gir disse regnskapene oversikt over reindriftens økonomi i perioden 1975-2012.

Ved siden av å legge frem materiale som viser det økonomiske resultatet for reindriftnæringen totalt, er det også utvalgets oppgave å gi oversikt over utviklingen regionalt for de enkelte reinbeiteområder.

I tillegg er det egne kapitler i rapporten som presenterer henholdsvis reindriftsavtalen, de langsiktige utviklingstrekkene for reindriften (fra 2002 til 2012), husholdsinntekter for familier som driver reindrift, økologiske forhold, samt vurderinger av situasjonen i de ulike reinbeiteområdene.

Reindriftsforvaltningen i Alta er sekretariat for utvalget.

Desember 2013
Lars Johan Rustad

Sammendrag

Sammendrag av reindriftens totalregnskap i perioden 2009-12, og endring fra 2011 til 2012 (1.000 kr), samt budsjett 2013 (1.000 kr)

Regnskaps- poster	Regnskapstall				Endring	Budsjett 2013
	2009	2010	2011	2012	Endring	
Produksjonsbaserte inntekter	182 536	174 259	142 660	122 825	-19 836	159 104
Kjøtt og biprodukter	146 833	141 201	117 554	109 838	-7 717	135 493
Endring i reinjordverdier	8 078	3 696	-3 905	-16 039	-12 135	-5 416
Binæringsinntekter	5 800	6 077	3 582	3 659	77	3 659
Andre prod.bas. innt. 1)	21 826	23 284	25 429	25 367	-61	25 367
Statstilskudd:	84 973	87 198	76 878	65 438	-11 440	71 652
Ordinære tilskudd	53 143	57 824	53 367	42 643	-10 725	48 091
Andre tilskudd	19 186	15 391	12 078	13 758	1 679	13 580
Ekstraordinære tilskudd	0	0	463	579	116	516
Tilskudd til binæringer	3 091	4 082	1 664	2 668	1 004	2 719
Verdiskapningsprogram	2 222	2 830	1 949	873	-1 076	468
Tiltak mot radioaktivitet	935	837	1 532	835	-697	898
Konfl.demp. tiltak rovvilt	6 396	6 233	5 825	4 082	-1 743	5 380
Erstatninger:	67 685	72 155	79 904	76 000	-3 904	76 019
Tap av rein	63 460	66 082	76 098	72 672	-3 426	71 617
Arealinngrep	4 225	6 073	3 806	3 328	-478	4 402
Sum inntekter:	335 194	333 611	299 443	264 262	-35 180	306 775
Kostnader:						
Siidaandelenes kostnader	128 124	139 307	130 724	137 905	7 181	143 873
Felleskostnader	21 471	25 601	23 799	27 170	3 371	27 691
Kostnader i tamreinlag	9 610	7 799	8 893	9 178	285	9 354
Sum kostnader:	159 205	172 707	163 416	174 253	10 838	180 917
Vederlag for arbeid og kap.	175 989	160 905	136 027	90 009	-46 018	125 858
Renter på lånt kapital	6 573	8 354	9 720	9 520	-200	9 492
Vederlag for arbeid og egenkapital						
Totalt (1.000 kr)	169 416	152 551	126 307	80 489	-45 817	116 366
Per årsverk (kr)	169 077	152 857	126 560	85 700	-40 860	121 883
Per siidaandel (kr)	295 149	266 232	221 203	141 957	-79 246	202 121
Sum årsverk	1 002	998	998	939	-59	955
Antall siidaandeler 2)	574	573	571	567	-4	576
Vederlag for arbeid og kapital, eks erstatninger for arealinngrep						
Totalt (1.000 kr)	165 191	146 478	122 501	77 161	-45 339	111 964
Per årsverk (kr)	164 861	146 772	122 746	82 157	-40 589	117 273
Per siidaandel (kr)	287 789	255 634	214 537	136 087	-78 450	194 475

1) Posten omfatter arbeidsinntekter, leieinntekter og andre driftsrelaterte inntekter.

2) Antall årsverk for reindrift i tamreinlagene (38 i 2012) er lagt til antall siidaandeler i samisk reindrift.

Totalregnskapet viser en nedgang i resultatmålene fra 2011 til 2012. Vederlag til arbeid og egenkapital reduseres fra 126,3 mill. kr i 2011 til 80,5 mill. kr i 2012 (-45,8 mill. kr). Målt pr. årsverk reduseres vederlag til arbeid og egenkapital fra kr. 126.560 kr i 2011 til kr. 85.700 i 2012, og målt pr. siidaandel reduseres vederlag til arbeid og egenkapital fra kr. 221.203 i 2011 til kr. 141.957 i 2012.

Sum produksjonsbaserte inntekter reduseres fra 142,7 mill. kr i 2011 til 122,8 mill. kr i 2012 (-19,9 mill. kr). Det er en nedgang i kjøttinntektene på 7,7 mill. kr, mens den totale livdyrverdien er beregnet til -16,0 mill. kr. Kjøttinntektene reduseres som følge av at prisene har en ytterligere nedgang i 2012.

Postene andre produksjonsbaserte inntekter reduseres med 0,06 mill. kr fra 2011, mens posten binæringsinntekter øker med 0,1 mill. kr.

Sum statstilskudd reduseres fra 76,9 mill. kr i 2011 til 65,4 mill. kr i 2012 (-11,5 mill. kr). Reduksjonen kan i all hovedsak knyttes til posten Ordinære tilskudd (-10,7 mill. kr.).

Postene Andre tilskudd og Tilskudd til binæringer øker i forhold til 2011, Verdiskapningsprogrammet/Reinprogrammet samt Konfliktdempende tiltak har en reduksjon fra 2011 til 2012.

Erstatningene for tap av rein ble redusert fra 76,1 mill. kr i 2011 til 72,7 mill. kr i 2012 (-3,4 mill. kr), og erstatningene for arealinngrep hadde en reduksjon fra 3,8 mill. kr i 2011 til 3,3 mill. kr i 2012 (-0,5 mill. kr).

Totalt sett gir dette en reduksjon i de samlede inntektene fra 299,4 mill. kr i 2011 til 264,3 mill. kr i 2012 (-35,1 mill. kr).

Siidaandelens kostnader øker fra 130,7 mill. kr. i 2011 til 137,9 mill. kr. i 2012 (+7,2 mill. kr.) og felleskostnadene øker fra 23,8 mill. kr i 2011 til 27,2 mill. kr i 2012 (+3,4 mill. kr). Tamreinlagenes kostnader økes fra 8,9 mill. kr i 2011 til 9,2 mill. kr i 2012 (+0,3 mill. kr).

I sum gir dette en økning i de totale kostnadene fra 163,4 mill. kr i 2011 til 174,3 mill. kr i 2012 (+10,9 mill. kr).

Renter på lånt kapital reduseres fra 9,7 mill. kr i 2011 til 9,5 mill. kr i 2012 (- 0,2 mill. kr), dette på tross av et litt høyere gjeldsnivå i 2012 sammenlignet med året før.

Inntekter fra andre sektorer og fra annen næringsvirksomhet har stor betydning for økonomien i reindriftsnæringen. Det er i særlig grad kvinner som bidrar med disse inntektene. I 2012 utgjør sum lønn m.v. (lønnsinntekter, andre næringsinntekter, pensjoner og renter) kr. 244.000 i gjennomsnitt pr. siidaandel i samisk reindrift (2011: kr. 220.000). Til sammenligning utgjør kjøttinntektene kr. 179.000 pr. siidaandel i 2012 (2011: kr. 186.000 pr. siidaandel).

Rovvilttapene påvirker resultatet av driften i de fleste reinbeiteområdene. Oppgitte rovvilttap utgjør 86 % av de oppgitte totale tapene av rein i 2011/12 (2010/11: 83 %). I 2011/12 ble det utbetalt erstatninger for 25 % av de oppgitte rovviltapene (2010/11: 31 %).

Antall siidaandeler i samisk reindrift ble redusert fra 533 i 2011 til 529 i 2012 (-4) (korrigert i forhold til tidligere publiserte tall), og reintallet økte fra 249.400 i 2011 til 258.500 i 2012

(+9.100 dyr). Gjennomsnittlig reintall pr. siidaandel økte fra 426 dyr i 2011 til 462 dyr i 2012 (+36 dyr).

Budsjett 2013

Budsjett for 2013 bygger i hovedsak på innrapporterte slaktedata fra registrerte slakterier pr. 26. november, anslag fra slakteriene over hvor mye som forventes slaktet ut året, og regnskapstall pr. 1. november.

Kjøttinntektene forventes å gå opp som følge av økt slakteuttak. Prisene øker i forhold til 2012. Det budsjetteres med en total økning i statstilskuddene. Når det gjelder erstatningene, budsjetteres det med en ubetydelig økning. Erstatningsutbetalinger for rein tatt av rovvilt, arealinngrep og øvrig tap av rein i trafikken framkommer som følge av en gjennomsnittberegning ut fra de tre siste år.

De totale kostnadene og rentekostnadene antas i 2013 å være på omtrent samme nivå som i 2012, men noe justert for områdene i Finnmark med utgangspunkt i at man her forventer en særlig økning i slakteuttaket og dermed høyere slaktekostnader.

Med utgangspunkt i de forutsetningene som ligger til grunn for Økonomisk utvalgs budsjett, er vederlag til arbeid og egenkapital beregnet til 116,4 mill. kr i 2013. Dette representerer en økning på 35,9 mill. kr fra 2012. Endring i samlet livdyrverdi er da inkludert.

Kapittel 1 Čoahkkáigeassu

Boazodoalu oppalašrehketdoalu čoahkkáigeassu 2009-12, ja rievdamat 2011 rájes 2012 rádjái (1.000 kr), ja 2013 bušeahtta (1.000 kr)

Rehketdoalu- poasttat	Rehketdoalulogut				Rievdamat	Bušeahtta
	2009	2010	2011	2012	Endring	2013
Buvttadan dietnasat	182 536	174 259	142 660	122 825	-19 836	159 104
Biergodietnasat	146 833	141 201	117 554	109 838	-7 717	135 493
Ealloárvvu rievdan	8 078	3 696	-3 905	-16 039	-12 135	-5 416
Lassiealáhusdietnasat	5 800	6 077	3 582	3 659	77	3 659
Eará buvttadandietnasat ¹⁾	21 826	23 284	25 429	25 367	-61	25 367
Stáhtadoarjagat	84 973	87 198	76 878	65 438	-11 440	71 652
Njuolggoarjagat	53 143	57 824	53 367	42 643	-10 725	48 091
Eará doarjagat	19 186	15 391	12 078	13 758	1 679	13 580
Earenoamášdoarjagat	0	0	463	579	116	516
Lotnolasealáhus doarj.	3 091	4 082	1 664	2 668	1 004	2 719
Árvoháhkandoarjagat	2 222	2 830	1 949	873	-1 076	468
Doaimmat radioakt. Vuostá	935	837	1 532	835	-697	898
Doaimmat riidoeast.borassp.	6 396	6 233	5 825	4 082	-1 743	5 380
Buhtadusat	67 685	72 155	79 904	76 000	-3 904	76 019
Boazomassimat	63 460	66 082	76 098	72 672	-3 426	71 617
Areálabáhkkemat	4 225	6 073	3 806	3 328	-478	4 402
Supmi sisaboadut:	335 194	333 611	299 443	264 262	-35 180	306 775
Golut						
Doaluid golut	128 124	139 307	130 724	137 905	7 181	143 873
Oktasašgolut	21 471	25 601	23 799	27 170	3 371	27 691
Boazoservviid golut	9 610	7 799	8 893	9 178	285	9 354
Supmi golut:	159 205	172 707	163 416	174 253	10 838	180 917
Buhtadus barggu ja kap ovdd	175 989	160 905	136 027	90 009	-46 018	125 858
Reantut luoikkah.kap ovdda:	6 573	8 354	9 720	9 520	-200	9 492
Buhtadus barggu ja ieškap.ovddas						
Oktiibuot (1000 kr)	169 416	152 551	126 307	80 489	-45 817	116 366
Ovttaskas jahkedoaim. (kr)	169 077	152 857	126 560	85 700	-40 860	121 883
Ovttaskas doaluid (kr)	295 149	266 232	221 203	141 957	-79 246	202 121
Galle jahkedoaimma	1 002	998	998	939	-59	955
Galle ovttaskas doalu ²⁾	574	573	571	567	-4	576

1) Poasta sisttisoallá bargodietnasiid, láigodietnasiid ja eará doaimmadietnasiid.

2) Boazoservviid jahkedoaimmat (38 jagis 2012:s) leat mielde sámi boazodoalu siidaosiid logus.

Oppalašrehketdoallu čájeha ahte boadusmihtut njidjet 2011 rájes 2012 rádjái. Buhtadus barggu ja ieškapitála ovddas njiedjá 126,3 milj. ruvnnos 2011:s 80,5 milj. ruvdnui 2012:s (-45,8 milj. ruvnno). Go mihtida ovttaskas jahkedoaimmaid mielde, de njiedjá buhtadus barggu ja ieškapitála ovddas 126.560 ruvnnos 2011:s 85.700 ruvdnui 2012:s, ja go mihtida ovttaskas siidaosiid mielde, de njiedjá buhtadus barggu ja ieškapitála ovddas 221.203 ruvnnos 2011:s 141.957 ruvdnui 2012:s.

Buvttadandietnasiid submi njiedjá 142,7 milj. ruvnnos 2011:s 122,8 milj. ruvdnui 2012:s (-19,9 milj. ruvno). Biergodietnasat leat njiedjan 7,7 milj. ruvnnuin, ja ealihanbohccuid oppalaš árvu rehkenastojuvvo -16,0 milj. ruvdnui. Biergodietnasat njidjet dan geažil go njuovvanhattit leat ain eambo njiedjan 2012:s.

Eará buvttadandietnasat-poasta lea njiedjan 0,06 milj. ruvnnuin 2011 rájes, ja lassidietnasiid-poasta lassána 0,1 milj. ruvnnuin.

Stáhtadoarjaga supmi njiedjá 76,9 milj. ruvnnos 2011:s 65,4 milj. ruvdnui 2012:s (-11,5 milj. ruvno). Njiedjan čadno earenoamážit Dábálaš doarjagat-postii (-10,7 milj. ruvno).

Poasttat Eará doarjagat ja Doarjja lassiealáhusaide lassánit 2011 ektui, Árvoháhkkanprográmma/Boazoprográmma ja Riidoeastadeaddji doaimmat leat vuoliduvvon 2011 rájes 2013 rádjái.

Boazomassimiid buhtadusat njidje 76,1 milj. ruvnnos 2011:s 72,7 milj. ruvdnui 2012:s (-3,4 milj. ruvno), ja areálabahkkemiid buhtadusat leat njiedjan 3,8 milj. ruvnnos 2011:s 3,2 milj. ruvdnui 2012:s (-0,5 milj. ruvno).

Oppalaččat leat oppalaš dietnasat njiedjan 299,4 milj. ruvnnos 2011:s 264,3 milj. ruvdnui 2012:s (-35,1 milj. ruvno).

Siidaosiid golut lassánit 130,7 milj. ruvnnos 2011:s 137,9 milj. ruvdnui 2012:s (+7,2 milj. ruvno), ja oktasašgolut lassánit 23,8 milj. ruvnnos 2011:s 27,2 milj. ruvdnui 2012:s (+3,4 milj. ruvno). Boazoservviid golut lassánit 8,9 milj. ruvnnos 2011:s 9,2 milj. ruvdnui 2012:s (+0,3 milj. ruvno).

Oktiibuot mearkaša dat ahte ollislaš golut lassánit 163,4 milj. ruvnnos 2011:s 174,3 milj. ruvdnui 2012:s (+10,9 milj. ruvno).

Reantut luoikkahuvvon kapitála dáfus njidjet 9,7 milj. ruvnnos 2011:s 9,5 milj. ruvdnui 2012:s (-0,2 milj. ruvno), vaikko lei ge veaháš stuorát vealgedássi 2012:s ovddit jagi ektui.

Dietnasat eará surggiin ja eará ealáhusdoaimmain leat hui mávssolaččat boazodoalloealáhusa ekonomii. Leat erenomážit nissonolbmot geat ovddastit dáid dietnasiid. 2012:s lei báلكáid submi j.e. (báلكáidietnasat, eará ealáhusdietnasat, penšuvnnat ja reantut) gaskamearálaččat 244.000 ruvno guđege siidaosi nammii sámi boazodoalus (2012:s lei 220.000 ruvno). Buohtastahttima dihte dahke ges biergodietnasat 179.000 ruvno guđege siidaosi nammii 2012:s (2011:s lei 186.000 ruvno guđege siidaosi nammii).

Boraspirevahágiin lea stuora mearkašupmi doaimma bohtosiidda eanas boazodoalloguovluin. Diedihuvvon boraspirevahágit dahket 86 % oppalaš diedihuvvon boazomassimiin 2011/12:s (2010/11: 83 %). Leat máksojuvvon buhtadusat 25 % ovddas 2011/12 diedihuvvon boraspirevahágiin (2010/11: 31 %).

Siidaosiid lohku lea unnon 553:s 2011:s 529:ii 2012:s (-4) (divvojuvvon ovdalis almmuhuvvon loguid ektui), ja boazolohku lassánii 249.400 bohccos 2011:s 258.500 bohccui

2012:s (+9.100 bohcco). Gaskamearálaš boazolohku juohke siidaoasi nammii lassánii 426 bohccos 2011:s 462 bohccui 2012:s (+36 bohcco).

2013 bušeahtta

2013 bušeahtta lea vuosttažettiin ráhkaduvvon raporterejuvvon njuovvandieđuid vuodul maid registrerejuvvon njuovahagat leat dieđihan skábmamánu 26. b. rádjái, das man olu doivot njuovvat jagi loahpageahčái, ja skábmamánu 1. b rehketdoallolouguid vuodul.

Biergodietnasat vurdojuvvojit lassánit dan geažil go njuovvanhivvodat stuorru. Haddi lassána 2012 ektui. Bušetterejuvvo ahte stáhtadoarjagat lassánit oppalaččat. Buhtadusaid dáfus bušetterejuvvo unnideapmi mii ii leat mearkkašahti. Buhtadusmáksimat bohccuid ovddas maid boraspiret goddet, buhtadusmáksimat areálabahkkemiid ja eará boazomassimiid geažil johtolagas rehkenastojuvvojit mañemus golmma jagi gaskameari vuodul.

Ollislaš golut ja reantogolut vurdojuvvojit leat sullii seamma dásis 2013:s go 2012:s, muhto leat veaháš heivehuvvon Finnmárkku guovlluin dan vuodul go doppe vurdojuvvo erenoamáš lassáneapmi njuovvanhivvodagaid dáfus ja nu maiddá lassi njuovvangolut.

Daid eavttuid mielde mat leat Ekonomalaš lávdegotti bušeahtas vuodđun, árvoštallojuvvo buhtadus barggu ja ieškapitála ovddas 116,4 milj. ruvdnui 2013:s. Dát lea 35,9 milj. ruvnno lassáneapmi 2012 rájes. Dalle lea ealihanbohccuid oppalaš árvo rehkenastojuvvon mielde.

Innhold

Innledning:

Forord	1
Sammendrag.....	1
Kapittel 1 Čoahkkáigeassu.....	1
Innhold	1
1. Økonomisk utvalg	1
1.1 Mandat.....	1
1.2 Medlemmer og sekretariat.....	1
1.3 Utvalgets arbeid.....	1
2. Mål og virkemidler i reindriftspolitikken.....	3
2.1 Reindriftspolitiske mål	3
2.2 Reindriftspolitiske virkemidler	4
3. Grunnlag og forutsetninger.....	7
3.1 Prinsipper	7
3.2 Materiale og metode.....	8
4.Totalregnskap 2012 og budsjett 2013	16
4.1 Produksjonsbaserte inntekter.....	16
4.2 Statstilskudd, tiltak mot radioaktivitet og forebyggende tiltak mot rovviltskader	26
4.3 Erstatninger	34
4.4 Kostnader	37
4.5 Kapitalforhold	46
4.6 Antall årsverk og antall siidaandeler.....	48
4.7 Sammendrag av totalregnskapet.....	49
4.8 Budsjett 2013.....	57
Tilleggsinformasjon	62
5. Nærmere om Reindrifftsavtalen	63
5.1 Innledning.....	63
5.2 Reindrifftsavtalen 2013/14	64
5.3 Fordeling av reindrifftsavtalens ramme.....	64
5.4 Reindrifftens utviklingsfond.....	66
6. Langsiktige utviklingstrekk for reindrifften.....	79
6.1 Kjøttinntekter	79
6.2 Statstilskudd og tiltak mot radioaktivitet	84
6.3 Rovvilt.....	86
6.4 Erstatninger	89
6.5 Kostnader	90
6.6 Vederlag til arbeid og egenkapital	93
6.7 Markedsforhold	94
7. Husholdsinntekter for reindrifftsfamilier	99
7.1 Inntekter utenfor reindrifftsnaeringen	99
7.2 Strukturutvikling og sysselsetting	102
8. Vurderinger av materialet.....	113
8.1 Vurderinger av situasjonen i de ulike reinbeiteområdene og sonene.....	113
8.2 Generelle vurderinger.....	138
Vedlegg.....	141
1. Tabeller.....	141

2. Tabelloversikt.....	144
3. Figuroversikt	148
4. Kart over reinbeiteområdene	151
5. Ordforklaringer.....	152

1. Økonomisk utvalg

1.1 Mandat

Ifølge hovedavtalen for reindriftsnæringen mellom Norske Reindriftsamers Landsforbund (NRL) og staten ved Landbruksdepartementet av 26. februar 1993, skal det føres forhandlinger om en løpende reindriftsavtale. Landbruksdepartementet har 16. juli 1993, i medhold av hovedavtalen, fastsatt nærmere instruks for Økonomisk utvalg for reindriften. Utvalgets mandat fremgår av instruksens § 1, der det heter:

"Utvalget skal legge frem et økonomisk grunnlagsmateriale for reindriften som utgangspunkt for forhandlingene mellom Staten ved Landbruksdepartementet og reindriftsnæringen ved Norske Reindriftsamers Landsforbund (NRL) om en næringsavtale for reindriften.

Utvalget har ansvaret for å fremskaffe nødvendige opplysninger, og tilrettelegge materialet for avtalepartene. Materialet skal gi en oversikt over den økonomiske situasjonen i næringen, herunder hovedtrekk i utviklingen, både for den enkelte driftsenhet, distrikter, tamreinlag, områder og for næringen som helhet."

1.2 Medlemmer og sekretariat

Partene oppnevner to medlemmer hver til utvalget. Landbruks- og matdepartementet oppnevner i tillegg en leder etter samråd med NRL. Funksjonstiden er 4 år, og følger Reindriftsstyrets funksjonstid. Økonomisk utvalg ble første gang oppnevnt i januar 1977. Økonomisk utvalg har følgende sammensetning for perioden 2010-2013:

- Lars Johan Rustad, leder, fung.dir., Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning
- Karen Anette Anti-Oskal, reineier, Målselv, Norske Reindriftsamers Landsforbund
- Anders Isak Oskal, reineier, Kautokeino, Norske Reindriftsamers Landsforbund
- Morten Floor, seniorrådgiver, Landbruks- og matdepartementet
- Ing-Lill Pavall, reindriftsagronom, Reindriftsforvaltningen Nordland

Varamedlemmer:

- Per M. Sara, sekretær, Norske Reindriftsamers Landsforbund
- Berit Kristiansen, rådgiver, Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning (NILF)

Reindriftsforvaltningen i Alta er sekretariat for utvalget.

1.3 Utvalgets arbeid

Utvalgets oppgave er å legge frem et materiale som viser det samlede økonomiske resultatet for reindriftsnæringen totalt og regionalt. I tillegg skal utvalget beregne det økonomiske resultatet og utviklingen regionalt for de enkelte reinbeiteområder.

Bortsett fra selve utarbeidelsen av tabeller og figurer til publikasjonen, har hovedoppgaven dette året vært å få ferdigstilt den nye arbeidstidsundersøkelsen for reindriftsnæringen. Det har lenge vært behov for oppdaterte tall til beregning av årsverk i næringen. Undersøkelsen er gjennomført i løpet av 2012 og 2013, og er utført av NILF i samarbeid med Økonomisk utvalg. Data fra undersøkelsen er nå bearbeidet og tallene er tatt i bruk fra og med årets publikasjon.

Rapporten inneholder også egne kapitler som presenterer henholdsvis reindrifftsavtalen, langsiktige utviklingstrekk for reindriften (fra 2002 til 2012), og husholdsinntekter for reindriftsfamilier.

2. Mål og virkemidler i reindriftspolitikken

De reindriftspolitiske målene bygger i dag i hovedsak på St.meld. nr. 28 (1991-1992) – *En bærekraftig reindrift* og Meld. St. nr. 9 (2011-2012) *Velkommen til bords*. De økonomiske virkemidlene fremgår av de årlige reindriftsavtalene, mens de juridiske virkemidlene er gitt i Lov om reindrift (reindriftsloven) av 15. juni 2007 nr. 40.

2.1 Reindriftspolitiske mål

Mål og retningslinjer for reindriftspolitikken er trukket opp i St. meld. nr. 28 (1991-1992) *En bærekraftig reindrift*, og av Stortinget i Innst. S. nr. 167 (1991-1992). I innstillingen konkretiseres ”En bærekraftig reindrift” gjennom målene om en økologisk, økonomisk og kulturelt bærekraftig reindrift. Målene står i innbyrdes sammenheng; økologisk bærekraft gir grunnlag for økonomisk bærekraft, og sammen gir økologisk og økonomisk bærekraft mulighet for å ivareta og utvikle kulturell bærekraft.

Økologisk bærekraft forutsetter at det legges avgjørende vekt på å forvalte beitegrunnet slik at beitebalansen sikres. Dette oppnås ved regulering av reintallet og ved økt oppmerksomhet på effektene av ulike typer inngrep i ressursgrunnet. Inngrep i ressursgrunnet kan være ulike typer utbygginger, forurensninger og menneskelige inngrep – inkludert næringens egen utøvelse i form av barmarkskjøring, gjerdebygging o.l. Målsettingen forutsetter videre at det ut fra overordnede nasjonale mål om en bærekraftig utvikling gjennomføres en beitebruk og driftsmessig tilpasning i reindriften som skjer på naturens premisser, og som bevarer og utvikler miljøkvalitet i vid forstand.

Økonomisk bærekraft forutsetter at det legges vekt på produktivitet, kostnadseffektivitet, inntektsnivå og inntjeningsvevne. Det forutsetter videre at det er et rimelig forhold mellom næringens ressursgrunnlag og det antall mennesker som skal finne inntekts- og sysselsettingsmuligheter i reindriften, med de markeds- og inntektsmuligheter som er til stede. En bedre utnyttelse av verdiskapingspotensialet er sentral i denne sammenheng. Næringen har stor betydning for opprettholdelse og utvikling av et levende samisk samfunn – økonomisk, sosialt og kulturelt. Stabil sysselsetting og klare rammebetingelser for den enkelte næringsutøver bidrar til at reindriften kan stå frem som sentral bærer av samisk kultur.

Målsettingen om *kulturell bærekraft* forutsetter at reindriftspolitikken også ses i en samepolitisk sammenheng. Sikring av næringens materielle grunnlag blir i en slik sammenheng en nødvendig del av en kulturell bærekraft.

I etterkant av behandlingen av St. meld. nr. 28 (1991-1992) har Stortinget to ganger i året behandlet reindriftspolitikken – ved den årlige reindriftsavtaleproposisjonen og ved behandlingen av det årlige statsbudsjettet. Regjeringen og Stortinget har videreført hovedlinjene i meldingen, men det er også gjennomført løpende og nødvendige tilpasninger, og nye momenter i forvaltningen av reindriften har blitt vektlagt.

Våren 2012 behandlet Stortinget Meld. St. nr. 9 (2011-2012). Ved behandlingen av meldingen sluttet Stortingets flertall seg til Regjeringens reindriftspolitik. I innstillingen viste

Næringskomiteen til at regjeringen vil sikre ei bærekraftig reindriftsnæring gjennom tilpasset reintall, reduserte tap og økt produksjon. I den forbindelse understreker komiteen betydningen av at reintallet reduseres i de områder der det er for mye rein, og at dette også er svært viktig for å ivareta hensynet til dyrevelferd.

Flertallet i komiteen sluttet seg til at delmålene om en økologisk, økonomisk og kulturell bærekraft blir videreført. Mindretallet, bestående av representanter fra Høyre og Fremskrittspartiet, påpekte at målet om kulturell bærekraft som er beskrevet i meldingen, vil forsterke reindriftens problemer og vil ikke være forenlig med delmålene om økologisk og økonomisk bærekraft. Videre påpekte disse at reindriften, som andre næringer, må ta inn over seg at en modernisering av driften ved hjelp av teknologi også vil medføre behov for færre hender i næringen.

Flertallet støtter også at næringsaspektet i de reindriftspolitiske virkemidlene forsterkes. I den forbindelse ble det påpekt at reinkjøtt er en arktisk delikatesse som har et markedspotensial som bør utnyttes i større grad enn i dag, og det er viktig at næringen øker sin innsats med produktutvikling og markedsføring.

I forbindelse med daværende regjeringens arbeid med å forenkle og effektivisere den offentlige forvaltningen av reindrifta ble det understreket at gjennomføring av reindriftspolitikken forutsetter en effektiv offentlig forvaltning av reindrift. Videre at forvaltningen må kunne ivareta en god dialog og samhandling med reindriften og med samfunnet for øvrig.

Vinteren 2013 behandlet Stortinget Riksrevisjonens undersøkelse av bærekraftig reindrift i Finnmark. Ved denne behandlingen viste Stortinget til at store deler av Finnmarksvidda er overbeitet fordi reintallet ikke er tilpasset beitegrunnlaget. Det ble trukket fram at reintallet har økt med 40 prosent siden 2002 og fram til 2010, og at det nå er avgjørende å få gjennomført pågående prosesser for å redusere reintallet i Finnmark. Det ble trukket fram at reindriftslovens formulering om at reindriften også skal være kulturelt bærekraftig, kan stå i motsetning til målene om økonomisk og økologisk bærekraft. Videre at de to siste målene da må være overordnet målet om kulturell bærekraft. Videre ble det påpekt at det er Landbruks- og matdepartementst ansvar å sikre en økologisk bærekraftig reindrift i Finnmark, samt at det ble anmodet om at de virkemidlene som finnes i reindriftsavtalen også blir benyttet til å få ned reintallet.

Høsten 2013 ble det regjeringsskifte. Den nye regjeringen har i sin regjeringserklæring signalisert at de vil legge frem en stortingsmelding om bærekraft i reindriften. Videre ønsker de å endre reindriftsloven slik at økologisk bærekraft prioriteres. I tillegg ønsker ny regjering å ha større oppmerksomhet omkring å sikre næringens rammevilkår slik at næringen på sikt blir mindre avhengig av overføringer, samt likebehandle bønder og reineiere når det gjelder avgifter på driftsmidler.

2.2 Reindriftspolitiske virkemidler

Reindriften er regulert gjennom reindriftsloven av 15. juni 2007. Loven konstituerer ikke reindriftsretten, men gir en nærmere definisjon av innholdet i disse rettighetene, samt en regulering og styring av utøvelsen. Dette innebærer at reindriftens rettsstilling ikke er uttømmende regulert gjennom loven. Loven må suppleres med rettigheter ervervet gjennom

sedvane, alders tids bruk m.v. I reindriftsloven legges det opp til en større grad av egenforvaltning av interne forhold i reindriftsnæringen, enn hva som har vært tilfelle tidligere. Det arbeidsmessige fellesskapet siida utgjør et viktig element i bestemmelsene om intern organisering. Begrepet siidaandel har erstattet driftsenhetsbegrepet.

Formålet med reindriftsloven (§ 1) er å legge til rette for en økologisk, økonomisk og kulturelt bærekraftig reindrift med basis i samisk kultur, tradisjon og sedvane til gagn for reindriftsbefolkningen selv og samfunnet for øvrig. For å nå disse målene skal loven gi grunnlag for en hensiktsmessig organisering og forvaltning av reindriften. Reindriften skal bevares som et viktig grunnlag for samisk kultur og samfunnsliv i samsvar med Grunnloven § 110 a og folkerettens regler om urbefolkning og minoriteter. Loven skal videre bidra til sikring av reindriftsarealene i det samiske reinbeiteområdet som reindriftens viktigste ressursgrunnlag.

Ansvar for sikring av arealene påhviler både innehavere av reindriftsretten, øvrige rettighetshavere og myndighetene. Utenfor det samiske reinbeiteområdet skal loven legge forholdene til rette for en økologisk og økonomisk bærekraftig utnyttning av reinbeiteressursene i de områder der reindrift foregår. Det påpekes for øvrig at det er en rekke juridiske styringsverktøy ved siden av reindriftsloven som har betydning for reindriften. Herunder nevnes plan- og bygningsloven, naturmangfoldloven, energiloven, fjelloven og finnmarksloven.

Historisk har man omtalt reindriftsretten som en kollektiv rett. Dette innebærer at det er samene som sådan som har ervervet en rett til å drive reindrift på de arealer hvor det fra gammelt av har vært utøvet slik bruk. Det er reindriftssamene som etnisk gruppe som er bærere av denne rettigheten, og ikke enkeltpersoner eller mindre grupperinger innenfor dette kollektivet. Den enkelte har en andel i den kollektive rett, og ikke eksklusive rettigheter som nyter særskilt vern internt. Dette utgangspunktet vil i dag måtte nyanseres. I den senere tid har det innenfor reindriftsretten skjedd en relativt stor rettsutvikling knyttet til rettigheter. Både rettspraksis, arbeidet med rammebetingelser i reindriften og arbeidet frem mot en ny lov viser klart at siidaer kan etablere særskilte rettigheter over den grunn de disponerer. Reindriftsloven har en rekke bestemmelser som klargjør og fremhever at det skal tas hensyn til etablerte rettigheter.

Stortinget godkjente 1. juni 1993 Hovedavtalen for reindrift (St.prp. nr. 66 (1992-1993)), og ga Landbruksdepartementet (nå Landbruks- og matdepartementet) fullmakt til å forhandle med Norske Reindriftsamers Landsforbund (NRL) om ettårige avtaler for reindriftsnæringen. Reindriftsavtalen er, ved siden av reindriftsloven, det viktigste operative redskapet for å følge opp målene og retningslinjene i reindriftspolitikken. Gjennom reindriftsavtalen bestemmes bruken av de *økonomiske virkemidlene*, bl.a. ut fra reindriftslovens intensjon og bestemmelser. Dette skal bidra til at utviklingen går i retning av de målene som Stortinget har fastsatt.

Det vises til kapittel 5 for nærmere omtale av reindriftsavtalen.

Ut over de nevnte virkemidlene viser Økonomisk utvalg også til gjeldende konsultasjonsavtale mellom statlige myndigheter og Sametinget. Som urfolk har samene rett til å bli konsultert i saker som angår dem. Denne retten er nedfelt i ILO-konvensjon nr. 169 om urfolk og stammefolk i selvstendige saker, artikkel 6. Konvensjonen ble ratifisert av Norge den 19.06.1990. I Avtale om prosedyrer for konsultasjoner mellom statlige myndigheter og Sametinget er det fastsatt nærmere prosedyrer for hvordan konsultasjonene med Sametinget skal foregå. Ved kongelig resolusjon 1. juli 2005 ble det stadfestet at de

avtalte prosedyrene skal gjelde for hele statsforvaltningen. Statlige myndigheter kan også ifølge denne avtalen ha en plikt til å konsultere med andre samiske interesser i tillegg til Sametinget. Dette gjelder særlig i saker som direkte berører samiske næringer, slik som reindriften, og kan bl.a. være i forbindelse med utarbeidelse av verneplaner, etablering av energitiltak, samt ved leting og utvinning av mineraler innenfor reinbeiteområdene. Dette er bl.a. påpekt i St. meld. nr. 28 (2007-2008) *Samepolitikken* der det heter at ”Ved større utbyggingstiltak og verneforslag (jf. kapittel 20.2) må reindriften konsulteres. Det vil ikke være tilstrekkelig bare å konsultere Sametinget i slike saker. Det er viktig at det legges opp til gode prosesser som forfølger konsultasjonsordningens formål, og som utgangspunkt vil det være det enkelte reinbeitedistrikt som må konsulteres.” Konsultasjoner med reindriften vil bidra til å få frem nødvendig kunnskap om hvordan slike tiltak vil virke inn på reindriften.

3. Grunnlag og forutsetninger

3.1 Prinsipper

Totalregnskapet for reindriften viser en oversikt over verdiene som skapes i næringen ved utnyttelse av produksjonsfaktorene arbeid og kapital. Kalenderåret er utgangspunkt for beregningene. På grunn av ulik periodisering er opplysninger om slakteuttak i totalregnskapet ikke direkte sammenlignbare med tilsvarende opplysninger i ressursregnskap for reindriftsnæringen som tar utgangspunkt i driftsår.

Publikasjonen er inndelt i åtte kapitler. I hovedoversikten i kapittel 4 er regnskap for 2012 sammenlignet med regnskapene for de fire foregående år. Budsjett for 2013 presenteres i kapittel 4.8. Kapittel 5 omhandler reindriftsavtalen, med spesiell vekt på tilskuddsordningene. I kapittel 6 presenteres langsiktige utviklingstrekk for reindriften (fra 2003 til 2012). Kapittel 7 omhandler husholdsinntekter og strukturelle forhold, mens kapittel 8 gir en vurdering av utviklingen både totalt og i de ulike reinbeiteområdene – i hovedsak på bakgrunn av nøkkeltall fra kapitlene 4, 6 og 7.

I reindriftsloven benyttes begrepet siidaandel. Tallmaterialet legges fra og med 2007 fram pr. siidaandel. Disse tallene vil være direkte sammenlignbare med tall knyttet til det tidligere begrepet driftsenhet.

Næringens kjøttinntekter omfatter førstehåndssalg og hjemmeforbruk av ikke foredlede produkter av rein – slik som kjøtt, innmat, skinn og gevir. Inntektene korrigeres for endringer i den samlede livdyrverdien. I tillegg til inntektene fra salg av ikke foredlede reinprodukter, er binæringsinntekter, andre produksjonsbaserte inntekter, statstilskudd og erstatninger med på inntektssiden i totalregnskapet.

På kostnadssiden inngår næringens bruk av varer og tjenester fra andre sektorer. Posten er inndelt i siidaandelens kostnader, distriktenes kostnader (felleskostnader) og kostnader i tamreinlag.

Resultatmålet som beregnes viser vederlag til arbeid og kapital. Arbeid består av næringsutøvernes egen arbeidskraft og leid arbeid. Utgifter til leid arbeid tas derfor ikke med under kostnader. Ved å gjøre fradrag for renter på lånt kapital, fremkommer vederlag til arbeid og egenkapital. Resultatet beregnes samlet for næringen, pr. årsverk og pr. siidaandel. Som hovedregel er alle beregninger som ligger til grunn for fremstillingen, gjort uten forkortelser og med flere desimaler enn det som fremkommer i tabellene. Dette innebærer at det i enkelte tabeller ikke er nøyaktig samsvar mellom del- og totalsummer. Totaltallene er basert på originaldata og er således korrekte.

3.2 Materiale og metode

Generelt

Gruppering av tallmaterialet

Datamaterialet er i hovedsak gruppert etter reinbeiteområder. Som følge av ulike driftsforhold er imidlertid Øst-Finnmark reinbeiteområde oppsplittet i Polmak/Varanger og Karasjok. Polmak/Varanger er ikke et ensartet sogn. Delingen er først og fremst begrunnet med et ønske om å skille ut Karasjok, slik at dette sognet kan sammenlignes med Vest-Finnmark reinbeiteområde. Fra og med 2006 er resultatene fra Karasjok splittet opp i to soner; Karasjok øst og Karasjok vest, samt Vest-Finnmark i tre soner; Kautokeino øst, Kautokeino midt og Kautokeino vest. Denne splittingen er gjort i kapittel 4 og kapittel 5.5. Årsaken til dette er ønske om å fremstille sammenlignbare resultater over tid i allerede eksisterende soner innenfor disse områdene som er store og har ulik driftsformer.

Tidsangivelse

Datamaterialet i totalregnskapet er i hovedsak knyttet til kalenderår, men tallmateriale som er hentet fra reineierens Melding om reindrift (ressursregnskapet) gjelder for driftsåret. Et driftsår varer fra 1. april (inngående beholdning) til 31. mars påfølgende år (utgående beholdning). I totalregnskapet brukes foregående driftsårs korrigerede utgående beholdning som utgangspunkt når det gjelder fastsettelse av antall aktive siidaandeler og reintall i kalenderåret. Dette betyr at antall aktive siidaandeler og korrigert reintall pr. 31. mars i driftsåret 2011/12 gir henholdsvis antall aktive siidaandeler og reintall i kalenderåret 2012. Det er gjort tilbakeregninger i forhold til tidligere publisert materiale for faktiske korreksjoner i reintallet.

Produksjonsbaserte inntekter

Priser

I utarbeidelsen av totalregnskapet er det bruttopris fra slakteriene som legges til grunn for beregning av kjøttinntektene. Slakteriene skal rapportere månedlig til Reindriftsforvaltningen, og rapporten skal blant annet inneholde brutto- og nettopris pr. skrott.

Årsaken til at totalregnskapet baserer seg på bruttopris, er at slakte- og fraktkostnadene blir ført opp som kostnader i totalregnskapets kostnadskapittel. Ved beregning av vederlag til arbeid og egenkapital er kostnadene trukket fra inntektene. Bruttopris består dermed av skrottopris med tillegg av slakte- og fraktkostnader, eks.mva. Nettoprisen er kun skrottopris.

Rapporteringene fra slakteriene hadde flere feil i årene 2006 – 2009. Dette gav utslag på gjennomsnittlige priser pr. kg produsert kjøtt. Feilen kunne spores tilbake til 2006, men uregelmessigheter i innrapporteringen fra slakteriene på brutto- og nettopriser gjorde det ikke mulig å beregne nye priser for årene tilbake i tid uten å gjennomføre nye runder med rapportering. Den største feilfaktoren var varierende plassering av brutto- og nettopriser (i feltene på rapporteringsfilene). Det ble også brukt ulike definisjoner av brutto- og nettopriser, og i noen tilfeller ga dobbeltførte frakt- og slaktekostnader for høy bruttopris. De slakteriene som har hatt feil er 3 av de største slakteriene, og i 2009 sto disse alene for 72 % av den totale slaktingen.

Beregningene ble korrigert for året 2009. Siden 2009 har rapporteringen vært mer konsekvent. Fra og med 2009 er det beregnet reelle gjennomsnittspriser.

Konsekvensene av feilrapporteringene er at gjennomsnittsprisene for årene 2006-2008 er for høye. Dette gir for høye kjøttinntekter. Det totale inntektsbildet for næringen i denne perioden er dermed ikke korrekt. Økonomisk utvalg har forsøkt å synliggjøre dette i alle figurene som omhandler inntekt og resultat ved å sette inn en merknad om bruddet mellom 2008 og 2009.

I tillegg til feilrapporteringen fra slakteriene og konsekvensene av dette, har man fra og med kalenderåret 2009 vurdert konsekvensene av leieslakt i den totale prisberegningen. Leieslakt inngår i slakterienes rapporteringer, men i og med at det kun oppgis kostnader for selve slaktingen, vil disse være med på å trekke gjennomsnittsprisen pr. kilo kjøtt ned.

I det totale slakteuttaket er kvantum av leieslakt inkludert, men i prisberegningene er leieslaktet trukket ut. Ved beregning av totale kjøttinntekter er leieslaktet igjen iberegnet i kvantumet, og de totale inntektene baserer seg dermed på det totale kvantumet levert slakteri, multiplisert med gjennomsnittsprisen som er funnet ved å trekke ut leieslaktet. Denne metoden er benyttet fra og med 2009. På enkelte områder ga dette store utslag i inntektsbildet, og spesielt i Troms fikk man en høyere gjennomsnittspris og forbedring av resultatmålene. For nærmere informasjon om de enkelte reinbeiteområdene, se sammendrag av totalregnskapet i kap. 4.7, samt kap.8.1.

Med bakgrunn i ovenstående kan vi dermed kun sammenligne prisene for 2012 med prisen for perioden 2009-2011. For tidligere år (2008 og eldre) bygger ikke datagrunnlaget på de samme forutsetningene. Nøyaktigheten er dermed ikke god nok for direkte sammenligning. Konsekvensene av brutto/netto-problematikken gjorde at gjennomsnittlig pris pr. kg kjøtt ble redusert, mens konsekvensen av å ta ut leieslaktet gjorde at prisen igjen økte noe i forhold til tidligere metode for prisberegning.

Kjøttinntekter

Ut fra de data Økonomisk utvalg har tilgang til, er det ikke mulig å skille ut inntekter fra kjøtt og inntekter fra biprodukter fra de totale kjøttinntektene. Med begrepet biprodukter menes de delene av reinsdyret som ikke benyttes til den ordinære kjøttproduksjonen, eksempelvis horn, skinn, hjerte, lever og blod. Dette innebærer at betegnelsen kjøttinntekter omfatter inntektene av kjøtt og biprodukter *til sammen*. Slakterapporter fra registrerte slakteribedrifter danner grunnlag for beregning av offentlig godkjente slakt. Fra og med kalenderåret 1999 er disse opplysningene hentet fra Reindriftsforvaltningens database "Basis". Her er alt slakt fra slakteriene registrert på eiernivå med opplysninger om vekt, pris, alder og kjønn for hvert enkelt slaktedyr. I 2009 ble forvaltningens nye databasesystem "Grunnmur" tatt i bruk og mange av opplysningene er hentet derfra.

Utgangspunktet for beregning av privat forbruk og omsetning er satt til 20 dyr pr. siidaandel. For tamreinlagene er privat forbruk og omsetning satt til 50 dyr til sammen. For regnskapsåret 2012 har man fortsatt valgt å holde fast ved forutsetningen om et gjennomsnittlig uttak på 20/50 dyr. Dette gjøres for å sikre et sammenlignbart datagrunnlag fra år til år. Det understrekes at utvalget fortløpende vurderer grunnlaget for beregning av privat forbruk og omsetning med utgangspunkt i gjeldende forskrifter og data fra Melding om reindrift.

Privat forbruk og omsetning regnes å ha samme verdi pr. kg som slakt (voksne dyr) ved registrerte slakterier. Samlet for hele reindriften beregnes gjennomsnittspris ved å veie den totale prisen i det enkelte reinbeiteområde i forhold til områdets totale kvantum.

For øvrig bemerkes det at fra og med 2003 har flere av slakteriene innrapportert betydelig høyere priser. Dette har sammenheng med endringene i tilskuddsordningene over

Reindrifftsavtalen fra og med driftsåret 2003/2004 – herunder særlig innføringen av produksjonspremien og minimumskravet på 50.000 kr i avgiftspliktig inntekt fra salg av rein i siidaandelnehaver(ne)s merke for å være tilskuddsberettiget.

Endring i den samlede livdyrverdien

Ved å korrigere kjøttinntektene for endringer i den samlede livdyrverdien, fremkommer næringens *produksjonsinntekter*. Endringer i livdyrverdien er et uttrykk for verdien av bestandsendringer – dvs. *endringer i reintall, flokksammensetning og dyrevekter* – i løpet av en periode. Siden kalenderåret er utgangspunkt for beregningene i totalregnskapet, er det verdien av endringene i den totale livdyrverdien fra 1. januar til 31. desember som er interessant.

Reintall pr. 1. januar 2012 beregnes på grunnlag av korrigert reintall pr. 31. mars 2012 (korrigert utgående beholdning i driftsåret 2011/2012) og slakteuttak fra 1. januar til 31. mars 2012. Reintall pr. 31. desember 2012 estimeres med utgangspunkt i *beregnet korrigert reintall*¹ pr. 31. mars 2013 (beregnet korrigert utgående beholdning i driftsåret 2012/2013) og slakteuttak fra 1. januar til 31. mars 2013. Endringer i antall og vekt for voksen rein og kalv beregnes separat.

Reintallet pr. 1. januar varierer fra år til år, både på grunn av reelle endringer i reintallet og på grunn av forskyvning i slakketidspunkt. Bestandsendringer fra 1. januar til 31. desember i kalenderåret verdsettes til full slakteverdi. Verdiøkning inntektsføres, mens verdinedgang føres til fradrag. Verdiendringer som følge av endret prisnivå påvirker ikke inntektsnivået, da det tas utgangspunkt i samme pris for inngående og utgående beholdning.

Binæringsinntekter

Binæringsinntektene omfatter inntekter fra duodji og utmarksnæringer, og er en integrert del av den samiske reindrifftsøkonomien. Et helhetlig bilde av økonomien forutsetter derfor en synliggjøring av disse inntektene.

Andre produksjonsbaserte inntekter

Posten ”Andre produksjonsbaserte inntekter” omfatter arbeidsinntekter, leieinntekter og andre driftsrelaterte inntekter. Arbeidsinntektene beregnes med utgangspunkt i Reindrifftsforvaltningens regnskapstall over utbetalinger til reindrifftsutøvere på postene ressursovervåking (veiing, telling, beitekartlegging og beiteovervåking) og måling av radioaktivitet. De øvrige postene beregnes på grunnlag av det samme materialet som siidaandelenes kostnader beregnes ut fra.

Statstilskudd, tiltak mot radioaktivitet og forebyggende tiltak i forhold til rovviltskader

Tilskudd med inntektsvirkning

Tilskudd med inntektsvirkning for reindriffts-næringen er med i totalregnskapet under betegnelsen inntektsoverføringer. Posten er inndelt i direkte tilskudd, andre tilskudd og ekstraordinære tilskudd.

De direkte tilskuddene gjennom sammenligningsperioden omfatter distriktstilskudd, produksjonstilskudd/-premie, driftstilskudd inkl. etableringstilskudd, kalveslaktetilskudd, tidligslaktetilskudd (til og med 2011), ektefelle- og samboertillegg, samt særskilt tilskudd til siidaandeler i Vest-Finnmark (f.o.m 2010 t.o.m 2012). Som følge av endringer i

¹ Korrigert reintall pr. 31. mars 2012 beregnes på grunnlag av ukorrigert reintall pr. 31. mars 2012

Reindriftsavtalen fra og med 2003/2004, er ikke postene produksjonstilskudd, de ulike typer driftstilskudd og ektefelle tillegg fra og med 2004 direkte sammenlignbare med tilsvarende tilskudd for tidligere år.

Andre tilskudd gjennom sammenligningsperioden omfatter tilskudd til investeringer (gjerder, bygninger og anlegg), pramming/transport, utdanningsstipend (avviklet over en treårsperiode fra og med 2009), fagbrevordning i reindriften, tilskudd til barnehager (utgått 2008), tiltak konvensjonsbeiter, avviklingslønn (utbetalinger til og med 2010), tidligpensjon, ordning med avløsning ved svangerskap/fødsel. Tilskudd til innløsning av siidaandeler vil gjelde fram til det enkelte distrikt har fått godkjent sine bruksregler. Fra og med 2004 er avviklingsbonus i forbindelse med reinstalltilpasningen i Vest-Finnmark tatt med under innløsning av siidaandel. Enkelte av tilskuddene er under avvikling, men tas med i oversikten da det i tabellene framkommer tall knyttet til postene.

Posten ekstraordinære tilskudd har rommet ulike ordninger over tid. Eksempler i denne sammenheng er tap ved ulykker og implementering av bruksregler. Utbetalte erstatninger over reindriftsavtalen tas med under erstatninger.

Tilskudd til næringskombinasjoner

Tilskudd til næringskombinasjoner omfatter midler til etablererstipend, investeringstilskudd og driftsstøtte til næringskombinasjoner, forvaltet av Sametinget.

Sametinget har opprettet en egen næringsavtale for duodji som trådte i kraft 1. januar 2006. Innføringen av denne næringsavtalen innebærer endringer i tilskuddsordningene. Fra og med 2006 kan det over denne avtalen gis støtte til forprosjekter, produktutvikling, markedsføring og investeringer. Samtidig kan det gis etablererstipend, tilskudd til utnyttelse av utmarksressurser og kompetanseheving for å utvikle næringsvirksomheter. Over næringsavtalen for duodji kan det også gis støtte til henholdsvis utviklings- og investeringstiltak, drift og velferdsordninger.

Verdiskapingsprogrammet og Reinprogrammet

I 2001 ble Verdiskapingsprogrammet for reindrift etablert. Programmet har som formål å øke verdiskapingen i reindriftsnæringen på en slik måte at det kommer reieneierne til gode. Administrasjon av programmet er lagt til Innovasjon Norge, avdeling Troms. Tilskudd over verdiskapingsprogrammet er med i totalregnskapet som egen post under statstilskudd. Utbetalingene fra Verdiskapingsprogrammet direkte til reieneier varierer noe fra år til år.

VSP Rein har ikke hatt en fastsatt tidshorison, men avtalepartene har løpende evaluert og blitt enige om videreføring av programmet gjennom de årlige avtaleforhandlingene. I forkant av forhandlingene for avtalen 2012/2013 ble det foretatt en helhetsvurdering av måloppnåelsen, og denne ble ikke funnet tilstrekkelig. Verdiskapningsprogrammet ble derfor avviklet høsten 2012, og erstattet av et nytt program (tilsvarende Lokalmatprogrammet som er finansiert over jordbruksavtalen). Det nye programmet, kalt Reinprogrammet, ble gjort operativt fra høsten 2012. Programmet skal være tilpasset reinbedriftene for ivaretagelse av bedriftenes utfordringer, og samtidig skal reiselivsbasert næringsutvikling i reindriften, samt samarbeidstiltak mellom reindriften og foredlingsbedrifter inngå i programmet.

Tiltak mot radioaktivitet

Etter Tsjernobyl-ulykken ble det satt i verk tiltak for å holde reindriftsutøverne økonomisk skadesløse, og for å kunne nytte en så stor del som mulig av reien som mat. For å få tatt ut slakteedyrene når radioaktiviteten er lavest, og før det er nødvendig å sette inn mer kostnadskrevenne tiltak som føring eller kassasjon, gis det kompensasjon for vekttap og merkostnader ved tidlig- og fremskyndet slaktning. Det gis også tilskudd til nedføring av

slaktedy. Refusjoner i forbindelse med kassasjon av slakt inngår i verdien av kjøtt og biprodukter. Kostnader for reinbeitedistrikter og reineiere er inkludert i næringens totale kostnader. Økt arbeidsforbruk og eventuelle inntektsvirkninger som følge av dette er inkludert, men ikke spesifisert. Tilskudd til tiltak mot radioaktivitet er med som egen post under statstilskudd.

Forebyggende og konfliktdepende tiltak mot tap av rein til rovvilt

Dagens rovviltforvaltning baserer seg på Stortingsmelding nr. 15 (2003-2004), hvor anbefalingene var at landet skulle deles inn i nye og større forvaltningsregioner uavhengig av fylkes- og kommunegrenser. De fylkesvise rovviltutvalgene ble med bakgrunn i dette erstattet av rovviltnemnder i hver region. For å sikre at det nasjonale ansvaret for levedyktige bestander av rovviltartene blir ivarettatt har regjeringen fastsatt minimumstall for årlige ynglinger av hver art i den enkelte region. Nærmere om regionsinndeling og bestandsmål finnes i rovviltforskriften.

De regionale rovviltnemndene forvalter i dag midler til forebyggende og konfliktdepende tiltak mot tap av rein til rovvilt. Midlene utbetales av fylkesmannen, som dermed er vår kilde til tabellene i publikasjonen. Disse tilskuddene skal benyttes til forebyggende og konfliktdepende tiltak. De mest aktuelle tiltakene er intensiv gjeting i kalveperioden/under flytting og foring/kalving på inngjerdet område. Tilskudd til tiltak ytes både forskuddsvis etter søknad og etterskuddsvis etter mottakers dokumenterte forbruk.

Erstatninger

Erstatninger regnes også som inntekter til næringen. De ordningene som er med i totalregnskapet er erstatninger fra Direktoratet for Naturforvaltning (DN) ved rovvilttap, erstatninger over reindriftsavtalen ved omfattende tap av rein, erstatninger fra Jernbaneverket for rein drept av tog og erstatninger fra forsikringsselskapene for rein drept av bil.

Erstatningsbeløpene for rein drept av bil beregnes med utgangspunkt i erstatningssatsene fra DN og oppgitte trafikktap fra Melding om reindrift² – fratrukket det antall rein som er drept av tog og erstattet av Jernbaneverket. Årsaken til at erstatningssatsene fra DN legges til grunn, er at forsikringsselskapene og Jernbaneverket oppgir at de bruker disse satsene ved beregning av erstatningsbeløp.

Erstatninger for arealinngrep anvendes i hovedsak til dekning av felles kostnader, og beregnes ut fra regnskaper for reinbeitedistrikter og reindriftsfond. Disse erstatningene inntektsføres i en egen post, som omfatter årlige erstatninger, engangserstatninger og renteavkastning fra tidligere innvilgede erstatninger. I de tilfeller distrikter faller utenfor tilskuddsordningene som følge av de krav som er satt av avtalepartene og hvor distriktene ikke har søkt om tilskudd, har ikke Økonomisk utvalg oversikt over disse distriktenes regnskap og erstatninger.

Kostnader

Siidaandelenes kostnader

Fra og med 2009 er alle innleverte næringsoppgaver lagt til grunn for beregninger av siidaandelenes kostnader. Tidligere ble kostnadene beregnet ut fra et *utvalg* av næringsoppgaver og selvangivelser. Systemendringer og andre metoder for dataoverføringer har derimot muliggjort et bredere informasjonsgrunnlag.

² Melding om reindrift post 2.3.1 (tidligere post 3.2.1) ”Trafikkdrept rein”.

Felleskostnader

Felleskostnader beregnes på grunnlag av regnskaper fra reinbeitedistrikter og reindriftsfond. For distrikter der regnskap mangler, beregnes totaltallene med utgangspunkt i gjennomsnittskostnader pr. rein i de øvrige distriktene, og antall rein i de distriktene der regnskap mangler. I tilfeller der dette gir et åpenbart feilaktig bilde av kostnadene, legges tall fra tidligere års regnskap til grunn for de aktuelle distriktene.

I tillegg til distrikts- og fondskostnadene er overføringer i forbindelse med pramming av rein tatt med under felleskostnadene.

Tamreinlagenes kostnader

Tamreinlagenes kostnader beregnes med utgangspunkt i samtlige lags regnskaper. Som ellers i totalregnskapet holdes lønnsutgiftene utenfor. Dette har sammenheng med at vederlag til arbeid og egenkapital skal omfatte godtgjørelse for egen og leid arbeidskraft. Som følge av organisasjonsformen, gir dette særlig utslag for tamreinlagene, der lønnsutgiftene er en betydelig kostnadspost.

Kapitalforhold

Reindriftsnæringens kapital domineres av en hovedverdi – reinen. Balanseverdi beregnes med utgangspunkt i reintall, flokksammensetning og livdyrverdi. Sistnevnte beregnes på grunnlag av gjennomsnittlige priser og slaktevekter.

Andre eiendeler (balanseverdi på driftsbygninger, private reindriftsanlegg og maskinelle hjelpemidler) og gjeld beregnes på grunnlag av det samme materialet som siidaandelens kostnader. Som gjeld regnes siidaandelens lån, avbetalingsgjeld og ikke innbetalt merverdi- og arbeidsgiveravgift. Kapitalberegningene omfatter ikke eiendeler og gjeld i reinbeitedistrikter, eller i private og offentlige fond. Dette har sammenheng med manglende balanseføring i fellesregnskapene.

Sammendrag av totalregnskapet og årsverksberegninger

Sammendrag av totalregnskapet viser sum inntekter, sum kostnader, renter på lånt kapital, antall siidaandeler og antall årsverk. Det beregnes vederlag til *arbeid og kapital*, og vederlag til *arbeid og egenkapital*. Disse resultatmålene beregnes både totalt, pr. siidaandel og pr. årsverk. Renter på lånt kapital omfatter både næringsgjeld og privatgjeld i siidaandelene.

Inntil nå har arbeidsforbruket i reindriften vært beregnet på grunnlag av en utvalgsundersøkelse med arbeidsregnskap i årene fra 1987 til 1989. Dette datagrunnlaget er vurdert å være utdatert og en ny arbeidstidsundersøkelse ble igangsatt i 2012. Den nye undersøkelsen bygger på spørreskjema som ble sendt ut til alle siidaandelsinnehavere. I spørreskjemaet ble innehaverne bedt om å anslå arbeidsinnsatsen til seg selv, familie og andre som har bidratt med arbeidskraft i siste driftsår. Svarprosenten var liten, men er større enn ved forrige undersøkelse og representerer hele reindriften bedre. Den nye beregningen tar hensyn til innehavers kjønn og alder, antall reieiere i siidaandelen og reinbeiteområde.

Det nye datagrunnlaget gir også mulighet for å beregne kvinners arbeidsinnsats i reindriften. Beregningen er basert på kvinnelige innehavere, felles siidaandeler og kvinnelige ektefeller/samboere. Innehavere og ektefeller bidrar med 80 prosent av arbeidsforbruket, slik at kvinners totale arbeidsinnsats er noe høyere enn denne beregningen.

Reindrifftsfradraget

Fra og med skatteåret 2003 er det innført et fradrag i alminnelig inntekt for skattytere med positiv næringsinntekt fra reindriften. Hensikten med innføringen er å legge til rette for økt produksjon og verdiskaping i næringen. Totalregnskapet er, i likhet med Totalkalkylen for jordbruket, et sektorregnskap hvor resultatmålet er på nivå *før* skatt. Som følge av dette, og som følge av at den skattemessige virkningen av reindrifftsfradraget er vanskelig å beregne, er virkningen av reindrifftsfradraget ikke innarbeidet i totalregnskapet.

Reindrifftsfradraget har, fra og med inntekståret 2009, fulgt økningen av jordbruksfradraget.

For 2012 utgjør fradraget inntil kr 63.500 pluss 38 % av inntekt i reindriftnæring som overstiger kr 63.500 opp til et maksimalt fradrag på kr 166.400 pr. skattyter. Dette innebærer at næringsinntekt mellom 0 og kr 63.500 gir reindrifftsfradrag lik inntekten. Dersom næringsinntekten er mellom kr 63.500 og kr 334.289 er fradraget kr 63.500 pluss 38 % av næringsinntekt over kr 63.500. Når næringsinntekten er kr 334.290 eller høyere får man maksimalt fradrag på kr 166.400.

Tabell 3.2.1 viser den områdevisse fordelingen av antall reindrifftsfradrag for regnskapsåret 2012. Tabellen er basert på opplysninger fra skattemyndighetene, og er representativ for hele næringen da utvalget består av samtlige utøvere som har levert næringsoppgave.

Tabell 3.2.1 Prosentvis fordeling av antall oppnådde reindrifftsfradrag for 2012, etter fradragenens størrelse

Reinbeite- område	Fordeling av reindrifftsfradrag (%)		
	< 63.500 kr	63.500 - 166.400	>166.400
Polmak/Varanger	0 %	52 %	48 %
Karasjok øst	18 %	82 %	0 %
Karasjok vest	43 %	57 %	0 %
Øst-Finnmark	22 %	61 %	18 %
Kautokeino øst	52 %	48 %	0 %
Kautokeino midt	45 %	55 %	0 %
Kautokeino vest	57 %	40 %	3 %
Vest-Finnmark	50 %	49 %	1 %
Troms	11 %	83 %	6 %
Nordland	7 %	59 %	33 %
Nord-Tr.lag	20 %	34 %	46 %
Sør-Tr./Hedmark	3 %	45 %	52 %
Totalt 2012	28 %	54 %	18 %

Det fremgår av tabell 3.2.1 at i alt 18 % av siidaandelsinnehaverne i utvalget oppnådde fullt reindrifftsfradrag på 166.400 kr for regnskapsåret 2012. Andelen siidaandelsinnehavere som oppnådde fullt reindrifftsfradrag var høyest i Sør-Trøndelag (52 %). I Karasjok øst og vest, samt Kautokeino øst og midt, var det ingen av utøverne som oppnådde maksimalt fradrag. Totalt reindrifftsfradrag i 2012 var 29,1 mill. kr.

Langsiktige utviklingstrekk

Grunnlagsmaterialet for de langsiktige totaløkonomiske tendensene er tidligere publisert av Økonomisk utvalg som deler av de årlige totalregnskapene. Sammenligning av tallmateriale over et lengre tidsrom skaper behov for omregning til faste priser. Da det ikke er utarbeidet egne indekser spesielt tilpasset reindriften, er konsumprisindeksen nyttet ved alle beregningene.

4. Totalregnskap 2012 og budsjett 2013

Inntektssiden i totalregnskapet består av produksjonsbaserte inntekter, statstilskudd og erstatninger. Under posten produksjonsbaserte inntekter inngår kjøttinntekter, endringer i samlet livdyrverdi, binæringsinntekter og andre produksjonsbaserte inntekter. Kostnadssiden består av siidaandelens kostnader, felleskostnader og kostnader i tamreinlag. I tillegg inngår kapitalkostnader og sysselsetting (antall årsverk og siidaandeler) i totalregnskapet. I det følgende omtales de ulike postene hver for seg. Deretter oppsummeres totalregnskapet for 2012 i kapittel 4.7, mens kapittel 4.8 viser budsjettet for 2013.

4.1 Produksjonsbaserte inntekter

Kjøttinntekter

Samlet slaktekvantum, gjennomsnittspris og verdi for 2012, samt gjennomsnittspris og verdi for 2011, er vist i tabell 4.1.1. For ytterligere omtale av prisutviklingen i kroner pr. kilo henvises det til tabell 4.1.5. Flere detaljer om kjøttinntektene er presentert i vedleggstabellene 1 og 2.

Tabell 4.1.1 Kjøttinntekter i 2012 og 2011 (1.000 kr)

Reinbeiteområde	Tonn slakt i 2012			2012		2011		
	Slakteri	Privat ¹⁾	Totalt	Kr per kg	Verdi 1.000 kr	Tonn slakt	Kr per kg	Verdi 1.000 kr
Polmak/Varanger	352	25	377	55,56	20 931	410	65,16	26 722
Karasjok Øst	137	31	169	59,95	10 110	111	65,28	7 274
Karasjok Vest	120	36	156	57,28	8 915	168	66,97	11 235
Øst-Finmark	609	92	701	56,89	39 956	689	65,56	45 231
Kautokeino Øst	125	32	158	52,82	8 326	158	62,95	9 968
Kautokeino Midt	139	51	190	53,52	10 147	181	58,84	10 651
Kautokeino Vest	130	27	157	54,74	8 569	146	59,27	8 647
Vest-Finmark	394	108	502	53,70	26 965	485	60,35	29 279
Troms	34	38	72	75,35	5 437	62	85,41	5 296
Nordland	57	32	89	62,05	5 494	87	61,42	5 316
Nord-Trøndelag	76	27	103	57,92	5 985	112	59,16	6 603
Sør-Tr./Hedmark	164	22	186	61,75	11 492	188	63,25	11 897
Tamreinlag	220	8	228	63,53	14 510	229	60,92	13 932
Totalt i 2012	1 555	327	1 882	58,37	109 838	1 851	63,50	117 554
Totalt i 2011								

1) Beregnet privat forbruk og omsetning (20 dyr pr. siidaandel og 50 dyr totalt for tamreinlagene).

Tabell 4.1.1 viser en nedgang i de totale kjøttinntektene fra 117,6 mill. kr i 2011 til 109,8 mill. kr i 2012. Tallet for 2010 var på 141,2 mill. kr. Årsaken til nedgangen har utelukkende vært reduserte priser, da vi ser at det totale slaktekvantumet har gått opp og slakterienes lagerbeholdning viser at markedssituasjonen har forbedret seg i løpet av året.

Gjennomsnittsprisene har gått jevnt nedover siden 2009, etter å ha hatt en topp i 2008 med en pris på 76,79 kr. pr. kg. Det har vært noen tekniske endringer som påvirker prisutviklingen fra og med 2009, og det henvises her til avsnittet om priser under kapittel 3.2.

Den totale gjennomsnittsprisen for landet sett under ett er for 2012 på 58,37 kr pr. kg (2011 63,50 kr pr. kg). Slaktekvantumet økte med 1,7 %, fra 1.851 tonn i 2011 til 1.883 tonn i 2012.

Antall slakt

Tabell 4.1.2 viser fordelingen av antall dyr slaktet ved registrerte slakterier mellom ulike sesonger i kalenderårene 2010, 2011 og 2012, samt vinterslakt 2013.

Tabell 4.1.2 Fordeling av antall slakt til slakteri mellom ulike sesonger

Reinbeite- område	Kalenderår			Driftsår			Vinterslakt		
	2010	2011	2012	2010/11	2011/12	2012/13	2011	2012	2013
Polmak/ Varanger	14 766	18 889	17 651	17 529	15 491	17 287	4 177	779	393
Karasjok øst	7 177	3 899	6 418	7 633	4 524	6 063	862	1 476	1 118
Karasjok vest	6 102	5 703	5 609	7 251	5 222	5 250	2 032	1 561	1 118
Øst-Finnmark	28 045	28 491	29 678	32 413	25 237	28 600	7 071	3 816	2 629
Kautokeino øst	6 737	6 412	5 974	6 820	6 543	5 579	286	426	22
Kautokeino midt	13 306	6 148	6 967	14 617	3 746	8 975	2 835	431	2 439
Kautokeino vest	10 785	5 924	6 488	11 678	4 195	4 611	4 458	2 729	857
Vest-Finnmark	30 828	18 484	19 429	33 115	14 484	19 165	7 579	3 586	3 318
Troms	1 505	807	1 184	1 243	841	1 130	2	54	0
Nordland	3 328	1 918	2 002	3 360	2 058	1 884	72	212	93
Nord-Trøndelag	4 717	3 531	3 209	4 099	4 022	3 827	666	1 139	1 740
Sør-Tr./ Hedmark	6 259	6 600	6 476	6 779	7 130	7 012	1 466	1 996	2 532
Tamreinlag	6 203	7 332	7 040	6 578	6 957	7 065	375	0	6
Totalt	80 885	67 163	69 018	87 587	60 729	68 683	17 231	10 803	10 318

Av tabell 4.1.2 fremgår det at det totale antallet dyr slaktet ved registrerte slakterier har en økning fra 67.163 i kalenderåret 2011 til 69.018 i kalenderåret 2012.

Økningen i slakteuttaket fra 2011 til 2012 kommer stort sett som et resultat av høyere uttak i både Øst- og Vest-Finnmark, og det er Karasjok øst som representerer den største økningen. Bakgrunns materialet viser imidlertid at dette området har hatt store årvisse variasjoner over lengre tid, med uttak på over 10 000 rein både i 2007 og 2009. Sør-områdene har hatt nedadgående tendens gjennom hele sammenligningsperioden.

Den største reduksjonen fra 2011 til 2012 finner vi i Polmak/Varanger. Dette området hadde imidlertid et svært høyt uttak i 2011 sammenlignet med tidligere år, og på tross av nedgangen til 2012 er slakteuttaket for området fremdeles å betrakte som høyt.

Totalt i Øst-Finnmark er det en økning på 1.187 slaktedyr i 2012, sammenlignet med 2011, mens det i Vest-Finnmark er en økning i slakteuttaket på 945 dyr i samme periode.

Finnmark har 71 % av det totale antall slakt for kalenderåret 2012. Tilsvarende tall for 2011, 2010, 2009 og 2008 er hhv. 70, 73, 73 % og 68 %.

Andel vinterslakt utgjør i 2012 18 % av det totale uttaket, tilsvarende tall for 2011, 2010 og 2009 var hhv. 20%, 14% og 9 %. Både Øst- og Vest-Finnmark har en stor reduksjon i

vinterslaktet fra 2011 til 2012, med henholdsvis -3255 og -3993 dyr. Størst er reduksjonen i Polmak/Varanger med -3398 dyr. Den totale andelen vinterslakt har vært synkende i alle områder i perioden 2005-2008, men fra og med 2009 har uttaket igjen tatt seg opp. Ser man bort fra en topp i 2011, med opprettelsen av reguleringslageret denne vinteren som en medvirkende årsak til økningen, ser det nå ut som at antall vinterslakt har stabilisert seg på rundt 10.000 dyr.

Tabell 4.1.2 viser også en økning i antall slaktedyr mellom **driftsårene** 2011/12 og 2012/13. Totalt er økningen på 7.954 dyr, fra 60.729 dyr til 68.683 dyr.

Vekter

Tabell 4.1.3 viser utviklingen i gjennomsnittlige slaktevekter for slakt til slakteri, og andelen kalveslakt de fem siste årene. Samlet gjennomsnittsvekt i 2012 er 22,5 kg. For voksne rein er slaktevekten 30,1 kg i gjennomsnitt, og for kalv er slaktevekten 18,7 kg i gjennomsnitt. Etter at vektene var noe lave i 2010, ser vi nå at de omtrent er på samme nivå som foregående år. Til og med 2010 viser tabellen en økende andel kalveslakt, noe som kan skyldes endret flokkstruktur, ønske om minimering av tap og tilpasning til de økonomiske virkemidlene over reindriftsavtalen samt bruksreglene. I 2011 og 2012 er kalveandelen gått noe ned. De totale gjennomsnittlige slaktevekter bør derfor sees i sammenheng med endringene i kalveuttaket. Videre viser utviklingen over tid at i de årene hvor Finnmarks andel av slakteuttaket øker, reduseres de gjennomsnittlige slaktevektene. Dette har sammenheng med at reinen i Finnmark gjennomgående har noe lavere vekt enn ellers i landet. I 2012 har Finnmark 65 % av det totale slakteuttaket i landet, hvorav 65 % av denne andelen er kalv. Ser man på uttak i antall tonn har Finnmark 64 % av det totale uttaket i landet, noe som gjenspeiler noe lavere slaktevekter i dette området enn områdene for øvrig.

**Tabell 4.1.3 Utvikling i gjennomsnittsvекter
(slakt til slakteri) i perioden 2008-12 (kg)**

Gj.sn.vekter	2008	2009	2010	2011	2012
Kalv	18,6	19,0	18,2	19,0	18,7
Voksne	31,2	31,0	30,0	29,7	30,1
Totalt	22,5	22,6	21,8	22,5	22,5
Andel kalv totalt	69 %	70 %	70 %	67 %	66 %
Andel kalv Finnmark	67 %	70 %	69 %	65 %	65 %

Tabell 4.1.4 gir en noe mer detaljert oversikt over slaktevektene for slakt levert til slakteri i 2011 og 2012. Det går frem av tabellen at etter å ha økt med 0,7 kg fra 2010 til 2011, har vektene i 2012 holdt seg på samme nivå som fjoråret. Områdene som representerer de største endringene fra 2011 til 2012 er Kautokeino midt (-1,6 kg) og Nordland (+2,0 kg). Begge disse to hadde imidlertid også stor endring fra 2010 til 2011, men da med motsatt fortegn.

Tabell 4.1.4 Gjennomsnittlige slaktevekter (slakt til slakteri) for kalv, voksne dyr og totalt i 2011 og 2012 (kg)

Reinbeite- område	Gj.sn. slaktevekter kalv			Gj.sn. slaktevekter voksne			Gj.sn. slaktevekter tot.		
	2011	2012	Endring	2011	2012	Endring	2011	2012	Endring
Polmak/Varanger	18,2	17,7	-0,4	29,5	27,9	-1,5	20,3	20,0	-0,4
Karasjok øst	16,4	16,6	0,2	28,1	29,4	1,4	20,9	21,4	0,5
Karasjok vest	15,1	15,8	0,7	25,8	25,9	0,1	22,2	21,4	-0,8
Øst-Finnmark	17,7	17,3	-0,4	27,7	27,7	0,0	20,8	20,5	-0,2
Kautokeino øst	17,0	17,1	0,0	25,9	26,9	1,0	19,6	21,0	1,4
Kautokeino midt	16,7	16,2	-0,5	25,8	27,4	1,6	21,5	19,9	-1,6
Kautokeino vest	15,7	15,6	-0,1	25,5	24,7	-0,8	19,8	20,0	0,2
Vest-Finnmark	16,5	16,3	-0,2	25,7	26,1	0,4	20,3	20,3	0,0
Troms	22,2	22,0	-0,2	40,9	39,7	-1,2	28,2	28,8	0,5
Nordland	21,1	21,2	0,1	40,8	40,6	-0,2	26,4	28,4	2,0
Nord-Trøndelag	20,3	19,6	-0,7	35,1	34,6	-0,4	23,9	23,8	-0,1
Sør-Tr./ Hedmark	22,1	21,6	-0,5	35,7	36,0	0,3	25,3	25,4	0,1
Tamreinlag	25,0	26,1	1,1	41,0	42,4	1,5	30,1	31,2	1,2
Totalt	19,0	18,7	-0,3	29,7	30,1	0,4	22,5	22,5	0,0

Tabellene 4.1.3 og 4.1.4 sier ikke noe om fordelingen og utviklingen av gjennomsnittlige slaktevekter for dyr innenfor ulike kjønns- og alderskategorier. For slike oversikter henvises det til ressursregnskapet.

Priser

Tabell 4.1.5 viser prisutviklingen i perioden 2008 til 2012. Det går frem av tabellen at den totale gjennomsnittsprisen er redusert med kr 15,55 pr. kg fra 2009 til 2012, hvorav reduksjonen fra 2011 til 2012 er på kr 5,12 pr. kg. Gjennomsnittsvektene ligger, som tidligere nevnt, på samme nivå som i 2011, og kan dermed ikke forklare den ytterligere prisreduksjonen. En stor årsak kan imidlertid være en større prisdifferensiering hos slakteriene. Økte slakte- og fraktkostnader, som er en del av bruttoprisen, forsterker prisnedgangen for reinerier. Oversikt over disse kostnadene framkommer i tabell 4.4.8. Fra 2011 til 2012 har gjennomsnittsprisen blitt redusert i de fleste områder, unntatt i Nordland og hos tamreinlagene.

Prisøkningen til og med 2008 har hatt sammenheng med økt etterspørsel, økt konkurranse gjennom flere aktører på markedet, og at det ikke har vært gitt adgang til import av reinsdyrkjøtt med redusert toll. I 2009 ble det imidlertid også avdekket feil i prisrapporteringen fra slakteriene, hvor det framkom at man gjennom noen år har rapportert for høye priser. Dette ble korrigert for i pris- og inntektsberegninger under utarbeidelsen av Totalregnskapet for 2009. Dette, i kombinasjon med en vanskelig markedssituasjon, gjorde at man for første gang på mange år fikk en prisreduksjon. Markedskreftene har i årene etter dette medført ytterligere prisreduksjon, og man ser at den negative tendensen har fortsatt i 2012. Se for øvrig kap. 3.2 for nærmere omtale av prisundersøkelsen.

Det er forutsatt at slakteriene rapporterer slakt med bruttopris, dvs. før trekk av slakte- og eventuelle fraktkostnader.

**Tabell 4.1.5 Prisutvikling i perioden 2008-12, og endring fra 2011 til 2012
(kr. pr.kg. kjøtt omsatt via slakteri)**

Reinbeite- område	Pris	Pris	Pris	Pris	Pris	Endring	
	2008	2009	2010	2011	2012	2011-2012	
Polmak/ Varanger	76,25	74,58	69,23	65,16	55,56	-9,60	-14,7 %
Karasjok øst	74,50	71,46	64,96	65,28	59,95	-5,33	-8,2 %
Karasjok vest	73,38	69,02	69,19	66,97	57,28	-9,69	-14,5 %
Øst-Finnmark	75,14	72,15	68,17	65,56	56,89	-8,68	-13,2 %
Kautokeino øst	76,73	71,73	63,29	62,95	52,82	-10,13	-16,1 %
Kautokeino midt	70,12	70,09	58,00	58,84	53,52	-5,32	-9,0 %
Kautokeino vest	76,34	69,07	60,77	59,27	54,74	-4,53	-7,6 %
Vest-Finnmark	74,32	70,37	60,17	60,35	53,70	-6,65	-11,0 %
Troms	81,32	77,79	73,91	85,41	75,35	-10,06	-11,8 %
Nordland	78,72	80,52	70,41	61,42	62,05	0,63	1,0 %
Nord-Trøndelag	82,73	84,41	74,03	59,16	57,92	-1,24	-2,1 %
Sør-Tr./ Hedmark	83,29	77,96	75,94	63,25	61,75	-1,50	-2,4 %
Tamreinlag	75,75	79,58	75,40	60,92	63,53	2,61	4,3 %
Totalt	76,79	73,92	67,44	63,50	58,37	-5,12	-8,1 %

Verdi av kjøttproduksjonen

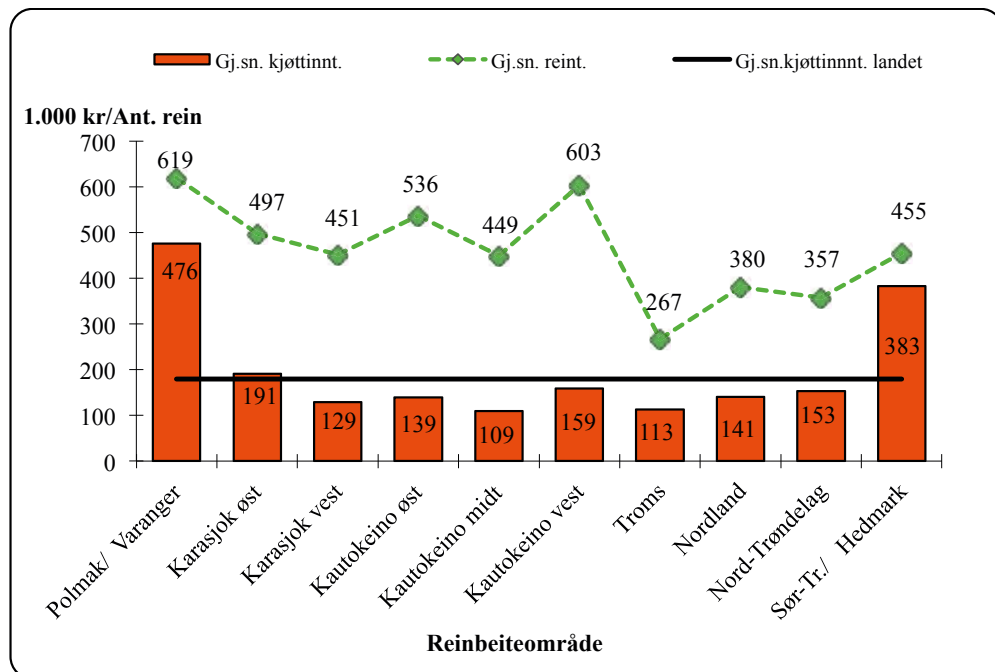
Utviklingen i verdien av den totale kjøttproduksjonen fra og med 2008 fremgår av tabell 4.1.6.

**Tabell 4.1.6. Utvikling i verdien av den totale kjøttproduksjonen
i perioden 2008-12 (1.000 kr)**

Reinbeite- område	Verdi	Verdi	Verdi	Verdi	Verdi	Endring 2011-12	
	2008	2009	2010	2011	2012	Beløp	%
Polmak/ Varanger	27 738	20 408	23 280	26 722	20 931	-5 791	-21,67
Karasjok øst	11 783	17 421	11 355	7 274	10 110	2 836	38,99
Karasjok vest	15 761	12 902	11 941	11 235	8 915	-2 321	-20,65
Øst-Finnmark	55 282	50 732	46 577	45 231	39 956	-5 275	-11,66
Kautokeino øst	14 799	15 176	11 202	9 968	8 326	-1 643	-16,48
Kautokeino midt	14 491	19 563	17 841	10 651	10 147	-504	-4,73
Kautokeino vest	12 677	11 346	14 020	8 647	8 569	-78	-0,90
Vest-Finnmark	41 967	46 017	42 967	29 279	26 965	-2 314	-7,90
Troms	7 635	5 761	5 718	5 296	5 437	141	2,66
Nordland	10 127	6 100	8 838	5 316	5 494	178	3,36
Nord-Trøndelag	12 106	7 944	9 824	6 603	5 985	-619	-9,37
Sør-Tr./ Hedmark	17 223	13 643	13 623	11 897	11 492	-405	-3,41
Tamreinlag	13 823	16 637	13 654	13 932	14 510	578	4,15
Totalt	158 163	146 833	141 201	117 554	109 838	-7 717	-6,56

Tabell 4.1.6 viser utviklingen i verdien av den totale kjøttproduksjonen. Den totale verdien av kjøttproduksjonen hadde i årene fra 2005 til 2008 en jevn økning. Sammenlignet med slaktekvantumet i 2008 har uttaket i årene etter variert noe, men aldri mer enn om lag 10%

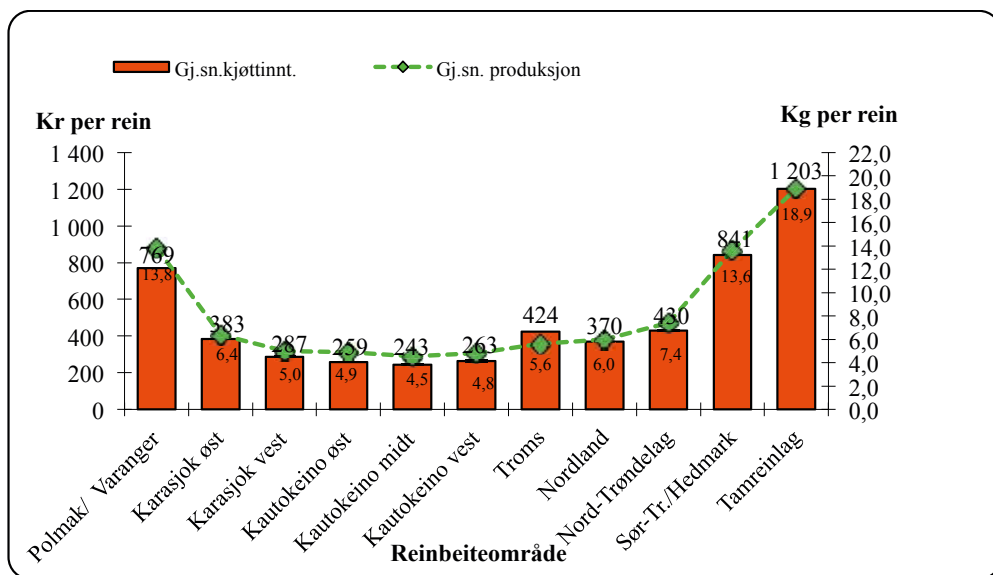
sammenlignet med 2008. Vi ser allikevel at den totale verdien av kjøttproduksjonen har vært jevnt nedadgående, og at den fra 2008 til 2012 er redusert med om lag 31%. Den totale reduksjonen samsvarer dermed ikke med redusert slakteuttak, og må da sees i sammenheng med lavere priser pr. kilo kjøtt.

Figur 4.1.1 Gjennomsnittlige kjøttinntekter pr. siidaandel (samisk reindrift) i 2012 (1000 kr). Kurven viser gjennomsnittlig reintall pr. siidaandel. Linjen viser gjennomsnittlig kjøttinntekt for den samiske reindriften i hele landet.

Figur 4.1.1 viser variasjonen i gjennomsnittlige kjøttinntekter pr. siidaandel mellom de ulike reinbeiteområdene/-sonene. Av områdene er det kun Polmak/Varanger, Karasjok øst og Sør-Trøndelag/Hedmark som ligger over landsgjennomsnittet på kr 178.852. Gjennomsnittlige kjøttinntekter pr. siidaandel i 2011 var 186.036.

I området for samisk reindrift er det for 2012 registrert 533 aktive siidaandeler, samt 10 andeler uten rein i utgående beholdning. Dette er stort sett siidaandeler under avvikling. Gjennomsnittlig reintall pr. siidaandel er på 462 dyr i 2012. Polmak/Varanger, Karasjok øst og Sør-Trøndelag/Hedmark har reduksjon i reintallet, i øvrige områder er det økning. Størst økning er det i Kautokeino vest med 101 dyr.

Figur 4.1.2 Gjennomsnittlige kjøttinntekter pr. rein i vårflokk i 2012 (kr. pr. rein).
Kurven viser produksjon pr. rein i vårflokk (kg pr. rein).

Figur 4.1.2 viser gjennomsnittlige kjøttinntekter pr. rein, som varierer mellom kr 243 i Kautokeino midt og kr 1.203 i tamreinlagene. Gjennomsnittlig kjøttinntekt pr. rein for landet er kr. 425, noe som tilsvarer en reduksjon fra foregående år på kr. 46. Reduksjonen i gjennomsnittlige kjøttinntekter pr. rein skyldes i hovedsak de reduserte prisene.

Gjennomsnittlig produksjon pr. rein i vårflokk er 7,3 kg i 2012, noe som er en reduksjon på 0,1 kg. fra 2011. Det er stor variasjon mellom områdene; i Finnmark skiller Polmak/Varanger seg ut med 13,8 kg, mens ellers i landet er det tamreinlagene og Sør-Trøndelag/Hedmark som har høyest produksjon med hhv. 18,9 og 13,6 kg pr. rein. I områdene for øvrig ligger den gjennomsnittlige produksjonen pr. rein i vårflokk mellom 4,6-7,4 kg. Med produksjon menes her summen av slakt til slakteri og beregnet privat forbruk og omsetning. For nærmere omtale av produksjon vises det til Ressursregnskap for reindriftnæringen.

Endring i samlet livdyrverdi

Tabell 4.1.7 viser korrigerte reintall pr. 31. mars i perioden fra 2008 til 2012, og beregnet korrigeret reintall pr. 31. mars 2013. Tallene er avrundet til nærmeste hundre. Tabellen bygger på opplysninger fra Melding om reindrift. Det vises for øvrig til Ressursregnskap for reindriftnæringen når det gjelder oversikter over reintall.

Tabell 4.1.7 Korrigert reintall pr. 31. mars i perioden 2008-12, og reintall pr. 31. mars 2013

Reinbeite- område	2008	2009	2010	2011	2012	Beregnet 2013
Polmak/Varanger	27 300	25 700	23 500	28 400	27 200	23 800
Karasjok Øst	28 900	30 400	28 700	27 600	26 400	20 900
Karasjok Vest	33 500	31 700	31 600	31 600	31 100	30 900
Øst-Finnmark	89 700	87 800	83 800	87 600	84 700	75 600
Kautokeino Øst	28 200	27 300	28 000	31 000	32 200	30 300
Kautokeino Midt	42 300	41 200	40 500	36 900	41 800	41 400
Kautokeino Vest	27 500	27 400	29 600	28 100	32 600	32 800
Vest-Finnmark	98 100	95 900	98 200	96 000	106 500	104 500
Troms	12 200	12 200	12 400	11 700	12 800	13 000
Nordland	14 700	14 500	15 600	14 500	14 800	14 200
Nord-Trøndelag	12 600	12 900	12 700	13 500	13 900	14 100
Sør-Tr./Hedmark	13 600	13 700	13 800	13 800	13 700	13 000
Tamreinlag	10 900	12 300	12 100	12 300	12 100	12 400
Totalt	251 800	249 300	248 600	249 400	258 500	246 800

Tabell 4.1.7 viser en økning i reintallet fra 251.800 dyr i 2008 til 258.500 dyr i 2012 (+ca 6.700 dyr). Foreløpige beregninger viser en reduksjon i reintallet for 2013 (-11.700).

Tabellene 4.1.8 og 4.1.9 viser verdi- og mengdeberegninger for endringer i den totale livdyrverdien. Reintall pr. 31. mars ligger til grunn for beregningene. Siden totalregnskapet periodiseres etter kalenderår, er det imidlertid endringene i samlet livdyrverdi fra 1. januar til 31. desember som er interessant. Reintall pr. 1. januar beregnes på grunnlag av henholdsvis korrigert reintall pr. 31. mars og slakteuttak fra 1. januar til 31. mars gjeldende kalenderår. Reintall pr. 31. desember estimeres på grunnlag av henholdsvis (beregnet) korrigert reintall pr. 31. mars og slakteuttak fra 1. januar til 31. mars påfølgende kalenderår. Det henvises for øvrig til kapittel 3.2 for nærmere metodebeskrivelse.

Tabell 4.1.8 Produksjon, bestand og verdi i perioden 2008-12

	2008	2009	2010	2011	2012
<i>Slakteuttak (Ant.)</i>					
- Slakteri	76 031	72 495	80 885	67 163	69 018
- Privat	11 150	11 160	10 960	11 260	10 780
- Totalt	87 181	83 655	91 845	78 423	79 798
<i>Bestandsendring</i>	-13 292	5 232	3 131	-2 759	-12 046
Totalt antall	73 889	88 887	94 976	75 664	67 752
Tonn slakt	2 061	1 986	2 094	1 851	1 882
<i>Bestandsendring</i>	-216	107	50	-64	-280
Totalt tonn	1 845	2 093	2 144	1 788	1 602
Verdi slakt 1.000 kr	158 257	146 833	141 201	117 554	109 838
<i>Bestandsendring</i>	-16 721	8 078	3 696	-3 905	-16 039
Tot. verdi 1.000 kr	141 535	154 910	144 898	113 650	93 798

Tabell 4.1.8 viser at endringene i den samlede livdyrverdien i 2012 utgjør en nedgang på 12.046 dyr. Målt i slaktekvantum og verdi utgjør endringen en reduksjon på henholdsvis 280 tonn og 16,0 mill. kr sammenlignet med 2011.

Tabell 4.1.9 Verdi av endring i samlet livdyrverdi for perioden 1. januar - 31. desember i 2012 og 2011

Reinbeiteområde	Antall rein	Tonn	Kr per kg	2012	2011
				Verdi 1.000 kr	Verdi 1.000 kr
Polmak/Varanger	-3 755	-102	55,56	-5 677	-7 555
Karasjok Øst	-5 794	-152	59,95	-9 110	-4 272
Karasjok Vest	-579	0	57,28	-6	-1 597
Øst-Finnmark	-10 128	-254	56,89	-14 792	-13 424
Kautokeino Øst	-2 232	-49	52,82	-2 603	2 960
Kautokeino Midt	1 638	30	53,52	1 613	481
Kautokeino Vest	-1 633	-22	54,74	-1 190	2 038
Vest-Finnmark	-2 227	-41	53,70	-2 180	5 480
Troms	81	6	75,35	464	3 078
Nordland	-725	-20	62,05	-1 232	776
Nord-Trøndelag	762	25	57,92	1 449	1 120
Sør-Tr./Hedmark	-149	-8	61,75	-485	320
Tamreinlag	340	12	63,53	737	-1 255
Totalt	-12 046	-280	58,37	-16 039	-3 905

Det går frem av tabell 4.1.9 at den totale livdyrverdien er redusert med 16,0 mill. kr i løpet av 2012. Reduksjonen er størst i Polmak/Varanger og Karasjok øst.

Binæringsinntekter

Duodji, jakt, fiske, bærplukking ol. er integrerte deler av den samiske reindriften. Et helhetlig bilde av økonomien forutsetter derfor en synliggjøring også av denne delen av næringen.

Tabell 4.1.10 viser samlede binæringsinntekter i samisk reindrift i perioden 2008 til 2012.

Tabellen bygger på opplysninger fra selvangivelser og næringsoppgaver.

Tabell 4.1.10 Binæringsinntekter i perioden 2008-12 (1.000 kr)

Reinbeiteområder	2008	2009	2010	2011	2012
Polmak/Varanger	195	63	102	128	143
Karasjok øst	403	173	229	354	740
Karasjok vest	566	409	395	139	84
Øst-Finnmark	1 165	645	726	621	966
Kautokeino øst	169	1 569	1 000	208	209
Kautokeino midt	1 075	835	688	597	719
Kautokeino vest	597	724	478	525	627
Vest-Finnmark	1 840	3 128	2 166	1 331	1 555
Troms	144	139	183	206	220
Nordland	520	479	1 389	392	273
Nord-Trøndelag	202	159	242	218	331
Sør-Tr.lag/Hedmark	0	1 249	1 371	815	314
Totalt:	3 871	5 800	6 077	3 582	3 659

Det går frem av tabellen at de totale binæringsinntektene har en økning på ca 0,1 mill. kr fra 2011.

I 2008 var ikke Sør-Trøndelag/Hedmark med i beregningene over de totale binæringsinntektene, dette p.g.a usikkerhet i tallmaterialet.

Det gjøres oppmerksom på at tallene ikke er direkte sammenlignbare fra år til år, da det er variasjoner i antall leverte næringsoppgaver. Tilskudd til næringskombinasjoner, som forvaltes av Sametinget, er omtalt i kap. 4.2.

Andre produksjonsbaserte inntekter

Under posten andre produksjonsbaserte inntekter inngår arbeidsinntekter, leieinntekter og andre driftsrelaterte inntekter. Tabell 4.1.11 gir en oversikt over andre produksjonsbaserte inntekter i 2012, fordelt etter type inntekt.

Tabell 4.1.11 Andre produksjonsbaserte inntekter i 2012 (1.000 kr)

Reinbeite- område	Arbeids- inntekter	Leie- inntekter	Andre dr.- rel. innt.	Totalt 2012
Polmak/Varanger	363	24	5 128	5 516
Karasjok øst	0	2 136	1 023	3 158
Karasjok vest	0	0	190	190
Øst-Finnmark	363	2 160	6 341	8 864
Kautokeino øst	423	78	190	691
Kautokeino midt	700	0	1 065	1 765
Kautokeino vest	0	0	280	280
Vest-Finnmark	1 124	78	1 535	2 737
Troms	0	0	2 973	2 973
Nordland	0	19	4 178	4 196
Nord-Trøndelag	51	0	4 238	4 289
Sør-Tr./Hedmark	0	4	2 304	2 308
Totalt	1 537	2 261	21 570	25 367

Tabellen viser at andre produksjonsbaserte inntekter utgjør til sammen 25,4 mill. kr, som er om lag like mye som i 2011. I 2012 er det Øst-Finnmark som har hatt den største andelen av arbeidsinntektene, mens Vest-Finnmark har redusert sin andel betraktelig. For nærmere omtale av inntektene henvises det til kapittel 3.2.

4.2 Statstilskudd, tiltak mot radioaktivitet og forebyggende tiltak mot rovviltskader

Tilskudd med inntektsvirkning

Direkte tilskudd og andre tilskudd

Tilskudd med inntektsvirkning tas med i totalregnskapet under betegnelsen inntektsoverføringer. Inntektsoverføringene er fordelt i hovedgruppene direkte tilskudd og andre tilskudd. Til de direkte tilskuddene hører distriktstilskudd, produksjonspremie, driftstilskudd inkl. etableringstilskudd, kalveslaktestilskudd, særskilt prøveordning for Vest-Finnmark og ektefelle tillegg.

Andre tilskudd gjennom perioden omfatter ordningene med tilskudd til investeringer (sperre- og arbeidsgjerder, slakteanlegg, gjeterhytter og livdyrlån), tilskudd til pramming/flytting, utdanningsstipend (siste utbetaling 2011), fagbrevordning i reindriften, tilskudd til barnehager (siste utbetaling 2008), tiltak konvensjonsbeiter, avviklingslønn, og tilskudd til innløsning av siidaandeler (utgått). Begrunnelsen for å ta med tilskudd til innløsning i totalregnskapet, er et ønske om å synliggjøre de totale inntektsoverføringene til næringen.

Inntektsoverføringer i perioden 2008-2012 etter inntektspost, og inntektsoverføringer i 2012 etter inntektspost og reinbeiteområde er vist i tabellene 4.2.1 og 4.2.2. Totale tilskudd i perioden 2008-2012 er presentert i figur 4.2.1. Figurene 4.2.2 og 4.2.3 viser henholdsvis inntektsoverføringer pr. siidaandel og inntektsoverføringer pr.kg.

Tabell 4.2.1 viser en reduksjon i direkte tilskudd på 10,7 mill. kr, og en økning i andre tilskudd på 1,7 mill. kr fra 2011 til 2012. Totalt er dette en reduksjon i de totale inntektsoverføringene på 9,0 mill. kr fra 2011 til 2012. Blant de direkte tilskuddene er det stort utslag i at ordningen med tidligslaktetilskudd er opphevet, samtidig som vi ser en nedgang på 26% på produksjonspremien. Det er kun distriktstilskudd og driftstilskudd som har en økning sammenlignet med 2011.

Blant øvrige tilskudd har de fleste ordninger en økning sammenlignet med fjoråret, dette bortsett fra utdanningsstipend som er opphørt, samt fagbrevordningen som har en liten nedgang.

Tabell 4.2.1 Inntektsoverføringer i perioden 2008-2012 (1.000 kr)

Post	2008	2009	2010	2011	2012
Distriktstilskudd	7 900	7 104	9 849	8 713	8 923
Produksjonspremie	23 381	22 902	23 175	21 100	15 510
Driftstilskudd ¹⁾	6 486	6 313	6 953	7 670	7 750
Kalvetilskudd	7 589	8 579	6 136	6 611	6 233
Tidligslaktetilskudd	6 395	5 446	3 898	1 453	0
Prøveordning Vest-Finm.	0	0	5 083	5 160	1 720
Ektefellelillegg	2 940	2 800	2 730	2 660	2 508
Sum direkte tilskudd:	54 691	53 143	57 824	53 367	42 643
Investeringer ²⁾	7 091	6 913	5 018	1 994	2 298
Pramming/transport	5 290	4 803	4 942	5 238	5 752
Tiltak konvensjonsbeiter	2 857	635	2 144	1 282	2 033
Utdanningsstipend	1 852	1 384	952	210	0
Fagbrevordning i reindriften	1 107	942	978	1 555	1 425
Barnehager	11	0	0	0	0
Avviklingslønn	29	8	6	0	0
Innløsning av siidaandel	1 350	4 500	1 350	1 800	2 250
Sum andre tilskudd:	19 587	19 186	15 391	12 078	13 758
Totalt:	74 278	72 329	73 216	65 445	56 400

1) Særskilt driftstilskudd til ungdom er inkludert i driftstilskuddet fra 2008 til 2012.

2) Investeringer i 2008 omfatter blant annet tilskudd på 1,1 mill. kr til Holtan Rein DA. Investeringer i 2009 omfatter ingen større prosjekt, men flere små. Investeringer i 2010 omfatter blant annet tilskudd på 1 mill. kr til Holtan Rein DA. Investeringer i 2011 omfatter ingen større prosjekt, men flere små. Investeringer i 2012 omfatter blant annet tilskudd til slakterier i Troms og Nordland, samt to større gjerdeprosjekter i Karasjøk.

Det henvises for øvrig til vedleggstabell 3 for fordeling av ordinære inntektsoverføringer mellom reinbeiteområdene i perioden 2008-2012, og til vedleggstabell 4 for fordeling av inntektsoverføringer pr. siidaandel i 2012.

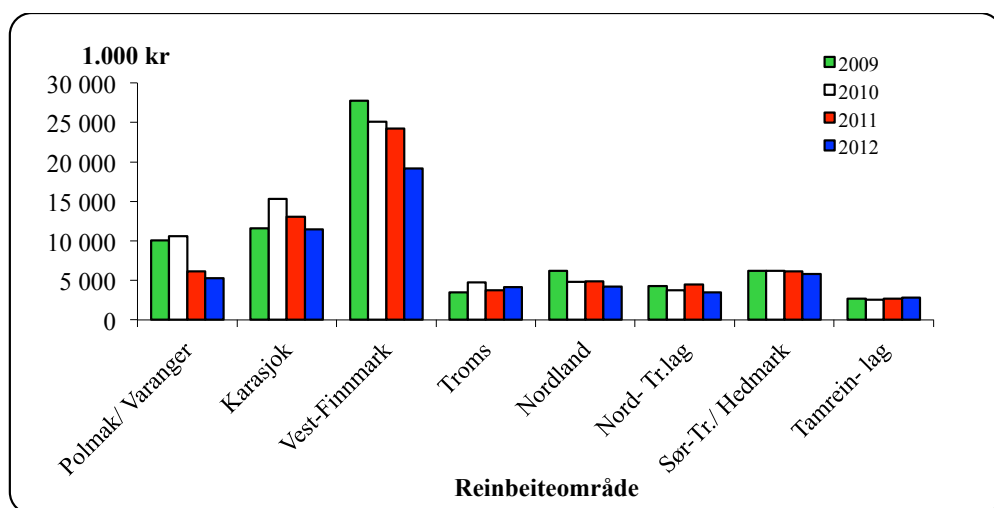
Tabell 4.2.2 gir en oversikt over inntektsoverføringer for 2012 etter inntektspost og reinbeiteområde.

Tabell 4.2.2 Inntektsoverføringer i 2012 etter inntektspost og reinbeiteområde (1.000 kr)

Tilskudd	Øst- Finnm.	Vest- Finnm.	Troms	Nordl.	Nord- Tr.lag	S-Tr/ Hedm.	Tamr. lag	Totalt
Distriktstilskudd	2 772	2 826	864	693	438	730	600	8 92
Produksjonspremie	4 540	4 545	720	906	1 230	2 570	1 000	15 51
Driftstilskudd	2 570	2 825	480	565	520	790	0	7 75
Kalvetilskudd	2 459	0	146	337	737	1 334	1 219	6 23
Tidligslaktetilskudd	0	0	0	0	0	0	0	
Prøveordning VF	0	1 720	0	0	0	0	0	1 72
Ektefelle tillegg	425	850	212,5	170	425	425	0	2507,
Sum direkte tilskudd	12 766	12 765	2 423	2 671	3 350	5 848	2 819	42 64
Investeringer	966	688	349	164	131	0	0	2 29
Pramming/transport	829	4 807	117	0	0	0	0	5 75
Tiltak konvensjonsbeiter	0	0	1 123	910	0	0	0	2 03
Utdanningsstipend	0	0	0	0	0	0	0	
Fagbrevordning	360	895	165	0	5	0	0	1 42
Innløsning av sildaandel	1 800	0	0	450	0	0	0	2 25
Sum andre tilskudd	3 954	6 390	1 753	1 524	136	0	0	13 75
Sum tilskudd 2012	16 720	19 155	4 175	4 195	3 486	5 848	2 819	56 40
Sum tilskudd 2011	19 211	24 216	3 741	4 889	4 500	6 175	2 713	65 44
Sum tilskudd 2010	25 910	25 123	4 744	4 833	3 788	6 244	2 574	73 21
Sum tilskudd 2009	21 645	27 763	3 486	6 220	4 299	6 208	2 708	72 32
Sum tilskudd 2008	24 298	24 110	6 875	6 091	4 130	5 478	2 455	73 43

Tabell 4.2.2 forts. Inntektsoverføringer i Finnmark i 2012 etter inntektspost (1.000 kr)

Tilskudd	Polmak/	Karasjok	Karasjok	Øst-	Kautok.	Kautok.	Kautok.	Vest-
	Varanger	øst	vest	Finnmark	øst	midt	vest	Finnmark
Distriktstilskudd	936	741	1 095	2 772	136	1 869	821	2 826
Produksjonstilskudd	1 766	895	1 878	4 540	1 189	2 305	1 050	4 545
Driftstilskudd	770	710	1 090	2 570	725	1 600	500	2 825
Kalvetilskudd	1 545	537	377	2 459	0	0	0	0
Tidligslaktetilskudd	0	0	0	0	0	0	0	0
Prøveordning Vest-Finn	0	0	0	0	1 024	508	188	1 720
Ektefølletillegg	170	85	170	425	128	595	128	850
Sum direkte tilskudd	5 188	2 968	4 610	12 766	3 202	6 877	2 686	12 765
Investeringer	50	426	490	966	328	173	188	688
Pramming/transport	0	0	829	829	2 353	1 557	897	4 807
Tiltak konvensjonsbeite	0	0	0	0	0	0	0	0
Utdanningsstipend	0	0	0	0	0	0	0	0
Fagbrevordning	40	140	180	360	160	555	180	895
Innløsning av driftsenhet	0	0	1 800	1 800	0	0	0	0
Sum andre tilskudd	90	566	3 298	3 954	2 841	2 285	1 264	6 390
Sum tilskudd 2012	5 278	3 534	7 909	16 720	6 043	9 162	3 951	19 155
Sum tilskudd 2011	6 153	5 077	7 981	19 211	7 745	11 707	4 764	24 216

Figur 4.2.1 Inntektsoverføringer i perioden 2009-12 (1.000 kr)

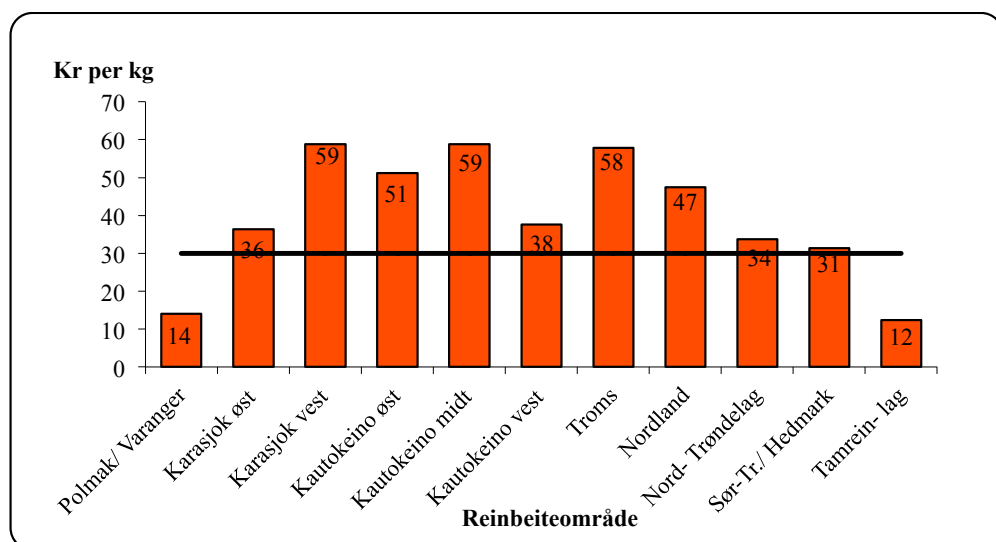
Av tabell 4.2.2 og figur 4.2.1 går det fram at de totale inntektsoverføringene har en reduksjon i samtlige av sonene i Finnmark. Størst reduksjon finner vi i Kautokeino midt med en nedgang på 2,5 mill. kr. Reduksjonen her skyldes nedgang i produksjonspremien samt prøveordningen for Vest-Finnmark. Karasjok vest holder seg totalt sett på omtrent samme nivå som i 2011, men dette er på bakgrunn av økning i typen «Andre tilskudd».

Når vi ser på alle områder under ett er det kun Troms og tamreinlagene som har økning i utbetalte tilskudd sammenlignet med 2011.

Figur 4.2.2 Gjennomsnittlige inntektsoverføringer pr. siidaandel og gjennomsnitt for alle områder i 2012 (1.000 kr)

Figur 4.2.2 viser forskjellene mellom reinbeiteområdene når det gjelder overføringer pr. siidaandel. Gjennomsnittet for alle områder er kr 106.000 pr. siidaandel, dette er en reduksjon på kr. 11.000 fra 2011. Figuren viser også at Sør-Trøndelag/Hedmark er oppe i et gjennomsnitt på kr 195.000 pr. andel og Karasjok øst er nede i et gjennomsnitt på kr 67.000 pr. andel. Reintall, flokkstruktur, slakteuttak og kravene avtalepartene setter, vil være styrende for hva de enkelte områder får i utbetalinger pr. siidaandel. Dette gjelder i hovedsak de produksjonsavhengige tilskuddene samt enkelte ordninger over Reindriftens Utviklingsfond.

Figur 4.2.3 Gjennomsnittlige inntektsoverføringer pr.kg. kjøtt i 2012

Dersom inntektsoverføringene relateres til produsert kvantum, ser bildet noe annerledes ut. Fig. 4.2.3 viser kr 30 i inntektsoverføring pr. kg kjøtt i landsgjennomsnitt, men vi ser at de to områdene som ligger høyest i overføringer pr. siidaandel ligger lavest når overføringene relateres til kg produsert kjøtt. Karasjok Vest, Kautokeino midt og Troms ligger høyest med hhv. 59, 59 og 58 kr pr. kg produsert kjøtt.

Ekstraordinære tilskudd

Ekstraordinære tilskudd føres som egen post under statstilskudd. Posten har i sammenligningsperioden rommet flere ulike tiltak:

- I 2008 er det gjort en del utbetalinger til områdene fra Troms og sørover for implementering av bruksregler. I tillegg har Nord-Trøndelag fått utbetalt for tap ved ulykker.
- I 2009 og 2010 er det ikke utbetalt noen ekstraordinære tilskudd.
- I 2011 omfatter posten tap ved ulykker hos tamreinlagene.
- I 2012 omfatter hoveddelen av utbetalingene støtte til et distrikt i Karasjok for deres arbeid med reintall og beitesoner. Øvrige utbetalinger er knyttet til flere mindre prosjekter, deriblant støtte til materiell for etablering av arbeidsstue og hengebru.

Tilskudd til næringskombinasjoner

Tilskudd til næringskombinasjoner omfatter etablererstipend, investeringstilskudd og driftstilskudd til næringskombinasjoner, som er forvaltet av Sametinget. Tabell 4.2.3 viser utbetalingene av tilskudd til næringskombinasjoner i perioden 2008-2012.

Tabell 4.2.3 Tilskudd til næringskombinasjoner i perioden 2008-12 (1.000 kr)

Reinbeiteomr.	Driftstilskudd				Totalt				
	Etabl.stip	Inv.tilsk.	Duodji	Annet	2012	2011	2010	2009	2008
Polmak/Varanger	0	0	239	0	239	65	199	317	40
Karasjok Øst	0	72	95	0	167	0	78	275	351
Karasjok Vest	300	0	204	46	550	166	835	727	592
Øst-Finnmark	300	72	538	46	956	231	1 112	1 319	982
Kautokeino Øst	0	0	30	0	30	58	493		182
Kautokeino Midt	242	134	258	7	641	532	538	1 053	780
Kautokeino Vest	0	0	68	4	72	170	321	433	381
Vest-Finnmark	242	134	356	11	743	760	1 352	1 486	1 346
Troms	342	601	0	0	943	645	666	0	0
Nordland	0	0	0	0	0	0	104	150	60
Nord-Tr.lag	0	0	26	0	26	28	489	136	0
Sør-Tr./Hedmark	0	0	0	0	0	0	359	0	0
Totalt	884	807	920	57	2 668	1664	4082	3 091	2 390

De totale tilskuddene med inntektsvirkning til næringskombinasjoner økte fra 1,7 mill. kr i 2011 til 2,7 mill. kr i 2012 (+1,0 mill. kr). Midlene i 2012 er jevnt fordelt på etableringstilskudd, investeringstilskudd og driftstilskudd til duodji. Under kategorien annet er det hovedsakelig midler til velferdsordninger. Avtalepartene har de siste årene satt av 2 mill. kr årlig over reindriftsavtalen til næringskombinasjoner som forvaltes av Sametinget.

Verdiskapingsprogrammet for reindrift**Tabell 4.2.4 Utbetalinger over Verdiskapingsprogrammet (1.000 kr)**

Reinbeite omr.	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Tot.
Polmak/Var.	307	1229	434	876	0	420	80	477	210	397	0	0	4 123
Kara. øst 7)	138	332	1738	462	279	0	0	975	0	995	410	0	5 191
Kara. vest	0	0	0	0	0	0	800	468	400	0	0	0	1 668
Øst-Finnmark	445	1561	2172	1338	279	420	880	1920	610	1392	410	0	10 982
Kauto øst						368	182	156	250	36	0	0	992
Kauto midt						115	77	259	68	286	134	228	1 167
Kauto vest						75	36	447	1 205	161	0	36	1 960
Vest-Finnmark	99	0	1053	4206	2256	558	295	862	1523	483	134	264	11 634
Troms	0	485	394	1 789	0	78	118	412	25	39	0	0	3 340
Nordland	0	1778	98,8	1 032	0	367	80	731	40	476	1 254	585	6 442
Nord-Tr.lag	0	0	229	2 064	78	0	0	0	0	114	0	0	2 485
Sør-Tr./Hedm.	0	0	590	175	108	0	0	151	24	326	151	24	1 549
Tamreinlag	0	0	198	450	0	0	0	0	0	0	0	0	648
Totalt	544	3824	4735	11054	2721	1423	1373	4076	2222	2830	1949	873	37 623

1) Utbetalingene til Karasjok fra 2001 til 2005 er lagt til Karasjok Øst p.g.a at soneinndelingen først ble innført i 2006.

Tabell 4.2.4 viser at utbetalingene til reindriftsutøvere over programmet er varierende, fra 0,5 mill. kr i 2001 til 11,1 mill. kr i 2004. Totalt er det utbetalt 37,6 mill. kr over programmet siden oppstarten i 2001 til reindriftsutøvere. Det understrekes at tabellen ikke gir en fullstendig oversikt over utbetalingene, ved at det kun er midler til reindriftsutøvere som er med. Det bevilges også midler til bedrifter o.l. som har som formål å øke verdiskapingen i reindriftsnæringen. Det vises til kapittel 5.4 for nærmere omtale av programmet, og for en total oversikt over innvilgede prosjekter.

Tiltak mot radioaktiv forurensing

Midler til ulike tiltak mot radioaktivitet i 2012 er vist i tabell 4.2.5. Vedleggstabell 5 viser de årlige utbetalingene fra 1989-2012. For nærmere omtale av radioaktiv forurensing og økologi vises det til kapittel 6.2 og til Ressursregnskap for reindriftsnæringen.

Tabell 4.2.5 Tiltak mot radioaktivitet i 2012 etter tiltakstype (1.000 kr)

Reinbeite- område	Anlegg/ foring/tap	Tidlig slakt	Tiltak matrein	Nedføring	Totalt
Nordland	85	0	0	37	122
Nord-Trøndelag	166	168	3	0	337
Sør-Tr./Hedmark	14	0	0	0	14
Tamreinlag	0	362	0	0	362
Totalt	266	530	3	37	835

Det går frem av tabell 4.2.5 at de samlede midlene til tiltak mot radioaktivitet i 2012 er 0,8 mill. kr. Nivået er 0,7 mill. kr. lavere enn i 2011. Bortsett fra i 2011, har utbetalinger for tiltak mot radioaktivitet blitt redusert de siste årene. Imidlertid varierer forekomsten av radioaktivitet i beitevekster mellom år. Som følge av dette vil også utbetalte midler knyttet til tiltak mot radioaktivitet variere.

Tabell 4.2.5 omfatter bare tiltak som er inntektsgivende for reineieren. De totale overføringene til tiltak mot radioaktivitet utbetalt i kalenderåret 2012 er 0,9 mill. kr (2011: 3,3 mill. kr). Disse midlene omfatter i tillegg måling av radioaktivitet som føres under arbeidsinntekter, kassasjon som inngår i kjøttinntektene og diverse utbetalinger til administrasjon etc. Den store differansen mellom 2011 og 2012 skyldes i hovedsak at det i 2011 ble gjennomført en større undersøkelse av NGU og Statens Strålevern som ble finansiert her.

Forebyggende og konfliktdempende tiltak mot rovviltskader.

Tabell 4.2.6 viser utbetalinger fra fylkesmannen til ulike tiltak mot rovviltskader i reindrifta for kalenderåret 2012. For nærmere omtale av tiltak og tap til rovvilt vises det til kapittel 6 og til Ressursregnskapet for reindriftsnæringen.

Tabell 4.2.6 Forebyggende tiltak mot rovvilt etter tiltakstype for 2012 (1.000 kr)

Reinbeiteområde	Intensiv gjeting	Tiltak ved kalving	Akutt	Flytting av rein	Annet	Totalt
Polmak/Varanger	45	0	0	0	0	45
Karassjok Øst	88	0	0	0	0	88
Karassjok Vest	215	40	0	0	0	255
Øst-Finmark	348	40	0	0	0	388
Kautokeino Øst	40	0	0	0	0	40
Kautokeino Midt	204	20	98	0	0	322
Kautokeino Vest	48	0	10	0	0	58
Vest-Finmark	292	20	108	0	0	419
Troms	100	0	10	0	100	210
Nordland	849	0	0	540	943	2 333
Nord-Trøndelag	395	0	0	145	111	651
Sør-Tr.lag/Hedm.	65	0	16	0	0	80
Totalt 2012	2 049	60	133	685	1 155	4 082
<i>Totalt 2011</i>	<i>3088</i>	<i>80</i>	<i>643</i>	<i>1594</i>	<i>421</i>	<i>5 825</i>

Det fremgår av tabellen at de samlede bevilgede midlene til forebyggende og konfliktdempende tiltak mot rovviltskader er på 4,1 mill. kr i 2012. Dette er en reduksjon på ca 1,7 mill. kr fra 2011.

4.3 Erstatninger

Erstatninger er delt i to underposter; erstatning for tap av rein og erstatning for arealinngrep.

Erstatning for tap av rein

Under erstatninger for tap av rein inngår erstatninger fra Miljødirektoratet for tap av rein til rovvilt, erstatninger over reindriftsavtalen ved omfattende tap av rein, erstatninger fra Jernbaneverket for rein drept av tog og *beregnete* erstatninger fra forsikringsselskapene for rein drept i trafikken.

Tabell 4.3.1 Erstatning for tap av rein i perioden 2008-12 (1.000 kr)

Reinbeiteområde	2008	2009	2010	2011	2012
Polmak/Varanger	4 245	4 407	5 073	6 542	6 064
Karasjok øst	5 118	5 220	4 874	7 279	7 386
Karasjok vest	5 415	5 588	5 493	9 012	7 429
Øst-Finnmark	14 778	15 214	15 440	22 832	20 879
Kautokeino øst	4 598	3 888	4 077	4 020	3 658
Kautokeino midt	6 961	5 835	5 643	6 161	5 221
Kautokeino vest	4 521	3 775	4 220	3 488	4 322
Vest-Finnmark	16 081	13 498	13 940	13 670	13 200
Troms	8 355	7 903	8 515	10 358	10 292
Nordland	9 031	11 923	13 374	13 804	13 836
Nord-Trøndelag	9 573	10 453	10 460	11 092	10 672
Sør-Tr./Hedmark	2 635	4 177	3 291	3 385	3 021
Tamreinlagene	249	293	1 062	957	772
Totalt	60 703	63 460	66 082	76 098	72 672

Tabell 4.3.1 viser at erstatningsutbetalingene er betydelige. Utbetalingene har økt med ca 20% fra 2008 til 2012. Det er erstatninger fra Miljødirektoratet for tap av rein til rovvilt som står for hovedtyngden, disse utgjør om lag 95% av de totale erstatningsutbetalingene for tap av rein. Oversikten fra Miljødirektoratet viser også at utbetalingene herfra har hatt en økning på ca. 18% fra 2008 til 2012.

Dersom vi ser på de enkelte områder, viser detaljoversikten at samtlige områder unntatt Troms har en liten reduksjon på erstatningsutbetalinger for tap av rein til rovvilt sammenlignet med 2011. Øst-Finnmark har de høyeste utbetalingene sammenlignet med øvrige områder. En sannsynlig årsak til de store utbetalingene kan være at man i dette området har hatt en intensivering av jobben med å lete etter kadaver, samt at man også har større forekomster av enkelte rovdyr på vinterbeitene sammenlignet med øvrige områder.

Det gjøres oppmerksom på at tapt produksjonspremie knyttet til erstattede rein tatt av rovvilt er inkludert i erstatningsutbetalingene.

For ytterligere informasjon om fordelingen av tap av rein henvises det til vedleggstabell 6.

Erstatning for arealinngrep

Tabell 4.3.2 viser en oversikt over erstatningene for arealinngrep i perioden 2009-2012.

Tabell 4.3.2 Erstatning for arealinngrep i perioden 2009-12 (1.000 kr)

Reinbeiteområde	2009	2010	2011	2012
Polmak/Varanger	98	1 804	854	155
Karasjok øst	275	275	275	325
Karasjok vest	0	0	0	0
Øst-Finnmark	373	2 079	1 129	480
Kautokeino øst	0	0	0	0
Kautokeino midt	0	0	474	289
Kautokeino vest	766	533	496	114
Vest-Finnmark	766	533	970	403
Troms	1 487	766	822	97
Nordland	592	1 423	625	1 016
Nord-Trøndelag	887	410	260	872
Sør-Trøndelag	120	862	0	461
Sum	4 225	6 073	3 806	3 328

Årlige erstatninger inntektsføres i sin helhet. Forrentningen av oppsparte erstatninger inntektsføres også. Grunnet manglende spesifikasjon i grunnlagsmaterialet kan også renter fra andre oppsparte fond inngå her. Så langt man kan se av regnskapene, brukes midlene i hovedsak til dekning av distriktenes kostnader, men det forekommer også tilfeller der erstatningene utbetales direkte til reieiere for å kompensere reduserte inntekter hos den enkelte.

Det påpekes at distrikts- og fondsregnskapene er bakgrunnsmateriale for arealerstatningene i totalregnskapet. Dette innebærer at eventuelle erstatninger utbetalt direkte til den enkelte ikke er med i oversikten. Det understrekes for øvrig at oversikten over erstatninger for arealinngrep er usikker. Dette skyldes manglende spesifikasjon i grunnlagsmaterialet.

4.4 Kostnader

Siidaandelenes kostnader

Siidaandelenes kostnader i perioden 2009-2012 er presentert i tabell 4.4.1. Tabell 4.4.2 viser siidaandelenes kostnader i 2012 fordelt etter kostnadsart.

Tabell 4.4.1 Siidaandelenes kostnader i perioden 2009-12 (1.000 kr)

Reinbeiteområde	2009	2010	2011	2012
Polmak/ Varanger	15 157	19 941	15 881	18 009
Karasjok Øst	11 372	14 544	10 831	17 900
Karasjok Vest	13 676	13 978	15 057	13 689
Øst-Finnmark	40 205	48 463	41 769	49 598
Kautokeino Øst	18 144	16 375	15 426	15 058
Kautokeino Midt	19 687	18 628	17 845	17 030
Kautokeino Vest	12 674	14 069	11 707	12 494
Vest-Finnmark	50 504	49 072	44 978	44 583
Troms	7 600	9 451	9 699	8 963
Nordland	12 739	13 883	14 313	16 318
Nord-Trøndelag	7 593	8 927	9 700	8 543
Sør-Tr./ Hedmark	9 482	9 511	10 265	9 901
Totalt	128 124	139 307	130 724	137 905

Det fremgår av tabell 4.4.1 at siidaandelenes samlede kostnader øker med 7,2 mill. kr i forhold til 2011. Karasjok øst, Nordland og Polmak/Varanger er de områdene som har størst prosentvis økning, med hhv 65 %, 14 % og 13 %. Øst-Finnmark har en total økning på 19% sammenlignet med 2011, mens man i Vest-Finnmark har redusert kostnadene med 1%. I samtlige områder sør for Finnmark finner vi en reduksjon, bortsett fra Nordland som nevnt ovenfor.

Kjøretøy/maskiner og avskrivninger er de postene som utgjør størstedelen av kostnadene for landet sett under ett, med hhv 20% og 21% av de totale kostnadene.

En sammenligning mellom tabell 4.4.2 og tilsvarende tabell i fjorårets publikasjon viser at avskrivninger (+1,5 mill. kr), kjøretøy/maskiner (+1,4 mill. kr), varekjøp (+1,2 mill. kr) og fremmedtjenester (+4,1 mill. kr) er postene som øker mest. Posten strøm/energi er den posten som i forhold til 2011 har størst reduksjon, med 0,6 mill. kr.

Tabell 4.4.2 Siidaandelenes kostnader i 2012 etter kostnadsart (1.000 kr)

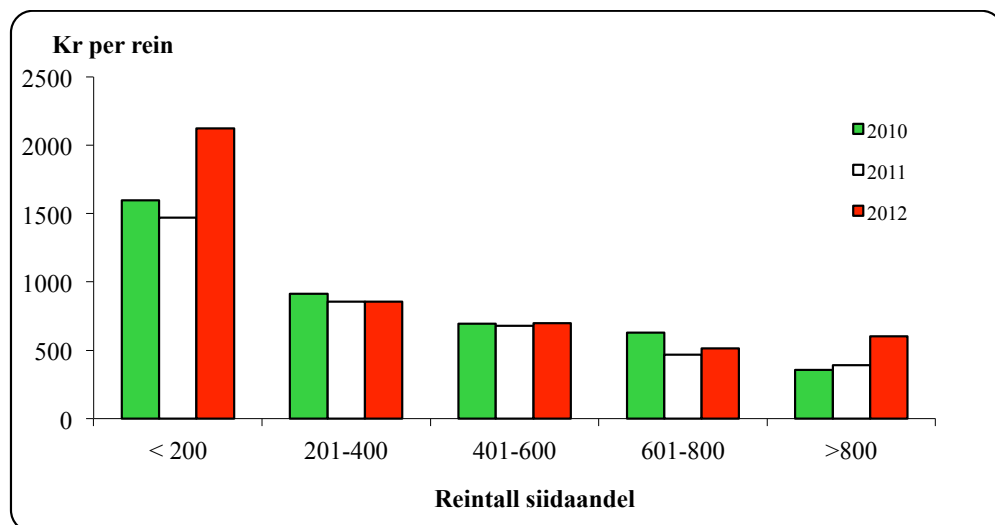
Kostnadsart	Øst-	Vest-			Nord-	Sør-	Totalt 2012
	Finnm.	Finnm.	Troms	Nordl.	Tr.lag	Tr.lag	
Frakt og transport	833	290	211	23	81	40	1478
Varekjøp	7846	2748	384	2964	798	1479	16219
Reiser	990	161	258	318	261	162	2150
Utstyr	5305	5899	1336	1660	1751	982	16934
Kjøretøyer og maskiner	7282	12049	2349	2598	1190	2380	27848
Bygninger og anlegg	2121	1580	175	389	169	250	4684
Avskrivninger	9864	10266	1939	2773	1700	1824	28367
Strøm, energi	2062	2620	433	504	431	264	6315
Administrasjon	1508	1586	471	497	422	309	4794
Leie	1188	415	100	533	233	214	2684
Forsikring	1225	994	195	329	221	143	3107
Salg og reklame	77	19	12	3	366	1	477
Fremmedtjenester	6256	4452	445	2517	696	1406	15772
Provisjonskostnad	0	0	0	0	0	0	0
Diverse	3039	1502	653	1209	224	448	7076
Totalt	49 598	44 583	8963	16318	8543	9901	137905

Tabell 4.4.2 forts. Siidaandelenes kostnader i Finnmark i 2012 fordelt på soner (1.000 kr)

Kostnadsart	Polmak/ Varanger	Karasjok øst	Karasjok vest	Kautok. øst	Kautok. midt	Kautok. vest
	Frakt og transport	14	278	540	42	225
Varekjøp	4722	1459	1666	946	1251	551
Reiser	343	527	120	32	70	60
Utstyr	2150	1545	1611	2115	2050	1735
Kjøretøyer og maskiner	1134	2734	3414	4059	4779	3211
Bygninger og anlegg	671	769	681	255	807	518
Avskrivninger	2633	4291	2939	3243	4089	2934
Strøm, energi	757	834	471	928	981	711
Administrasjon	435	540	533	520	579	488
Leie	243	821	124	81	245	89
Forsikring	507	441	277	378	319	296
Salg og reklame	2	27	48	0	17	2
Fremmedtjenester	3708	1933	615	2204	996	1252
Provisjonskostnad	0	0	0	0	0	0
Diverse	689	1702	649	256	622	625
Totalt	18009	17900	13689	15058	17030	12494

Kostnadene i tabellene 4.4.1 og 4.4.2 er fordelt etter reinbeiteområder og soner. Denne grupperingen er hensiktsmessig ut fra en områdevis inndeling av regnskapet for øvrig, og ut fra ønsket om regionaliserte data. Bakgrunns materialet viser imidlertid at kostnadene kan variere mer innenfor det enkelte reinbeiteområde enn mellom reinbeiteområdene.

I tillegg til at kostnadene varierer innen og mellom beiteområder, er det også til dels betydelige kostnadsvariasjoner mellom reindriftsutøvere i ulike reintallsgrupper. Figur 4.4.1 gir en oversikt over variasjonen i gjennomsnittlige kostnader pr. rein fordelt etter siidaandelens reintall.

Figur 4.4.1. Gjennomsnittlige kostnader (kr pr. rein) i perioden 2010-12, etter siidaandelens reintall.

Det går frem av figur 4.4.1 at siidaandeler som har under 200 rein har de klart høyeste kostnadene pr. rein, og samtidig at det er disse som øker mest sammenlignet med 2011. Samtidig ser vi at også den gruppen med høyest reintall øker sine kostnader betraktelig. Den eneste reintallsgruppen som har reduksjon i sine gjennomsnittlige kostnader pr. rein er gruppen med 201-400 rein.

Når det gjelder type kostnader i gruppene, viser bakgrunns materialet at kostnader til kjøretøy og maskiner utgjør en høyere andel (av de totale kostnader) i den minste reintallsgruppen enn i de øvrige, at avskrivninger utgjør omtrent like mye i samtlige grupper unntatt i gruppen med over 800 rein, og at det for gruppen over 800 rein er kostnader til fremmedtjenester som utgjør hovedtyngden av de totale kostnadene.

Felleskostnader i samisk reindrift/Distriktenes kostnader

Utviklingen i felleskostnadene de fire siste årene er fremstilt i tabell 4.4.3. Felleskostnader etter kostnadsart er vist i tabell 4.4.4.

Tabell 4.4.3 Felleskostnader i perioden 2009-12 (1.000 kr)

Reinbeiteområde	2009	2010	2011	2012
Polmak/ Varanger	3 652	5 638	5 818	5 596
Karasjok Øst	2 369	2 716	1 737	1 984
Karasjok Vest	322	1 043	705	412
Øst-Finnmark	6 343	9 397	8 260	7 993
Kautokeino Øst	789	873	225	539
Kautokeino Midt	2 009	1 179	1 511	1 866
Kautokeino Vest	485	1 473	1 801	3 462
Vest-Finnmark	3 283	3 525	3 537	5 867
Troms	6 021	5 166	3 848	5 304
Nordland	3 111	1 840	4 408	3 638
Nord-Trøndelag	1 817	3 669	2 125	2 528
Sør-Tr./ Hedmark	896	2 003	1 621	1 841
Totalt	21 471	25 601	23 799	27 170

Det fremgår av tabell 4.4.3 at de totale felleskostnadene i sammenligningsperioden var lavest i 2009. Vi ser også at de i den påfølgende perioden har svingt noe, men at tendensen allikevel er oppadgående. Felleskostnadene i 2012 ligger hele 26,5% høyere enn i 2009. Varekjøp og utstyr utgjør de største postene.

Sammenlignet med 2011 er det postene bygninger og anlegg, samt diverse, som har de største prosentvise økningene. Størst økning målt i kroner finner vi på diverseposten og utstyrsposten.

Området med størst prosentvis økning av felleskostnadene, er Kautokeino øst. Vi ser imidlertid at hele Vest-Finnmark har økt sine felleskostnader, og at den totale økningen sammenlignet med 2011 er på hele 66% for dette området. Økningen er stort sett jevnt fordelt på samtlige poster.

Området med størst prosentvis reduksjon i kostnadene er Karasjok vest. Målt i kroner ser vi at Nordland har redusert sine kostnader med 0,77 mill.kr. Begge disse områdene har blant annet kuttet ned på utgifter til administrasjon, men ellers har reduksjonene ingen fellesnevner.

7 av områdene har økning i sine kostnader, mens det altså er 3 områder som har reduksjon.

For øvrig påpekes det av Økonomisk utvalg at datagrunnlaget for fordeling av felleskostnadene er noe usikkert på grunn av ulik detaljeringsgrad, og det bemerkes også at det ikke foreligger datagrunnlag for alle distrikter alle år. Det kan også foreligge forskjeller i organisering og regnskapspraksis mellom distrikter, som igjen fører til forskjellige måter å postere kostnader på.

Tabell 4.4.4 Felleskostnader i 2012 etter kostnadsart (1.000 kr)

Kostnadsart	Polm./ Var.	Karasj. Øst	Karasj. Vest	Kautok Øst	Kautok Midt	Kautok Vest	Troms	Nord- land	Nord- Tr.lag	Sør-Tr/ Hedm.
Frakt/transp.	108	352	0	0	99	626	54	134	854	176
Varekjøp	174	13	0	0	553	36	3 078	1 790	16	146
Reiser	17	136	41	5	34	0	0	1	5	0
Utstyr	1 508	110	7	130	22	897	1 593	0	12	1 398
Kj.tøy/mask.	66	9	0	0	28	389	0	68	769	0
Bygn./anl.	344	674	58	35	90	41	0	29	102	39
Avskr.	575	168	50	120	121	290	415	354	71	60
Strøm/energi	16	4	0	0	0	0	4	13	146	4
Adm.	233	324	109	144	178	466	96	47	47	13
Leie	153	76	136	13	0	0	60	4	64	4
Forsikring	36	20	0	65	6	8	0	30	101	0
Fremmedtj.	884	40	1	0	49	4	3	45	0	0
Diverse	1 484	56	10	26	686	706	0	1 121	341	1
Totalt	5 596	1 984	412	539	1 866	3 462	5 304	3 638	2 528	1 841

Tabell 4.4.4 viser at postene varekjøp (21 %) og utstyr (21 %) utgjør de største andelene av felleskostnadene i samisk reindrift i 2012.

Kostnader i tamreinlag

Tamreinlagenes totale kostnader for perioden 2009 til 2012 er vist i tabell 4.4.5. Det fremgår av tabellen, samt tidligere utgitt materiale, at kostnadene har hatt en jevn stigning til og med 2009, mens man i 2010 reduserte kostnadene slik at man da var nede på periodens laveste nivå. I 2011 og 2012 er kostnadene igjen økende.

Differansen på de ulike postene mellom år må tilskrives ulik detaljeringsgrad i grunnlagsmaterialet.

Tabell 4.4.5 Tamreinlagenes totale kostnader i perioden 2009-12 (1.000 kr)

Kostnader	2009	2010	2011	2012
Frakt og transport	158	0	0	68
Varekjøp	1 963	960	5 242	1 100
Reiser	0	0	0	173
Utstyr	0	5 584	2 513	5 896
Kjøretøyer og maskiner	0	0	0	243
Bygninger og anlegg	5 993	0	0	17
Avskrivninger	824	759	741	730
Strøm, energi	0	0	0	0
Administrasjon	0	44	0	0
Leie	658	452	398	779
Forsikring	0	0	0	0
Fremmedtjenester	13	0	0	0
Diverse	2	0	0	173
Totalt	9 610	7 799	8 893	9 178

Fordeling av totale kostnader

Tabell 4.4.6 viser reindriftsnæringens totale kostnader, som er summen av siidaandelens kostnader, felleskostnader i samisk reindrift og tamreinlagenes kostnader. Fra 2011 til 2012 er det en økning i kostnadene på alle områdene; siidaandelens kostnader øker med 7,18 mill. kr, felleskostnadene i samisk reindrift øker med 3,37 mill. kr, og tamreinlagenes kostnader øker med 0,29 mill. kr. I sum gir dette en økning på 10,8 mill. kr, (6,6%) fra 2011.

Tabell 4.4.6 Totale kostnader i 2012 etter kostnadsart (1.000 kr)

Kostnadsart	Øst- Finnm.	Vest- Finnm.	Troms	Nord- land	Nord- Tr. lag	Sør-Tr/ Hedm.	Tamrein- lag	Tota
Frakt og transport	1 293	1 015	266	157	935	216	68	3 900
Varekjøp	8 034	3 337	3 462	4 755	814	1 624	1 100	23 122
Reiser	1 184	201	258	319	266	162	173	2 503
Utstyr	6 931	6 949	2 929	1 660	1 763	2 379	5 896	28 507
Kjøretøy/mask.	7 357	12 466	2 349	2 666	1 958	2 380	243	29 419
Anlegg	3 197	1 746	175	418	271	289	17	6 103
Avskrivninger	10 657	10 798	2 354	3 127	1 771	1 885	730	31 322
Støm, energi	2 082	2 620	438	518	577	268	0	6 503
Administrasjon	2 174	2 374	567	544	469	322	0	6 449
Leie	1 553	428	160	537	297	218	779	3 962
Forsikringer	1 281	1 073	195	359	322	143	0	3 273
Salg og reklame	77	19	12	3	366	1		468
Fremmedtjenester	7 181	4 505	448	2 563	696	1 406	0	16 799
Provisjon	0	0	0	0	0	0		0
Diverse	4 589	2 920	653	2 331	565	449	173	11 600
Totalt	57 590	50 450	14 267	19 956	11 071	11 742	9 178	174 254

Tabell 4.4.6 forts. Totale kostnader i Finnmark i 2012 etter kostnadsart fordelt på soner (1.000 kr)

Kostnadsart	Polmak/ Varanger	Karasjok øst	Karasjok vest	Kautok. øst	Kautok. midt	Kautok. vest
Frakt og transport	122	631	540	42	324	649
Varekjøp	4 896	1 472	1 666	946	1 804	587
Reiser	360	663	161	37	104	60
Utstyr	3 658	1 655	1 618	2 245	2 072	2 631
Kjøretøyer og maskiner	1 200	2 743	3 414	4 059	4 807	3 600
Anlegg	1 015	1 443	739	290	897	559
Avskrivninger	3 208	4 460	2 989	3 363	4 210	3 224
Støm, energi	773	838	471	928	981	711
Administrasjon	668	864	642	664	757	953
Leie	396	896	260	94	245	89
Forsikringer	543	461	277	443	326	304
Salg og reklame	2	27	48	0	17	2
Fremmedtjenester	4 592	1 973	616	2 204	1 045	1 256
Provisjon	0	0	0	0	0	0
Diverse	2 173	1 757	659	282	1 307	1 330
Totalt	23 605	19 884	14 101	15 597	18 896	15 956

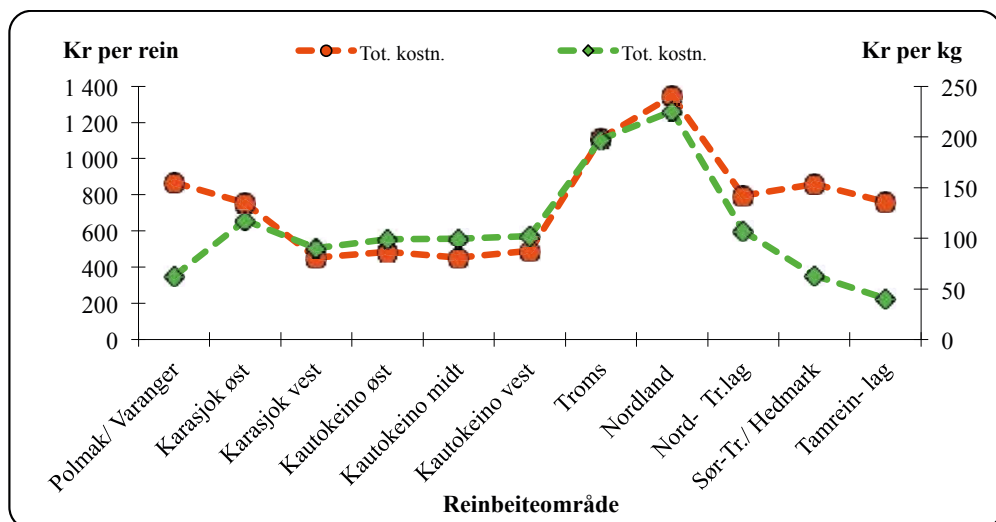
Det går frem av tabell 4.4.6 at postene kjøretøy/maskiner, avskrivninger og utstyr i sum utgjør de største kostnadspostene når en ser på samtlige reinbeiteområder under ett. Pga. detaljeringsgraden i datagrunnlaget kan imidlertid noe av kostnadene være ført på forskjellige poster over år.

Tabell 4.4.7 viser utviklingen på de ulike kostnadsartene de fire siste årene, totalt for hele landet.

Tabell 4.4.7 Totale kostnader i perioden 2009-2012 etter kostnadsart (1.000 kr)

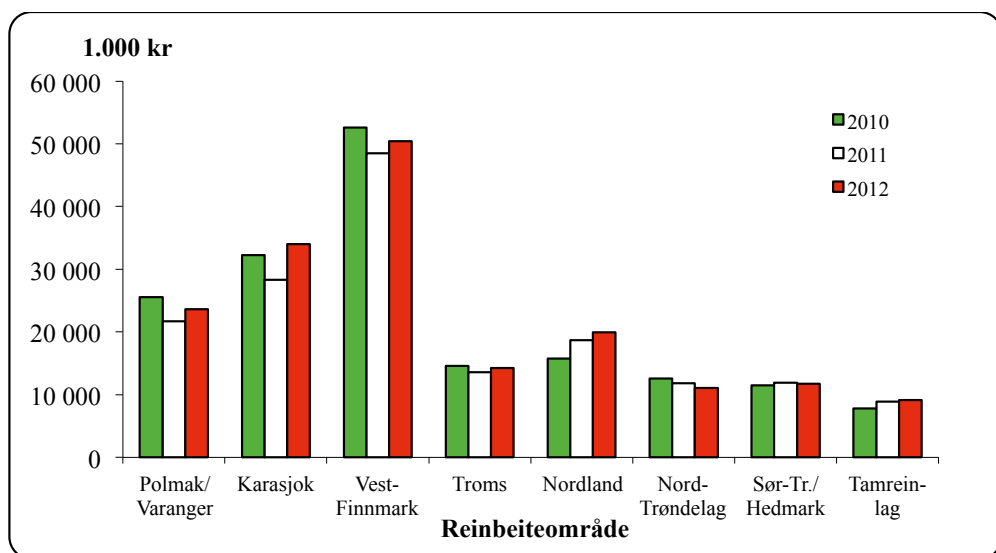
Kostnadsart	2009	2010	2011	2012
Frakt/transport	9 469	6 320	4 198	3 949
Varekjøp	17 243	22 171	25 648	23 126
Reiser	1 979	3 708	2 498	2 562
Utstyr	19 347	26 155	23 531	28 507
Kjøretøy og mask.	26 411	29 982	27 651	29 419
Bygn./anlegg	14 629	8 429	5 687	6 113
Avskrivninger	29 220	28 935	30 106	31 322
Strøm/energi	5 373	7 404	7 073	6 503
Administrasjon	5 183	7 026	8 678	6 452
Leie	4 347	3 865	4 178	3 972
Forsikringer	3 305	3 364	3 669	3 373
Salg og reklame	664	600	567	477
Fremmedtjenester	14 809	17 266	12 532	16 798
Provisjon	0	11	6	0
Diverse	7 230	7 472	7 406	11 680
SUM	159 209	172 708	163 428	174 253

Figur 4.4.2 viser totale kostnader pr. rein og pr.kg. produsert kjøtt. Det fremgår av figuren at Nordland har de høyeste kostnadene i forhold til reintall, mens Karasjok vest og samtlige soner i Vest-Finnmark har de laveste kostnadene i forhold til reintall. Nordland har også de høyeste kostnadene i forhold til produksjon.

Figur 4.4.2 Totale kostnader (eksklusive renter) pr.rein og pr.kg. prod. kjøtt i 2012

Figur 4.4.3 viser totale kostnader de tre siste årene. Det går frem av figuren at det kun er Nord- og Sør-Trøndelag som har en reduksjon i sine kostnader i forhold til 2011.

Figur 4.4.3 Totale kostnader (eksklusive renter) i perioden 2010-12 (1.000 kr)

Slakterienes priser

Kostnader til frakt og slakting er tatt med i siidaandelens kostnader som hentes fra skatte- og næringsoppgaver, og taes med i sammendragene derfra. Det har allikevel blitt markert et behov for å synliggjøre de områdevisе forskjellene på slaktekostnader oppgitt av slakteri. Fra og med 2010 har vi derfor framskaffet en oversikt som viser slakterienes slakte- og fraktekostnader, definert områdevis. Det gjøres oppmerksom på at tallene inneholder en viss grad av usikkerhet fordi vi ikke kan skille fraktekostnadene fra selve slaktekostnadene, og at forskjellene dermed kan være innbyrdes skjevfordelt. Tabell 4.4.8 viser slakterienes oppgitte priser til slakt og frakt, pr. kg produsert kjøtt. Tallene er hentet fra slakterienes rapportering på månedlig slakting, og omfatter både leieslakt og oppkjøp. Tallene er eks.mva.

Tabell 4.4.8 Slakterienes priser på slakting, inkl. frakt

	Andel slakt (%)	Pris pr kg	Andel slakt (%)	Pris pr kg	Andel slakt (%)	Pris pr kg
Reindriftsområde	2012		2011		2010	
Øst- Finnmark	43,89 %	13,75	58,97 %	12,98	49,92 %	12,82
Vest-Finnmark	17,97 %	15,38	6,26 %	15,14	18,71 %	13,08
Troms	3,47 %	14,51	2,19 %	14,05	2,79 %	15,51
Nordland	4,22 %	9,06	4,59 %	9,39	4,99 %	9,27
Nord- Trøndelag	3,56 %	14,64	7,43 %	11,39	5,96 %	13,29
Sør-Tr./ Hedmark	15,98 %	14,78	15,03 %	14,50	12,07 %	12,30
Øvrige	10,91 %	7,70	5,53 %	7,76	5,56 %	9,56
Totalt	100 %	13,37	100 %	12,65	100 %	12,57

Tabellen viser at slaktekostnaden har økt i de fleste områdene i forhold til 2011. Variasjonen innad i områdene er liten. I Nord-Trøndelag ser man derimot at kostnaden har variert noe de tre siste årene. Dette kan være et resultat av feilregistrering i rapporteringsskjemaene, hvor enkelte slakteri ikke har konsekvent føring av nettopriser. Denne eventuelle skjevføringen har imidlertid ingen betydning for øvrige beregninger i publikasjonen, da det i den generelle pris- og inntektsberegningen legges andre registreringer fra rapporteringen til grunn.

Gjennomgang av de siste års slakterapporter har medført endringer i tabell 4.4.8 i forhold til tidligere publiserte tall, dette med bakgrunn i at man i større grad enn tidligere har avdekket skjevføringer som definert ovenfor.

Bakgrunns materialet viser at områdenes andel slakt varierer innenfor områdene. Blant annet har Vest-Finnmark og slakterier i kategorien «Øvrige» økt sin andel betraktelig sammenlignet med 2011, mens Nord-Trøndelag har redusert sin andel av det totale slaktet utført ved slakteri.

4.5 Kapitalforhold

Satsene for beregning av balanseverdi for den samlede livdyrverdien er utarbeidet med utgangspunkt i en modell for beregning av veiledende livdyrpriser. Livdyrprisen består av en grunnpris beregnet på grunnlag av gjennomsnittlig kjøttpris og gjennomsnittlige slaktevekter pr. dyrekategori i de ulike reinbeiteområdene. Til grunnprisen legges et livdyrt tillegg på 25 %. Balanseverdier for kalv og voksne dyr beregnes på grunnlag av de kalkulerte livdyrprisene (pr. dyrekategori) og flokksammensetningen det enkelte år. Korrigert reintall ligger til grunn for beregning av balanseverdien for livdyrene.

Beregninger vedrørende gjeld og renter gjøres med utgangspunkt i siidaandelinnehavernes (og eventuelle ektefeller/samboeres) totale gjeld (næringsgjeld, privat gjeld og skyldig merverdiavgift). Manglende spesifikasjon i grunnlagsmaterialet er årsaken til at total gjeld er valgt som utgangspunkt for beregningene.

En oversikt over siidaandelens samlede kapitalforhold i 2012 er gitt i tabell 4.5.1. Sammendrag for årene 2009-2012 er vist i tabell 4.5.2.

Tabell 4.5.1 Siidaandelens samlede kapitalforhold i 2012 (1.000 kr)

Reinbeite- område	Eiendeler			Gjeld (prosent)			Egenkapital	
	Rein	Annet	Totalt	Kroner	2012 ¹⁾	2011 ¹⁾	2012	2011
Polmak/Varanger	50567	16867	67434	14803	22,0 %	15,2 %	52630	73978
Karasjok Øst	54626	48255	102881	20521	19,9 %	21,2 %	82360	78580
Karasjok Vest	52495	21943	74439	16997	22,8 %	28,1 %	57442	60296
Øst-Finnmark	157689	87066	244754	52322	21,4 %	21,4 %	192432	212854
Kautokeino Øst	53292	24636	77928	23142	29,7 %	24,2 %	54786	65480
Kautokeino Midt	70771	25753	96524	30284	31,4 %	32,3 %	66240	62960
Kautokeino Vest	50372	20949	71321	16112	22,6 %	19,8 %	55209	55536
Vest-Finnmark	174435	71338	245774	69538	28,3 %	26,0 %	176235	183977
Troms	43505	12226	55731	10000	17,9 %	15,2 %	45730	50131
Nordland	41899	15376	57274	13658	23,8 %	29,2 %	43616	41379
Nord-Trøndelag	32017	7089	39106	8746	22,4 %	21,5 %	30360	32016
Sør-Tr./Hedmark	35094	12878	47972	16195	33,8 %	33,6 %	31777	32487
Totalt	484638	205972	690610	170459	24,7 %	23,9 %	520151	552844

1) Gjeld i prosent av sum eiendeler

Den totale gjeldsandelen ligger på 24,7% av sum eiendeler. Til sammenligning kan nevnes at gjeldsandelen de ni siste årene (2003 – 2011) har ligget mellom 15,7 og 23,9%, og at vi må helt tilbake til 2001 (25,6%) for å finne at gjeldsandelen var høyere enn i 2012.

Tabell 4.5.2 Siidaandelens samlede kapitalforhold i perioden 2009-12 (1.000 kr)

Kapitalforhold	2009	2010	2011	2012
Livdyrverdi	606 299	485 606	514 904	484 638
Andre aktiva	124 430	176 075	211 873	205 972
Sum aktiva	730 729	661 681	726 777	690 610
Gjeld	114 627	149 399	173 933	170 459
Gjeld i %	15,69	22,58	23,93	24,68
Egenkapital	616 102	512 282	552 844	520 151

Det fremgår av tabell 4.5.2 at balanseverdien for rein var på sitt høyeste nivå i sammenligningsperioden i 2009, men at denne var noe lavere enn i 2008 (Fram til 2008 var det økning i både reintall og priser). Det henvises til tabell 4.1.5 for oversikt over prisutvikling og 4.1.7 for oversikt over utviklingen i reintall i sammenligningsperioden.

Tabellen viser at verdien av andre aktiva har økt betraktelig fra 2009 og utover i perioden, dette i likhet med sum gjeld. Livdyrverdien var i 2012 på sitt laveste gjennom hele sammenligningsperioden, og som nevnt ovenfor kan dette relateres til prisutviklingen i næringen.

Rentekostnader for samisk reindrift og tamreinlag i perioden fra 2009 til 2012 er vist i tabell 4.5.3, og sammendrag for årene 2009-12 for samisk reindrift er vist i tabell 4.5.4.

Tabell 4.5.3 Rentekostnader i perioden 2009-12 (1.000 kr)

Område	2009	2010	2011	2012
Polmak/Varanger	669	561	692	788
Karasjok Øst 1)	639	925	1 163	1 143
Karasjok Vest	628	939	1 336	977
Øst-Finnmark	1 935	2 425	3 191	2 908
Kautokeino Øst	796	1 324	1 191	1 248
Kautokeino Midt	1 065	1 559	1 786	1 800
Kautokeino Vest	387	574	756	821
Vest-Finnmark	2 248	3 457	3 733	3 870
Troms	494	446	558	573
Nordland	618	649	843	775
Nord-Trøndelag	440	523	509	548
Sør-Tr./Hedmark	825	842	879	848
Totalt samisk reindrift	6 560	8 341	9 713	9 522
Tamreinlag	13	13	7	45
Totalt	6 573	8 354	9 720	9 566

Det går frem av tabell 4.5.3 at de totale rentekostnadene har økt med ca. 3 mill. kr fra 2009 til 2012, og at kostnadene var på sitt høyeste i 2011.

Tabell 4.5.4 Total gjeld, renter og rentesats i samisk reindrift i perioden 2009-12 (1.000 kr)

	2009	2010	2011	2012
Gjeld	114 627	149 399	173 933	170 459
Renter	6 560	8 341	9 713	9 522
Rentesats	5,7 %	5,6 %	5,6 %	5,6 %

Den totale gjelden var økende fram til og med 2008. Tabell 4.5.4 viser at gjelden, etter en reduksjon i 2009 sammenlignet med årene før, igjen har vært økende de påfølgende årene. I 2012 ser vi at nivået er noe lavere enn i 2011. Rentesatsen har i sammenligningsperioden vært stabil. Perioden sett under ett synes imidlertid rentesatsen å være noe høy i forhold til sammenlignbare næringer. En årsak til dette er at næringens kapital i hovedsak er bundet opp mot verdien av reinflokken, og ikke til fast eiendom som gir større sikkerhet for lån, og

dermed lavere rentesats. Siidaandelinnehaverens kapitalssituasjon er i hovedsak stabil med lav gjeld sett i forhold til sammenlignbare næringer, men dette utelukker ikke at enkelte siidaandeler kan ha problemer med den totale gjeldsbelastningen.

4.6 Antall årsverk og antall siidaandeler

Ved beregning av antall årsverk tas det hensyn til antall aktive siidaandeler, utøvers alder, mannlig eller kvinnelig innehaver, om det er felles siidaandel og antall reineiere i siidaandelene utenom innehaver. For nærmere omtale av årsverksberegninger henvises det til kapittel 7.2.

Det beregnede arbeidsforbruket for 2012 er spesifisert i tabell 4.6.1. Ved beregningene er det lagt til grunn at et årsverk er 1.800 timer. Arbeidsforbruket i tamreinlagene beregnes i forhold til et fast antall rein pr. årsverk.

Tabell 4.6.1 Arbeidsforbruk og antall siidaandeler i 2012

Reinbeite- område	Timer per enhet	Årsverk per enhet	Årsverk Totalt	Rein per årsverk	Antall Siidaandeler
Polmak/Varanger	1 994	1,11	49	559	44
Karasjok Øst	3 314	1,84	98	270	53
Karasjok Vest	3 644	2,02	140	223	69
Øst-Finnmark	3 101	1,72	286	296	166
Kautokeino Øst	3 116	1,73	104	310	60
Kautokeino Midt	3 588	1,99	185	225	93
Kautokeino Vest	2 880	1,60	86	377	54
Vest-Finnmark	3 267	1,81	376	283	207
Troms	2 711	1,51	72	177	48
Nordland	3 185	1,77	69	215	39
Nord-Trøndelag	2 333	1,30	51	276	39
Sør-Tr./Hedmark	2 861	1,59	48	287	30
Tamreinlag 1)			38	320	
Totalt	3066	1,70	939	275	529

Tabell 4.6.1 viser at det i 2012 var totalt 529 aktive siidaandeler og 939 årsverk i reindriften. Det påpekes at antall siidaandeler er aktive andeler, altså med rein. I tidligere publikasjoner har man lagt til grunn samtlige andeler, også de uten rein. Det fremgår videre at arbeidsforbruket målt i timer pr. andel er høyest i Karasjok vest, og lavest i Polmak/Varanger. Differansen er på 1.650 timer. Målt i antall rein pr. årsverk varierer arbeidsforbruket fra 177 rein i Troms til 559 rein i Polmak/Varanger.

4.7 Sammendrag av totalregnskapet

Sammendrag av reindriftens totalregnskap for perioden 2009-12 er vist i tabell 4.7.1. Tabell 4.7.2 viser totalregnskapet for 2012 fordelt etter reinbeiteområder. De enkelte elementene i totalregnskapet er kommentert foran. Her gis derfor bare et kort sammendrag av hovedlinjene i utviklingen. Det gjøres oppmerksom på at antall siidaandeler og antall årsverk for perioden 2009 – 2011 er endret i forhold til tidligere års publikasjoner, dette med bakgrunn i at det antallet siidaandeler man har benyttet tidligere har variert mellom samtlige siidaandeler og siidaandeler med rein i UB.

Tabell 4.7.1 Sammendrag av reindriftens totalregnskap i perioden 2009-12, og endring fra 2011 til 2012 (1.000 kr)

Regnskapsposter	2009	2010	2011	2012	Endring
Produksjonsbaserte inntekter:	182 536	174 259	142 660	122 825	-19 836
Kjøtt og biprodukter	146 833	141 201	117 554	109 838	-7 717
Endring i samlet livdyrverdi	8 078	3 696	-3 905	-16 039	-12 135
Binæringsinntekter	5 800	6 077	3 582	3 659	77
Andre prod.baserte innt. 1)	21 826	23 284	25 429	25 367	-61
Statstilskudd:	84 973	87 198	76 878	65 438	-11 440
Ordinære tilskudd	53 143	57 824	53 367	42 643	-10 725
Andre tilskudd	19 186	15 391	12 078	13 758	1 679
Ekstraordinære tilskudd	0	0	463	579	116
Tilskudd til binæringer	3 091	4 082	1 664	2 668	1 004
Verdiskapningsprogram	2 222	2 830	1 949	873	-1 076
Tiltak mot radioaktivitet	935	837	1 532	835	-697
Konfl.demp. tiltak rovvilt	6 396	6 233	5 825	4 082	-1 743
Erstatninger:	67 685	72 155	79 904	76 000	-3 904
Tap av rein	63 460	66 082	76 098	72 672	-3 426
Arealinngrep	4 225	6 073	3 806	3 328	-478
Sum inntekter:	335 194	333 611	299 443	264 262	-35 180
Kostnader:					
Siidaandelens kostnader	128 124	139 307	130 724	137 905	7 181
Felleskostnader	21 471	25 601	23 799	27 170	3 371
Kostnader i tamreinlag	9 610	7 799	8 893	9 178	285
Sum kostnader:	159 205	172 707	163 416	174 253	10 838
Vederlag for arbeid og kapital	175 989	160 905	136 027	90 009	-46 018
Renter på lånt kapital	6 573	8 354	9 720	9 520	-200
Vederlag for arbeid og egenkapital					
Totalt (1.000 kr)	169 416	152 551	126 307	80 489	-45 817
Per årsverk (kr)	169 077	152 857	126 560	85 700	-40 860
Per siidaandel (kr)	295 149	266 232	221 203	141 957	-79 246
Sum årsverk	1 002	998	998	939	-59
Antall siidaandeler 2)	574	573	571	567	-4
Vederlag for arbeid og kapital, eks erstatninger for arealinngrep					
Totalt (1.000 kr)	165 191	146 478	122 501	77 161	-45 339
Per årsverk (kr)	164 861	146 772	122 746	82 157	-40 589
Per siidaandel (kr)	287 789	255 634	214 537	136 087	-78 450

1) Posten omfatter arbeidsinntekter, leieinntekter og andre driftsrelaterte inntekter.

2) Antall årsverk for reindrift i tamreinlagene (38 i 2012) er lagt til antall siidaandeler i samisk reindrift.

Tabell 4.7.1 viser en nedgang i resultatmålene fra 2011 til 2012. Vederlag til arbeid og egenkapital reduseres fra 126,3 mill. kr i 2011 til 80,5 mill. kr i 2012 (-45,8 mill. kr). Målt pr.

årsverk utgjør resultatmålet vederlag til arbeid og egenkapital kr 85.700 i 2012 (2011: kr 126.560). Tilsvarende tall pr. siidaandel er kr 142.036 (2011: kr 221.203 kr).

At resultatmålene er på et lavere nivå i 2012 enn i 2011 kan i hovedsak forklares med reduserte kjøttpriser, stor nedgang i reinhjordverdien og nedgang i statstilskuddene. Vi ser også en betydelig økning i kostnadene sammenlignet med foregående år, samt en reduksjon i de totale erstatningene.

Variasjoner i reintallet fra år til år, sammenholdt med områdenes priser og gjennomsnittsvекter, skaper endringene i samlet livdyrverdi. For 2012 er denne beregnet til -16,0 mill. kr, og i 2011 ble den beregnet redusert med 3,9 mill. kr.

Ser man bort fra posten binæringsinntekter har altså samtlige av de øvrige produksjonsinntektene en reduksjon fra 2011 til 2012. I 2011 var de produksjonsbaserte inntektene på 142.660 mill.kr, mens de i 2012 var på 122.825 mill. kr. Totalt er dette en reduksjon på 19,8 mill. kr.

Statstilskuddene reduseres fra 76,9 mill. kr i 2011 til 65,4 mill. kr i 2012 (-11,4 mill. kr). Den største reduksjonen er knyttet til de ordinære tilskuddene (-10,7 mill. kr), men også postene Verdiskapningsprogrammet og tilskudd til konfliktdempende tiltak mot rovvilt har en reduksjon.

Erstatningene reduseres fra 79,9 mill. kr i 2011 til 76 mill. kr i 2012, en endring på -3,9 mill. kr. Reduksjonen kommer som en følge av mindre erstatningsutbetalinger for tap av rein.

Totalt sett innebærer dette en reduksjon i sum inntekter fra 299,4 mill. kr i 2011 til 264,3 mill. kr i 2012 (-35,2 mill. kr).

De totale kostnadene i næringen øker fra 163,4 mill. kr i 2011 til 174,3 mill. kr i 2012, og dette kommer som en følge av økning både hos siidaandelene, distriktene (felleskostnadene) og tamreinlagenes kostnader.

Vederlag til arbeid og kapital (totale inntekter minus totale kostnader ekskl. renter) reduseres fra 136 mill. kr i 2011 til 90 mill. kr i 2012 og renter på lånt kapital reduseres fra 9,7 mill. kr i 2011 til 9,5 mill. kr i 2012. Totalt gir dette en reduksjon i vederlag til arbeid og egenkapital fra 126,3 mill. kr i 2011 til 80,5 mill. kr i 2012 (- 45,8 mill. kr).

Tabell 4.7.2 viser totalregnskapet for 2012 fordelt etter reinbeiteområder. Det går frem av tabellen at det er klare nivåforskjeller i resultatene mellom reinbeiteområdene. Vederlag til arbeid og egenkapital for Nord-Trøndelag som ligger høyest, utgjør 295.686 kr. pr. årsverk. For Øst-Finnmark som ligger lavest, viser tilsvarende beregning 21.733 kr. pr. årsverk.

Tabell 4.7.2 Totalregnskap for 2012 fordelt etter reinbeiteområder (1.000 kr)

Regnskapsposter	Øst- Finnm.	Vest- Finnm.	Troms	Nord- land	Nord- Tr.lag	Sør-Tr./ Hedm.	Sum samisk reindrift	Tam rein lag	Totalt
Prod.baserte innt.	34 995	29 077	9 093	8 732	12 053	13 629	107 578	15 247	122 825
Kjøtt og biprod.	39 956	26 965	5 437	5 494	5 985	11 492	95 328	14 510	109 838
Endr. i samlet livdyrverdi	-14 792	-2 180	464	-1 232	1 449	-485	-16 777	737	-16 039
Binæringsinntekter	966	1 555	220	273	331	314	3 659	0	3 659
Andre prod.bas.innt.	8 864	2 737	2 973	4 196	4 289	2 308	25 367	0	25 367
Statstilskudd:	18 489	20 582	5 328	7 236	4 581	5 967	62 183	3 254	65 438
Ordinære tilskudd	12 766	12 765	2 423	2 671	3 350	5 848	39 823	2 819	42 643
Andre tilskudd	3 954	6 390	1 753	1 524	136	0	13 758	0	13 758
Ekstraord. tilskudd	425	0	0	0	81	0	506	73	579
Tilskudd til binæringer	956	743	943	0	26	0	2 668	0	2 668
Verdiskapningsprogr.	0	264	0	585	0	24	873	0	873
Tiltak mot radioakt.	0	0	0	122	337	14	473	362	835
Konfl.demp.rovvilt	388	420	210	2 333	651	80	4 082	0	4 082
Erstatninger:	21 359	13 604	10 388	14 852	11 543	3 482	75 228	772	76 000
Tap av rein	20 879	13 200	10 292	13 836	10 672	3 021	71 900	772	72 672
Arealinngrep	480	403	97	1 016	872	461	3 328	0	3 328
Sum inntekter	74 843	63 263	24 810	30 819	28 176	23 077	244 990	19 273	264 262
Kostnader:									
Siidaandelens kostn.	49 598	44 583	8 963	16 318	8 543	9 901	137 905	0	137 905
Felleskostnader	7 993	5 867	5 304	3 638	2 528	1 841	27 170	0	27 170
Kostn. i tamreinlag	0	0	0	0	0	0	0	9 178	9 178
Sum kostnader	57 590	50 450	14 267	19 956	11 071	11 742	165 075	9 178	174 253
Vederlag for arbeid og kapital	17 253	12 813	10 543	10 864	17 106	11 336	79 914	10 095	90 009
Renter på lånt kapital	2 881	3 851	573	775	548	848	9 475	45	9 520
Vederlag for arbeid og egenkapital									
Totalt (1.000 kr)	14 372	8 962	9 971	10 089	16 558	10 487	70 439	10 050	80 489
Per årsverk (kr)	50 254	23 856	137 906	146 215	327 621	219 925	78 161	264 479	85 700
Per siidaandel (kr) 1)	86 581	43 296	207 723	258 692	424 555	349 574	133 155	0	141 957
Sum årsverk	286	376	72	69	51	48	901	38	939
Antall siidaandeler	166	207	48	39	39	30	529		567
<i>Vederlag for arbeid og egenkapital i 2011:</i>									
Totalt (1.000 kr)	30 422	29 470	12 529	14 588	18 434	12 635	118 098	8 210	126 308
Per årsverk (kr)	94 186	73 017	184 250	208 400	331 943	312 451	123 019	216 053	126 561
Per siidaandel (kr) 1)	181 083	141 683	284 750	331 545	472 667	421 167	221 572		221 205
Antall årsverk i 2011	323	404	68	70	56	40	960	38	998
Antall siidaand. i 2011	168	208	44	44	39	30	533		571

1) Gjennomsnittstall beregnet ut fra totalt antall aktive siidaandeler, dvs. siidaandeler med rein, innenfor hvert reinbeiteområde. Dette innebærer at også siidaandeler med lav eller ingen produksjon inngår i beregningen.

Endringer i den samlede livdyrverdien fremkommer i hovedsak som følge av endringer i reintall og flokksammensetning. Tabell 4.7.2 viser at disse endringene har stor betydning for resultatmålene i de fleste reinbeiteområdene. I tillegg til at endringer i livdyrverdien har stor betydning for resultatmålene i de fleste reinbeiteområdene innenfor samme år, har de som tidligere nevnt også avgjørende betydning for endringer i resultatmålene innenfor et område mellom år.

Fra 2011 til 2012 utgjør endringene i samlet livdyrverdi følgende verdiendring i mill. kr for de ulike reinbeiteområdene:

- **Øst-Finnmark:** -1,4
- **Vest-Finnmark:** -7,7
- **Troms:** -2,6
- **Nordland:** -2,0
- **Nord-Trøndelag:** +0,3
- **Sør-Trøndelag/Hedmark:** -0,8
- **Tamreinlag:** +2,0

Endringene fra 2011 til 2012 i totalregnskapets hovedposter gir følgende forklaring til endringene i resultatmålene i de ulike reinbeiteområdene.

- **Øst-Finnmark:** Resultatmålene har en stor nedgang. De produksjonsbaserte inntektene, tilskuddsdelen og erstatningene er alle redusert, mens kostnadene er økende. Antall siidaandeler er gått ned fra 168 til 166.
- **Vest-Finnmark:** Resultatmålene har en nedgang. Her er samme situasjon som i Øst-Finnmark; samtlige inntekter reduseres mens kostnadene er økende. I Vest-Finnmark er det tilskuddsdelen som representerer den største reduksjonen sammenlignet med 2011. Dette sammen med en stor negativ endring i den samlede livdyrverdien medfører en betydelig nedgang i resultatmålene. Antall siidaandeler reduseres fra 208 til 207.
- **Troms:** Resultatmålene reduseres. De produksjonsbaserte inntektene har en økning fra fjoråret, det samme med tilskuddene, men kombinert med reduksjon i livdyrverdien samt økte kostnader medfører dette et redusert vederlag. Antall siidaandeler har økt fra 44 til 48.
- **Nordland:** Resultatmålene for området har en nedgang. De produksjonsbaserte inntektene samt erstatningene øker noe i forhold til fjoråret, mens statstilskudd og livdyrverdien reduseres. Sammen med økte kostnader resulterer dette i redusert vederlag. Antall siidaandeler er redusert fra 44 til 39.
- **Nord-Trøndelag:** Resultatmålene har en liten nedgang. Dette kommer som et resultat av nedgang i kjøttinntekter og statstilskudd. Erstatningene og livdyrverdien har økt i forhold til 2011. Samtidig har Nord-Trøndelag, som et av to områder, klart å redusere sine kostnader. Av alle områdene som har nedgang i sitt vederlag for arbeid og egenkapital, er det Nord-Trøndelag som kommer best ut med *minst* reduksjon. Antall siidaandeler er uendret.
- **Sør-Trøndelag/Hedmark:** Resultatmålene for området reduseres. Sør-Trøndelag/Hedmark er det andre av to områder som har en nedgang i sine kostnader. Sammenholdt med nedgang i samtlige av de andre inntektspostene, bortsett fra erstatningene som har en liten økning, kommer imidlertid også dette området ut med et redusert vederlag for arbeid og egenkapital. Antall siidaandeler er uendret.
- **Tamreinlag:** Resultatmålene hos tamreinlagene øker. Dette kommer stort sett som en følge av en positiv endring i den samlede livdyrverdien, i tillegg til en

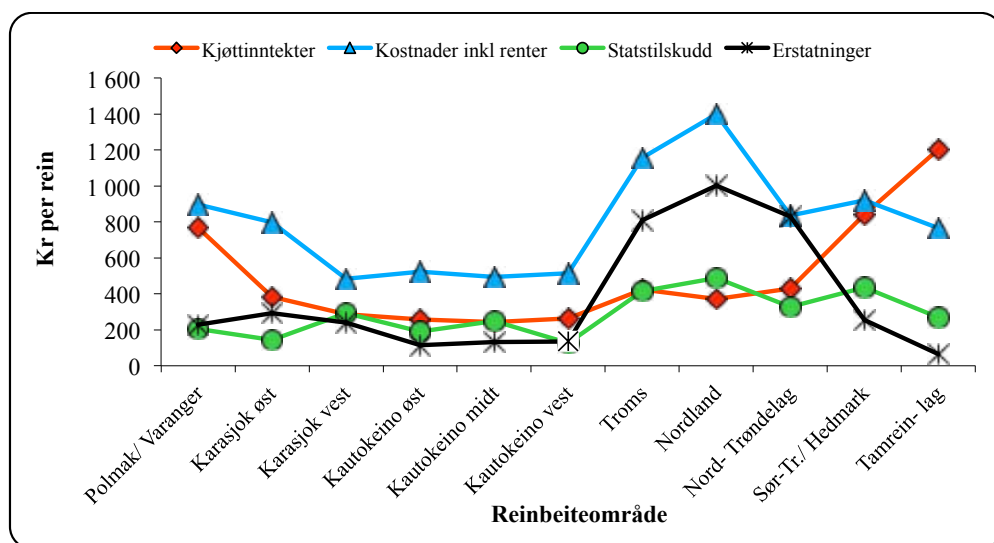
liten økning i de produksjonsbaserte inntektene. Erstatningene og statstilskuddene reduseres, og i tillegg har tamreinlagene økt sine kostnader sammenlignet med 2011. Antall årsverk i tamreinlagene er uendret.

Tabell 4.7.3 Totalregnskap for 2012 fordelt på soner i Finnmark (1.000 kr)

Regnskapsposter	Polmak/ Varanger	Karasjok øst	Karasjok vest	Kautok. øst	Kautok. midt	Kautok. vest
Produksjonsbaserte inntekter:	20 913	4 898	9 183	6 623	14 244	8 286
Kjøtt og biprodukter	20 931	10 110	8 915	8 326	10 147	8 569
Endring i samlet livdyrverdi	-5 677	-9 110	-6	-2 603	1 613	-1 190
Binæringsinntekter	143	740	84	209	719	627
Andre	5 516	3 158	190	691	1 765	280
Statstilskudd:	5 562	3 789	9 139	6 113	10 353	4 117
Ordinære tilskudd	5 188	2 968	4 610	3 202	6 877	2 686
Andre tilskudd	90	566	3 298	2 841	2 285	1 264
Ekstraordinære tilskudd	0	0	425	0	0	0
Tilskudd til binæringer	239	167	550	30	641	72
Verdiskapningsprogram	0	0	0	0	228	36
Tiltak mot radioaktivitet	0	0	0	0	0	0
Konfl.demp. tiltak rovvilt	45	88	255	40	322	58
Erstatninger:	6 219	7 711	7 429	3 658	5 509	4 436
Tap av rein	6 064	7 386	7 429	3 658	5 221	4 322
Arealinngrep	155	325	0	0	289	114
Sum inntekter	32 694	16 399	25 750	16 394	30 106	16 839
Kostnader:						
Siidaandelens kostnader	18 009	17 900	13 689	15 058	17 030	12 494
Felleskostnader	5 596	1 984	412	539	1 866	3 462
Kostnader i tamreinlag	0	0	0	0	0	0
Sum kostnader	23 605	19 884	14 101	15 597	18 896	15 956
Vederlag for arbeid og kapital	9 089	-3 485	11 650	797	11 210	883
Renter på lånt kapital	788	1 143	949	1 248	1 781	821
Vederlag for arbeid og egenkapital						
Totalt (1.000 kr)	8 301	-4 629	10 701	-451	9 428	62
Per årsverk(kr)	170 320	-47 435	76 609	-4 344	50 857	714
Per siidaandel (kr)	188 652	-87 335	155 080	-7 521	101 381	1 143
Sum årsverk	49	98	140	104	185	86
Antall siidaandeler	44	53	69	60	93	54
<i>Vederlag for arbeid og egenkapital i 2011:</i>						
Totalt (1.000 kr)	15 708	3 929	10 805	10 603	10 907	7 947
Per årsverk (kr)	209 440	36 046	77 734	86 203	62 926	81 092
Per siidaandel (kr) ¹⁾	349 067	74 132	154 357	171 016	118 554	147 167
Antall årsverk i 11	75	109	139	123	173	98
Antall siidaand. i 11	45	53	70	62	92	54

Tabell 4.7.3 viser at det er store forskjeller mellom sonene i Finnmark, både innenfor områdene og mellom områdene.

Figur 4.7.1 viser fordelingen av totalregnskapets hovedposter etter reintall og reinbeiteområde. Det fremgår av figuren at kjøttinntektene pr. rein er høyest i Polmak/Varanger og hos tamreinlagene, samt at kostnadene pr. rein er høyest i Troms og Nordland. Samtidig ser vi at Nordland ligger høyest når det gjelder både erstatninger og statstilskudd pr.rein.

Figur 4.7.1 Fordeling av totalregnskapets hovedposter i 2012 etter reinntall (kr. pr. rein)

Tabellene 4.7.4 og 4.7.5 viser henholdsvis vederlag til arbeid og egenkapital pr. årsverk og vederlag til arbeid og egenkapital pr. siidaandel i perioden fra 2009 til 2012 for de ulike reinbeiteområdene.

Tabell 4.7.4 Vederlag til arbeid og egenkapital pr. årsverk i perioden 2009-12 (kr)

Reinbeiteområde	2009	2010	2011	2012
Polmak/Varanger	293 120	360 117	208 422	170 320
Karasjok Øst	119 279	51 015	36 204	-47 435
Karasjok Vest	110 861	104 335	70 183	76 609
Øst-Finmark	153 348	142 816	90 105	50 254
Kautokeino Øst	93 186	76 851	85 445	-4 344
Kautokeino Midt	99 680	91 909	61 463	50 857
Kautokeino Vest	164 704	115 457	78 846	714
Vest-Finmark	111 644	90 068	71 454	23 856
Troms	108 449	90 875	170 256	137 906
Nordland	241 310	253 644	209 592	146 215
Nord-Trøndelag	391 314	324 555	331 544	327 621
Sør-Tr./Hedmark	412 067	416 889	312 623	219 925
Sum samisk reindr	163 349	144 670	120 755	72 024
Tamreinlag	292 749	334 815	214 301	264 479
Totalt	166 912	152 999	122 892	85 700

Vederlag til arbeid og egenkapital har vært økende fram til og med 2008, mens det nå fremgår av tabell 4.7.4 at det har vært nedgang hvert år i de påfølgende år. I 2012 er det kun Karasjok vest og tamreinlagene som har økning i vederlag pr årsverk sammenlignet med 2011. Totalt er vederlag pr årsverk redusert med om lag 49% fra 2009 til 2012.

Tabell 4.7.5 Vederlag til arbeid og egenkapital pr. siidaandel i perioden 2009-12 (kr)

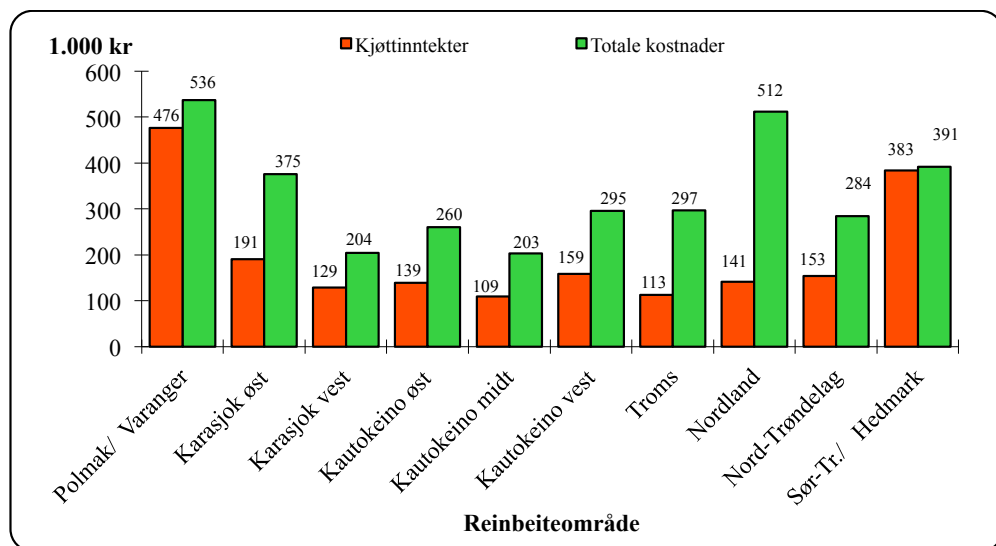
Reinbeiteområde	2009	2010	2011	2012
Polmak/Varanger	475 506	577 306	349 057	188 652
Karasjok Øst	250 809	105 784	74 137	-87 335
Karasjok Vest	213 511	203 148	135 066	155 080
Øst-Finnmark	290 419	270 780	171 023	86 581
Kautokeino Øst	180 262	149 988	168 299	-7 521
Kautokeino Midt	189 917	173 160	114 808	101 381
Kautokeino Vest	305 008	207 756	141 912	1 143
Vest-Finnmark	216 377	174 769	137 710	43 296
Troms	168 442	140 531	261 013	207 723
Nordland	381 606	400 362	331 551	258 692
Nord-Trøndelag	551 852	462 147	472 671	424 555
Sør-Tr./Hedmark	549 423	561 943	421 171	349 574
Sum samisk reindr.	274 965	247 789	212 025	124 231
Tamreinlag ¹⁾	292 749	334 815	214 301	264 479
Totalt	291 593	267 166	226 765	141 957

1) Vederlag til arbeid og egenkapital pr. årsverk for tamreinlagene.

Tabell 4.7.5 viser at vederlag til arbeid og egenkapital pr siidaandel for 2012 er på sitt laveste sammenlignet med perioden under ett, og at det har vært synkende hvert år i sammenligningsperioden. Fra 2009 er reduksjonen på 149.636 til 2012, noe som tilsvarer om lag 51%.

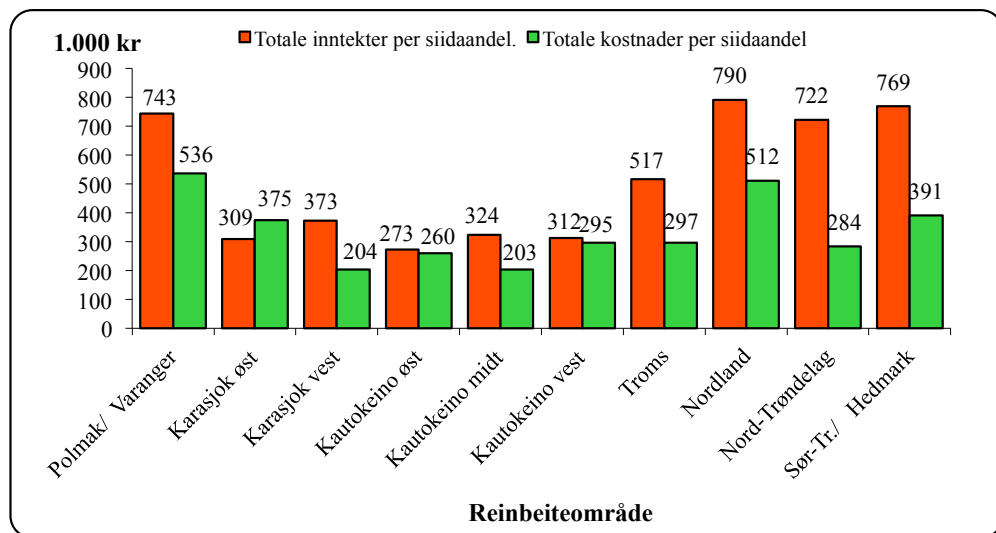
Den største nedgangen de senere årene finner vi i Polmak/Varanger, som har redusert sitt vederlag fra 577.306 i 2010 til 188.652 i 2012. På tross av dette er fortsatt Polmak/Varanger den sonen i Finnmark som har det beste vederlaget. Vi ser også at det for hele Øst- og Vest-Finnmark har vært en markant nedgang gjennom hele sammenligningsperioden. Samtidig viser tabellen at Troms er det eneste området som i 2012 har høyere resultatmål enn ved starten av sammenligningsperioden.

Figur 4.7.2 viser gjennomsnittlige kjøttinntekter pr. siidaandel i forhold til gjennomsnittlige totale kostnader pr. siidaandel i 2012. Det går frem av figuren at de totale kostnadene pr. siidaandel er større enn kjøttinntektene pr. siidaandel i samtlige områder. Til sammenligning var det både i 2010 og 2011 to av områdene som hadde kjøttinntekter høyere enn kostnadene.

Figur 4.7.2 Kjøttinntekter pr. siidaandel og totale kostnader pr. siidaandel i 2012 (1.000 kr)

I figur 4.7.3 er binæringsinntekter, andre produksjonsbaserte inntekter, statstilskudd og erstatninger lagt til på inntektssiden. Figuren viser at inntektene pr. siidaandel er større enn kostnadene pr. siidaandel i alle områder unntatt Karasjok øst.

Figur 4.7.3 Totale inntekter pr. siidaandel og totale kostnader pr. siidaandel i 2012 (1.000 kr)

4.8 Budsjett 2013

På samme måte som tidligere, er budsjettet i hovedsak basert på foreliggende regnskapstall og opplysninger fra slakteriene. Innledningsvis redegjøres det for bakgrunnen til budsjettallene. Deretter presenteres budsjettet for 2013 i tabell 4.8.1. Det gjøres oppmerksom på at endringer i den samlede livdyrverdien fra og med budsjettåret 2011 er inkludert i beregningene, etter å ha vært holdt utenfor tidligere år. Dette innebærer at budsjettallene nå blir mer sammenlignbare med regnskapstallene som presenteres her. Budsjettfordelingen på områdenivå – når det gjelder hovedpostene kjøttinntekter, statstilskudd, erstatninger og kostnader – er tatt med i figurene i kapittel 8.1.

Produksjonsbaserte inntekter

I følge innleverte rapporter fra slakteriene for rapporteringsperioden september-oktober 2012 er det slaktet om lag 26.100 dyr. Vi har i tillegg mottatt foreløpige rapporter, som ikke er fordelt på eiere og områder, med om lag 4.400 dyr. Ut fra fordelt og ufordelt slakt er det dermed foretatt en forholdsvis beregning av kjøttinntekter på de enkelte områdene, mens gjennomsnittsvæker og –priser for de enkelte områdene er beregnet ut fra de slaktedata hvor eier og område er definert.

Vinterslakt 2013 er på 10 300 dyr. Det er dermed, til og med oktober, slaktet ca. 40.800 dyr, inkludert vinterslakt 2013. Anslag fra slakteriene samt forventninger i forhold til reintallstilpasningen tilsier at det kan bli slaktet rundt 41.500 dyr til sammen fra og med november og ut året. Det er imidlertid knyttet stor usikkerhet til disse anslagene da dette vil avhenge av værforhold og om leveransene kommer som avtalt.

Slakteriene melder at tilgangen på slaktedyr er god, men at det er vanskelig å ha en forutsigbarhet i forhold til leveransetidspunkt. Flere slakteri har dermed hatt vanskeligheter med å kunne gi et anslag, da signalene fra næringen i forhold til når slakting skal foregå, er diffuse. Det er således knyttet usikkerhet til årets estimat over slaktetall som følge av en noe uoversiktlig situasjon. På lik linje som i tidligere år vil også slaktetallene påvirkes av de gjeldende værforhold for å gjennomføre slakting.

Med bakgrunn i ovenstående, samt situasjonen med reintallstilpasningen, har vi et anslag på at rundt 41.500 dyr slaktes fra og med november og frem til nyttår med en normal markedssituasjon og stabile leveranser til slakteriene.

Med tillegg av privat forbruk og omsetning (10.860 dyr) anslår utvalget ut fra en helhetsvurdering et uttak i 2013 på omtrent 93.160 dyr. Disse prognosene tilsier en økning på omtrent 13.360 slaktedyr fra 2012.

Med utgangspunkt i innrapporterte slaktedata pr. november, anslår utvalget at gjennomsnittlige slaktevekter i 2013 vil være henholdsvis 18,9 kg for kalv og 31,2 kg for voksne dyr. Til sammenligning var tilsvarende vekter i 2012 på henholdsvis 18,7 kg for kalv og 30,1 kg for voksne dyr (jf. tabell 4.1.3).

Andelen kalveslakt utgjorde 66% i 2012, mot 70% i de to foregående årene. Basert på innrapporterte slaktedata er andel kalveslakt i 2013 på 70%. Utvalget baserer derfor prognosen for 2013 på innrapporterte slaktedata, og anslår kalveandelen til 70 % i 2013.

Grunnlag for beregning av totalt kvantum levert til slakteri er gjennomsnittlige slaktevekter for kalv og voksne dyr, og grunnlag for beregning av kvantum til privat forbruk og omsetning

er gjennomsnittlig slaktevekt for voksne dyr. Med utgangspunkt i disse gjennomsnittsvektene, budsjettert antall slakt og budsjettert fordeling mellom kalv og voksne dyr, forventes en total produksjon på 2.215 tonn i 2013 (2012: 1.712 tonn). Av totalproduksjonen antas det at 327 tonn vil gå til privat forbruk og omsetning, og at 1.872 tonn vil bli levert til slakteri.

Basert på foreløpige innrapporterte slaktedata pr. november anslår utvalget en samlet gjennomsnittspris på 61,16 kr. pr. kilo for 2013.

Denne prisen er i likhet med prisene for de tre foregående år å anse som en bruttopris, det vil si før slakte- og eventuelle fraktkostnader er trukket fra. Det henvises til kapittel 3.2 for nærmere omtale.

På grunnlag av kvantums- og prisanslagene budsjetteres kjøttinntektene i kalenderåret 2013 til 135,5 mill. kr (2012: 109,8 mill. kr).

Binæringsinntekter og andre produksjonsbaserte inntekter forventes å være på samme nivå som i 2012. Det budsjetteres derfor med henholdsvis 3,7 og 25,4 mill. kr på disse postene.

Statstilskudd

Statstilskuddene budsjetteres på grunnlag av foreliggende regnskapstall pr. november 2013, med tillegg av hva som forventes utbetalt ut året.

Når det gjelder direkte tilskudd tilsier foreløpig regnskap og prognosen en økning på ca. 5,4 mill. kr, og det er særlig produksjonspremien og kalveslaktetilskuddet som bidrar til økningen. Kalveslaktetilskuddet øker med bakgrunn i at Vest-Finnmark igjen er med innunder denne ordningen.

Andre tilskudd budsjetteres med 13,6 mill. kr – en reduksjon på 0,2 mill. kr fra 2012. Reduksjonen kommer som en følge av mindre utbetalinger til innløsning av siidaandeler, samt reduserte utbetalinger på tiltak konvensjonsbeiter.

Det forventes at utbetalinger på posten ekstraordinære tilskudd i 2013 vil være 0,5 mill. kr.

Tilskudd til næringskombinasjoner budsjetteres med 2,7 mill. kr, som er det samme som i 2012, korrigert for prisstigning.

Tilskudd i forbindelse med Reinprogrammet budsjetteres med 0,5 mill. kr, basert på bevilgningstall fra Innovasjon Norge. Ordningen startet opp i 2012, og avløste det tidligere Verdiskapningsprogrammet.

På bakgrunn av foreliggende regnskapstall og forventede utbetalinger ut året, budsjetteres det med 0,9 mill. kr til tiltak mot radioaktivitet i 2013. Det gjøres oppmerksom på at kun postene anlegg, føring, tap, tidligslakt, kostholdskompensasjon og nedføring inngår under tiltak mot radioaktivitet. Refusjoner til reineiere i forbindelse med kassasjon av slakt inngår i kjøttinntektene og måling av radioaktivitet inngår i kjøre- og arbeidsinntektene.

Ut fra forutsetningene overfor budsjetteres summen av statstilskuddene med 71,7 mill. kr, en økning på 6,2 mill. kr fra regnskapsåret 2012.

Erstatninger

Erstatninger for tap av rein til rovvilt, trafikk (tog og bil) beregnes med utgangspunkt i de tre foregående år. Det vil si at det budsjetteres med et gjennomsnitt av de tre foregående årene, vektet opp mot områdenes historiske andel av de forskjellige erstatningsordningene. Erstatninger utbetalt over reindriftsavtalen budsjetteres ut fra regnskapstall, men for 2013 forventes ingen utbetalinger på denne posten. Dette medfører at beregnet erstatning for tap av rein budsjetteres med 71,6 mill. kr. Erstatninger for arealinngrep budsjetteres med 4,4 mill. kr fordelt på områdene.

Totalt sett innebærer dette at sum inntektsposter budsjetteres med 306,8 mill. kr (2012: 264,3 mill. kr).

Kostnader

Som følge av at slakteuttaket for 2013 forventes å ligge en del høyere enn i 2012, budsjetteres det med økte slaktekostnader i Finnmark. For øvrig forventes det at slaktekostnadene, korrigert for prisstigning antas å være på omtrent samme nivå som i 2012. Også de øvrige kostnadene forventes å vedvare på samme nivå, kun korrigert for forventet prisstigning.

Med dette som utgangspunkt budsjetteres det med 143,9 mill. kr på posten siidaandelens kostnader. Dette er en økning på 6,0 mill. kr fra 2012.

Korrigert for prisstigning budsjetteres det med 27,7 mill. kr på posten felleskostnader, samt 9,4 mill. kr på tamreinlagenes kostnader.

De totale kostnadene vil da utgjøre 180,9 mill. kr i kalenderåret 2013 (2012: 174,3 mill. kr).

Vederlag til arbeid og egenkapital

Med de betingelsene som er gitt ovenfor, er vederlag til arbeid og kapital beregnet til 125,9 mill. kr – en økning på 35,8 mill. kr i forhold til regnskap 2012.

Gjeldsbelastningen i 2013 forutsettes å være på samme nivå som året før. Utvalget går derfor ut fra dette ved beregning av rentekostnader. Når det gjelder rentenivå, har det vært forholdsvis stabilt fra 2012 til 2013, men med en liten reduksjon. Gitt en forventet gjeldsbelastning og rentenivå, budsjetteres det med en reduksjon i rentekostnader for 2013 (0,03 mill. kr).

Totalt sett innebærer dette en økning i vederlag til arbeid og egenkapital fra 80,5 mill. kr i 2012 til 116,4 mill. kr i 2013 (+35,9 mill. kr).

Beregnet arbeidsinnsats for 2013 er 955 årsverk. Med utgangspunkt i disse forutsetningene, er vederlag til arbeid og egenkapital pr. årsverk beregnet til kr 121.883 (2012: kr 85.718), og vederlag til arbeid og egenkapital pr. siidaandel beregnet til kr 202.121 (2012: kr 141.957). Endringen fra 2012 til 2013 er i hovedsak påvirket av inntektsøkning med bakgrunn i økte kjøttinntekter og økte tilskudd.

Tabell 4.8.1. Sammendrag av totalregnskapet i perioden 2009-12, budsjett for 2013 og endring fra 2012 til 2013 (1.000 kr)

Regnskapsposter	Regnskap				Budsjett	Endring
	2009	2010	2011	2012	2013	Endring
Produksjonsbaserte inntekter	182 536	174 259	142 660	122 825	159 104	36 279
Kjøtt og biprodukter	146 833	141 201	117 554	109 838	135 493	25 655
Endr. i reinjordverdien	8 078	3 696	-3 905	-16 039	-5 416	10 624
Binæringsinntekter	5 800	6 077	3 582	3 659	3 659	0
Andre prod.baserte innt.	21 826	23 284	25 429	25 367	25 367	0
Statstilskudd:	84 973	87 198	76 878	65 438	71 652	6 214
Ordinære tilskudd	53 143	57 824	53 367	42 643	48 091	5 449
Andre tilskudd	19 186	15 391	12 078	13 758	13 580	-178
Ekstraordinære tilskudd	0	0	463	579	516	-63
Tilskudd til næringskomb.	3 091	4 082	1 664	2 668	2 719	51
Verdiskapningsprogram	2 222	2 830	1 949	873	468	-405
Tiltak mot radioaktivitet	935	837	1 532	835	898	62
Konf.demp. tiltak rovvilt	6 396	6 233	5 825	4 082	5 380	1 298
Erstatninger:	67 685	72 155	79 904	76 000	76 019	19
Tap av rein	63 460	66 082	76 098	72 672	71 617	-1 055
Arealinngrep	4 225	6 073	3 806	3 328	4 402	1 074
Sum inntekter:	335 194	333 611	299 443	264 262	306 775	42 513
Kostnader:						
Siidaandelens kostnader	128 124	139 307	130 724	137 905	143 873	5 968
Felleskostnader	21 471	25 601	23 799	27 170	27 691	520
Kostnader i tamreinlag	9 610	7 799	8 893	9 178	9 354	176
Sum kostnader:	159 205	172 707	163 416	174 253	180 917	6 664
Vederlag for arbeid og kapital	175 989	160 905	136 027	90 009	125 858	35 849
Renter på lånt kapital	6 573	8 354	9 720	9 520	9 492	-28
Vederlag for arbeid og egenkapital						0
Totalt (1.000 kr)	169 416	152 551	126 307	80 489	116 366	35 877
Per årsverk(kr)	169 077	152 857	126 560	85 700	121 883	36 165
Per siidaandel (kr) ¹⁾	295 149	266 232	221 203	141 957	202 121	60 164
<i>Vederlag for arbeid og egenkapital eks erstatning for arealinngrep</i>						
Totalt (1.000 kr)	165 191	146 478	122 501	77 161	111 964	34 803
Per årsverk (kr)	164 861	146 186	122 746	82 174	117 273	35 099
Per siidaandel (kr) ¹⁾	287 789	255 188	213 788	136 087	194 475	58 388
Sum årsverk	1 002	1 002	998	939	955	16
Antall siidaandeler	574	574	573	567	576	9

¹⁾ Antall årsverk for reindrift i tamreinlagene (38 i 2012, 39 i 2013) er lagt til antall siidaandeler i samisk reindrift.

Tilleggsinformasjon

- Kapittel 5: Nærmere om reindriftsavtalen
- Kapittel 6: Langsiktige utviklingstrekk for reindriften
- Kapittel 7: Husholdsinntekter for reindriftsfamilier
- Kapittel 8: Vurderinger av materialet
- Vedlegg:
 1. Tabeller
 2. Tabelloversikt
 3. Figuroversikt
 4. Kart over reinbeiteområdene
 5. Ordforklaringer

5. Nærmere om Reindrifftsavtalen

I dette kapitlet gis en nærmere beskrivelse av reindrifftsavtalen mellom Norske Reindrifftsamers Landsforbund (NRL) og Staten ved Landbruks- og matdepartementet. Innledningsvis omtales bakgrunnen for og utviklingen av avtalen frem til i dag. Deretter beskrives reindrifftsavtalen for 2013/2014 nærmere. Resten av kapitlet gir en oversikt over reindrifftsavtalen de senere år, med hovedvekt på de største avtalepostene – *Reindrifftens utviklingsfond og Kostnadssenkende og direkte tilskudd*.

5.1 Innledning

Reindrifftsavtalen er, ved siden av reindrifftsloven, det viktigste redskapet for å følge opp målene og retningslinjene i reindrifftspolitikken. I forhandlingene om reindrifftsavtalen drøftes de sentrale økonomiske spørsmål som knytter seg til utviklingen i næringen, og her fastsettes retningslinjene for bruken av de økonomiske virkemidlene – blant annet ut fra reindrifftslovens intensjon og bestemmelser, og ut fra de behov og utfordringer næringen til enhver tid står overfor.

I 1976 ble den første hovedavtalen inngått mellom Staten ved Landbruksdepartementet og NRL. Dette markerte innledningen til at det føres en egen næringspolitikk for reindrifften, og det åpnet en direkte kommunikasjonslinje mellom næringen og Staten. Hovedavtalen fastslø at reindrifftssamene gjennom NRL har forhandlingsrett med Staten om økonomiske tiltak for næringen, herunder faglige, sosiale, organisasjonsmessige og andre spørsmål av betydning for utviklingen i næringen. Fra midten av 1970-tallet til midten av 1980-tallet var det en forholdsvis sterk vekst i overføringene over reindrifftsavtalen. Disse overføringene ga reindrifftsutøverne en økonomisk trygghet og en mulighet til å videreutvikle reindrifften som næring. Samtidig fikk overføringene den utilsiktede virkning at reintallet økte, og da særlig reintallet i Finnmark.

På 1990-tallet har spesielt reintallstilpasningen i Finnmark, men også reintalls- og inntektsfordeling stått sentralt når man har drøftet innretningen av de økonomiske virkemidlene over reindrifftsavtalen. På samme måte har produksjonsoptimalisering vært et fokusert delmål. Her kan det nevnes at kalveslaktetilskuddet er den eneste ordning over reindrifftsavtalen som har vært med fra avtalens opprettelse.

Fra og med reindrifftsavtalen 2003/2004 er tilskuddsordningene lagt vesentlig om i forhold til tidligere. Tilskuddene til siidaandeler og tamreinlag er endret fra ordninger som i stor grad har vært faste beløp pr. siidaandel, til ordninger som premierer produksjon og verdiskaping. Dette innebærer at mens ordningene tidligere var knyttet opp mot et minstekrav til produksjon (kg), er dagens ordninger knyttet til verdien av det som produseres (kr). Videre er det satt fokus på tiltak som skal legge til rette for økt slaktning og omsetning av reinkjøtt, ved å fortsatt stimulere til reell markedsrettet produksjon og verdiskaping.

5.2 Reindrifftsavtalen 2013/14

Rammen for reindrifftsavtalen 2013/2014 er på 109,5 mill. kr. Dette er en økning på 5,0 mill. kr fra foregående år. Bevilgningen for Reindrifftsavtalen 2013/2014 er innarbeidet i statsbudsjettet på ordinær måte gjennom LMD's Prop.nr 1 S (2013-2014).

De kostnadssenkende og direkte tilskuddene videreføres med enkelte endringer i satsene. Den totale bevilgningen for de kostnadssenkende og direkte tilskuddene er økt fra 62,4 mill. kr for avtaleåret 2012/13 (etter vedtatt budsjett for 2013) til 67,7 mill. kr for avtaleåret 2013/2014.

Avsetning til produksjonspremie økes fra 23,0 mill. kr til 29,0 mill. kr. Kalveslaktetilskudd er uendret på 15,4 mill. kr. Driftstilskuddet reduseres 9,2 mill. kr i 2012/13 til 7,5 mill. kr i 2013/2014. Distriktstilskudd økes fra 9,9 mill. kr i 2012/13 til 10,3 mill. kr i 2013/14. Ektefelletillegg reduseres fra 3,0 mill. kr til 2,5 mill. kr. Frakttilskudd økes fra 1,9 mill. kr til 3,0 mill. kr. Det gjøres oppmerksom på at det her er avsetningene som beskrives, og at det for enkelte ordninger i tillegg er endringer i satser og forutsetninger.

Når det gjelder Reindrifftsens utviklingsfond (RUF), reduseres bevilgningen fra 34,1 mill. kr i avtaleåret 2012/2013 til 33,1 mill. kr i avtaleåret 2013/2014 (-1,0 mill. kr). Tildelingsrammen settes lik bevilgningsrammen. Herunder er det lagt opp til støtte/utvikling av binæringer (2,0 mill. kr), konfliktforebyggende tiltak (1,45 mill. kr), Reinprogrammet (8,2 mill. kr), kvinnerettede tiltak (1,0 mill. kr), fagbrevordningen (2,0 mill. kr), markedstiltak (5,0 mill. kr), pramming (5,3 mill. kr), og prosjekt «Reindrifftsens hverdag» 1,0 mill. kr. Totalt sett innebærer dette at 7,15 mill. kr ikke er øremerket av avtalepartene og skal dekke kostnadene til de ordningene som ligger på RUF.

Avsetningene til velferdsordninger økes fra 1,9 mill. kr til 2,6 mill. kr. Dette har sammenheng med endringen i ordningen med tidligpensjon, hvor aldersgrensen for å kunne søke er redusert fra 62 år til 57 år. Organisasjonstilskuddet videreføres med 6,1 mill. kr. Av midlene til organisasjonstilskudd er det avsatt 0,2 mill. kr til HMS-tiltak i reindrifften.

5.3 Fordeling av reindrifftsavtalens ramme

Tabellene 5.3.1 og 5.3.3 viser fordelingen av henholdsvis reindrifftsavtalens ramme og rammen for post 75 *Kostnadssenkende og direkte tilskudd* de fem siste avtaleårene. Tabellene 5.3.2 og 5.3.4 viser foreliggende regnskapstall. Det gjøres oppmerksom på at rammefordeling og regnskapstall ikke er direkte sammenlignbare på grunn av forskyvninger i utbetalingstidspunkt. Eksempelvis kan et tilskudd som gjelder for avtaleåret 2012/2013 komme til utbetaling først i regnskapsåret 2014. Dette gjelder blant annet i tilfeller der søknadene er mangelfulle og det kreves tilleggsopplysninger før de kan innvilges.

De to største postene i Reindrifftsavtalen er post 51 *Reindrifftsens utviklingsfond* og post 75 *Kostnadssenkende og direkte tilskudd*. Disse to postene omtales nærmere i kapitlene 5.4 og 5.5.

Tabell 5.3.1 Fordeling av reindrifftsavtalens ramme de fem siste avtaleårene (mill. kr)

Post	Benevnelse	Ramme	Ramme	Ramme	Ramme	Ramme
		2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14
51	Reindrifftsens Utviklingsfond	29,9	30,0	32,8	34,1	33,1
72	Organisasjonstilskudd	6,2	6,1	6,1	6,1	6,1
75	Kostnadssenkende og direkte tilskudd	63,1	61,8	60,0	62,4	67,7
79	Velferdsordninger	1,8	3,1	3,1	1,9	2,6
	Sum	101,0	101,0	102,0	104,5	109,5

Tabell 5.3.2 Utbetalinger over reindrifftsavtalens ramme de fire siste årene (mill. kr)

Post	Benevnelse	Regnskap	Regnskap	Regnskap	Regnskap
		2010	2011	2012	2013*
51	Reindrifftsens Utviklingsfond	40,0	45,2	43,2	13,4
72	Organisasjonstilskudd	6,2	6,1	6,1	3,1
75	Kostnadssenkende og direkte tilskudd	59,6	54,8	46,3	43,1
79	Velferdsordninger	1,8	1,0	1,2	0,8
	Sum	107,6	107,1	96,8	60,4

*Regnskapstall pr. 26.08.13.

Tabellene 5.3.3 og 5.3.4 viser at *Tilskudd til driftsenheter og tamreinlag* utgjør hoveddelen av post 75.

Tabell 5.3.3 Spesifikasjon av rammen for post 75 *Kostnadssenkende og direkte tilskudd* de fem siste avtaleårene (mill. kr)

Benevnelse	Ramme	Ramme	Ramme	Ramme	Ramme
	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14
Tilskudd til driftsenheter og tamreinlag	49,2	51,8	48,2	50,6	54,4
<i>Produksjonspremie</i>	23,1	25,8	24,0	23,0	29,0
<i>Driftstilskudd</i>	6,7	6,7	7,0	9,2	7,5
<i>Prøveordning Vest-Finnmark</i>	6,0	6,0	5,0	0,0	0,0
<i>Kalveslaktetilskudd</i>	5,9	7,9	8,9	15,4	15,4
<i>Tidligslaktetilskudd</i>	4,5	2,0	0,0	0,0	0,0
<i>Ektefelle tillegg</i>	3,0	3,4	3,3	3,0	2,5
Distriktstilskudd	11,9	8,2	9,9	9,9	10,3
Frakttilskudd	2,0	1,8	1,9	1,9	3,0
Totalt post 75	63,1	61,8	60,0	62,4	67,7

Tabell 5.3.4 Spesifikasjon av regnskapet for post 75 *Kostnadssenkende og direkte tilskudd* de fire siste avtaleårene (mill. kr)

Benevnelse	Regnskap	Regnskap	Regnskap	Regnskap
	2010	2011	2012	2013*
Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag	42,9	39,5	32,5	37,1
<i>Produksjonspremie</i>	23,2	21,1	15,7	17,0
<i>Driftstilskudd</i>	7,0	7,7	7,8	7,6
<i>Prøveordning Vest-Finnmark</i>	5,1	5,2	1,9	0,0
<i>Kalveslaktetilskudd</i>	6,1	6,6	6,5	10,1
<i>Tidligslaktetilskudd</i>	3,9	1,5	0,0	0,0
<i>Ektefelle tillegg</i>	2,7	2,6	2,5	2,4
Distriktstilskudd	9,8	8,7	10,3	4,6
Fraktilskudd	1,8	1,5	1,7	0,6
Totalt post 75	59,6	54,9	42,1	42,3

* Regnskapstall pr. 26.08.2013.

5.4 Reindriftens utviklingsfond

Hovedandelen av bevilgningen på RUF avsettes av avtalepartene til enkelte øremerkede formål. Resterende av bevilgningen skal dekke de formål som sorterer under RUF men er i utgangspunktet frie midler underlagt fondet. Økonomisk støtte fra Reindriftens utviklingsfond kan innvilges som tilskudd eller lån. Her nevnes kjøp av livdyr (ordning utgått, registrerte utbetalinger i 2010 er en følge av tidligere gitte bevilgninger), gjeterhytter og øvrige reindriftsanlegg, støtte ved omfattende tap av rein i ulykker, innløsning av siidaandeler og utdanningsstipend. Økonomisk støtte kan også innvilges til andre tiltak, som for eksempel markedsfremmende tiltak, sikring av reindriftens beiterett, transport av rein og konfliktforebyggende tiltak. Tabell 5.4.1 gir en oversikt over fordelingen av bevilgningene på fondet de fire siste årene. Enkelte av bevilgningene er gitt av avtalepartene mens andre er RUF-styrets/Reindriftsforvaltningens disponeringer på løpende ordninger.

Tabell 5.4.1 Fordeling av bevilgninger over Reindriftens utviklingsfond de fire siste årene (1.000 kr)

142		2009	2010	2011	2012
021	Adm. øk.utvalg	830	469	780	570
031	Adm. av fondet	254	232	180	180
411	Livdyrlån	173	171	0	0
511/512	Transp. og flytting	5 000	5 000	4 900	5 680
522	Slakteanlegg	3 638	1 761	0	219
523/524	Gjerdeanlegg/sperregjerder	1 314	1 060	1 140	1 120
525	Konfl. reindr./jordbr.	1 400	1 400	1 400	1 400
53	Tiltak konven.beiter	750	2 000	2 500	500
552	Gjeterhytter	2 524	1 325	1 000	1 045
612	Forskning/forskningsformidling	4 500	4 500	4 138	3 949
613	Plan/utredning	500	0	0	0
614	Refusjon kursutgifter	50	50	0	50
615	Kvinnetiltak	1 000	1 000	1 000	1 000
616	Fagbrevordning	2 000	2 000	2 000	2 000
618	Utdanningsstipend	1 600	952	210	0
641	Kulturformål	0	65	0	0
654	Bierverv/etab.stip.	2 000	2 000	2 000	2 108
655	Verdiskapningsprogram	7 700	7 700	7 700	7 700
72	Markedsfremmende tiltak	2 000	2 000	3 000	5 000
74	Tidligpensjon	280	130	0	0
75	Innløsning av dr.enh.	3 600	3 600	2 250	900
76	Avløserordning ved svangerskap	600	1 378	0	0
99	Diverse	288	112	675	0
	Markedsregulering	0	0	7 000	8 460
	Tap av rein	0	0	443	0
	Tilsagn totalt:	42 001	38 906	42 316	41 881

Det går frem av tabellen at tre av de største postene på fondet, gjennom hele perioden, er post 655 Verdiskapningsprogram, 511/512 Transport og flytting, og post 612 Forskning/forskningsformidling. Vi ser også at det de siste årene har vært store bevilgninger knyttet til markedsfremmende tiltak og markedsregulering, som et direkte resultat av den ekstraordinære innsatsen som er lagt ned for å rette opp markeds krisen i reinkjøtt næringen.

Verdiskapningsprogram for reindrift/Reinprogrammet

Verdiskapningsprogram for reindrift (VSP-rein) ble etablert i 2001, og har som formål å øke verdiskapingen i reindriftnæringen på en slik måte at det kommer reieneieren til gode. VSP-rein gir støtte til prosjekter som omfatter videreføring, distribusjon og salg av reinprodukter – det vil si både kjøtt- og biprodukter av rein. Det er til sammen bevilget 84 mill. kr til programmet de elleve driftsårene det har fungert.

Tabell 5.4.2a) Innvilgede prosjektsøknader over Verdiskapingsprogram for reindrift fra oppstarten og frem til 15.09.12

Reinbeite- område	Antall prosjekter	% av ant. prosjekt	Innv. beløp (1.000 kr)	Gj.sn. innv. beløp (kr)
Polmak/Varanger	19	7 %	4 816	253 474
Karasjok	29	10 %	8 183	282 172
Øst-Finnmark	48	17 %	12 999	270 813
Vest-Finnmark	81	29 %	20 265	250 184
Troms	22	8 %	5 751	261 413
Nordland	21	8 %	7 278	346 569
Nord-Trøndelag	13	5 %	4 084	314 154
Sør-Tr./Hedmark	20	7 %	8 853	442 651
Tamreinlag	4	1 %	988	247 000
Overgripende/flere omr.	68	25 %	18 759	275 868
Totalt	277	100 %	78 977	285 115

Tabell 5.4.2 viser en oversikt over innvilgede prosjektsøknader i perioden fra programmet startet og frem til det ble avsluttet 15.09.12. Det fremgår av tabellen at det er innvilget totalt 79,0 mill. kr fordelt på 277 prosjekter. Dette tilsvarer et gjennomsnitt på 285.515 kr. pr. prosjekt. Av de 277 prosjektene er 129 (46 %) lokalisert i Finnmark.

Fra og med avtaleåret 2012/2013 er VSP-rein avviklet, og det er etablert et eget program for reindriften tilsvarende Lokalmatprogrammet finansiert over jordbruksavtalen og driftet av Innovasjon Norge. Det nye programmet kalles Reinprogrammet. Hovedformålet med Reinprogrammet er å oppnå mer verdiskapning innen produksjon, kommersialisering og salg av reinkjøtt og biprodukter fra rein. Satsingen skal komme reindrifftsutøverne til gode. Det betyr at støtte til videreforedlingsbedrifter skal ha økonomisk effekt for reindriften, enten i form av økt pris eller økt salgsvolum. Reinprogrammets handlingsområder er Bedriftsutvikling, Kompetansetiltak og Felles omdømme og markedsføringstiltak. Det avsettes en bevilgning på 8,0 mill. kr over reindrifftsavtalen 2012/13 til Reinprogrammet. Bevilgningen skal også dekke kostnadene knyttet til administrering av programmet.

Det nye Reinprogrammet, som erstatter VSP rein, har ikke innvilget noen søknader eller hatt noen utbetalinger i løpet av 2012. Nedenstående tabell viser en oversikt over innvilgede prosjektsøknader hittil i 2013.

Tabell 5.4.2b) Innvilgede prosjektsøknader over Reinprogrammet fra oppstarten og frem til 20.09.13

Reinbeite- område	Antall prosjekter	% av ant. prosjekt	Innv. beløp (1.000 kr)	Gj.sn. innv. beløp (kr)
Polmak/Varanger	1	8 %	30	30 000
Karasjok	1	8 %	350	350 000
Øst-Finnmark	2	17 %	380	190 000
Vest-Finnmark	2	17 %	221	110 500
Troms	0	0 %	0	0
Nordland	2	17 %	120	59 800
Nord-Trøndelag	1	8 %	1 000	1 000 000
Sør-Tr./Hedmark	2	17 %	66	32 785
Tamreinlag	0	0 %	0	0
Overgripende/flere om	3	25 %	1 550	516 667
Totalt	12	100 %	3 336	278 014

Transport og flytting

Reindrifftsforvaltningen administrerer på vegne av reindrifftsnaeringen en avtale med Harstadfirmaet LGF Seaworks AS, om pramming av rein til øyene for sommerbeite. Det geografiske området for ordningen er Vest-Finnmark og Nord-Troms. Nåværende avtaleperiode strekker seg fra mars 2011 til mars 2013. Denne avtalen er prolongert videre og er nå gjeldende ut 2014. Kostnadene har økt hvert år som følge av regulerte døgnpriser, fra 3 mill. kr i 2003 til 5,8 mill. kr i 2012.

Forskning og veiledning

Tidligere år har avsetninger til forskning og veiledning vært avsatt over Reindrifftsavtalen. Fra og med avtaleåret 2011/12 er det derimot ikke foretatt konkrete avsetninger, men lagt opp til at RUF –styret selv legger opp til en plan over årets disposisjon. Dette med unntak av enkelte øremerkinger som avklares under forhandlingene om reindrifftsavtalen. I 2011/12 ble det øremerket 0,15 mill. kr til et forskningsprosjekt på Fosen, og i 2012/13 var øremerkingen på 0,3 mill.kr. til finansiering av NRL's andel i prosjektet «Reindrifftsens hverdag». Sistnevnte prosjekt har også i den framforhandlede avtalen for 13/14 fått øremerket et beløp på 1,0 mill.kr. av den totale bevilgningen til RUF.

RUF-styret har i 2012 utarbeidet en ny strategisk plan for bruk av forskningsmidler over reindrifftsavtalen. Følgende hovedområder er prioritert i den nye planen; Arealbruk, rein/dyrerelaterte forhold, bærekraftig utvikling og institusjonelle endringsprosesser, drift og produksjon, samt samfunnsforhold/kulturelle forhold i næringen. Tabellen nedenfor har tatt høyde for endringen i satsningsområder, og har et skille mellom 2012 og 2013 for å synliggjøre dette.

Tabell 5.4.3 Innvilgede prosjektsøknader til forskning og veiledning i perioden 2010-13, antall prosjekter og beløp (1.000 kr)

Satsningsområder	2010-2012		2013*		Totalt	
	Antall innvilget	Innvilget beløp	Antall innvilget	Innvilget beløp	Innvilget beløp	Andel av innvilget
Reindrift og arealbruk	5	2 757	0	0	2 757	17 %
Drift og produksjon	20	5 481	0	0	5 481	33 %
Verdiskapning	2	627	0	0	627	4 %
Samf. forhold og lovgivning	3	320	0	0	320	2 %
Likestilling	3	624	0	0	624	4 %
Forskningsformidling	5	694	0	0	694	4 %
Konsekvenser av klimaendr.	6	1 800	0	0	1 800	11 %
<i>Nye hovedområder 2013-2016</i>						
Arealbruk	0	0	2	810	810	5 %
Rein	0	0	1	150	150	1 %
Bærekraftig utvikling og institusjonelle endringsprosesser	0	0	1	475	475	3 %
Drift og produksjon	0	0	4	1 645	1 645	10 %
Samfunnsforhold	0	0	2	1 100	1 100	7 %
Totalt	44	12 303	10	4 180	16 483	100 %

**Foreløpige tall pr. 29.08.2012.*

Tabell 5.4.3 gir en oversikt over innvilgede prosjektsøknader i perioden 2010-2013 innenfor hvert av satsningsområdene. Som man kan se ut av tabellen er det på området «Drift og produksjon» hoveddelen av forskningsmidlene benyttes. Det gjøres samtidig oppmerksom på at tallene pr år inneholder både pågående prosjekter (over flere år) og nye prosjekter. Dette betyr at et prosjekt kan framkomme som innvilget søknad flere år på rad. Antall innvilgede søknader er dermed ikke ensbetydende med antall prosjekter, men derimot noe høyere.

Samlet for perioden er 65 % av alle søknader innvilget.

Tilskudd til konfliktforebyggende tiltak i forholdet mellom reindrift og annen berørt part

I henhold til forskriftens § 1 kan tilskudd til konfliktforebyggende tiltak i forholdet mellom reindrift og annen berørt part bevilges til bygging av gjerder som verner innmarksareal,

kultarbeite, plantefelt og bebygde områder mot reinbeite – under forutsetning av at partene er enige om dette. Under spesielle forhold kan det gis tilskudd også til andre tiltak som vil virke konfliktdepende.

Fra og med avtaleåret 2006/2007 ble ordningen endret til en mer generell ordning. Dette betyr at den så langt den passer, kan nyttes i alle typer arealkonflikter mellom reindrift og en annen part, herunder konflikter mellom reindrift og øvrige landbruk, samt konflikter knyttet til by og rein.

Tilskudd administreres av Innovasjon Norge, avdeling Troms. For avtaleåret 2013/14 er avsetningen til konfliktforebyggende tiltak på 1,45 mill. kr. over reindriftsavtalen, og 1,5 mill. kr over jordbruksavtalen. Avsetningen skal også dekke kostnadene til administrasjon av ordningen.

Tabell 5.4.4 Innvilgede prosjektsøknader til konfliktforebyggende tiltak mellom reindrift og berørt part i perioden 2010-13, antall prosjekter og beløp (1.000 kr)

Reinbeite- område	2010-2012		2013*		Totalt i perioden	
	Antall innvilget	Innvilget beløp	Antall innvilget	Innvilget beløp	Innvilget beløp	%-vis fordeling
Polmak/Varanger	4	168	1	144	312	7 %
Karasjok	5	243	1	50	293	6 %
Øst-Finnmark	9	411	2	194	605	13 %
Vest-Finnmark	11	1 795	0	0	1 795	40 %
Troms	15	1 097	0	0	1 097	24 %
Nordland	1	23	0	0	23	1 %
Nord-Trøndelag	0	0	0	0	0	0 %
Sør-Tr./Hedmark	7	410	3	598	1 008	22 %
Tamreinlag	0	0	0	0	0	0 %
Totalt	43	3 737	5	792	4 528	100 %

*Foreløpige tall pr. 26.09.2013.

Av tabellen kan vi se en stor andel av de totale bevilgningene av tilskudd til konfliktforebyggende tiltak mellom reindrift og jordbruk har gått til Vest-Finnmark, Troms og Sør-Trøndelag/Hedmark.

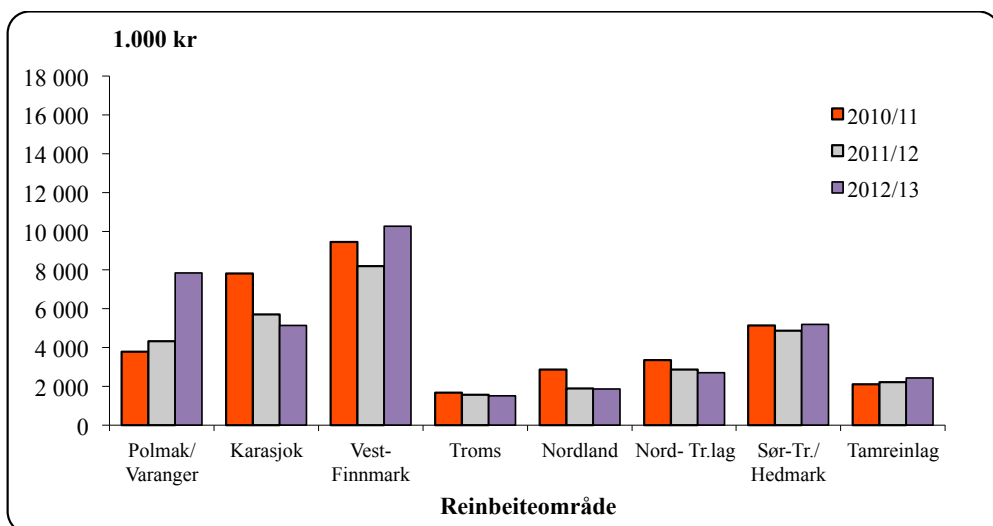
5.5 Kostnadssenkende og direkte tilskudd

Som vist i tabell 5.3.3 består post 75 *Kostnadssenkende og direkte tilskudd* av underpostene *Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag*, *Tilskudd til reinbeitedistrikter og tamreinlag* (Distriktstilskudd) og *Tilskudd til slakterier* (Frakttilskudd). Disse ordningene omtales nærmere i resten av dette kapitlet.

Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag

Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag skal i henhold til forskriften § 1 bidra til å fremme en bærekraftig reindrift, fremme kvalitet og produktivitet, heve inntekten og virke utjevne i næringen. Figur 5.5.1 viser resultatet av tilskuddsbehandlingen de tre siste driftsårene etter avkorting.

Det fremgår av figur 5.5.1 at tilskuddene for 2012/2013 ligger tilnærmet likt fra Troms og områdene videre sørover, som for foregående år. I Polmak/Varanger og Vest-Finnmark ser vi en økning i de direkte tilskuddene. Det gjøres oppmerksom på at resultat av tilskuddsbehandlingen for det enkelte driftsår ikke nødvendigvis samsvarer med de faktiske utbetalinger i driftsåret – som følge av forskyvninger i utbetalingstidspunkt.

Figur 5.5.1 Direkte tilskudd til siidaandeler og tamreinlag de tre siste driftsårene (1.000 kr)

I det følgende presenteres resultatene av tilskuddsbehandlingen for siste driftsår (2012/2013) mer inngående. Oversiktene over innvilgede tilskudd bygger på beregnede tilskudd og ikke reelle utbetalinger. I praksis betyr dette at det ikke er tatt hensyn til eventuelle avkortinger i oversiktene. Årsaken er at avkortinger gjøres på totalt tilskudd, og kan ikke identifiseres på deltilskuddsnivå. Tabell 5.5.1 viser en oversikt over hovedresultatene av tilskuddsbehandlingen for driftsåret 2012/2013.

Tabell 5.5.1 Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag driftsåret 2012/13 (totalt)

Reinbeite- område	Totalt		Innvilget		Avslag / Ikke søkt
	Antall ¹⁾	%	Antall	%	Antall
Polmak/Varanger	44	8,2	41	93 %	3
Karasjok Øst	53	9,9	29	55 %	24
Karasjok Vest	72	13,4	48	67 %	24
Øst-Finnmark	169	31,5	118	70 %	51
Kautokeino Øst	62	11,6	47	76 %	15
Kautokeino Midt	94	17,5	52	55 %	42
Kautokeino Vest	54	10,1	34	63 %	20
Vest-Finnmark	210	39,2	133	63 %	77
Troms	48	9,0	29	60 %	19
Nordland	40	7,5	30	75 %	10
Nord-Tr.lag	39	7,3	35	90 %	4
Sør-Tr./Hedmark	30	5,6	29	97 %	1
Totalt	536	100	374	70 %	162
Tamreinlag	4	100	4	100 %	0

1) Antall siidaandeler ved driftsårets begynnelse – dvs. pr. 01.04.

Tabellen viser at 374 av 536 siidaandeler har fått innvilget tilskudd, dette gir en tilslagsprosent på 70 % for 2012/2013. 100% av søknadene fra tamreinlagene er innvilget. For ytterligere informasjon om tilslagsprosent henvises det til tabell 5.5.3.

Tabell 5.5.2 gir en mer detaljert oversikt over de innvilgede tilskuddene til siidaandelene for driftsåret 2012/13, og totalt for 2011/2012. Tabellen viser antall innvilgede tilskudd pr. område og gjennomsnittlig innvilget beløp pr. andel – *for andeler som har fått innvilget tilskudd*. Det er ikke tatt hensyn til avkortinger i tabellen.

Tabell 5.5.2 Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag driftsåret 2012/13 (innvilget), og totalt for 2011/12.

Reinbeite- område	*Drifts- tilskudd		Produksjons- tilskudd		Ekstraord. dr.tilsk.**	Kalvelakte- tilskudd		Tidligslakte- tilskudd		Ektefelle- tillegg***
	Antall	Beløp	Antall	Beløp	Antall	Antall	Beløp	Antall	Beløp	Antall
Polmak/Varanger	41	17 146	41	77 284	6	41	91 018	0	0	6
Karasjok øst	29	17 466	29	36 646	5	28	20 311	0	0	3
Karasjok vest	48	15 896	48	30 442	4	46	10 510	0	0	4
Øst-Finnmark	118	16 716	118	48 242	15	115	41 599	0	0	13
Kautokeino øst	47	15 702	47	38 703	4	44	22 363	0	0	6
Kautokeino midt	52	14 644	53	35 604	3	46	24 242	0	0	8
Kautokeino vest	34	15 132	33	41 581	0	28	12 404	0	0	3
Vest-Finnmark	133	15 143	133	38 182	7	118	20 732	0	0	17
Troms	29	16 672	29	24 303	1	25	6 402	0	0	4
Nordland	30	14 217	29	32 422	4	24	10 411	0	0	6
Nord-Tr.lag	35	15 143	35	31 798	2	34	19 776	0	0	9
Sør-Tr./Hedmark	29	15 879	29	98 180	3	29	48 884	0	0	11
Totalt	374	15 741	373	43 904	32	345	28 204	0	0	60
2011/12	384	13 555	382	37 997	41	223	22 483	0	0	59
Tamreinlag	0	0	4	260 000	0	4	332 200	0	0	0
2011/12	0	0	4	250 000	0	4	304 813	0	0	0

* Satsen for driftstilskudd i 2012/13 er kr 13.500 pr. siidaandelsinnehaver, kr 25.000 pr. kvinnelig enkeltinnehaver og andre innehavere under 30 år.

** Ekstraordinært driftstilskudd ved overdragelse av siidaandel til ungdom under 35 år utbetales med kr 65.000 de tre første årene etter overdragelsen. (For driftsåret 11/12 var denne på 60.000 pr. år)

*** Ektefellelillegget utbetales med kr 42.500.

Tabellene viser at det er innvilget 374 driftstilskudd og 373 produksjonspremier, 32 ekstra driftstilskudd til ungdom, 345 kalveslaktetilskudd og 60 ektefellelillegg.

Tilsvarende viser tabellen at det er innvilget produksjonspremie og kalveslaktetilskudd til fire tamreinlag. Tabellen viser for øvrig at områder med størst kjøttproduksjon pr. siidaandel (jf. figur 4.1.1) får størst utbetaling av tilskudd pr. siidaandel – i tråd med intensjonen bak omleggingen av tilskuddsordningene. Samtidig ser man en nedgang i utbetaling av produksjonstilskuddet, både antall og beløp, i forhold til driftsåret 2011/2012.

Tabell 5.5.3 viser andel av tilskudd til siidaandeler og tamreinlag som er innvilget de fem siste driftsårene. Det påpekes for øvrig at tilskuddsordningen i perioden har inneholdt ulike delordninger, og at vilkårene for å oppnå tilskudd har endret seg over tid.

Tabell 5.5.3 Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag de fem siste driftsårene (tilslagsprosent)

Reinbeiteområde	08/09	09/10	10/11	11/12	12/13
Polmak/Varanger	98 %	96 %	52 %	75 %	93 %
Karasjok øst	48 %	60 %	69 %	64 %	55 %
Karasjok vest	82 %	85 %	92 %	69 %	67 %
Øst-Finnmark	76 %	80 %	75 %	69 %	70 %
Kautokeino øst	73 %	69 %	68 %	53 %	76 %
Kautokeino midt	82 %	84 %	85 %	82 %	55 %
Kautokeino vest	77 %	65 %	57 %	65 %	63 %
Vest-Finnmark	78 %	75 %	73 %	69 %	63 %
Troms	63 %	70 %	66 %	63 %	60 %
Nordland	86 %	72 %	82 %	72 %	75 %
Nord-Tr.lag	79 %	85 %	90 %	90 %	90 %
Sør-Tr./Hedmark	100 %	100 %	100 %	100 %	97 %
Totalt	78 %	78 %	76 %	72 %	70 %
Tamreinlag	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Tabell 5.5.3 viser at tilslagsprosenten i sør-områdene, inkludert Troms, varierer lite i sammenligningsperioden. For Finnmark ser vi derimot en større variasjon.

Bakgrunns materialet viser at den største årsaken til at siidaandelen ikke oppnår tilskudd, er at man har et for høyt reintall i forhold til det som er fastsatt. Mange av disse har også, med bakgrunn i de gitte kriteriene, unnlatt å levere søknad da de uansett ikke vil komme til å oppnå tilskudd. Avslag på grunn av for høyt reintall er spesielt gjeldende i Vest-Finnmark, og særlig i Kautokeino midt som da har oppnådd en svært lav tilslagsprosent sammenlignet med tidligere år.

For øvrig har man i Karasjok øst og vest også et forholdsvis stort antall som ikke har levert søknad, uten at man helt konkret kan si hvilket av kriteriene som gir seg utslag her; det kan også være en kombinasjon av flere.

Når det gjelder tamreinlagene, fremgår det av tabell 5.5.3 at tilslagsprosenten har vært 100 % gjennom hele sammenligningsperioden.

Tabell 5.5.4 gir en oversikt over avslåtte søknader om tilskudd til siidaandeler og tamreinlag for driftsåret 2012/2013. Tabellen viser også hvilke begrunnelser som er gitt for avslag. I mange tilfeller gis det avslag på søknadene på grunnlag av flere sammenfallende forhold. Der hvor vi kjenner begrunnelsen til hvorfor en siidaandel ikke har søkt (eksempelvis for lav omsetning til å få innvilget tilskudd), har vi kategorisert disse som om de har søkt og fått avslag.

Tabell 5.5.4 Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag driftsåret 2012/13 (avslag eller ikke søkt)

Reinbeiteområde	Antall	Begrunnelse for avslag ¹⁾ , eventuelt ikke søkt på grunn av;			
		1	2	3	4
Polmak/Varanger	3	0	0	0	1
Karasjok øst	24	1	14	0	10
Karasjok vest	24	1	8	1	12
Øst-Finnmark	51	2	22	1	23
Kautokeino øst	15	8	6	1	0
Kautokeino midt	42	2	40	0	0
Kautokeino vest	20	1	16	2	1
Vest-Finnmark	77	11	62	3	1
Troms	19	8	6	3	2
Nordland	10	2	0	3	5
Nord-Tr.lag	4	1	0	0	3
Sør-Tr./Hedmark	1	1	0	0	0
Totalt	162	25	90	10	34
Tamreinlag	0	0	0	0	0

1) Begrunnelse for avslag:

1 = Avgiftspliktig inntekt fra salg av kjøtt fra rein i innehaver(e)s merke under 50.000 kr, ikke registrert i avgifts- og enhetsregisteret.

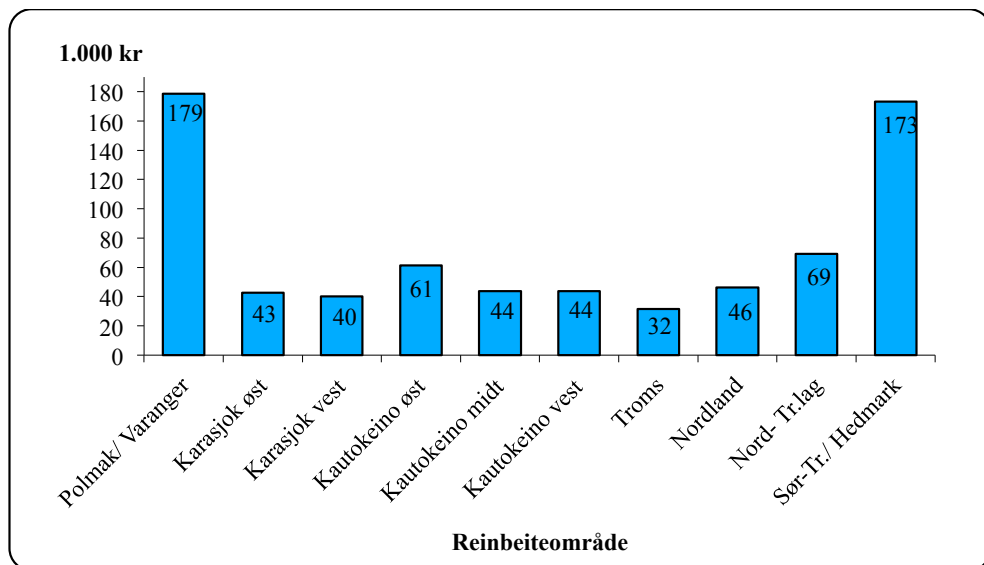
2 = Over 600 rein eller over fastsatt øvre reintall

3 = Siidaandelsinnehaver mottar alderspensjon.

4 = Andre årsaker (levert Melding om reindrift men ikke søkt om tilskudd, ikke levert Melding om reindrift, forhold som ikke er i henhold til gitte krav som er gitt ved utøvelse av reindrift).

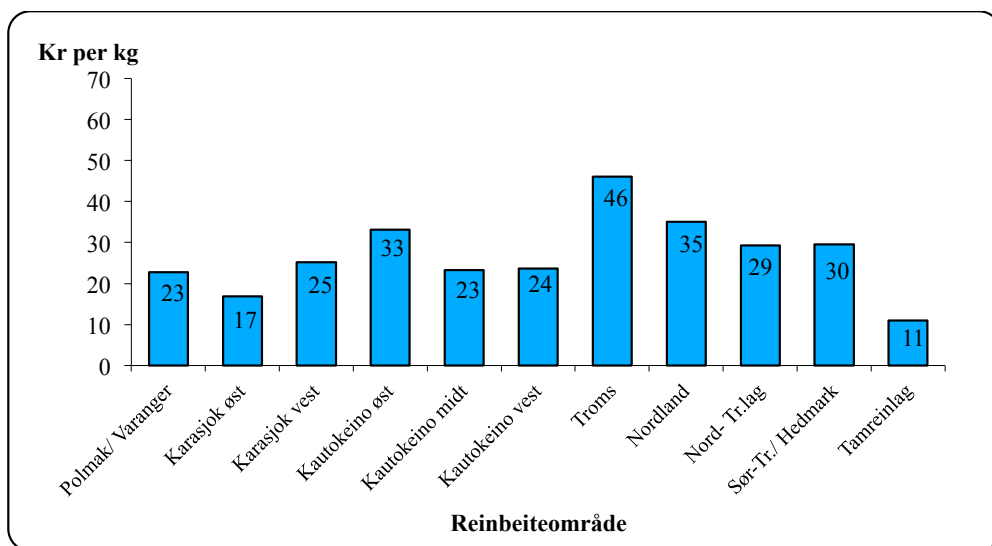
I følge tabell 5.5.4 er det i alt 162 siidaandeler som enten ikke har søkt eller fått avslag på sine søknader om tilskudd (30%). Av disse er 25 avslått/har ikke søkt som følge av at siidaandelen har en avgiftspliktig inntekt fra salg av rein i innehaver(e)s merke på under kr 50.000 og/eller ikke er registrert i avgifts- og enhetsregisteret, 90 avslått/ikke søkt som følge av at siidaandelen har over 600 rein eller over fastsatt øvre reintall, 10 avslått/ikke søkt som følge av at siidaandelsinnehaveren mottar alderspensjon og 34 avslått av andre årsaker. Det påpekes at det fremdeles kan være en stor del av de 34 avslagene som gjelder søknader som ikke er levert, fordi man ikke oppfyller et eller flere av de øvrige kravene for å få innvilget tilskudd.

I figurene 5.5.2 og 5.5.3 er tilskuddene til siidaandeler og tamreinlag for driftsåret 2012/2013 relatert til henholdsvis totalt antall siidaandeler og total kjøttproduksjon pr. område. I begge figurer er avkortinger medregnet. Det fremgår av figur 5.5.2 at det er betydelige forskjeller mellom reinbeiteområdene når det gjelder tilskudd pr. siidaandel.

Figur 5.5.2 Gjennomsnittlige tilskudd til siidaandeler driftsåret 2012/13
(Tall i 1.000 kr. pr. siidaandel)

Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag er de av tilskuddene til næringen som i størst grad er knyttet til produksjon. Dette innebærer at områder med størst kjøttproduksjon pr. andel (jf. figur 4.1.1) også oppnår de største tilskuddene pr. andel. Samtidig innebærer det at tilskuddene pr.kg. produsert kjøtt er noe lavere i disse områdene enn i de øvrige områdene (jf. figur 5.5.3), men her er ikke utslagene like store og heller ikke like entydige.

Figur 5.5.3 Gjennomsnittlige tilskudd til siidaandeler og tamreinlag driftsåret 2012/13 (kr. pr.kg.)

Tilskudd til reinbeitedistrikter og tamreinlag

Tilskudd til reinbeitedistrikter og tamreinlag skal i henhold til forskriftens § 1 bidra til økt medansvar for bærekraftig reindrift og kriseberedskap. Videre skal tilskuddet gi grunnlag for avløserordning ved sykdom og svangerskap ut over folketrygdens generelle ordninger.

Tilskudd til reinbeitedistrikter og tamreinlag omfatter henholdsvis tilskudd til administrasjon, planlegging og ressursforvaltning, særskilt tilskudd til Trollheimen for beiteleie og avsetning for kriseberedskap. Ved sammenligning over år må en også for denne tilskuddsordningen være klar over den betydningen endringer i satser og vilkår for å motta tilskudd har for nivået på utbetalingene. Forskyvninger i utbetalingstidspunkt mellom år har også stor betydning for sammenligningen.

Tabell 5.5.5 gir en oversikt over utbetalte tilskudd til reinbeitedistrikter og tamreinlag i perioden 2008-2012.

**Tabell 5.5.5 Utbetalte tilskudd til reinbeitedistrikter og tamreinlag
i perioden 2008-12 (utbetalingsår) (1.000 kr)**

Reinbeiteområde	2008	2009	2010	2011	2012
Polmak/Varanger	601	738	1 104	938	936
Karasjok øst	606	444	589	626	741
Karasjok vest	1 086	974	1 174	1 102	1 095
Øst-Finnmark	2 292	2 155	2 866	2 665	2 772
Kautokeino øst	581	329	638	580	136
Kautokeino midt	993	1 146	1 468	1 437	1 869
Kautokeino vest	882	510	1 084	615	821
Vest-Finnmark	2 456	1 985	3 190	2 631	2 826
Troms	391	685	1 130	872	864
Nordland	860	276	744	270	693
Nord-Tr.lag	562	594	706	744	438
Sør-Tr./Hedmark	740	809	613	819	730
Tamreinlag	600	600	600	712	600
Totalt	7 900	7 104	9 849	8 713	8 923

Tabellen viser at utbetalte tilskudd til reinbeitedistrikter og tamreinlag kan være varierende. Årsaken til svingninger mellom årene er avkortinger i tilskuddene og forskyvninger i utbetalingsår. Økningen i 2010 tilskrives det ekstraordinære distriktstilskuddet for de distriktene som har utarbeidet og godkjent sine bruksregler.

Tilskudd til slakterier

Tilskudd til slakterier er det siste tilskuddet på post 75 og består fra 2006 kun av frakttilskudd. Frakttilskuddet skal i henhold til forskriften § 1 bidra til utjevning av pris på reinkjøtt til reineiere i ulike reinbeitedistrikter og tamreinlag, samt bidra til utjevning av fraktkostnader til markedet. Tilskuddet skal jfr. § 3 beregnes ut fra avstanden mellom slakteplass og fryse-/nedskjæringsanlegg. Tabell 5.5.6 gir en oversikt over resultatene av tilskuddsbehandlingen for tilskudd til slakterier de tre siste driftsårene. Det gjøres oppmerksom på at beløpene ikke samsvarer med faktiske utbetalinger i driftsårene som følge av forskyvninger i utbetalingstidspunkt, og vi viser derfor utbetalingene i kalenderåret. Fra og med Reindrifftsavtalen 2012/2013 ble satsene endret fra å være kr. 25,- pr. slakt for avstander mellom 10-200 km, kr. 30,- pr. slakt for avstander mellom 201-300 km og kr. 35,- pr. slakt for avstander over 300 km, til hhv. kr. 10,-, 40,-, og 50,-. Utbetalingene for de forskjellige fraktsonene vil derfor ikke være direkte sammenlignbare fra 2011 til 2012.

**Tabell 5.5.6 Tilskudd til slakterier de tre siste driftsårene, etter utbetalingsår
(1.000 kr).**

Frakt av skrott	2010	2011	2012
Frakt av skrott 5-200 km	884	798	992
Frakt av skrott 201-300 km	125	142	69
Frakt av skrott >300 km	792	531	629
Totalt	1 801	1 471	1 690

6. Langsiktige utviklingstrekk for reindriften

Kapittel 6 gir en oversikt over de langsiktige utviklingstrekkene for reindriftens økonomi i perioden 2003-2012. Dette materialet setter regnskapstallene for 2012, som er presentert i kapittel 4, inn i en større sammenheng. Det øvrige tallmaterialet som ligger til grunn for presentasjonene i dette kapitlet, er tidligere publisert i de årlige totalregnskapene.

For at tallene skal være sammenlignbare, er alle verdier regnet om til fast pengeverdi ved hjelp av konsumprisindeksen. Hovedfokus for kapitlet er kjøttinntekter, statstilskudd, erstatninger, kostnader, resultat (vederlag til arbeid og egenkapital) og markedsforhold.

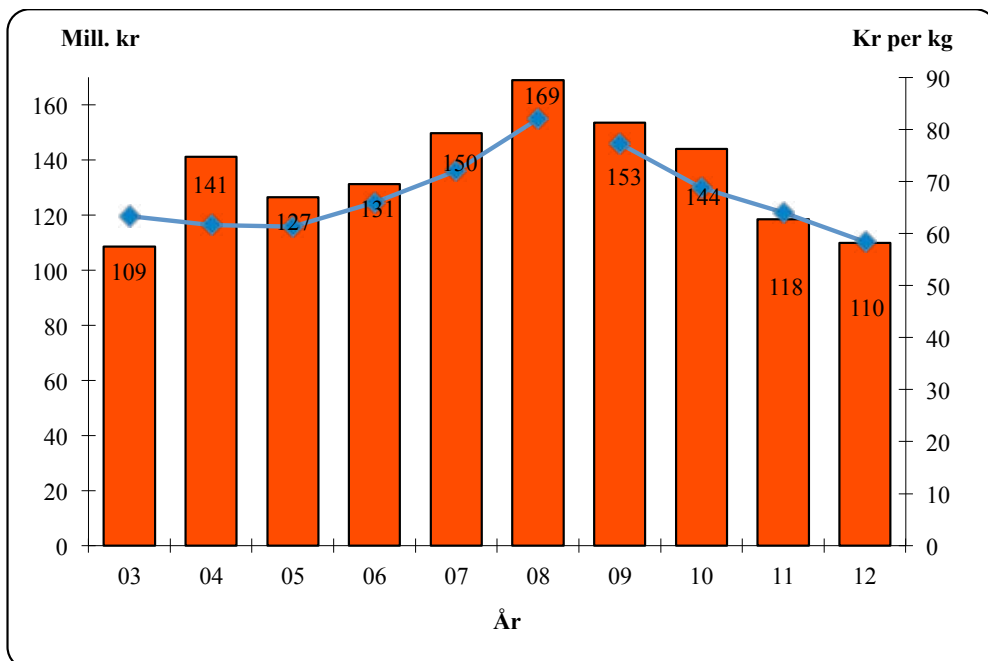
Slakteriene gjennomførte en omlegging av prisene ved rapportering av slakt fra driftsåret 2002/03, hvor de gikk over fra å rapportere nettopriser til å rapportere bruttopriser. Med bruttopriser menes pris til reineier inkludert slakte- og evt. fraktkostninger.

For 2009 ser vi en endring i prisbildet på grunn av reduserte priser, og vi viser til nærmere omtale av dette under avsnitt for pris i kapittel 3.2.

6.1 Kjøttinntekter

Figur 6.1.1 viser kjøttinntektenes og prisens utvikling i perioden 2003-2012. I perioden til og med 2004 har man, da sammenholdt med årene fra og med 2000, hatt en økning i kjøttinntektene. Det framkom en liten reduksjon fra 2004 til 2005 som skyldes lavere slaktekvantum, mens økningen fra 2005 til 2008 skyldes høyere pris. Produsentprisen inklusive tilskudd (korrigert for prisstigning) har vært relativt stabil i sammenligningsperioden, men med en prisøkning fra 2002 til 2003 som for en stor del skyldes endringer i slakterienes avregningsrutiner. Prisøkningen fra 2004 til 2007 skyldes blant annet gode markedsforhold, men samtidig er det utført innrapporteringer av for høye bruttopriser fra enkelte av slakteriene. Dette har gitt et feil bilde av prisutviklingen i perioden. Det henvises for øvrig til kapittel 3.2 for nærmere omtale av prisøkningen fra 2002 til 2003, samt beskrivelse av prisundersøkelsen og feil innrapportering.

Som følge av ovenstående fikk man dermed en reduksjon av prisene i 2009. Når vi ser på tallene gjeldende for årene etter ser vi at tendensen fremdeles er nedadgående. Årsaken til fortsatt reduksjon er nok fremdeles knyttet til den daværende vanskelige markeds situasjonen, som man kan anta var et resultat av de høye prisene. Gjennom etableringen av et reguleringslager i 2010, fikk man derimot levert og slaktet store mengder rein, men da med lavere priser til reineierne. I 2011 gikk slaktekvantumet i tillegg betydelig ned, det dårlige markedet hadde da skapt en vanskelig leveringssituasjon for både slakterier og reineiere. I 2012 er produksjonen gått noe opp, men prisene er fortsatt nedadgående og de totale kjøttinntektene er dermed redusert ytterligere.

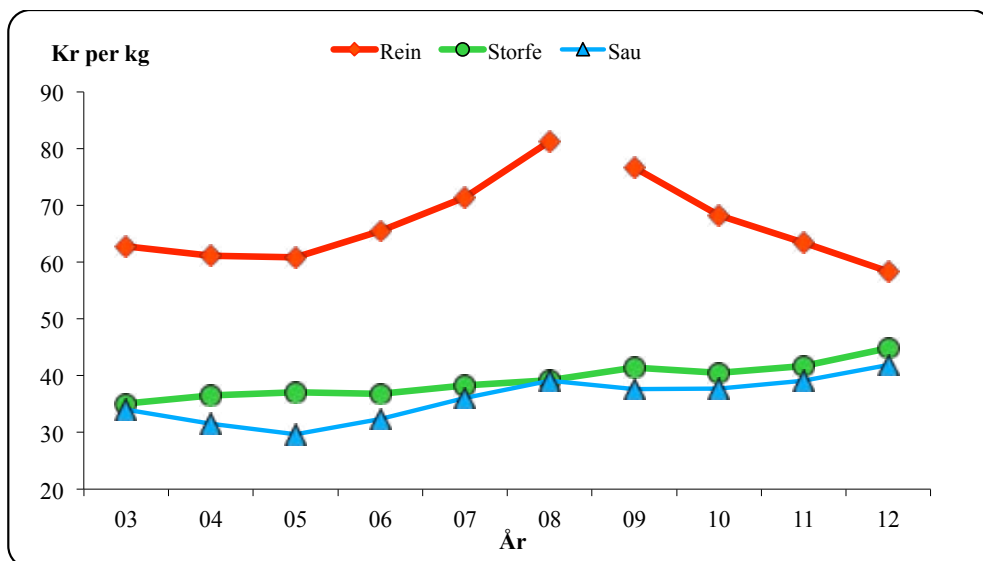

Figur 6.1.1 Reindriftens kjøttinntekter i perioden 2003-2012 (søylar), sammenholdt med prisutviklingen (produsentpris inklusive tilskudd) (kurve) (2012-kroner)

Priser

Figur 6.1.2 viser produsentpriser eksklusive tilskudd for kjøtt av rein, storfe og sau. Det fremgår av figuren at prisutviklingen for storfe og sau følger omtrent samme tendens, mens prisen for reinkjøtt de siste årene har vært i en annen retning. Reinkjøttprisen har økt mye fram til og med 2008, og deretter vært nedadgående, noe som innebærer at prisutviklingen for reinkjøtt synes å ha være uavhengig av prisutviklingen for storfe- og sauekjøtt.

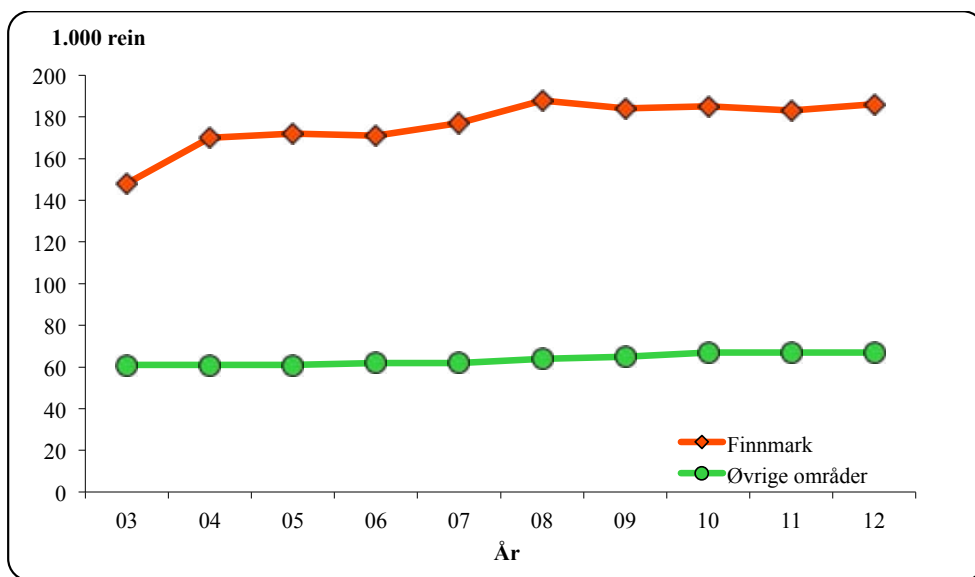
Det påpekes imidlertid at flere av slakteriene fra og med 2003 innrapporterer priser hvor slaktekostnader og eventuelt fraktkostnader er inkludert. Dette innebærer at prisen for reinkjøtt fra 2003 fremstår som kunstig høy i forhold til prisene for storfe og sau – som er rene nettopriser. Det henvises til kapittel 3.2 for nærmere omtale av priser.

Figur 6.1.2. Produsentpris for kjøtt av rein, storfe og sau, eksklusive tilskudd (2012-kroner)

Produsert kvantum

Som vist i figur 6.1.1 er den siste tiårsperioden preget av en økning i kjøttinntektene fra 2002 og fram til 2008. Dette har bl.a. sammenheng med en reduksjon i produsert kvantum i starten av perioden etterfulgt av en økning opp til 2.061 tonn i 2008. I 2009 var det en liten nedgang, før det i 2010 ble produsert 2.094 tonn. Økningen i produsert kvantum etter 2000 føres tilbake til en økning i dyretall og produktivitet pr. dyr. I det følgende gis en nærmere beskrivelse av disse forholdene. Figur 6.1.3 viser reintallsutviklingen, og figur 6.1.4 viser produktivitetsutviklingen i den siste tiårsperioden.

Figur 6.1.3. Utvikling i reintall pr. 31. mars i perioden 2003-2012 (korrigert reintall)

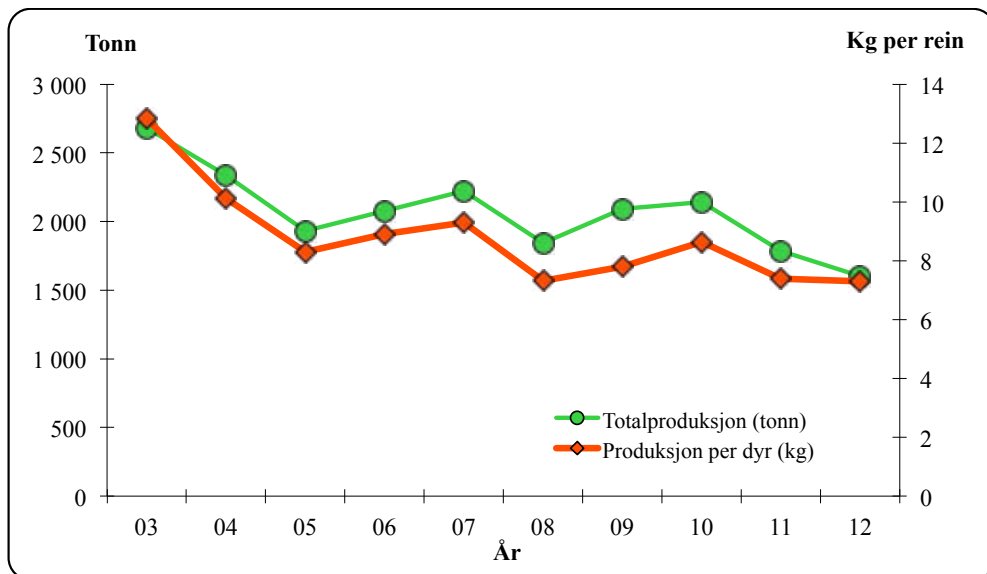
Figur 6.1.3. viser at det i Finnmark framkommer en økning i reintallet fra 2002 til 2004. Fra 2004 til 2006 er reintallet forholdsvis stabilt mens det igjen øker noe fra 2006 til 2008 i Finnmark. I årene etterpå har tallet vært relativt stabilt, med en noe nedadgående tendens. Det samlede dyretallet i de øvrige områdene har vært stabilt i sammenligningsperioden.

Produktiviteten pr. rein er et resultat av naturgitte betingelser (vegetasjon, tilgjengelighet, klima osv.), kalvetilgang, annen arealbruk, rovdyrbelastning, beitebelastning og flokkens kjønns- og aldersstruktur. En del av disse faktorene kan utøverne påvirke, enten alene eller i fellesskap.

Et optimalt dyretall i forhold til tilgjengelige beiteressurser er vesentlig for produksjon og utbytte. Både et for høyt og et for lavt dyretall gir en lavere avkastning på lang sikt. På kort sikt er det imidlertid mulig å oppnå gevinst ved overoptimal utnyttning. Dette har sammenheng med at beiten ikke bare har en årlig tilvekst, men også representerer en lagret ressurs. En overoptimal utnyttning bygger da på forbruk av denne "grunnkapitalen".

Med samme beitebelastning kan produktiviteten økes ved endring av reinflokkens kjønns- og alderssammensetning. Det vises til ressursregnskap for reindriftnæringen for nærmere omtale av disse forholdene.

Figur 6.1.4 viser totalproduksjon og produksjon pr. dyr i vårflokk. Med produksjon menes summen av kjøttproduksjon og endringer i den samlede livdyrverdien.

Figur 6.1.4 Totalproduksjon (tonn) og produksjon pr. dyr i vårflokk (kg pr. rein)

Det framgår av figur 6.1.4 at det gjennom hele perioden har vært en varierende produksjonsmengde. I 2009 ligger totalproduksjonen på omtrent samme nivå som i 2005. Produksjonen pr. dyr var på sitt høyeste nivå i sammenligningsperioden i 2002 og 2003 (henholdsvis 12,7 og 12,8 kg pr. rein). Dette skyldes først og fremst at reintallet økte vesentlig (jf. kapittel 4.1), men også at kjøttproduksjonen var på et høyt nivå.

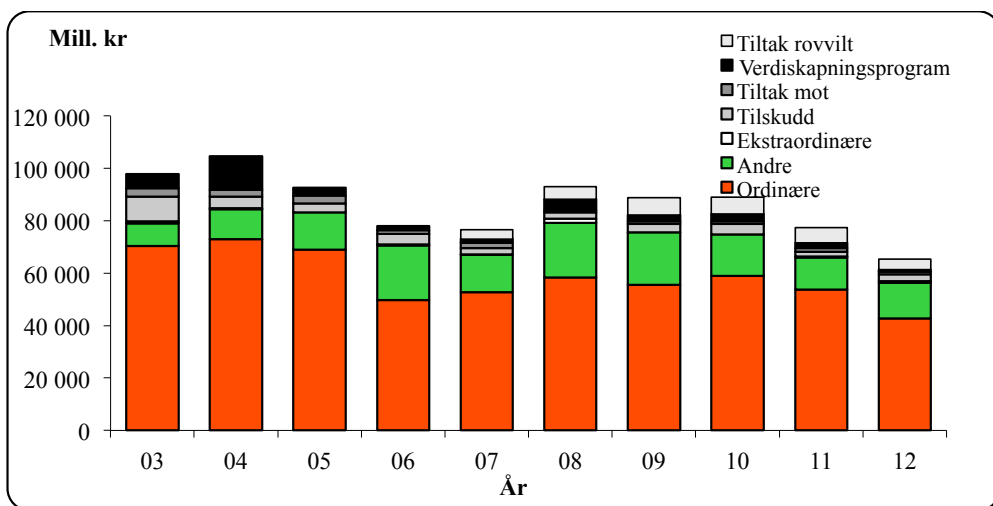
6.2 Statstilskudd og tiltak mot radioaktivitet

Inntektsoverføringer

I totalregnskapet grupperes de statlige inntektsoverføringene i postene direkte tilskudd, andre tilskudd, ekstraordinære tilskudd, tilskudd til næringskombinasjoner, tilskudd i forbindelse med Verdiskapningsprogram for reindrift og tiltak mot radioaktivitet. Posten direkte tilskudd omfatter distriktstilskudd, produksjonstilskudd, driftstilskudd, kalveslaktetilskudd, tidligslaktetilskudd (utgått fra og med driftsåret 2011/2012), særskilt tilskudd for Vest-Finnmark (fra og med driftsåret 2009/2010) og ektefelletillegg. Posten andre tilskudd omfatter tilskudd til investeringer, tilskudd til pramming/flytting, tilskudd til tiltak innenfor konvensjonsbeiteområdene, utdanningsstipend (ingen utbetalinger etter 2011), fagbrevordning i reindriften (fra og med 2002), tilskudd til barnehager (ingen utbetalinger etter 2008), avviklingslønn (ingen utbetalinger etter 2010) og tilskudd til innløsning av siidaandel. Ekstraordinære tilskudd omfatter i hovedsak overføringer i forbindelse med uvanlig store tap.

Figur 6.2.1 viser utviklingen for de totale inntektsoverføringene og for de ulike tilskuddsformene i perioden fra 2003 til 2012, alt oppgitt i 2012-kroner. De samlede overføringene hadde i 2004 en markert økning i forhold til øvrige år, dette kom med bakgrunn i store utbetalinger over Verdiskapningsprogrammet for reindrift. Tilskuddsnivået har de tre siste årene hatt en jevn nedgang, og målt i 2012-kroner er man nå på periodens laveste nivå.

I tillegg til de tilskuddene som er vist i figuren og som regnes å ha direkte inntektsvirkning, kommer ulike midler knyttet til markeds- og pristiltak.

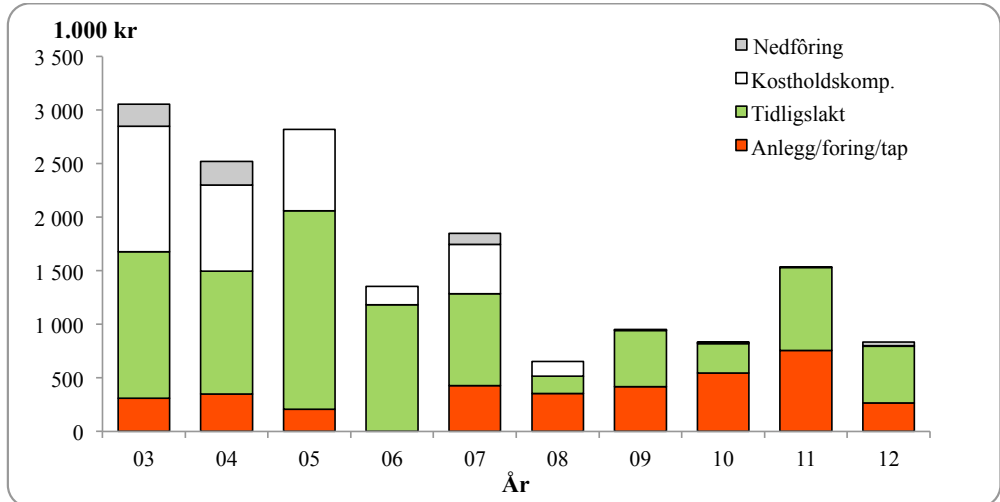

Figur 6.2.1 Tilskudd med inntektsvirkning i perioden 2003-2012 (2012-kroner)

Tiltak mot radioaktiv forurensing

Reindriften ble i 1986 hardt rammet av radioaktiv forurensing etter Tsjernobyl ulykken. I juli 1986 fattet derfor Regjeringen et prinsippvedtak om at den enkelte produsent skulle holdes økonomisk skadeløs ved gjennomføring av nødvendige skadebegrensende tiltak etter ulykken. Forurensingen rammet særlig hardt områder på Sør-Helgeland og sørover. På bakgrunn av dette er det gitt årlige kompensasjoner til reinieiere som gjennomfører tiltak for å redusere

radioaktivitetsnivået i reinflokken. I forbindelse med reindriftsforhandlingene i 2006/2007 ble det satt ned en arbeidsgruppe som skulle vurdere daværende tiltak. Dette resulterte blant annet i at finansieringen ble lagt om. Fra og med budsjettåret 2008 finansieres radioaktivitetstiltakene over kapittel 1147 som en ordinær bevilgning over statsbudsjettet.

Figur 6.2.2 Tiltakskostnader mot radioaktivitet i perioden 2003-2012 (2012-kroner)

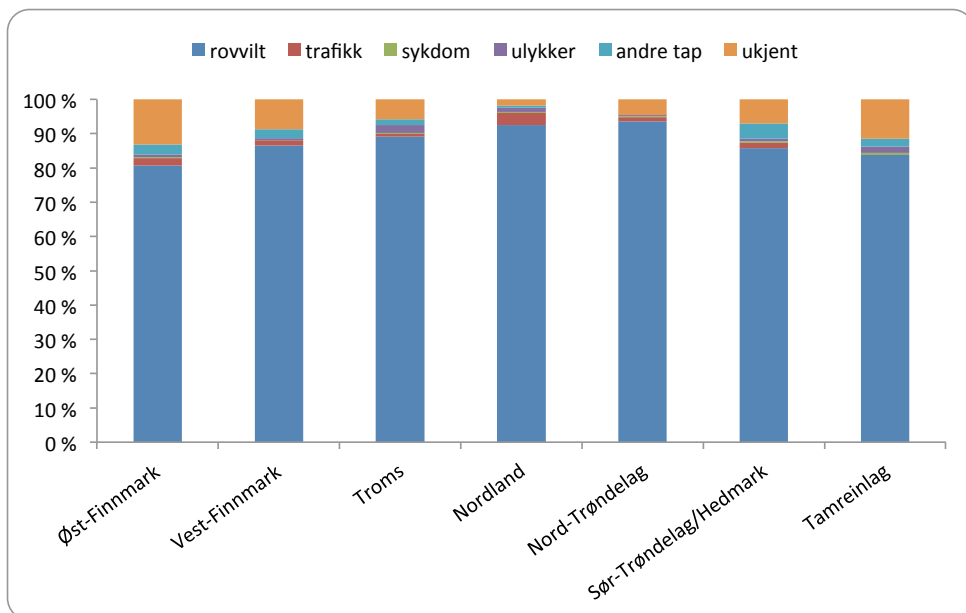
Figur 6.2.2 viser at utbetalingene har stabilisert seg noe på et noe lavere nivå enn i første del av perioden, men med årlige variasjoner. Økningen i 2011 sammenlignet med øvrige år i den siste femårsperioden, kom som en følge av økte tilskudd til foring og tidligslakt dette året.

6.3 Rovvilt

Oppgitte tap til fredet rovvilt

Det er mange årsaker til at rein tapes, hvorav de viktigste er rovvilt, sykdom, ulykker, tyveri og ugunstige vær- og beiteforhold. I samtlige reinbeiteområder oppgir næringen at rovvilt står for den klart største andelen av de totale tapene. Hovedårsaken til at reindriftnæringen er spesielt utsatt for rovvilttap, er at rein er det eneste beitedyret som finner sin næring i utmark hele året. Dette innebærer at driftsformen i seg selv gir økt tapsrisiko, og det gjør reindriftnæringen spesielt sårbar ved økning i rovviltstammene. Det finnes få taksforebyggende tiltak som er effektive for reindriften. Tiltakene er ofte kostnadskrevene, og de kommer ofte i konflikt med reindriftnæringens tradisjonelle driftsmåter. Fremtidens rovviltforvaltning må legge til rette for å opprettholde en bærekraftig reindrift basert på næringens tradisjonelle driftsmåter.

Figur 6.3.1 viser samlede tap av rein i driftsåret 2012/2013 (oppgitte tap) fordelt etter tapsårsak. Pga. at opplysningene er hentet fra Melding om reindrift presenteres de for driftsåret i denne figuren.

Figur 6.3.1 Oppgitte tap av rein i driftsåret 2012/13, fordelt etter tapsårsak (prosent)

Av figuren går det fram at rovvilt er hovedårsak til tapene, og andelen oppgitte rovvilttap for reinbeiteområdene samlet er 86 % av de oppgitte totale tapene. Det fremgår av figuren at andelen oppgitte rovvilttap i driftsåret 2012/2013 er størst i Nordland og Nord-Trøndelag, med oppgitt rovvilttap på hhv. 93 % og 94% av totalt oppgitte tap. Tabell 6.3.1 viser utviklingen i oppgitte rovvilttap i forhold til totale oppgitte tap for driftsårene i perioden 2008/2009-2012/2013.

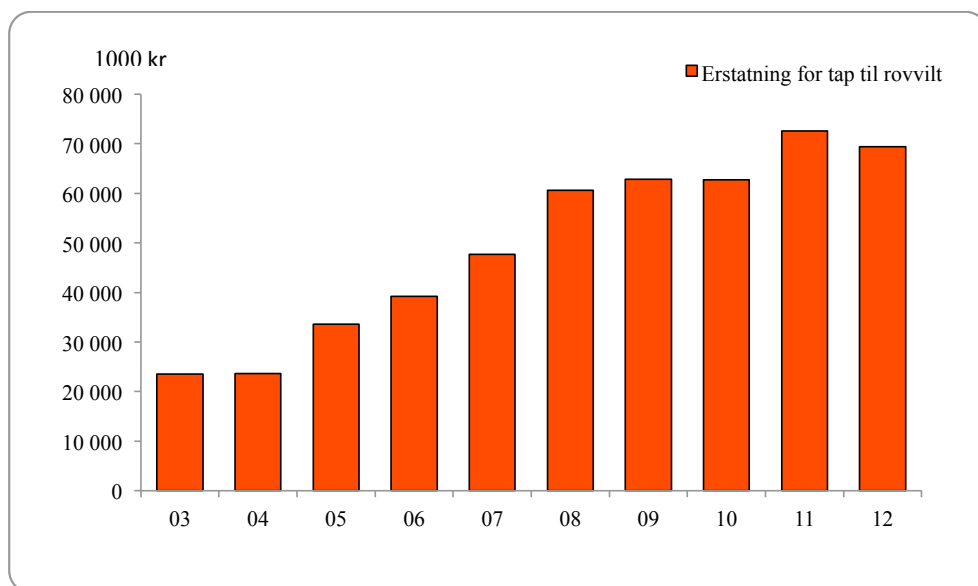
Tabell 6.3.1 Oppgitte rovvilttap i forhold til oppgitte totale tap (prosent)

Reinbeiteområde	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13
Øst-Finnmark	78 %	80 %	78 %	81 %	81 %
Vest-Finnmark	81 %	88 %	86 %	88 %	87 %
Finnmark	80 %	84 %	82 %	85 %	84 %
Troms	86 %	83 %	85 %	90 %	89 %
Nordland	87 %	88 %	88 %	90 %	93 %
Nord-Trøndelag	91 %	91 %	90 %	92 %	94 %
Sør-Trøndelag	82 %	86 %	82 %	83 %	86 %
Tamreinlagene	82 %	78 %	68 %	76 %	84 %
Totalt	81 %	85 %	83 %	86 %	86 %

Av tabellen framgår det at andelen oppgitte rovvilttap totalt er på 86 % av de samlede tapene, noe som er tilsvarende fjoråret.

Erstatningsutbetalinger for rovvilttap

Figur 6.3.2 viser utviklingen i utbetalte rovvilterstatninger fra DN i den siste tiårsperioden.

Figur 6.3.2 Utbetalte rovvilterstatninger til reindriftsnæringen i perioden 2003-2012 (2012-kroner).

Det går fram av figuren at erstatningsutbetalingene var lavest i sammenligningsperioden i 2003 (23,5 mill. kr) og høyest i 2011 (72,6 mill. kr). Det er vanskelig å dokumentere tap av rein til rovvilt, og dokumentasjonskravet er strengt. Dokumentasjonsandelen for rovvilttap er dermed lav. Det er i første rekke sannsynliggjorte tap som erstattes. Økningen i erstatningene etter 2003 skyldes økende rovvilttap, men kanskje i enda sterkere grad at dokumentasjon av tap gjennom forskningsprosjekter og utredninger i tapsutsatte områder har gitt økt aksept for

sannsynliggjorte tap. Erstatningssatsene har også økt i perioden. Tabell 6.3.2 viser erstattede rovvilttap i forhold til oppgitte rovvilttap.

Tabell 6.3.2 Erstattede rovvilttap i forhold til oppgitte rovvilttap (prosent)

Reinbeiteområde	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13
Øst-Finnmark	26 %	24 %	34 %	23 %	30 %
Vest-Finnmark	22 %	21 %	17 %	13 %	17 %
Finnmark	24 %	22 %	24 %	18 %	22 %
Troms	60 %	48 %	49 %	51 %	44 %
Nordland	45 %	49 %	46 %	46 %	49 %
Nord-Trøndelag	60 %	57 %	54 %	55 %	51 %
Sør-Tr./ Hedmark	37 %	35 %	41 %	34 %	27 %
Tamreinlag	5 %	27 %	33 %	20 %	50 %
Totalt	30 %	30 %	31 %	25 %	28 %

Forebyggende og konfliktdempende tiltak i forhold til rovvilt

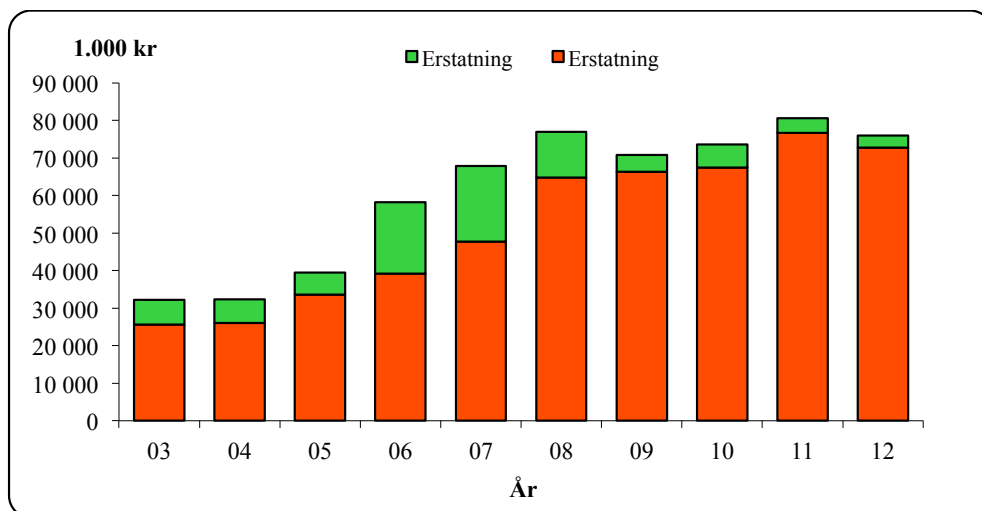
Økonomisk utvalg kommenterer her kort de tiltakene som fylkesmannen har gitt økonomisk støtte til siste år. Tiltak mot rovvilt er ressurskrevende mht. naturmessige begrensninger, men det er visse typer tiltak som har effekter i perioder av driftsåret. Kalveperioden er da viktig, og tiltak som har vært gjort i forbindelse med denne perioden er inngjerding, foring og intensiv gjeting i området. Jf. tabell 4.2.6 er dette det tiltaket som har hatt mest oppslutning i alle områder, og de som har gitt tilbakemeldinger om tiltaket melder om reduserte tap. Andre gjennomførte tiltak er intensiv gjeting, vinterforing, flytting av rein fra kritiske områder og forskjellige typer kurs. Til tross for bevilgninger fra myndighetene til rovviltregionene melder fylkesmannskontorene at det burde kommet inn flere søknader om tiltak fra utøverne.

6.4 Erstatninger

I totalregnskapet grupperes erstatningene i postene erstatninger for tap av dyr og erstatninger for arealinngrep.

Figur 6.4.1 viser utviklingen for erstatningsutbetalingene i perioden fra 2003 til 2012. De totale utbetalingene har vært jevnt økende siden 2004. Vi ser at erstatninger for arealinngrep i perioden 2006-2008 utgjør en større andel av de totale utbetalingene enn i perioden for øvrig. Reduksjonen på de totale erstatningsutbetalingene i 2009 kommer som en følge av lavere utbetalinger for arealinngrep. Det gjøres imidlertid oppmerksom på at tallene er usikre, da andel leverte distriktsregnskap og hvem som leverer disse, varierer fra år til år.

Figuren viser for øvrig at erstatning for tap av rein utgjør den klart største andelen av de totale erstatningsutbetalingene, og at det spesielt i 2007, 2008 og 2011 har vært en stor økning i erstatninger knyttet til tap av rein. I 2012 har vi en liten nedgang, denne kommer i hovedsak av reduksjon i utbetalte erstatninger for rovvilttap.

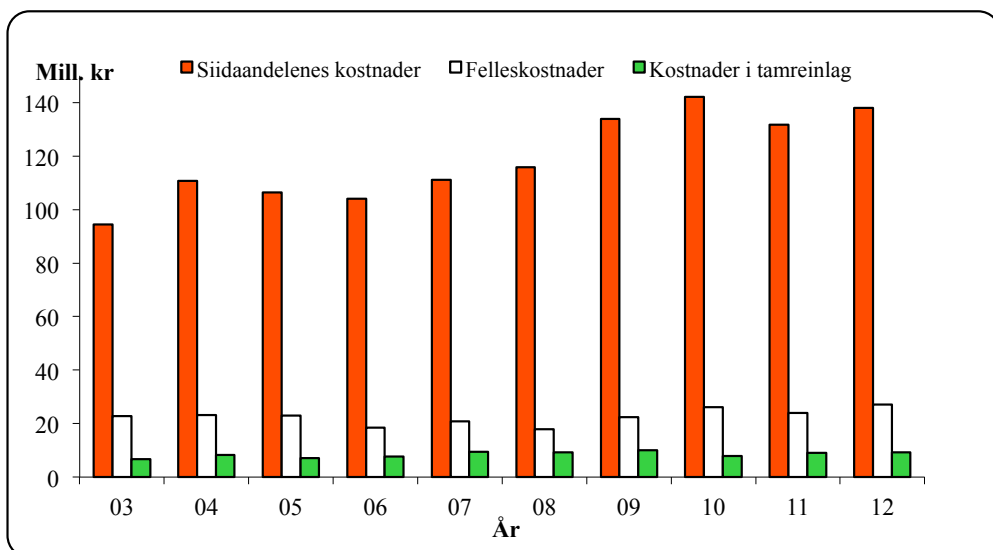

Figur 6.4.1 Erstatninger i perioden 2003-2012 (2012-kroner)

6.5 Kostnader

Totale kostnader

De totale kostnadene er summen av siidaandelenes kostnader, felleskostnader (distrikter, fond mv.) og kostnader i tamreinlag. Figur 6.5.1 viser utviklingen for hver av disse kostnadsgruppene.

Figur 6.5.1 Kostnadsutviklingen i reindrifsnæringen i perioden 2003-2012 (2012-kroner).

Siidaandelenes kostnader har variert noe i perioden, men den totale utviklingen viser en relativt stor økning fra starten av perioden og til i dag. Økningen fra 2003 til 2004 kan i hovedsak knyttes til postene kjøretøy/maskiner, varekjøp, fremmedtjenester og utstyr – og har trolig sammenheng med økningen i slaktekvantum (økte slaktekostnader). Fra 2004 til 2006 er det en reduksjon i de totale kostnadene. Reduksjonen knyttes til postene varekjøp, avskrivninger og diverse. Fra 2006 til 2010 øker siidaandelenes- og felleskostnadene igjen. Bakgrunnsstoffet viser at prisstigningen på drivstoff og driftsmidler kan være en medvirkende årsak til økningen, samt det økte slakteuttaket gjennom perioden. Avskrivninger er en stor del av kostnadsbildet.

I 2011 ser vi at både siidaandelene og distriktene har redusert sine kostnader. Reduksjonen hos siidaandelene dette året kan i store trekk tilskrives nedgang i fremmedtjenester, utstyr, kjøretøy/maskiner samt bygninger/anlegg. Også hos distriktene var disse utgiftene kuttet ned, men i tillegg var postene varekjøp og frakt/transport betydelig redusert. Samtlige av disse kostandene er i stor grad knyttet til drift og aktivitet, i motsetning til mange av de øvrige kostnadstypene som løper uavhengig av dette (forsikring, avskrivninger, administrasjon etc.). Slakteuttaket i 2011 var betydelig lavere enn i 2010, og som tidligere nevnt følger de totale kostnadene slakteuttaket i stor grad.

I 2012 øker de totale kostnadene igjen. Økningen er særlig merkbar på utstyr, fremmedtjenester og diverse. Slakteuttaket er gått litt opp sammenlignet med 2011, og

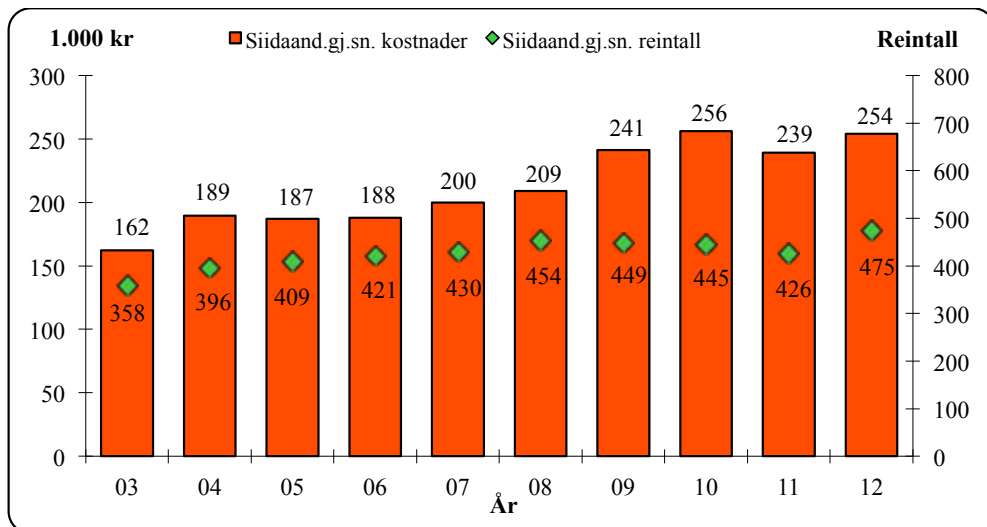
oversikten over slaktekostnader i tabell 4.4.8 viser også at prisene har økt på denne tjenesten sammenlignet med fjoråret.

Tamreinlagenes kostnader har variert noe, men omfanget av disse kostnadene er såpass små at det utgjør lite i det totale kostnadsbildet. I 2012 har tamreinlagene en liten økning sammenlignet med fjoråret. Ettersom tamreinlagenes kostnader ikke har noen klare fellesnevner og markante endringer, ses det bort fra disse når de totale endringene skal forklares. I det følgende beskrives derfor bare kostnadsutviklingen for siidaandelene og distriktene nærmere.

For regionale forskjeller henvises det til kapittel 4.4.

Siidaandelenes kostnader

Figur 6.5.2 viser siidaandelenes gjennomsnittskostnader målt i faste kroner for perioden 2003-2012. Det fremgår av figuren at siidaandelenes gjennomsnittskostnader var lavest i sammenligningsperioden i 2003 (162.000 kr), og på sitt høyeste nivå i 2010 (256.000 kr). Figur 6.5.2 viser også at gjennomsnittlig reintall pr. siidaandel har økt jevnt fra 358 i 2003 til et gjennomsnittlig reintall på 475 i 2012.

Figur 6.5.2 Utvikling i siidaandelenes gjennomsnittlige kostnader (søyler) (2012-kroner) og siidaandelenes gjennomsnittlige reintall.

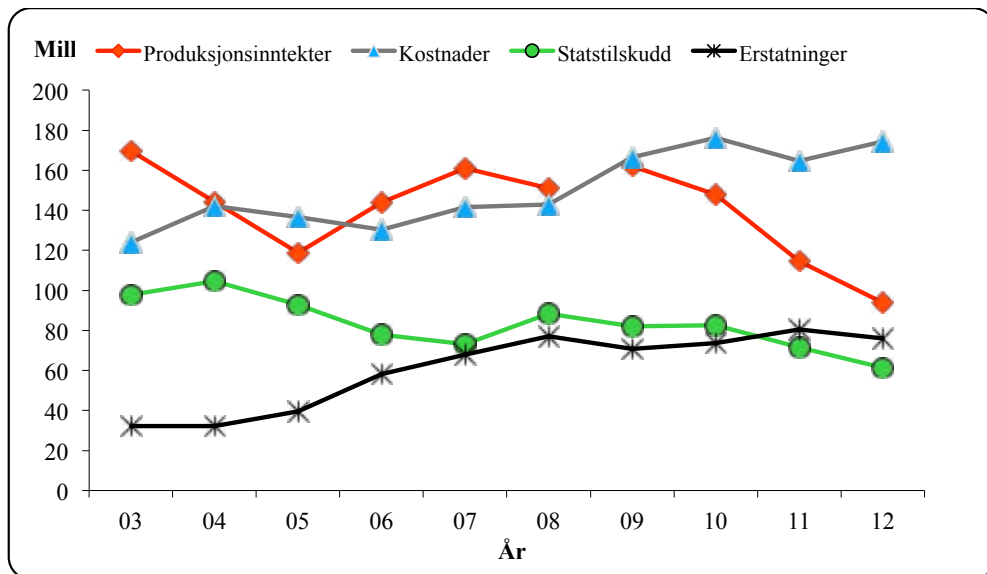
Felleskostnader

Etableringen av distriktstilskuddet var med på å legge grunnlaget for at distriktene kunne opptre som egne økonomiske enheter med blant annet felles investeringer. Ordningen må ses i sammenheng med avtalepartenes ønske om å stimulere til felles ressursbruk innen reinbeitedistriktene. Distriktenes felleskostnader finansieres nå ved ulike statstilskudd, avgifter til distriktskassen betalt av de ulike eierne og diverse felles fond. Det kan ikke påvises noen sikker sammenheng mellom overføringer og kostnadsnivå innenfor den siste tiårsperioden.

For perioden 2003-2012 er felleskostnadene i nominelle kroner på sitt høyeste nivå i 2012.

6.6 Vederlag til arbeid og egenkapital

Figurene 6.6.1 og 6.6.2 viser utviklingen for henholdsvis hovedpostene i reindriftens totalregnskap og vederlag til arbeid og egenkapital i perioden 2003-2012.

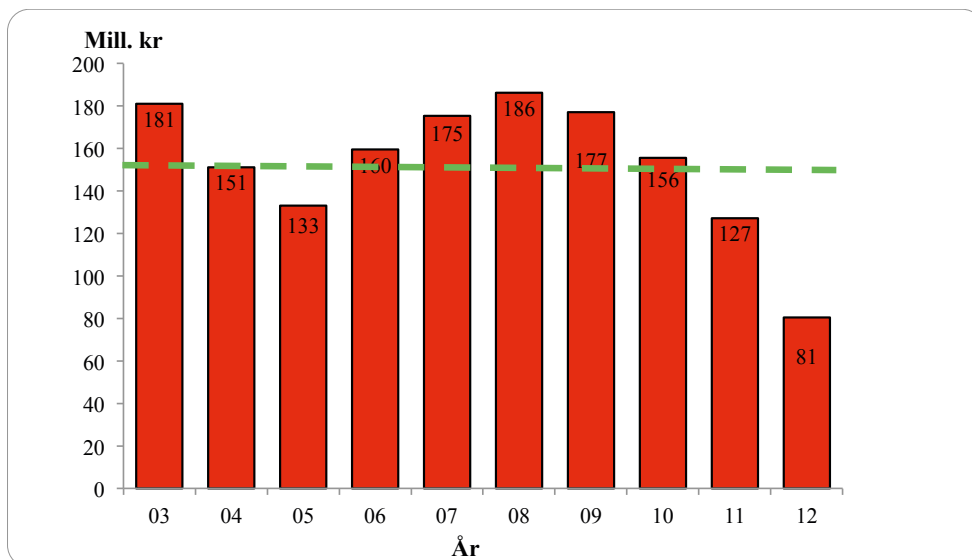
Figur 6.6.1 Utvikling i størrelsen på en del hovedposter i reindriftens totalregnskap (2012-kroner) (Produksjonsinntekter er kjøttinntekter korrigert for endringer i livdyrverdien)

Det går frem av figur 6.6.1 at statstilskuddene, etter å ha vært forholdsvis stabil fra 2002 til 2004, avtar fra 2004 til 2007. Fra 2008 til og med 2012 er det en reduksjon i statstilskuddene.

Erstatningene har stort sett vært økende fra 2004 til 2011, med unntak av en nedgang i 2009 som følge av nedgang i erstatning for arealinngrep. I 2012 ser vi en liten reduksjon, hovedsakelig som følge av nedgang i erstatning for rein tatt av rovvilt.

Økningen på kostnadene fra 2003 til 2004 henger nok sammen med en økning i slaktekvantum (økte slaktekostnader). Nedgangen fra 2004 til 2006 henger sammen med nedgang i slaktekvantum. Den påfølgende økningen fra 2006 til 2010 ansees å ha sammenheng med generell prisøkning, og økningen i slaktevolum. I 2011 var det både en nedgang i slaktekvantum, samt reduserte utgifter på spesielt postene varekjøp og utstyr, som medførte den totale reduksjonen. I 2012 har det vært en liten økning i slaktekvantum, og kombinert med høyere slaktepriser har dette medført økning i kostnadene. Bakgrunns materialet viser også at næringen har hatt økte kostnader i 2012 knyttet til utstyr, sammenlignet med tidligere år.

Produksjonsinntektene – dvs. kjøttinntektene korrigert for endringer i den samlede livdyrverdien – er den av postene i figur 6.6.1 som har variert mest. Fra 2009 ser man at det har vært en negativ utvikling, som skyldes markedssituasjonen og den generelle prisnedgangen. Det henvises til kapittel 8 for nærmere omtale av utviklingen i totalregnskapets hovedposter i den siste tiårsperioden.

Figur 6.6.2 Utvikling i vederlag til arbeid og egenkapital. (2012-kroner).

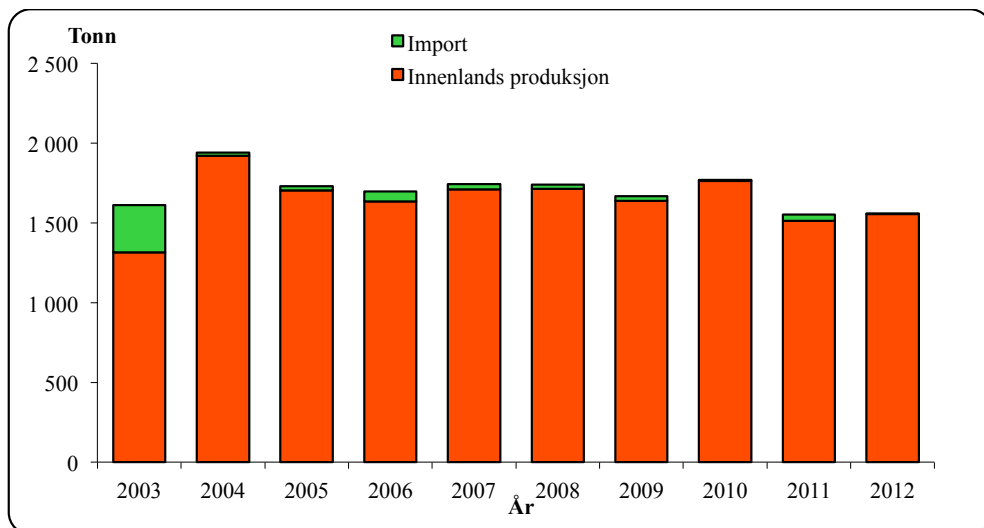
Figur 6.6.2 viser at vederlag til arbeid og egenkapital var på sitt klart høyeste nivå i sammenligningsperioden i 2008. I 2003 var det en stor økning i den samlede livdyrverdien som medførte et forbedret vederlag. Økningen fra 2005 til 2006 skyldes i hovedsak høye erstatningsutbetalinger, mens man i 2007 og 2008 hadde en forholdsvis stor økning i både kjøttinntektene og erstatninger. Nedgangen i 2009 har sammenheng med nedgang i statstilskudd og erstatninger, samtidig som det totale kostnadsnivået har økt. Nedgangen i 2010 har sammenheng med lavere priser og en vedvarende økning i kostnadene, mens årsaken i 2011 må sies å være lavere slaktekvantum og priser, i tillegg til et derav lavere tilskuddsnivå. I 2012 er vederlaget redusert som følge av nedgang i samtlige inntektsposter og ny økning i kostnadene. Gjennomsnittlig vederlag til arbeid og egenkapital i perioden er på 153 mill. 2012-kroner.

6.7 Markedsforhold

Produksjon av reinkjøtt utgjør under 1 % av den totale produksjonen av rødt kjøtt i Norge. I den siste tiårsperioden er det årlig slaktet mellom 1.300 og 1.900 tonn norsk rein ved registrerte slakterier. All innenlandsk slakting av rein, med unntak av slakt til privat forbruk og omsetning, skjer ved registrerte slakterier. I kalenderåret 2012 var det 24 registrerte slakterier som innrapporterte slakting av norsk rein. Fem slakterier – tre i Finnmark, ett i Trøndelag, og ett med forretningsadresse i Oslo sto for 77 % av slaktingen.

Handel med reinkjøtt

Tidvis har tilgangen til innenlandsk produsert reinkjøtt vært mindre enn etterspørselen etter reinkjøtt i det norske markedet. Dette har til tider medført import av reinsdyrkjøtt. Figur 6.7.1 gir en oversikt over importen av reinkjøtt til det norske markedet de ti siste årene.

Figur 6.7.1 Fordeling mellom innenlandsk produksjon (slakt ved registrerte slakterier) og import i perioden 2003-2012 (tonn)

Tabellene 6.7.1 og 6.7.2 viser oversikter over henholdsvis import og eksport i den siste femårsperioden. Opplysningene er hentet fra Statistisk Sentralbyrås (SSB) statistikk over utenrikshandelen.

Tabell 6.7.1 Import av reinkjøtt de fem siste årene – gjelder all import, det vil si import både til full og redusert tollsats (tonn)

Import (tonn)	2008	2009	2010	2011	2012
Levende rein	10	0	0	7	4
Hele og halve skrotter	0	28	0	25	0
Kjøttstykker med bein	0	0	0	0	0
Utbeinet kjøtt	17	2	6	6	0
Saltet, tørket, røkt etc.	0	0	0	0	0
Totalt	27	29	6	38	4

Det går frem av tabell 6.7.1 at det i hovedsak har vært hele og halve skrotter som importeres. Importen har for det meste vært fra Sverige. Mesteparten av det som er registrert som import av utbeinet kjøtt i 2010 og 2011, er norsk rein slaktet i Sverige og tilbakeført til Norge.

Tabell 6.7.2 Eksport av reinkjøtt de fem siste årene (tonn)

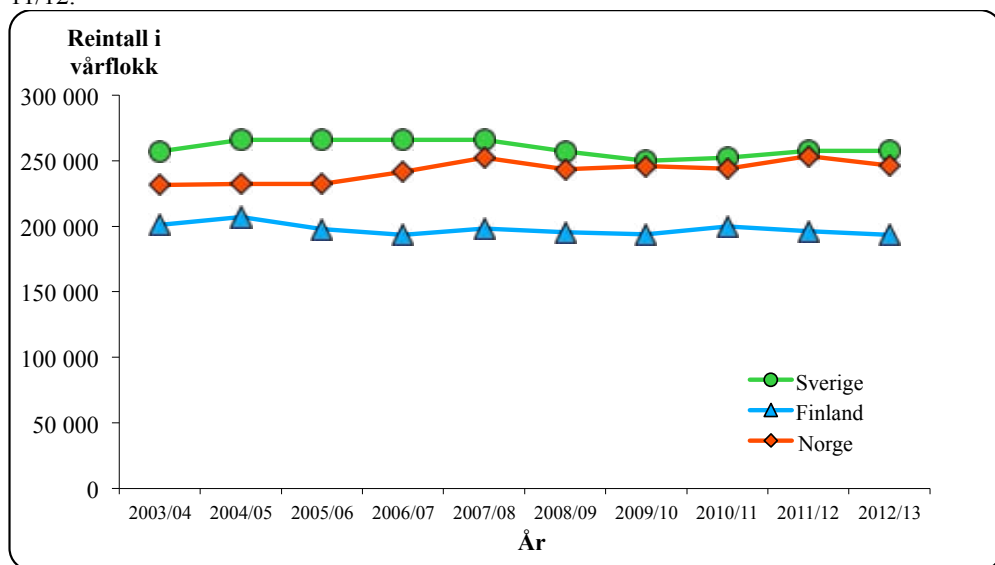
Eksport (tonn)	2008	2009	2010	2011	2012
Levende rein	0	23	0	41	73
Hele og halve skrotter	0	0	3	0	0
Kjøttstykker med bein	0	0	0	0	1
Utbeinet kjøtt	32	0	6	0	0
Saltet, tørket, røkt etc.	0	0	0	0	0
Totalt	32	23	9	41	74

Tabell 6.7.2 viser at det er små kvanta av reinkjøtt som eksporteres. Eksporten har hovedsakelig gått til land i Europa, men også New Zealand, Filippinene, Qatar, USA, Venezuela og Kina, Arabiske Emirater, Kenya og Sør-Afrika er representert i oversiktene fra SSB. Eksporten av levende rein i 2012 er dyr fraktet til Finland og Sverige for slakt. Eksporten av kjøttstykker i 2012 gikk til Nederland og Storbritannia.

Markedssituasjonen i Sverige og Finland

Figurene 6.7.2, 6.7.3 og 6.7.4 gir oversikt over utviklingen av reintall, slaktevolum og pris i våre to naboland den siste tiårsperioden, sammenlignet med tilsvarende tall for Norge. Det påpekes at det kan være forskjeller mellom landene når det gjelder metoder for utarbeidelse av statistikken, som gjør at tallene ikke nødvendigvis er direkte sammenlignbare. Økonomisk utvalg anser likevel at figurene er egnet til å presentere utviklingen innenfor hvert av landene i den siste tiårsperioden, og til å gi en samlet vurdering av tendensene.

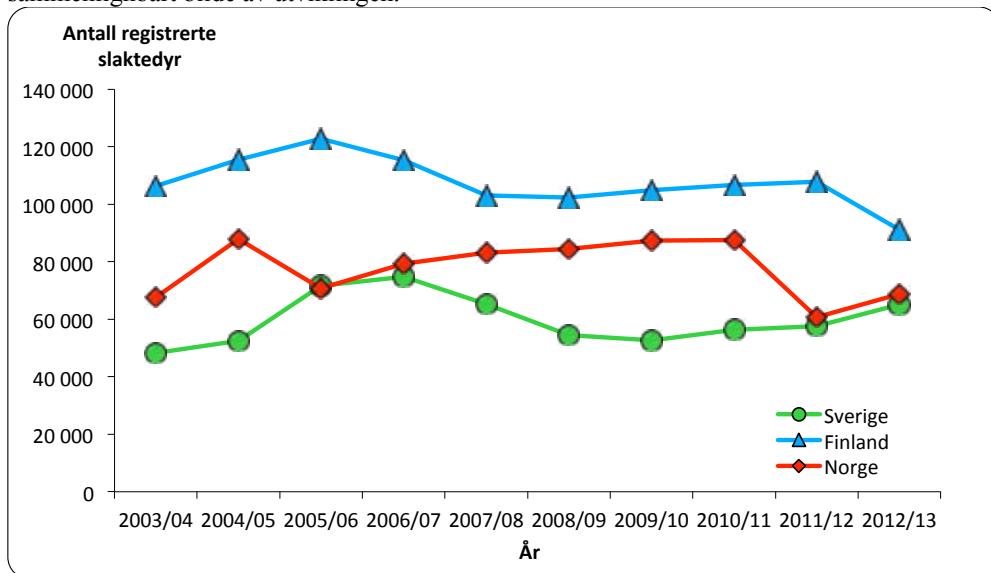
Det gjøres oppmerksom på at tallet på reintall i vårflokk for sesongen 12/13 i Sverige ikke var klart før trykkingen av denne publikasjonen, og at kurven for Sverige dermed er uendret fra 11/12.

Figur 6.7.2 Reintallsutviklingen i Sverige, Finland og Norge i den siste tiårsperioden

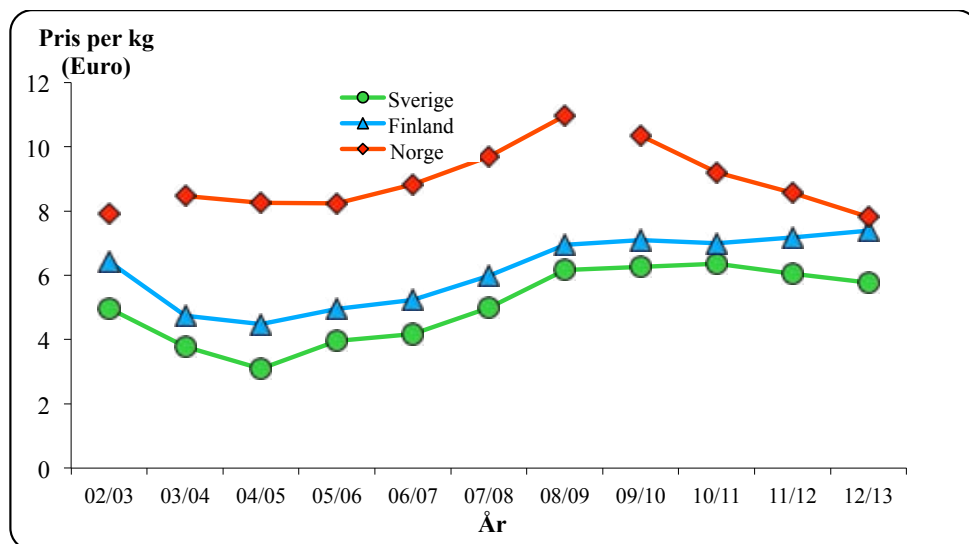
Det fremgår av figur 6.7.2 at reintallet i Finland, sammenlignet med Norge og Sverige, har vært relativt stabilt (og under fastsatt øvre nivå) gjennom hele sammenligningsperioden.

Figur 6.7.3 viser at utviklingen når det gjelder totalt antall registrerte slaktedyr har vært varierende i perioden, men at uttaket fra og med 2008/2009 til og med 2011/2012 har vært relativt stabile i Sverige og Finland. Man ser også at antallet gjennom hele sammenligningsperioden er betydelig høyere i Finland enn i de to øvrige landene. I Norge ser vi at det for 2011/2012 har vært en stor reduksjon. Det gjøres oppmerksom på at det kan være variasjoner når det gjelder i hvilken grad slakt til privat forbruk og omsetning blir registrert i de tre landene. Dette har blant annet sammenheng med ulikheter i slakteristruktur og tilskuddsordninger. Konsekvensen er at figur 6.7.3 ikke nødvendigvis gir et fullt ut sammenlignbart bilde av utviklingen.

Figur 6.7.3 Totalt antall registrerte slaktedyr i Sverige, Finland og Norge i den siste tiårsperioden

Figur 6.7.4 viser pris til reineier i Sverige, Finland og Norge i den siste tiårsperioden – målt i faste 2012-euro. Det fremgår av figuren at prisene gikk ned i Sverige og Finland fram til sesongen 2004/05, og etter en påfølgende økning har den de siste årene vært stabil. I Norge har prisene hatt en økning fram til sesongen 2008/2009, med en påfølgende reduksjon de fire siste årene. Prisøkningen og -reduksjonen i Norge må imidlertid ses i sammenheng med endringer når det gjelder avregning fra slakteriene. Rapporteringene derfra har også basert seg på for høye bruttopriser, noe som gir seg utslag i en reduksjon på prisen til reineier når tallgrunnlaget nå er korrekt (fra og med driftsåret 09/10). Det henvises til kapittel 3.2 for nærmere omtale av prisundersøkelsen og konsekvenser.

Figur 6.7.4 Pris til reineier i Sverige, Finland og Norge i den siste tiårsperioden (pris pr.kg., 2012-euro)

7. Husholdsinntekter for reindriftsfamilier

7.1 Inntekter utenfor reindriftsnæringen

Mange reindriftsfamilier henter deler av inntekten sin utenfor reindriftsnæringen. Utvalget legger derfor også fram reindriftsfamilienes beregnede totale brutto lønns-, pensjons- og renteinntekter fra andre sektorer, samt deres inntekter fra annen næringsvirksomhet (heretter kalt ”sum lønn m.v. utenfor reindriften”).

Grunnlag for beregningene av de nevnte inntektspostene er datamateriale fra selvangivelser og næringsoppgaver. Disse tar primært sikte på å gi svar på kostnads- og kapitalforhold i næringen.

I beregningene er det skilt mellom siidaandelsinnehaverens og ektefellens inntekt. Samboere med felles barn og/eller felles formuesforhold er her regnet som ektefeller.

Mens man tidligere korrigererte sum inntekter i forhold til antall mottatte regnskap, legges nå samtlige utøveres (innehavere og ektefeller) selvangivelser til grunn for beregningene. Gjennomsnittsinntektene er beregnet på grunnlag av antall leverte selvangivelser innenfor hvert reinbeiteområde, mens totaltallene er beregnet i forhold til totalt antall siidaandeler i hvert enkelt reinbeiteområde.

Lønnsinntekter er som hovedregel korrigerert for *arbeidsinntekter* ført under kapittel 4.1 (jf. tabell 4.1.11). I tabell 7.1.2 er imidlertid ikke lønnsinntektene korrigerert for arbeidsinntekter. Årsaken til dette er at bakgrunns materialet ikke gir grunnlag for å fordele arbeidsinntektene etter siidaandelsinnehaverens sivile status (gift/samboende eller ugift).

Tabell 7.1.1 Sum lønn m.v. utenfor reindriften i 2012, 2011 og 2010 (1.000 kr)

Reinbeite- område	Gjennomsnitt pr. siidaandel			Totalt		
	Leder	Ektefelle/ samboer	Samlet	2012	2011	2010
Polmak/ Varanger	158	108	266	11 705	10 338	10 507
Karasjok	103	118	220	27 544	29 320	27 414
Øst-Finnmark	117	115	232	39 248	39 657	37 921
Vest- Finnmark	96	162	258	54 220	48 080	42 460
Troms	122	96	218	10 454	9 183	8 998
Nordland	109	136	245	10 528	9 408	7 826
Nord-Tr.lag	95	144	240	9 355	7 808	6 977
Sør-Tr./ Hedmark	91	170	261	7 821	7 802	7 432
Totalt	106	138	244	131 626	121 939	111 614

Tabell 7.1.1 viser at sum lønn m.v. utenfor reindriften utgjør 131,6 mill. kr i 2012 (121,9 mill. kr i 2011). Som i 2011 er dermed disse inntektene høyere enn kjøttinntektene i reindriftsnæringen, som i 2012 var på 109,9 mill. kr. Sum lønn m.v. utenfor reindriften er fordelt med 106 mill. kr for siidaandelsinnehavere og 138 mill. kr for ektefeller. Sum lønn

m.v. utenfor reindriften hadde en økning fra 2011 til 2012 i alle reinbeiteområder unntatt Karasjok.

Polmak/Varanger og Troms skiller seg ut med høyest gjennomsnittlig sum lønn m.v. utenfor næring for innehaver, mens Sør-Trøndelag/Hedmark og Vest-Finnmark har høyest sum lønn m.v. utenfor reindriften for ektefeller. Gjennomsnittlig sum lønn m.v. pr. siidaandel varierer fra 218.000 kr i Troms til 266.000 kr i Polmak/Varanger.

Tabell 7.1.2 viser en oversikt over gjennomsnittlig sum lønn m.v. utenfor reindriften for innehaver, ektefelle og samlet for siidaandelen for de av innehaverne som har ektefeller, samt for innehavere som ikke har ektefeller.

Tabell 7.1.2 Sum lønn m.v. utenfor reindriften i 2012 for siidaandelsinnehavere med ektefeller og siidaandelsinnehavere uten ektefeller (1.000 kr)

Reinbeiteområde	Gjennomsnitt pr. siidaandel		Samlet	Innehavere uten ektefeller
	Leder	Ektefelle		Leder
Polmak/Varanger	161	264	425	170
Karasjok	96	356	452	106
Øst-Finnmark	116	327	443	121
Vest-Finnmark	96	327	422	108
Troms	131	266	397	116
Nordland	84	293	377	131
Nord-Trøndelag	70	256	326	132
Sør-Tr./Hedmark	105	243	348	58
Totalt 2012	101	306	407	115
Totalt 2011	98	270	368	85

Det går frem av tabell 7.1.2 at ektefellene står for den klart største andelen av inntektene som hentes utenfor næringen, og at innehavere uten ektefeller i gjennomsnitt henter mindre av inntektene sine utenfor reindriften enn innehavere med ektefeller. Tabellen viser for øvrig at gjennomsnittlige inntekter utenfor reindriften har økt fra 2011 til 2012 både for gifte/samboende innehavere og ektefeller, og for enslige innehavere.

Tabell 7.1.3 Gj.sn sum lønn m.v. utenfor reindriften i 2012 (1.000 kr. pr. siidaandel)

Reinbeite- område	Lønn	Pensjoner	Annen næringsinnt.	Renter	Totalt
Polmak/Varanger	211	29	3	23	266
Karasjok	189	27	0	4	220
Øst-Finnmark	194	28	1	9	232
Vest-Finnmark	221	29	0	8	258
Troms	163	46	0	9	218
Nordland	192	44	4	5	245
Nord-Tr.lag	180	26	3	31	240
Sør-Tr./Hedmark	236	15	0	9	261
Totalt	203	30	1	10	244
Prosent	83 %	12 %	0 %	4 %	100 %

Tabell 7.1.3 viser at lønn er den største inntektskilden utenfor næringen (83 %). Deretter følger pensjoner (12 %), renter (4%) og andre næringsinntekter (0 %). Gjennomsnittlig lønnsinntekt utenfor reindriftsnæringen utgjør 203.000 kr. pr. siidaandel i samisk reindrift i 2012 (2011: 197.000 kr).

Siidaandelsinnehavers samlede inntekt utenom næring er fordelt med 74 % på lønn, 17 % på pensjoner, 0 % på andre næringsinntekter og 8 % på renteinntekter. Den tilsvarende fordelingen for ektefeller er 90 %, 8 %, 0 % og 1 %. Det er altså en større andel lønnsinntekter blant ektefeller enn blant innehavere.

Tabell 7.1.4 viser en oversikt over fordelingen av kvinnelige og mannlige siidaandelsinnehavere som har lønns- og/eller næringsinntekter utenfor reindriften. Tabell 7.1.5 viser tilsvarende data for ektefeller. Det gjøres oppmerksom på at pensjoner og renter ikke er medregnet i tabellene 7.1.4 og 7.1.5.

Tabell 7.1.4 Andel kvinnelige og mannlige siidaandelsinnehavere som har lønns- og/eller næringsinntekter utenfor reindriften i 2012 (prosent)

Reinbeite- område	Kvinner ¹⁾	Menn ¹⁾	Inntekt < 175.000		Inntekt > 175.000	
			Kvinner ²⁾	Menn ²⁾	Kvinner ²⁾	Menn ²⁾
Polmak/Varanger	92 %	59 %	36 %	68 %	64 %	32 %
Karasjok	76 %	58 %	19 %	83 %	81 %	17 %
Øst-Finnmark	82 %	59 %	26 %	80 %	74 %	20 %
Vest-Finnmark	93 %	69 %	43 %	81 %	57 %	19 %
Troms	67 %	79 %	17 %	87 %	83 %	13 %
Nordland	80 %	59 %	25 %	82 %	75 %	18 %
Nord-Tr.lag	63 %	65 %	60 %	90 %	40 %	10 %
Sør-Tr./Hedmark	71 %	70 %	80 %	75 %	20 %	25 %
Totalt 2012	79 %	66 %	36 %	82 %	64 %	18 %
Totalt 2011	79 %	64 %	45 %	84 %	55 %	16 %

1) Andel kvinnelige/mannlige siidaandelsinnehavere som har lønns- og/eller næringsinntekter utenfor reindriften i prosent av totalt antall kvinnelige/mannlige siidaandelsinnehavere i utvalget.

2) Andel kvinnelige/mannlige siidaandelsinnehavere som har lønns- og/eller næringsinntekter utenfor reindriften på henholdsvis under og over 175.000 kr.

Tabell 7.1.4 viser at 79 % av de kvinnelige og 66 % av de mannlige siidaandelsinnehaverne har lønns- og/eller næringsinntekter utenfor reindriften i 2012. Videre viser tabellen at 36 % av de kvinnelige siidaandelsinnehaverne som har lønns- og/eller næringsinntekter utenfor reindriften, tjener under 175.000 kr. 82 % av de mannlige siidaandelsinnehaverne som har lønns- og/eller næringsinntekter utenfor reindriften, tjener under 175.000 kr.

Tabell 7.1.5 Andel kvinnelige og mannlige ektefeller som har lønns- og/eller næringsinntekter utenfor reindriften i 2012 (prosent)

Reinbeite- område	Kvinner ¹⁾	Menn ¹⁾	Inntekt < 175.000		Inntekt > 175.000	
			Kvinner ²⁾	Menn ²⁾	Kvinner ²⁾	Menn ²⁾
			Polmak/Varanger	86 %	40 %	8 %
Karasjok	94 %	20 %	24 %	0 %	76 %	100 %
Øst-Finnmark	92 %	30 %	20 %	67 %	80 %	33 %
Vest-Finnmark	92 %	50 %	23 %	100 %	77 %	0 %
Troms	93 %	100 %	38 %	0 %	62 %	100 %
Nordland	89 %	100 %	31 %	100 %	69 %	0 %
Nord-Tr.lag	86 %	100 %	22 %	100 %	78 %	0 %
Sør-Tr./Hedmark	88 %	80 %	14 %	100 %	86 %	0 %
Totalt 2012	91 %	57 %	23 %	83 %	77 %	17 %
Totalt 2011	91 %	70 %	22 %	75 %	78 %	25 %

1) Andel kvinnelige/mannlige ektefeller som har lønns- og/eller næringsinntekter utenfor reindriften i prosent av totalt antall kvinnelige/mannlige ektefeller i utvalget.

2) Andel kvinnelige/mannlige ektefeller som har lønns- og/eller næringsinntekter utenfor reindriften på henholdsvis under og over 175.000 kr.

Det går frem av tabell 7.1.5 at 91 % av de kvinnelige og 57 % av de mannlige ektefellene har lønns- og/eller næringsinntekter utenfor reindriften i 2012. Av kvinnene er det 77 % som tjener over 175.000 kr og 23 % som tjener under 175.000 kr, mens hos de mannlige er det 23% som tjener over 175.000 og 77% som tjener under 175.000. På bakgrunn av tabell 7.1.5 kan en derfor trekke den konklusjonen at ektefellers inntekter utenfor reindriftsnæringen er av stor betydning for siidaandelens økonomi. Dette gjelder i særlig grad bidraget fra kvinnelige ektefeller, ettersom det er en relativt høy andel av kvinnelige ektefeller som har til dels betydelige lønnsinntekter. Utvalget påpeker at disse inntektene også inneholder næringsinntekter fra duodji når inntekten overstiger 50.000 kr og det leveres egen næringsoppgave. Da det er vanskelig å skille ut disse, blir de i dette tilfellet regnet som næringsinntekt utenfor reindriften, selv om det i realiteten er inntekt innenfor reindriften.

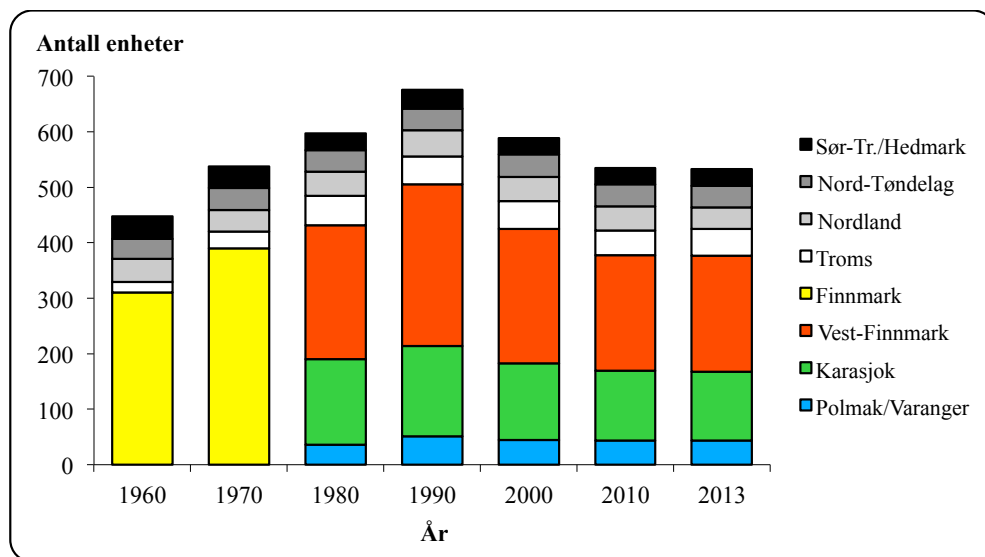
7.2 Strukturutvikling og sysselsetting

Strukturutvikling

Før reindriftsloven av 1978 trådte i kraft, ble begrepet familieenhet anvendt som enhet både i næringsstatistikken (eksempelvis antall rein pr. familieenhet) og i forvaltningen forøvrig. Dette var imidlertid ikke noe entydig begrep, og definisjonen på familieenhet varierte både

over tid og fra reinbeiteområde til reinbeiteområde. Tallmaterialet gir derfor ikke noen presis beskrivelse av befolknings- og sysselsettingsnivået i næringen. Da den forrige reindriftsloven trådte i kraft i 1979, ble driftsenhet innført som grunnenhet. Heller ikke dette begrepet var entydig.

Fram til 1990 inneholder figuren også de som beholdt sin driftsenhet selv om de hadde sluttet med reindrift. Fra 2000 er enheter med null rein fjernet fra oversikten. Den langsiktige utviklingen i antall enheter fra 1950 til 2013 er vist i figur 7.2.1. Selv om tallmaterialet har sine svakheter, gir det et visst uttrykk for endring i antall enheter. Siden begrepet siidaandel erstattet begrepet driftsenhet som grunnenhet da den nye reindriftsloven trådte i kraft i 2007, er dette begrepet brukt når det gjelder tall fra og med 2007.

Figur 7.2.1 Antall enheter i samisk reindrift i perioden 1960-2013 (familieenheter/driftsenheter/siidaandeler).

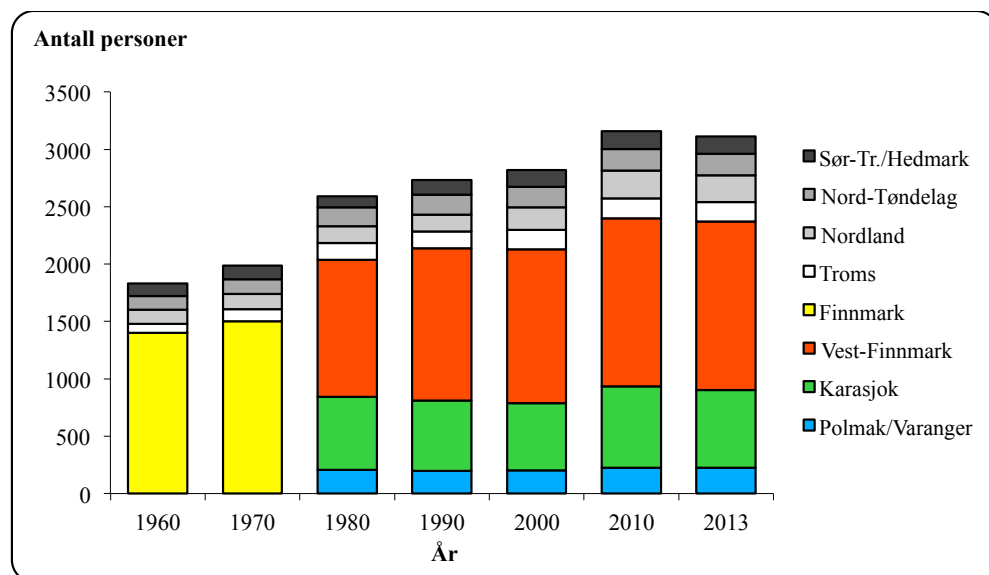
I Finnmark økte antallet enheter med 195 fra 1960 til 1990. Fra 1980 til 1990 økte antall enheter i Finnmark med 73. Selv om det var et uttrykt ønske om å begrense tilgangen av nye enheter på grunn av ressursituasjonen, hadde en så sent som i perioden 1985 til 1988 en økning på 44 enheter i Finnmark. Det meste av denne økningen var imidlertid en offisiell godkjenning av enheter som i realiteten allerede var etablert i Vest-Finnmark.

Figur 7.2.1 viser at det relativt sett var en sterkere vekst i antall enheter i Troms enn i Finnmark i perioden fra 1960 til 1990. Økningen må ses i sammenheng med overføringen av distrikter fra Nordland fylke til Troms reinbeiteområde (gjelder distrikter som ligger nord for Vestfjorden).

I tillegg til de refererte tallene var det i 1980-årene et betydelig antall reineiere som ønsket, men ikke fikk registrert egne enheter. En del av disse drev likevel reindrift, for eksempel i foreldrenes siidaandel.

Det usikre bakgrunns materialet gjør at det ikke er mulig å trekke detaljerte konklusjoner ut fra figur 7.2.1. Tallene viser imidlertid at det i perioden fra 1960 til 1990 var en betydelig økning

i antall enheter med utkomme fra reindriften. Tendensen til vekst bekreftes også av tallmaterialet for antall personer tilknyttet næringen (jf. figur 7.2.2). I perioden fra 1990 til 1997 var det en til dels sterk nedgang i antall enheter, mens antall personer knyttet til næringen holdt seg på et stabilt høyt nivå. Nedgangen i antall enheter frem til 1997 kom særlig i Finnmark – som følge av Omstillingsprogrammet. Etter 1997 økte antallet driftsenheter, i hovedsak som følge av at enheter som hadde vært på omstilling kom tilbake til næringen. Selv om antall enheter nå er under nivået fra 1979, da reindrifstloven trådte i kraft, ligger antall personer i næringen langt over nivået fra den tiden.

Figur 7.2.2 Antall personer i samisk reindrift i perioden 1960-2013.

Tallmaterialet for antall personer i reindriften har også sine svakheter. Dette skyldes blant annet at det over tid har vært ulike oppfatninger av hvor stor grad av tilknytning til reindriften som kreves for å bli registrert i oversiktene. En annen forklaringsfaktor i denne sammenheng er at statusen ved å stå oppført i Melding om reindrift har variert over tid, på grunn av endringer i virkemidlene. Usikkerheten når det gjelder antall personer er imidlertid mindre enn usikkerheten når det gjelder antall enheter (gjelder spesielt eldre data). Slik forholdene er i dag, er tallmaterialet basert på oversikter fra den enkelte siidaandel/reinbeitedistrikt.

Opplysningene omfatter i hovedsak personer som etter reindrifstloven § 9 har rein i en siidaandel, uavhengig av om reindriften er hovedvirksomheten eller ikke. Dette gjelder i første rekke siidaandelsinnehaver, ektefellen og deres barn. Siidaandelen kan også omfatte rein som tilhører andre, forutsatt at disse oppfyller vilkårene i reindrifstloven § 9. Som hovedregel kan ingen enkeltpersoner eie rein i mer enn en siidaandel.

Tabell 7.2.1 viser utviklingen i antall personer pr. familieenhet/driftsenhet/siidaandel i de ulike reinbeiteområdene fra 1960 til 2013.

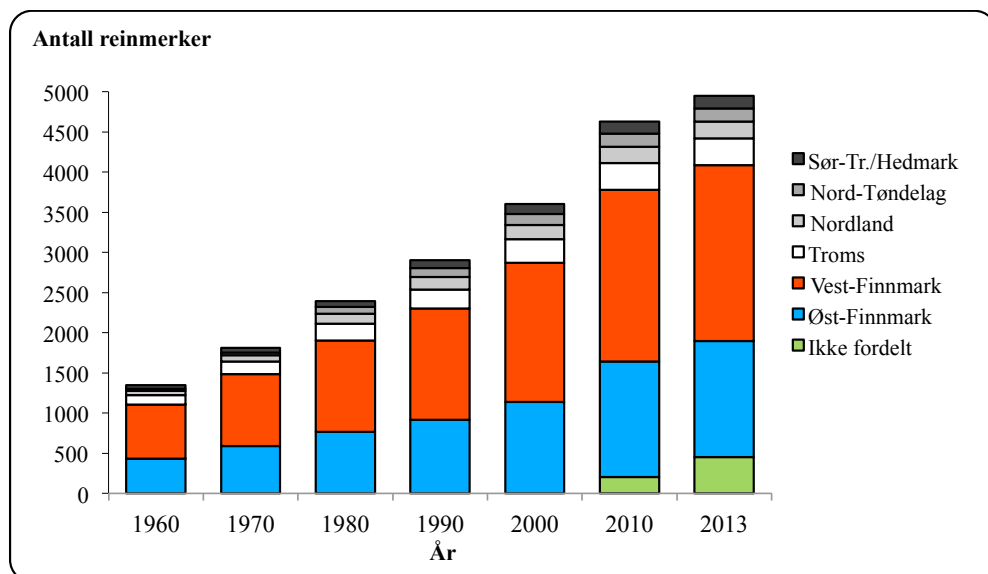
Tabell 7.2.1 Antall personer pr. enhet (siidaandel/familieenhet)

Reinbeiteområde	1960	1970	1980	1990	2000	2010	2013
Polmak/Varanger			5,8	3,9	4,4	5,2	5,2
Karasjok			4,1	3,7	4,5	5,7	5,5
Vest-Finnmark			4,9	4,6	5,9	7,0	7,0
Finmark	4,5	3,8	4,7	4,2	5,3	6,3	6,3
Troms	4,2	3,5	2,8	2,9	3,6	4,0	3,5
Nordland	2,9	3,5	3,4	3,1	4,5	5,5	6,0
Nord-Trøndelag	3,4	3,2	4,2	4,4	4,6	4,8	4,8
Sør-Tr./Hedmark	2,7	3,1	3,3	3,8	4,8	5,2	5,0
Totalt samisk reindrift	4,1	3,7	4,3	4,0	5,0	5,9	5,8

Det fremgår av tabell 7.2.1 at gjennomsnittlig antall personer pr. siidaandel i samisk reindrift har økt fra 4,1 personer i 1960 til 5,8 personer i 2013. Siden 1990 har antall personer pr. siidaandel økt jevnt i stort sett alle områdene. Finnmark har gjennom hele perioden hatt gjennomsnittlig flest personer pr. enhet.

Figur 7.2.3 viser antall registrerte reinmerker i perioden 1960 – 2013. Tallene er hentet fra merkeregisteret. Merkeregisteret er et eget register over reinmerker, og dette er ikke sortert på områder. I 2009 ble det gjort en jobb for å fordele disse merkene, men mange av nyregistreringene i ettertid er ikke sortert. Det gjøres også oppmerksom på at tallene inkluderer eventuelle slettede merker, og det totale antallet merker er dermed ikke ensbetydende med antall reineiere eller antall aktive merker.

Til sammenligning kan nevnes at det i vår database framkommer om lag 3000 aktive reinmerker, dvs med rein registrert på dette merket.

Figur 7.2.3 Antall registrerte reinmerker i perioden 1960-2013.

Syssetting

Metode for beregning av arbeidsforbruk i samisk reindrift har bygd på en utvalgsundersøkelse basert på registrerte arbeidsregnskap fra 1987 til 1989. På bakgrunn av dette materialet ble det utarbeidet modeller for beregning av årsverk i reindriftsnæringen. Utvalget har imidlertid ønsket et datagrunnlag som er mer i tråd med dagens arbeidssituasjon i reindriften, og som i sterkere grad synliggjør kvinnes arbeidsinnsats. En ny arbeidstidsundersøkelse ble derfor igangsatt i begynnelsen av 2012, med utsendelse av spørreskjema til samtlige siidaandelsinnehavere. Etter en purrerunde i løpet av 2012/2013, satt man til slutt igjen med en svarprosent som er atskillig høyere enn det den gamle undersøkelsen baserte seg på. Undersøkelsen ble ferdigstilt senhøsten 2013, og beregningene i årets publikasjon er gjort på grunnlag av denne.

Ved beregning av antall årsverk tas det hensyn til antall siidaandeler, utøverens alder, innehavers kjønn, om siidaandelen ledes sammen med ektefelle, samt antall reineiere i siidaandelen.

Reindriften er på mange måter en livsform, noe som også setter sitt preg på det arbeidet som utføres. Det kan mange ganger være vanskelig å måle reell arbeidstid, samt hvordan den enkelte registrerer ventetid og den tiden som går med til å forflytte seg etter flokken. Det er heller ikke tatt hensyn til hvordan omfanget av arbeid i andre næringer påvirker arbeidsinnsatsen i reindriften.

Arbeidsforbruket i tamreinlagene beregnes i forhold til et fast antall rein pr. årsverk. Det beregnede arbeidsforbruket for 2012/2013 er spesifisert i tabell 7.2.3. Ved beregningene er det lagt til grunn at ett årsverk utgjør 1.800 timer.

Tabell 7.2.2 Beregnet arbeidsforbruk i 2012/2013

Reinbeite- Område	Timer pr. enhet	Årsverk pr. enhet	Årsverk Totalt	Rein pr. årsverk
Polmak/Varanger	2 045	1,14	50	476
Karasjok	3 573	1,98	246	204
Øst-Finnmark	3 175	1,76	296	251
Vest-Finnmark	3 251	1,81	377	278
Troms	2 717	1,51	72	179
Nordland	3 215	1,79	70	204
Nord-Trøndelag	2 422	1,35	52	268
Sør-Tr./Hedmark	2 876	1,60	48	271
Tamreinlag			39	320
Totalt	3 094	1,72	955	258

Tabell 7.2.2 viser store variasjoner i beregnet arbeidsforbruk mellom reinbeiteområdene. Målt i timer og årsverk pr. enhet, har Polmak/Varanger det laveste arbeidsforbruket (2.045 timer og 1,14 årsverk) og Karasjok det høyeste (henholdsvis 3.573 timer og 1,98 årsverk).

Beregnet antall årsverk i samisk reindrift i 2012/2013 gir et gjennomsnitt på 1,72 årsverk pr. siidaandel.

Beregnet arbeidsforbruk (antall årsverk) den siste femårsperioden er vist i tabell 7.2.3.

Tabell 7.2.3 Beregnet arbeidsforbruk (antall årsverk) i perioden 2009-13

Reinbeiteområde	2009	2010	2011	2012	2013
Polmak/Varanger	73	71	75	49	50
Karasjok	253	250	247	238	246
Øst-Finnmark	326	321	323	286	296
Vest-Finnmark	405	405	404	376	377
Troms	68	69	68	72	72
Nordland	70	69	70	69	70
Nord-Trøndelag	55	56	56	51	52
Sør-Tr.lag/Hedmark	40	40	40	48	48
Tamreinlag	39	38	38	38	39
Totalt ant. Årsverk	1 002	998	998	939	955

Bakgrunns materialet viser at til 2008 hadde man en økning i antall årsverk, mens det i årene 2009 til 2013 vært nedadgående tendens. For 2013 er det beregnet at årsverkene igjen er økt.

Utviklingen i antall siidaandeler de ti siste årene er vist i tabell 7.2.4. Fra 2004 til 2013 reduseres antallet enheter fra 584 til 529 (-55 enheter). Før dette var det en økning i antall enheter i perioden 1997-2002, som i all hovedsak har sammenheng med at 52 av de 100 driftsenhetene i Finnmark som gikk ut i omstilling i perioden 1993-97 har gjenopptatt driften. Reduksjonen i antall enheter etter 2008 kan også forklares ved at det i tallet, til og med 2007, har vært iberegnet siidaandeler under avvikling eller etablering, altså andeler uten rein, som i utgangspunktet ikke er aktive enheter. Fra og med 2008 er tallet definert som antall siidaandeler med rein, og tallserien er også korrigert i forhold til tidligere års publikasjoner.

Tabell 7.2.4 Antall siidaandeler i samisk reindrift de ti siste driftsårene

Reinbeiteområde	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Polmak/Varanger	44	43	43	44	44	45	44	44	44	44
Karasjok	140	139	138	138	124	125	125	123	122	124
Øst-Finnmark	184	182	181	182	168	170	169	167	166	168
Vest-Finnmark	240	227	217	216	213	209	209	208	207	209
Troms	50	50	46	46	43	43	44	44	48	48
Nordland	43	43	44	44	44	44	44	44	39	39
Nord-Trøndelag	37	37	36	38	38	39	39	39	39	39
Sør-Tr.lag/Hedmark	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30
Totalt samisk reindrift	584	569	554	556	536	535	535	532	529	533

Tabell 7.2.5 viser utviklingen i antall personer i aktive enheter den siste tiårsperioden. Det fremgår av tabellen at antallet personer var lavest i 2004 og høyest i 2010.

Tabell 7.2.5 Antall personer i samisk reindrift de ti siste årene

Reinbeiteområde	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Polmak/Varanger	204	215	215	211	217	233	227	226	220	227
Karasjok	600	646	650	644	666	716	708	695	674	676

Øst-Finnmark	804	861	865	855	883	949	935	921	894	903
Vest-Finnmark	1 279	1 297	1 292	1 318	1 322	1 425	1 462	1 460	1 449	1 467
Troms	160	160	154	167	168	179	175	169	170	170
Nordland	201	215	223	217	226	234	242	239	229	234
Nord-Trøndelag	180	175	185	185	183	200	189	190	187	188
Sør-Tr./Hedmark	152	151	152	154	154	158	156	154	149	150
Totalt samisk reindrift	2 776	2 859	2 871	2 896	2 936	3 145	3 159	3 133	3 078	3 112

Likestilling i reindriften

Tabell 7.2.6 viser antall aktive siidaandeler som har kvinnelig innehaver, fordelt etter siidaandelens reintall og siidaandelsinnehaverens alder.

Tabell 7.2.7 viser en tilsvarende oversikt over antall siidaandeler som har mannlig innehaver, mens tabell 7.2.8 viser en oversikt over antall felles siidaandelsinnehavere. Beregningene er basert på data fra Melding om reindrift for driftsåret 2012/2013. Reintall er hentet fra Melding om reindrift post 1.3.4 Reintall ved driftsårets slutt. Det gjøres oppmerksom på at noen av disse er innehavere for siidaandeler med 0 rein i beholdningen pr 31.03.12, og at de dermed ikke er å betegne som aktive siidaandeler, men fortsatt er registrert i systemet. Da Totalregnskapet baserer seg på tall ned til sonenivå, velger vi å ikke gå nærmere inn på de enkelte siidaandeler og definere hvorfor reintallet ligger på 0. Dette er imidlertid forklaringen på avviket mellom tabell 7.2.4 Antall siidaandeler og tabell 7.2.6 – 7.2.8, siidaandeler fordelt på kvinnelige, mannlige og fellesinnehavere.

Tabell 4.6.1 (under kapittel 4.6) viser det totale antall beregnede årsverk i reindriftsnæringen. Etter den nye arbeidstidsundersøkelsen har vi nå særskilt beregnet kvinners innsats og betydning for reindriften. Antall årsverk utført av kvinner framkommer i tabell 7.2.6 nedenfor. Det gjøres oppmerksom på at beregningene er utført med bakgrunn i kvinnelige innehaveres, samt kvinnelige ektefellers arbeidsinnsats, og at arbeidstiden til andre medlemmer av siidaandelen ikke er iberegnet. Beregninger viser imidlertid at innehavere og ektefeller i gjennomsnitt står for om lag 80% av den totale arbeidsinnsatsen i siidaandelene.

Ved beregning av antall årsverk utført av kvinner tas det hensyn til antall kvinnelige innehavere i felles siidaandel, antall kvinnelige siidaandelsinnehavere med ektefelle, om den eventuelle ektefellen selv er aktiv reindriftsutøver, samt antall kvinnelige ektefeller i de siidaandeler som har mannlig innehaver og som ikke er fellesandel.

Det beregnede arbeidsforbruket for kvinner 2012 er spesifisert i tabell 7.2.6. Ved beregningene er det lagt til grunn at et årsverk er 1.800 timer. Arbeidsforbruket i tamreinlagene beregnes i forhold til et fast antall rein pr. årsverk.

Tabell 7.2.6 Arbeidsforbruk for kvinner i 2012

Reinbeite- område	Timer per enhet	Årsverk per enhet	Årsverk Totalt	Rein per årsverk	Antall Siidaandeler
Polmak/Varanger	550	0,31	13	335	44
Karasjok Øst	518	0,29	15	184	53
Karasjok Vest	552	0,31	21	122	69
Øst-Finnmark	540	0,30	50	198	166
Kautokeino Øst	556	0,31	19	227	60
Kautokeino Midt	500	0,28	26	185	93
Kautokeino Vest	442	0,25	13	219	54
Vest-Finnmark	501	0,28	58	206	207
Troms	660	0,37	18	121	48
Nordland	506	0,28	11	198	39
Nord-Trøndelag	555	0,31	12	158	39
Sør-Tr./Hedmark	546	0,30	9	270	30
Tamreinlag 1)					
Totalt	535	0,30	157	194	529

Tabell 4.6.1 viser at det i 2012 var totalt 157 årsverk utført av kvinner i reindriften. Det fremgår videre at arbeidsforbruket målt i timer pr. andel er høyest i Troms, og lavest i Kautokeino vest. Differansen er på 218 timer. Målt i antall rein pr. årsverk (rein med kvinnelig eier) varierer arbeidsforbruket fra 121 rein i Troms til 335 rein i Polmak/Varanger.

Tabell 7.2.7 Antall siidaandeler i samisk reindrift i 2012 med kvinner som innehavere, fordelt etter siidaandelsinnehaverens alder og siidaandelens reintall

Reinbeite- Område	Antall enheter	Alder			Reintall			
		< 30	31-50	> 50	<100	101-250	251-600	> 600
Polmak/Varanger	7	1	2	4	0	1	5	1
Karasjok	18	1	12	5	5	3	8	2
Øst-Finnmark	25	2	14	9	5	4	13	3
Vest-Finnmark	14	3	7	4	0	4	10	0
Troms	9	0	5	4	0	6	3	0
Nordland	5	0	4	1	2	0	3	0
Nord-Trøndelag	5	1	3	1	0	2	3	0
Sør-Tr./Hedmark	7	0	5	2	0	0	7	0
Totalt	65	6	38	21	7	16	39	3

Det fremgår av tabell 7.2.7 at det i 2012 er til sammen 65 kvinnelige siidaandelsinnehavere. Dette utgjør 12% av det totale antallet siidaandelsinnehavere (538). Majoriteten av de kvinnelige innehaverne er mellom 31 og 50 år, og er ledere for siidaandeler med mellom 251- 600 rein.

Tabell 7.2.8 Antall siidaandeler i samisk reindrift i 2012 med menn som innehavere, fordelt etter siidaandelsinnehaverens alder og siidaandelens reintall

Reinbeite- Område	Antall enheter	Alder			Reintall			
		< 30	31-50	> 50	<100	101-250	251-600	> 600
Polmak/Varanger	28	7	10	11	2	3	14	9
Karasjok	84	17	37	30	8	9	60	7
Øst-Finnmark	112	24	47	41	10	12	74	16
Vest-Finnmark	119	22	66	31	15	20	72	12
Troms	26	6	9	11	4	8	14	0
Nordland	29	2	14	13	2	9	18	0
Nord-Trøndelag	23	2	11	10	2	5	16	0
Sør-Tr./Hedmark	19	1	8	10	0	0	19	0
Totalt	328	57	155	116	33	54	213	28

Tabell 7.2.7 viser at det i 2012 er 328 mannlige siidaandelsinnehavere. Dette utgjør 60% av det totale antallet innehavere. I likhet med de kvinnelige siidaandelsinnehaverne, er også hoveddelen av de mannlige innehaverne mellom 31 og 50 år, og de er ledere for siidaandeler med mellom 251 og 600 rein.

Tabell 7.2.9 Antall felles siidaandeler i samisk reindrift i 2012 fordelt etter siidaandelens reintall

Reinbeite- Område	Antall enheter	Reintall			
		<100	101-250	251-600	> 600
Polmak/Varanger	9	0	0	6	3
Karasjok	24	1	4	15	4
Øst-Finnmark	33	1	4	21	7
Vest-Finnmark	76	2	9	47	18
Troms	13	1	4	8	0
Nordland	8	2	1	5	0
Nord-Trøndelag	11	0	1	10	0
Sør-Tr./Hedmark	4	0	0	4	0
Totalt	145	6	19	95	25

Tabell 7.2.8 viser at det i 2012 er 145 felles siidaandelsinnehavere. Dette utgjør 27% av det totale antallet innehavere. Hoveddelen av innehaverne er ledere for siidaandeler med mellom 251 og 600 rein.

Tabell 7.2.10 Fordeling av totalt reintall i samisk reindrift i 2012, etter reineierens kjønn (prosent)

Reinbeite- Område	Fordeling reintall (%)	
	Kvinner	Menn
Polmak/Varanger	24 %	76 %
Karasjok	22 %	78 %
Øst-Finnmark	23 %	77 %
Vest-Finnmark	27 %	73 %
Troms	23 %	77 %
Nordland	23 %	77 %
Nord-Tr.lag	22 %	78 %
Sør-Tr./Hedmark	25 %	75 %
Totalt	25 %	75 %

Tabell 7.2.9 viser at 25 % av reintallet i 2012 står oppført med kvinner som eiere.

Tabell 7.2.11 Fordeling av totalt reintall i samisk reindrift i 2012, etter reineierens medlemstype (prosent)

Reinbeite- Område	Fordeling reintall prosent		
	Innehaver	Ektef./sambo.	Andre
Polmak/Varanger	70 %	9 %	20 %
Karasjok	70 %	5 %	25 %
Øst-Finnmark	70 %	6 %	24 %
Vest-Finnmark	56 %	9 %	35 %
Troms	79 %	5 %	16 %
Nordland	71 %	9 %	20 %
Nord-Trøndelag	79 %	3 %	18 %
Sør-Tr./Hedmark	74 %	7 %	19 %
Totalt	65 %	8 %	27 %

Tabell 7.2.10 viser at siidaandelsinnehavere står oppført som eiere av 65 % av reintallet i 2012, mens ektefeller/samboere og andre eier henholdsvis 8 % og 27 % av reintallet.

De senere år har det vært en svært restriktiv linje når det gjelder nyetablering av siidaandeler. Dette innebærer at unge utøvere i liten grad har fått etablere egne enheter. I stedet velger mange å drive reindrift innenfor den siidaandelen de tilhører. Tabell 7.2.12 viser totalt antall siidaandelsmedlemmer i aldersgruppen 15 til 35 år, fordelt etter kjønn og reinbeiteområde.

Tabell 7.2.12 Siidaandelsmedlemmer i 2012 i aldersgruppen 15-35 år, fordelt etter kjønn

Reinbeiteområde	Kvinner	Menn	Totalt
Polmak/Varanger	35	39	74
Karasjok	91	101	192
Øst-Finnmark	126	140	266
Vest-Finnmark	241	251	492
Troms	24	35	59
Nordland	40	36	76
Nord-Trøndelag	37	30	67
Sør-Tr./Hedmark	22	25	47
Totalt	490	517	1007
Prosent	49 %	51 %	100 %

Tabell 7.2.11 viser at det i 2012 er totalt 1007 registrerte siidaandelsmedlemmer i aldersgruppen 15 til 35 år, med noen flere menn enn kvinner. Dette utgjør 33% av det totale antallet siidaandelsmedlemmer.

8. Vurderinger av materialet

8.1 Vurderinger av situasjonen i de ulike reinbeiteområdene og sonene

Økonomisk utvalg ser det som sin hovedoppgave å peke på hovedtrekk i reindriftens økonomiske utvikling i forhold til mål og virkemidler for næringen. Primært er det en oppgave å legge frem regnskap for siste år, og prognose for utviklingen det påfølgende året. Utvalget peker også på mer generelle og langsiktige utviklingstrekk som antas å ha betydning for partenes utforming av reindriftpolitikken.

Forskjellene innenfor de enkelte reinbeiteområdene kan ofte være større enn mellom reinbeiteområdene. Likevel er det slik at den økonomiske utviklingen varierer mellom områdene, og at det er klare regionale forskjeller. Utvalget vil derfor gi en særskilt oversikt over utviklingen i hvert enkelt reinbeiteområde.

Hovedfokus for fremstillingen i dette kapitlet er utviklingen for følgende poster:

- Kjøttinntekter (ikke korrigert for endringer i samlet livdyrverdi)
- Statstilskudd
- Erstatninger
- Kostnader
-

Kjøttinntektene omfatter slakt ved slakterier, samt beregnet privat forbruk og omsetning. Inntektene fra privat forbruk og omsetning er beregnet ut fra samme priser som fra slakterier. Fra og med 1997 er grunnlag for beregning av privat forbruk og omsetning 20 dyr pr. siidaandel og 50 dyr totalt for tamreinlagene. Økonomisk utvalg henviser til avsnitt om pris under kap.3.2, for beskrivelse av prisreduksjonen fra 2008 til 2009. Jfr. beskrivelsen er det i dette kapitlet markert et brudd i inntektslinjene i figurene.

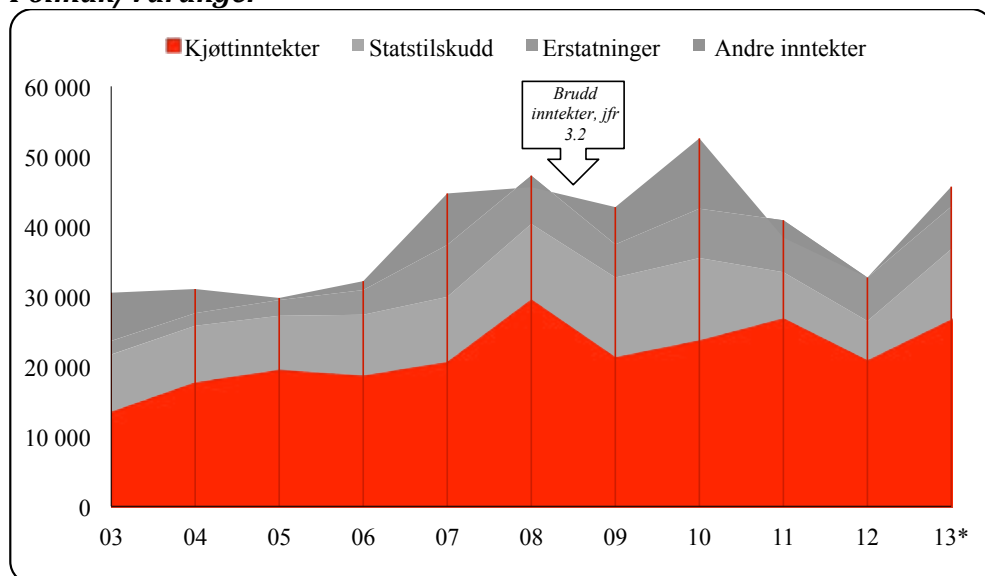
Kostnadene omfatter siidaandelens kostnader, felleskostnader og kostnader i tamreinlag.

Statstilskuddene omfatter ordinære tilskudd, andre tilskudd, tiltak mot radioaktivitet, tilskudd til næringskombinasjoner, innløsning av siidaandel, Verdiskapningsprogrammet, samt at konfliktdpende tiltak i forhold til rovvilt er inkludert fra 2007.

Erstatninger omfatter erstatninger for tap av rein og erstatninger for arealinngrep. I erstatninger for tap av rein inngår rovvilterstatninger, erstatninger for rein drept av tog og beregnede erstatninger fra forsikringsselskapene for rein drept av bil. I tillegg er eventuelle erstatninger over reindriftsavtalen for uvanlig store tap inkludert.

Det gjøres oppmerksom på at det er brukt ulik skalering på y-aksen i figurene i kapittel 8.1, og at budsjettall på områdenivå er innarbeidet i figurene. Det understrekes at den områdevisse fordelingen av budsjettallene er usikker.

Polmak/Varanger

Figur 8.1.1 Utvikling i størrelsen på inntektspostene i reindriftens totalregnskap i Polmak/Varanger i perioden 2003-2013 (*Budsjett-tall for 2013) (2012-kroner)

Det totale oversiktsbildet viser at økonomien i reindriften i Polmak/Varanger har vært best i 2007-2010. Sammenlignet med øvrige områder har Polmak/Varanger gjennom hele perioden utpekt seg som et område med sunn økonomi, og kjøttinntektene har hele tiden vært høyere enn de øvrige av totalregnskapets hovedposter. I løpet av de siste 4 årene har imidlertid dette snudd noe, og i tre av de fire siste årene er kostnadene høyere enn kjøttinntektene.

Kjøttinntektene har gjennom perioden vært jevnt stigende, med 2008 og 2011 som de beste årene. I 2008 var det et høyt slakteuttak kombinert med høye priser som resulterte i periodens høyeste inntektsnivå. I 2011 hadde man også et særlig høyt uttak sammenlignet med perioden for øvrig. Slakteuttaket i 2008 bidro også til at reintallet igjen kom seg ned under myndighetenes fastsatte øvre reintallsnivå. Lave kostnader var med på å bidra til et godt resultat på vederlagsmålet for arbeid og egenkapital dette året.

I 2012 er prisene i Polmak/Varanger gått mye ned. Tidligere i perioden økte prisene fra 54,14 kr. pr.kg. i 2005, til 76,25 kr. pr.kg. i 2008. Fra og med 2009 har prisutviklingen vært negativ; området er i 2012 nede på 55,56 kr. pr. kg kjøtt. I stort sett hele perioden fram til og med 2010 har Polmak/Varanger vært det området i Finnmark som har utpekt seg med høyest pris pr.kg kjøtt, sammenlignet med fylket for øvrig, ligger de nå lavest av områdene i Øst-Finnmark.

Tilskuddsordningene ble fra og med avtaleåret 2003/2004 lagt vesentlig om i forhold til tidligere (for samtlige områder). Tilskuddene ble endret fra ordninger som i stor grad var faste beløp pr siidaandel, til ordninger som premierer produksjon og verdiskapning. Dagens tilskuddsordninger er nå knyttet opp mot *verdien* av det som produseres, mot et tidligere *minstekrav* til produksjon. For Polmak/Varanger førte omleggingen til en liten reduksjon i statstilskuddene i 2003. Antall slakt var på sitt laveste nivå dette året, både i antall slakt samt omregnet til tonn. Samtidig framkommer at gjennomsnittlige slaktevekter var på sitt høyeste

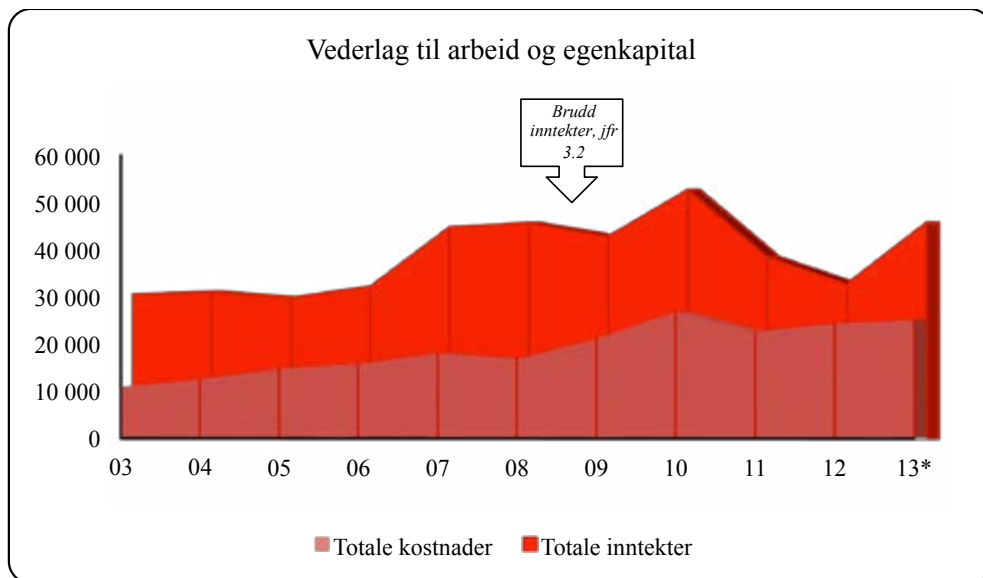
nettopp i 2003. Med bakgrunn i en relativt stor prisøkning dette året fikk man dermed et hopp i inntekstskurven, dog uten at dette ga seg utslag på tilskuddsbeløpene.

I perioden etterpå har statstilskuddene holdt seg relativt stabile, med en noe økende tendens i perioden 2005-2010. Sammenligner vi tilskuddene med slakteuttaket ser vi at Polmak/Varanger hadde høyeste slakteuttak i 2008 (tonn), og periodens nest høyeste i 2010.

De to siste årene er det imidlertid stor nedgang i tilskudd, og man ser ikke samsvar mellom slakteuttak og tilskuddsutbetalinger. Dette er i første rekke et resultat av at enkelte distrikter med høy produksjon, har fått avslag på sine tilskuddssøknader på grunn av for høyt reintall ihht fastsatte bruksregler.

Erstatningsutbetalingene i Polmak/Varanger har vært relativt stabile fram til og med 2006. I 2007 hadde man imidlertid en økning, og tendensen har vedvart de påfølgende år. Utbetalingene knytter seg hovedsakelig til erstatning for tap av rein til rovvilt. Årsaken til økningen i utbetalinger dette året ser ut til å være at man fra 2006 har inkludert tapt produksjonspremie knyttet til erstattede rein i erstatningsutbetalingene. Både i 2010 og i 2011 har det vært stor økning i erstatningsutbetalinger, med 2011 som periodens høyeste. Økningen i 2010 var jevnt fordelt på både erstatning for tap av rein samt erstatning for arealinngrep, mens det for 2011 framkommer at det er erstatning for tap av rein til rovvilt som utgjør endringen.

Den totale erstatningsandelen for rein tatt av rovvilt i Polmak/Varanger de fem siste årene (2009-2013) er på ca 43% (andel erstattet i forhold til omsøkt).

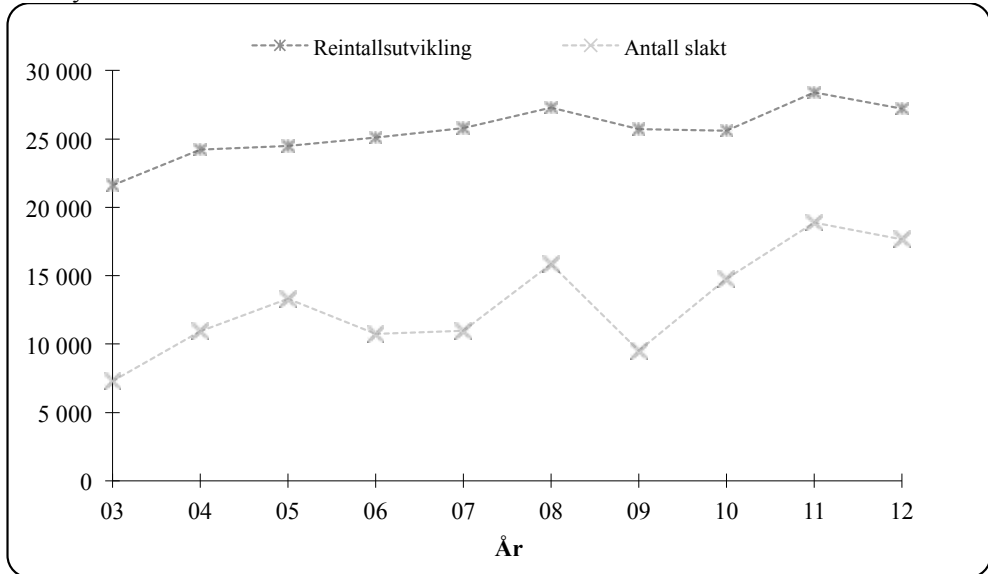

Figur 8.1.2 Utvikling i størrelsen på hovedpostene i reindriftens totalregnskap i Polmak/Varanger i perioden 2003-2013 (*Budsjett-tall for 2013) (2012-kroner)

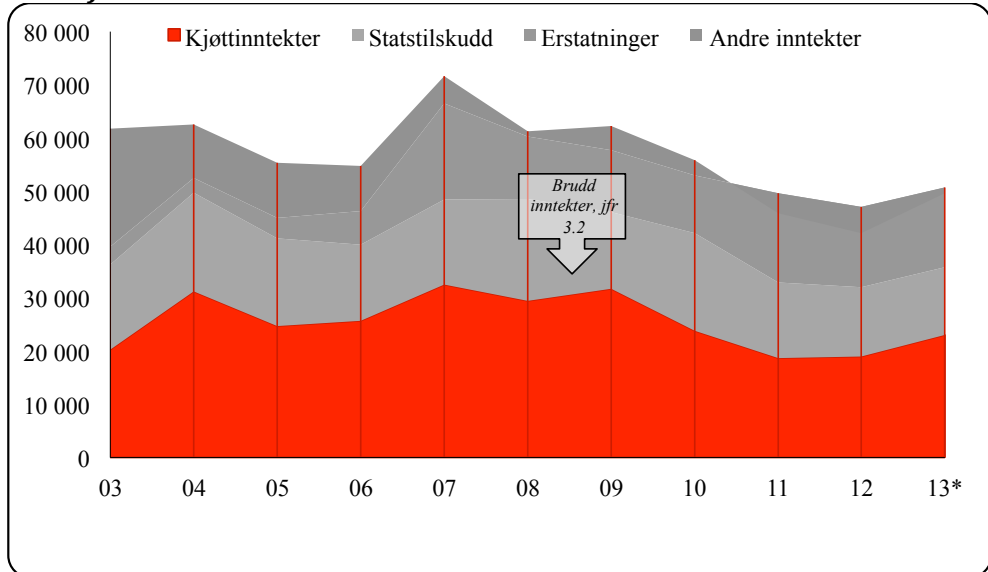
Kostnadene er en post som til og med 2010 har vært stadig økende. Etter en ørliten nedgang i 2008 økte kostnadene igjen i 2009 og 2010. Økningen skyldes høyere driftskostnader samt større utgifter knyttet til slakting. Dette blant annet med bakgrunn i at området i 2008 hadde

sitt høyeste reintall under hele sammenligningsperioden, et tall som også oversteg myndighetenes fastsatte reintallsnivå. I 2011 har Polmak/Varanger, som de fleste andre områder, redusert sine kostnader igjen, og det er spesielt på postene utstyr og anlegg reduksjonen kom. I 2012 har man et relativt høyt slakteuttak, faktisk det nest høyeste i sammenligningsperioden. En naturlig følge av dette er at kostnadene til fremmedtjenester blir høyere, noe som bidrar sterkt til at området får høyere totale kostnader i 2012 enn i 2011.

Polmak/Varanger har hatt varierende gjennomsnittvekter; de største nedgangene finner vi i 2008, 2010, 2011 og 2012. Figuren viser samtidig at det er nettopp disse årene reintallet er på sitt høyeste.

Figur 8.1.3 Utvikling i størrelsen på reintall og antall slakt i Polmak/Varanger i perioden 2003-2012

Karasjok

Figur 8.1.4 Utvikling i størrelsen på inntektspostene i reindriftens totalregnskap i Karasjok i perioden 2003-2013 (*Budsjet-tall for 2013) (2012-kroner)

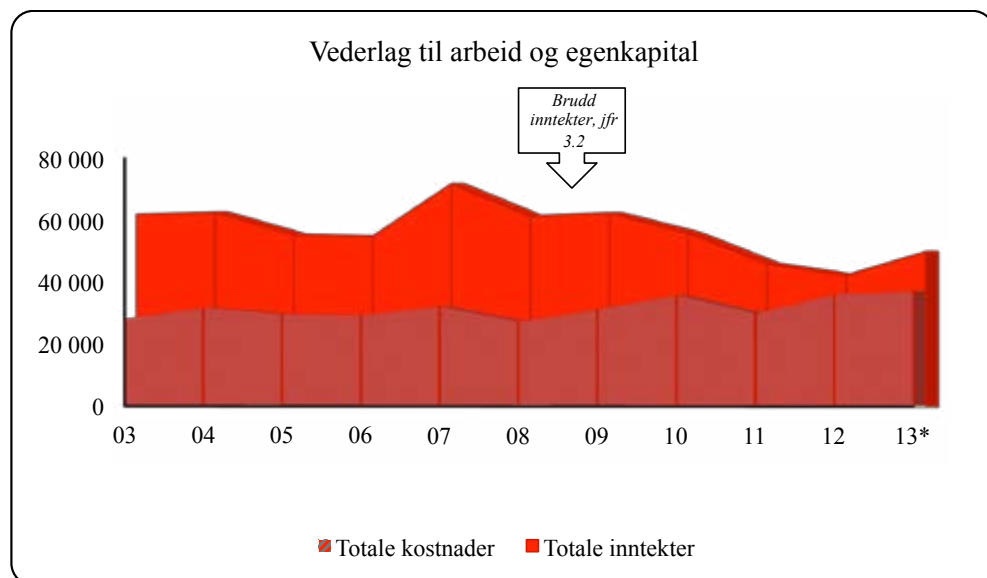
Kjøttinntektene i dette området er varierende. I 2004 og 2007 var inntektene høyere enn samtlige av de øvrige resultatmålene. I perioden 2010 - 2012 er kjøttinntektene betydelig lavere enn kostnadene. Gode kjøttinntekter er avhengige av at antall slakt økes betydelig for å kompensere for de lavere slaktevektene. Når man ser på gjennomsnittlige slaktevekter for området, viser bakgrunns materialet at vektene i perioden 2007 – 2012 har ligget mellom 21,0 – 21,6 kg. Til sammenligning nevnes at vektene i 2003 lå på 29 kg. Dette påvirker verdiskapningen; de nedadgående vektene gjør at antall tonn ikke endres proporsjonalt med antall slakt.

I Karasjok har det, som i øvrige områder, vært en betydelig prisøkning til og med 2008. Både i 2008 og 2009 var det derimot dette området, av samtlige, som hadde de laveste prisene pr. kg. slakt. Dette har sammenheng med lavere vekter og derav lavere pris. Sammenlignet med de øvrige områdene i Finnmark er det imidlertid Karasjok som både i 2011 og 2012 har oppnådd de beste prisene pr. kg. kjøtt, men vi ser samtidig at det er Karasjok som har de høyeste slaktevektene disse årene sammenlignet med de øvrige områdene i Finnmark.

Tilskuddsordningene og endringen av disse i 2003/2004, bidro de påfølgende år til et større uttak av rein. Størrelsen på de totale overføringene er derimot på omtrent samme nivå som tidligere. Dette kan ha sammenheng med de nedadgående slaktevektene. Antall tonn har ikke økt proporsjonalt med antall slakt. For 2010 er det likevel en økning i statstilskuddene. Økningen kan relateres til økning i samtlige av de produksjonsavhengige tilskuddene i Karasjok øst. Etter et lavere slakteuttak i 2010/11 ble tilskuddene igjen redusert. Slakteuttaket er i 2011/12 fortsatt på et lavt nivå, målt i tonn, mens statstilskuddene er på sitt nest laveste gjennom hele sammenligningsperioden. Bakgrunns materialet viser at det er spesielt produksjonspremien og kalvetilskuddet som utgjør siste års nedgang.

Erstatningsutbetalingene hadde en markant økning i 2007. Dette kom som følge av en utbetaling knyttet til arealinngrep i Halkavarre. I sammenligningsperioden har man etter 2007 hatt et generelt høyere nivå i erstatningene. Økningen i 2006 må også her tilskrives endringen i erstatningsbeløpene, hvor man fra 2006 inkluderte tapt produksjonspremie i utbetalingene. Etter at erstatningsutbetalingene i perioden 2008-2010 var stabile, både med tanke på arealinngrep og rovvilttap, ser vi en markant økning i 2011 og 2012. En av årsaken til dette kan være at reieierne i området har jobbet mer aktivt med leting av kadaver, og at man har større omfang av rovdyr på vinterbeite sammenlignet med øvrige områder. Dokumentasjonsplikten blir da enklere å følge opp, all den tid det er enklere å finne dokumentasjon på vinteren enn om sommeren.

Den totale erstatningsandelen for rein tatt av rovvilt i Karasjok de fem siste årene (2009-2013) er på ca 24% (andel erstattet i forhold til omsøkt).

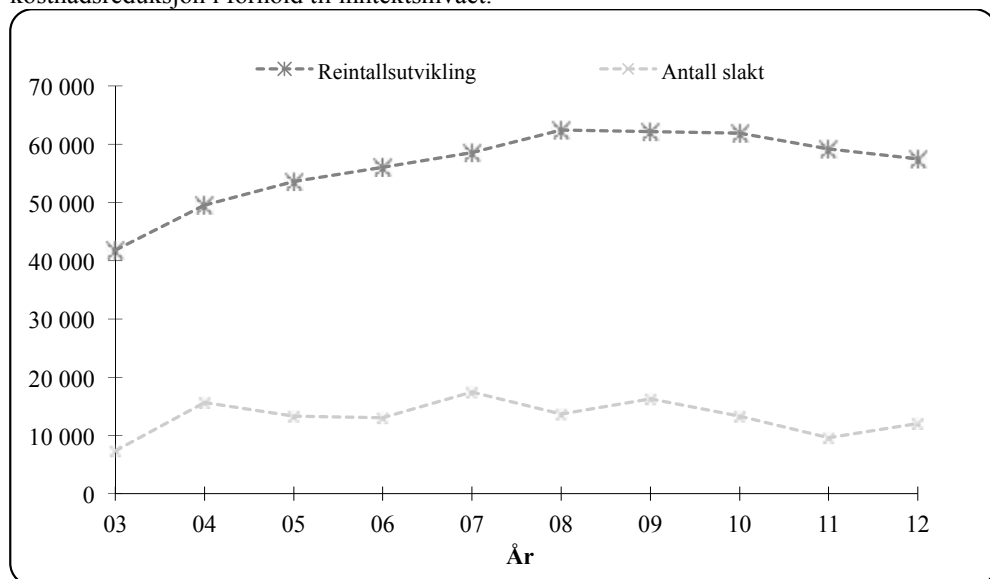
Figur 8.1.5 Utvikling i størrelsen på hovedpostene i reindriftens totalregnskap i Karasjok i perioden 2003-2013 (*Budsjett-tall for 2013) (2012-kroner)

Kostnadene ligger på et generelt høyt nivå, og de fortsetter å øke i 2012. Karasjok har hatt kostnader høyere enn inntekter i store deler av sammenligningsperioden. Det er kun i årene 2004, samt 2007 – 2009, at kjøttinntektene er høyere enn kostnadene. Den største kostnadsarten for dette området er kjøretøy og maskiner, som gjennom hele perioden har utgjort en betydelig del av de totale utgiftene. Øvrige poster som utgjør mye er avskrivninger og varekjøp; disse tre til sammen utgjør ca 54% av de totale kostnadene perioden sett under ett. Kostnader til kjøretøy og maskiner, samt utstyr, har imidlertid blitt redusert hvert år gjennom hele sammenligningsperioden, mens avskrivningene øker.

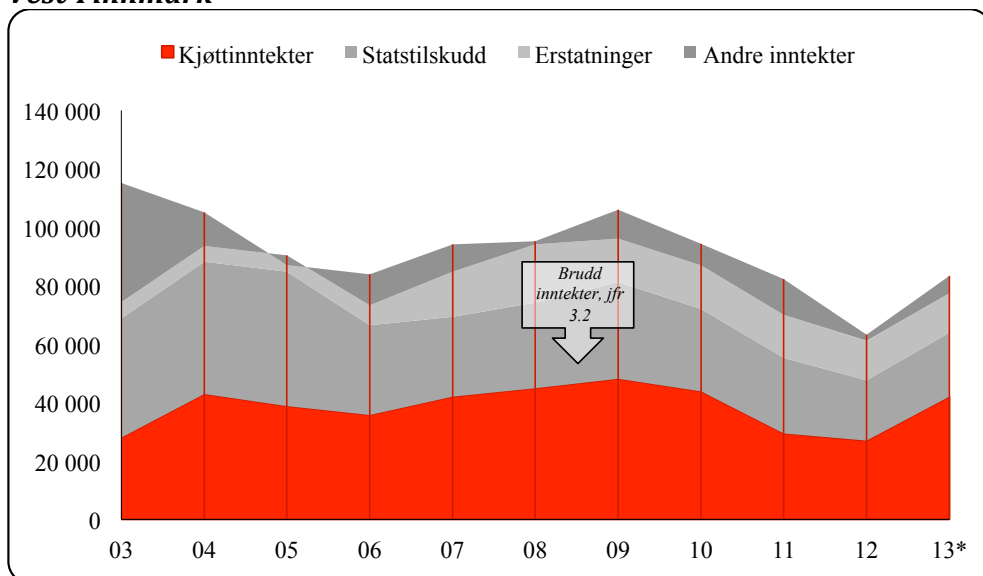
Målt i resultatmålet for arbeid og egenkapital markerte 2007 seg som det beste året i sammenligningsperioden. Uttaket i antall slakt var høyt, og med en stigende kjøttpris i forhold til årene før genererte dette noe høyere inntekter. Erstatningsutbetalingene var også særlig høye dette året.

Karasjok har helt siden 2004 hatt et reintall som er godt over myndighetenes fastsatte nivå. Det varierende slakteuttaket bidrar heller ikke til en reintallsreduksjon.

Utfordringen i Karasjok vil være å få ned reintallet på et bærekraftig nivå, samt fokus på kostnadsreduksjon i forhold til inntektsnivået.

Figur 8.1.6 Utvikling i størrelsen på reintall og antall slakt i Karasjok i perioden 2003-2012

Vest-Finnmark

Figur 8.1.7 Utvikling i størrelsen på inntekstpostene i reindriftens totalregnskap i Vest-Finnmark i perioden 2003-2013 (*Budsjett-tall for 2013) (2012-kroner)

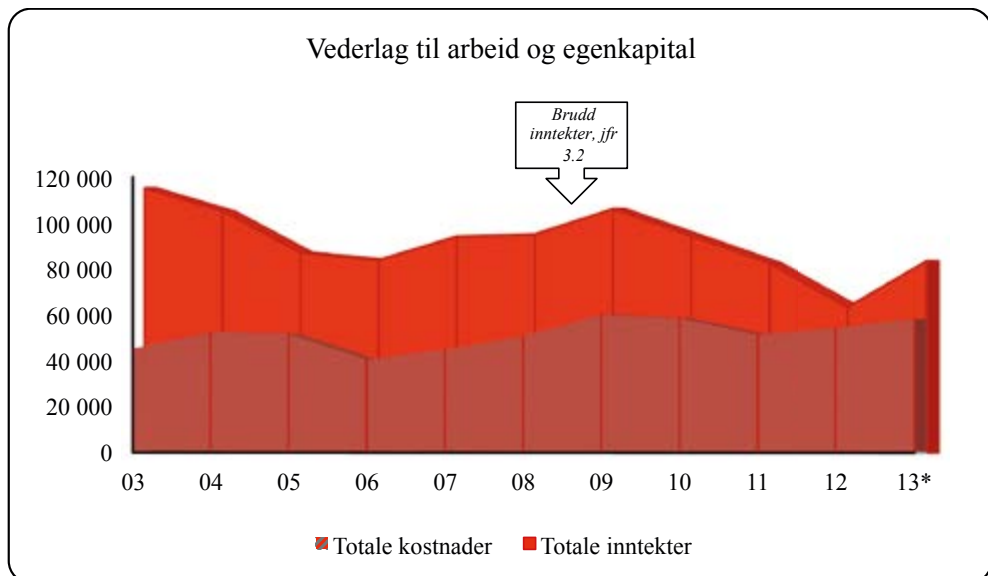
Kjøttinntektene hadde i perioden 2004 - 2010 stabilisert seg på et høyere nivå enn tidligere år, hvorav årene 2008 – 2010 var høyest. Dette har sammenheng med en økning i slakteuttaket, og selvfølgelig prisnivået. I 2008 ser vi at prisnivået ene og alene medførte inntektsøkning, da antall slakt lå om lag på samme nivå som året før. Slakteuttaket i 2011 og 2012 har imidlertid gått mye ned, og vi må helt tilbake til 2003 for å finne et lavere uttak målt i antall. Slaktevektene er i denne perioden jevnt over på et lavt nivå. Fra 2008 til og med 2012 er vektene på under 21 kg. Fra å ha ligget på 26,3 kg i 2003 er den gjennomsnittlige slaktevekten for perioden 2004 - 2012 nede på 20,9 kg, perioden sett under ett. Kjøttinntektene er lavere enn kostnadene gjennom hele perioden, og ser man på 2012 utgjør inntektsnivået kun om lag halvparten av kostnadsnivået.

Tilskuddordningene for Vest-Finnmark har vært noe endret i perioden. Etter en økning i tilskuddene fra 2002-2005, framkom det i 2006 et kraftig fall. De produksjonsavhengige tilskuddene ble i denne perioden redusert med hele 36,5%. Samme år hadde man både en reduksjon i antall siidaandeler på 10 enheter, og et lavere slakteuttak. Ordningene ble deretter noe endret fra og med avtaleåret 2009/2010. Man innførte en ny tilskuddsmodell som erstattet ordningen med tidligslakte-tilskudd og kalveslakte-tilskudd. Det nye tilskuddet medførte et produksjonskrav på 8 kg pr rein i vårflokk, og har i tillegg differensierte satser ut fra slaktetidspunkt. Kravet medfører at flere har måttet slakte mer for å få statstilskudd. I årene 2010 – 2012 har tilskuddene gått gradvis nedover, og de to siste årene er de på sitt laveste nivå gjennom hele perioden. Nedgangen i 2012 er et resultat av reduksjon i produksjonspremien og Vest-Finnmark-tilskuddet.

Bakgrunnsstoffet viser imidlertid også at økningen i perioden 2007 – 2009 hovedsakelig kom av posten «Andre tilskudd» (investeringer, pramming, stipend, fagbrev etc.), poster som igjen har hatt en nedgang i de påfølgende år. Nedgangen de to siste årene kan dermed ikke bare tilskrives slakteuttaket, men også at det har vært variasjoner på «Andre tilskudd».

Erstatningsutbetalingene hadde i 2007 en stor økning i forhold til perioden før. Tendensen fortsatte påfølgende år. Erstatningene for tap av rein tatt av rovvilt økte med ca 63% fra 2006 til 2007, samtidig som erstatning for arealinngrep hadde store utbetalinger dette året (fra 0,7 mill. kr. i 2006 til til 5,1 mill. kr. i 2007). Sistnevnte gjelder utbetaling for Abojohka som ble inntektsført i 2007. I 2008 gikk erstatningsutbetalingene for rein tatt av rovvilt ytterligere opp, med tilnærmet fordobling av utbetalinger i forhold til 2007. Ser vi hele perioden under ett, har erstatningsutbetalingene knyttet til rein tatt av rovvilt økt fra 3,9 mill. kr. i 2005 til 16,1 mill. kr. i 2008. Dette kan være en årsak til kostnadsutviklingen, all den tid intensivering av gjeting, samt oppfylging av dokumentasjonskravene er kostnadskrevende for reineierne.

Den totale erstatningsandelen for rein tatt av rovvilt i Vest-Finnmark de fem siste årene (2009-2013) er på ca 18% (andel erstattet i forhold til omsøkt).

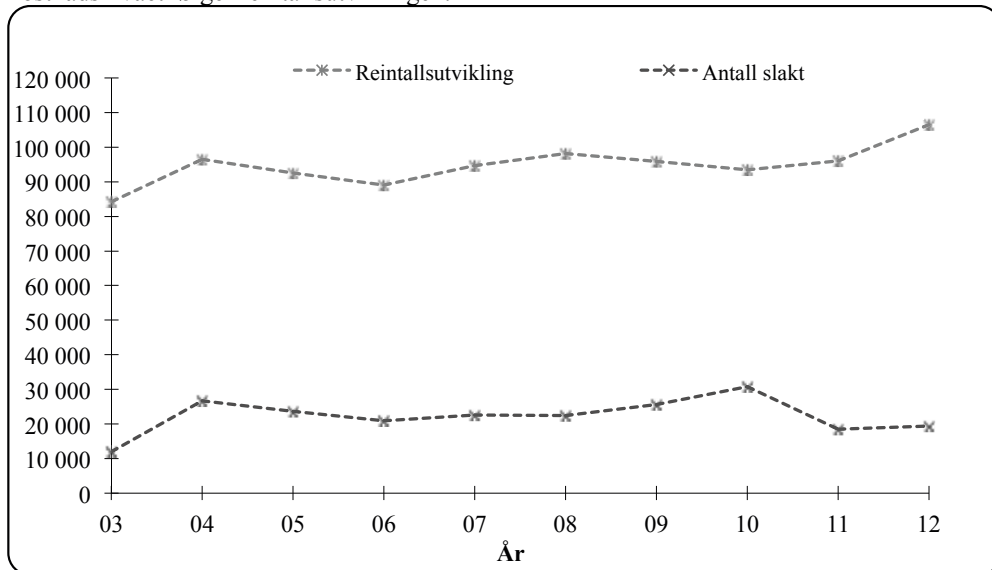

Figur 8.1.8 Utvikling i størrelsen på hovedpostene i reindriftens totalregnskap i Vest-Finnmark i perioden 2003-2013 (*Budsjett-tall for 2013) (2012-kroner)

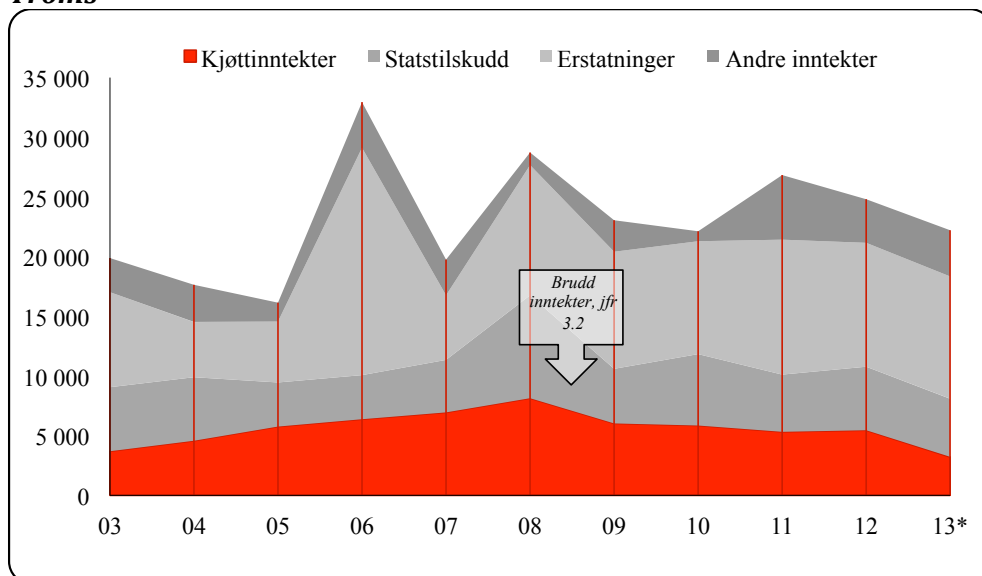
Kostnadsnivået har i alle år ligget godt over inntektene. Dette kan ha sammenheng med at reintallet i flere distrikt i Vest-Finnmark ut fra gitte føringer er for høyt. Driften av enhetene blir dermed mer ressurskrevende. Vi ser at man i 2006 og 2007 hadde et kostnadsnivå lik inntektene, mens at forbruket i perioden for øvrig er godt over inntektsnivået. Om lag 26% av de totale kostnadene gjennom hele perioden kommer av utgifter til kjøretøy og maskiner. Til sammenligning kan nevnes at det samme tallet for hele landet ligger på ca 20%. Vest-Finnmark står alene for om lag 31,5% av de samlede kostnadene for hele reindrifts-Norge. Både i 2010 og 2011 har imidlertid Vest-Finnmark klart å redusere sine kostnader i forhold til året før, etter at man har hatt økende tendens helt siden 2006, men i 2012 har kostnadene igjen økt.

Utfordringen i Vest-Finnmark vil være å få ned reintallet til et bærekraftig nivå. Dette har også med dyrevelferdsmessige hensyn å gjøre. Beitepresset gjenspeiler svært lave

gjennomsnittsvecter, og i likhet med Karasjok oppnår man i dette området lav pris pr. kg. kjøtt. En reduksjon av reintallet vil bidra til økte slaktevecter, og derav økt pris. En reduksjon i reintallet vil også bidra til lavere driftskostnader, ved at bakgrunns materialet viser at kostnadsnivået følger reintallsutviklingen.

Figur 8.1.9 Utvikling i størrelsen på reintall og antall slakt i Vest-Finmark i perioden 2003-2012

Troms

Figur 8.1.10 Utvikling i størrelsen på inntekstpostene i reindriftens totalregnskap i Troms i perioden 2003-2013 (*Budsjett-tall for 2013) (2012-kroner)

Kjøttinntektene

Antall slakt er forholdsvis stabilt. I 2011 ser vi imidlertid en stor nedgang, noe som kan forklares med at ett av de største distriktene ikke leverte slakt dette året. I 2012 har slakteuttaket økt, men det er fortsatt under «normalen». Troms har også de høyeste gjennomsnittsvektene på rapportert slakt gjennom stort sett hele perioden, og det er kun tamreinlagene som kan vise til tilsvarende nivå. I 2006 var gjennomsnittlig slaktevekt på 33 kg. De høye gjennomsnittsvektene har holdt seg gjennom hele perioden. I 2009 var tallet for første gang i sammenligningsperioden under 30 kg., med 27,1 kg.

Troms har gjennom hele perioden oppnådd høye priser pr.kg. kjøtt, sammenlignet med øvrige områder. Utviklingen har vært jevnt stigende eller på et stabilt nivå gjennom hele sammenligningsperioden. Et stort hopp i prisutviklingen i 2008 gav periodens til da høyeste pris pr.kg. kjøtt (81,32), og dette kombinert med et høyt slakteuttak resulterte i et forbedret inntektsnivå som også er periodens beste.

Også for dette området ser vi imidlertid en reduksjon i prisene etter 2008. Her henvises det for øvrig til avsnitt om priser under kapittel 3.2.

I 2010 har vi en mindre nedgang siden 2009, men totalt sett ligger kjøttinntektene nå på samme nivå som i 2005, målt i 2010-kroner.

I 2011 framkommer igjen en stor økning på prisnivået, med et gjennomsnitt på kr. 85,41 pr. kg. kjøtt. Dette kan forklares med det ene distriktet som ikke leverte i 2011; disse leverer normalt i områder som erfaringsmessig gir dårligere priser enn slakteri i Troms, og dette slaktet trekker dermed gjennomsnittsprisen ned. I 2012 oppleves en forholdsvis stor nedgang sammenlignet med 2011, men området er allikevel på landets høyeste prisnivå; hele 11,82 kr mer pr. kg. kjøtt enn tamreinlagene, som har de nest høyeste prisene.

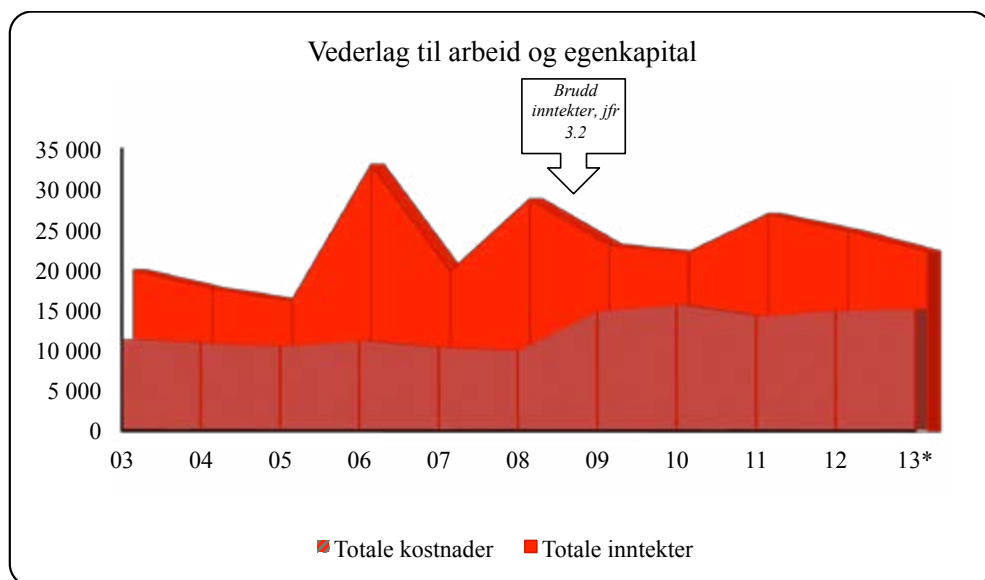
Statstilskuddene har vært noe varierende i perioden. En sannsynlig årsak til den noe varierende utviklingen kan være tilslagsprosenten. Troms skiller seg ut som et område hvor

tilslagsprosenten er den laveste blant alle områdene. Bakgrunns materialet viser at tilslagsprosenten fra 2006-2012 har variert fra 60% til 70%, hvor 2009 var det beste året i så måte. Med så lav andel som søker, eventuelt får innvilget tilskudd, blir utslaget stort når prosenten varierer.

Erstatningene for dette området har i perioden vært varierende. I 2006 ser vi et kraftig hopp, som også spiller en betydelig rolle i utviklingen av det totale årsresultatet. Området har en økning på ca 12 mill. kr som erstatning for arealinngrep til et distrikt i Troms. Erstatning for arealinngrep utbetales som en engangssum og inntektsføres i sin helhet det året erstatningene utbetales.

Troms er for øvrig et område hvor erstatningsutbetalingene knyttet opp mot rein tatt av rovvilt har vært stabile, men i 2008 framkom det en markant økning på denne posten, og utbetalingene i årene etterpå har deretter holdt seg på tilsvarende nivå som dette årets utbetalinger.

Den totale erstatningsandelen for rein tatt av rovvilt i Troms de fem siste årene (2009-2013) er på ca 54% (andel erstattet i forhold til omsøkt).

Figur 8.1.11 Utvikling i størrelsen på hovedpostene i reindriftens totalregnskap i Troms i perioden 2003-2013 (*Budsjet-tall for 2013) (2012-kroner)

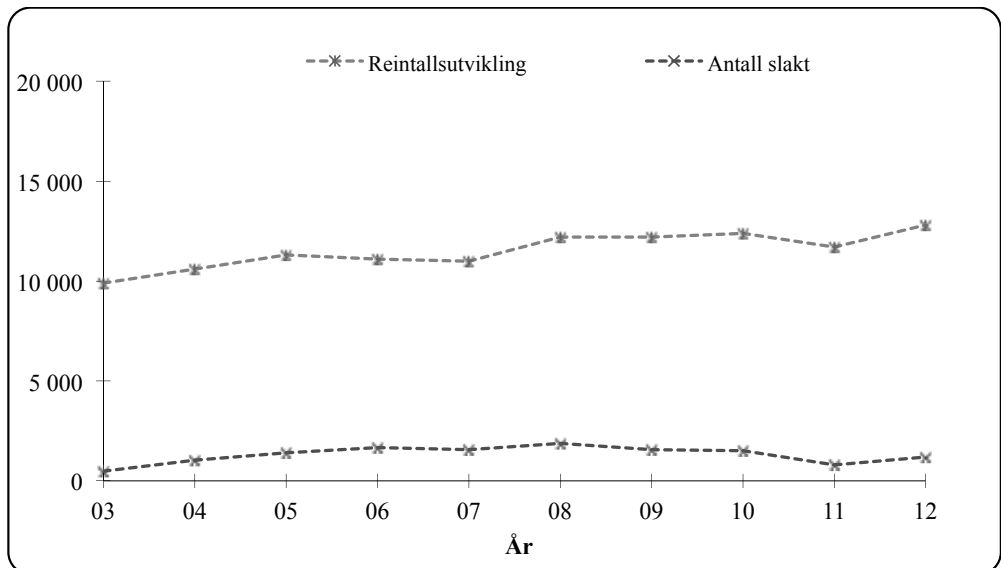
Kostnadsnivået for dette området er betydelig, sett i forhold til inntektene. Store kostnadsposter gjennom hele perioden er utgifter til kjøretøy og maskiner (19%), varekjøp (18%), samt avskrivninger (18%). Totalt sett står Troms for 8% av reindriftsnæringens totale kostnader perioden sett under ett.

I 2008 var kostnadene på sitt laveste nivå i hele sammenligningsperioden. Noe mindre utgifter til varekjøp, kjøretøy og maskiner, samt frakt og transport bidro til dette. I årene etter har nivået stabilisert seg på et noe høyere nivå. Økningen kom som følge av økning i postene

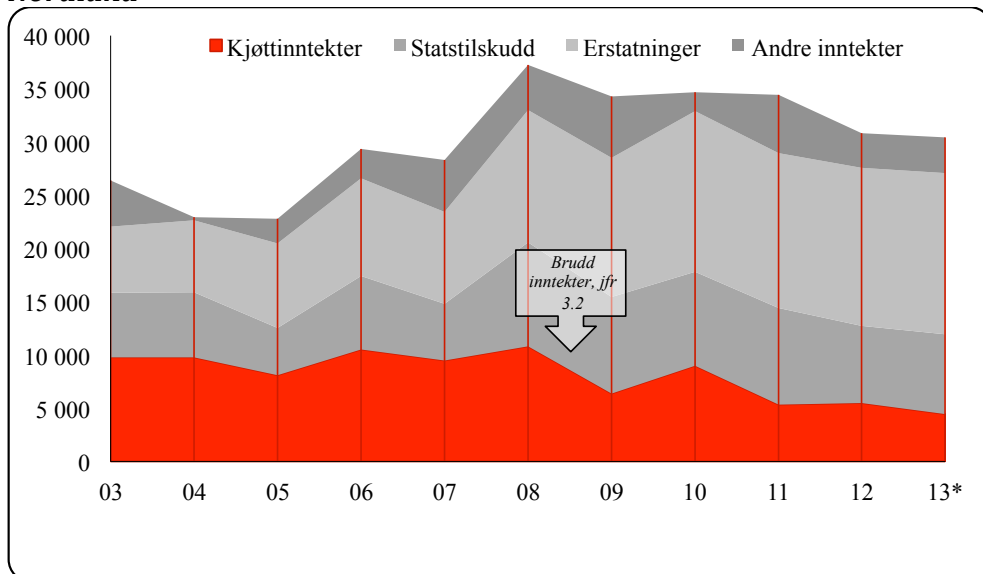
frakt og transport, samt varekjøp. Kostnadene til frakt og transport er betydelig redusert i 2010, men en økning i øvrige poster skaper allikevel et høyere kostnadsnivå for disse årene.

De relativt høye inntektene i 2008, kombinert med et lavt kostnadsnivå dette året, gjorde at vederlag til arbeid og egenkapital ble svært positivt perioden sett under ett. Om man beregner vederlagsmålene ekskludert erstatninger for arealinngrep, var det dette året man hadde periodens beste årsresultat.

En tilpasning til reindriftsavtalens tilskuddsordninger skal bidra til forbedret økonomi. Tidligere har det vært slik at en stor del av de som ikke har fått tilskudd i Troms, har fått avslag med bakgrunn i at leder av siidaandelen mottar alderspensjon. En overføring av siidaandelen til yngre generasjoner har vært et av tiltakene for å sikre at siidaandelen oppfyller kravene for å motta tilskudd. I tillegg kan en slik overføring/generasjonsovergang utløse andre tilskudd, jfr. ordninger i Reindriftsavtalen, og kan dermed være et virkemiddel for å forbedre økonomien i de enkelte siidaandelene. Dette ser nå ut til å ha endret seg; de to siste år ser det ut til at hovedtyngden av de som har fått avslag har fått dette med bakgrunn i at de har havnet under de gitte inntektskrav, i tillegg til noen avslag på grunn av reintallet.

Figur 8.1.12 Utvikling i størrelsen på reintall og antall slakt i Troms i perioden 2003-2012

Nordland

Figur 8.1.13 Utvikling i størrelsen på inntektspostene i reindriftens totalregnskap i Nordland i perioden 2003-2013 (*Budsjett-tall for 2013) (2012-kroner)

I likhet med Troms er Nordland et område hvor økonomien preges av et høyt kostnadsnivå. Gjennom hele sammenligningsperioden har kostnadene ligget betydelig over kjøttinntektene. I 2011 og 2012 fortsetter kostnadene å øke.

Kjøttinntektene har holdt seg relativt stabile og uten betydelige avvik til og med 2008. I 2009 hadde man en kraftig reduksjon i rapportert slakteuttak, årsaken her er at en del av uttaket i Nordland ble utført som leieslaktning i Sverige, og man har ikke innarbeidede rutiner ved svenske slakteri for innsending av slakterapporter. I 2011 og 2012 er imidlertid inntektene på samme nivå som i 2009; slakteuttaket i 11 og 12 er noe høyere enn i 2009, men prisene er betydelig lavere.

Nordland hadde en betydelig økning i prisen fra 2006 til 2008. Gjennomsnittsprisen var 58,65 kroner i 2006, mens den i 2008 var på 78,72 kr. pr.kg. Dette tilsvarer en økning på 34% på disse to årene. Den moderate prisnedgangen fra 2008 til 2009 kan ha en sammenheng med den mangelfulle slakterirapporteringen ved at grunnlaget for beregning av priser ikke var representativt for hele området. I 2010 hadde man en prisnedgang på ca 10,5% sammenlignet med 2009, en nedgang som fortsatte i 2011. Nivået i 2012 er noe høyere enn 2011.

Inntektskurven var i perioden 2006-2008 allikevel ikke direkte preget av den relativt store prisøkningen. En nedgang i gjennomsnittsvektene og dermed antall tonn slakt er hovedårsaken til dette. I 2006, før inntektsøkningen satte inn, hadde man periodens nest høyeste slakteuttak både med tanke på antall slakt, samt gjennomsnittsvекter. Vi ser også at reintallet dette året var på sitt laveste siden 2002.

I 2008 hadde man periodens høyeste reintall og et slakteuttak på det jevne, men forholdsvis lavt utslag på antall tonn. Sammenlignet med 2006 var gjennomsnittsvektene i 2008 2,7 kg. lavere. I 2011 hadde Nordland periodens laveste gjennomsnittsvekt med 26,4 kg, denne øker

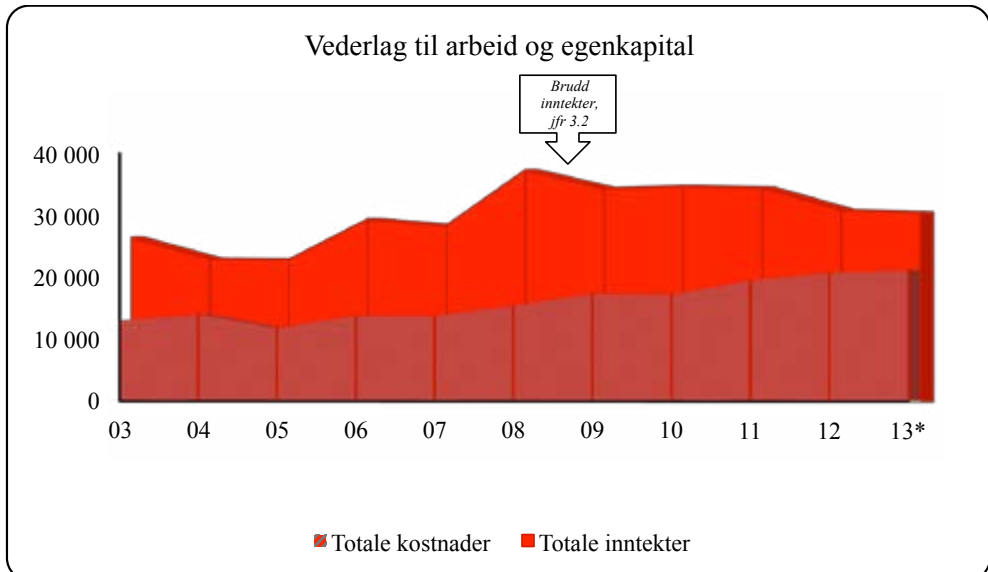
noe i 2012. Til sammenligning kan nevnes at tallene fram til og med 2007 har ligget på bortimot og rundt 30 kg.

Tilskuddspostene for Nordland hadde i 2008 en relativt stor økning, faktisk nesten en fordobling sammenlignet med året før. Bakgrunns materialet viser at det var posten andre tilskudd som representerte økningen, da spesielt investeringer, pramming/transport og tiltak konvensjonsbeiter.

De produksjonsavhengige tilskuddene varierer i takt med produktiviteten. Tilskuddspostene har i perioden etter 2008 vært noe varierende. Bakgrunns materialet viser her at det hovedsakelig er posten “Andre tilskudd” som reduseres jevnt etter toppen i 2008, men at man i 2010 også har en reduksjon på de produksjonsavhengige tilskuddene. I 2011 ligger man totalt sett på omtrent samme nivå som i 2010, men de produksjonsavhengige tilskuddene står nå for en større andel av den totale potten. Vi har en liten nedgang i 2012, dette er mye på grunn av nedgang i produksjonspremien og tidligslakt, noe jo også slakteuttaket tyder på.

Erstatningsutbetalingene for Nordland har gjennom hele perioden vært forholdsvis stabil. Økningen i 2008 knytter seg til erstatning for arealinngrep. Etter å ha ligget på mellom 0,3 - 0,8 mill. kr i årene før var dette beløpet i 2008 på 2,6 mill. kr. Erstatningsutbetalingene knyttet til arealinngrep var neste år “normalisert”, men denne gangen var det en sterkt økende rovvilterstatning som gjorde at den totale erstatningsposten likevel var økende. Tendensen med økt rovvilterstatning fortsetter i 2010 for deretter å stabilisere seg på dette nivået til og med 2012. Nordland er også et område hvor erstatninger for trafikkdrepte dyr utgjør en del av de totale erstatningsutbetalingene, om lag 10-20% av utbetalingene på tap av rein baserer seg på denne type tap.

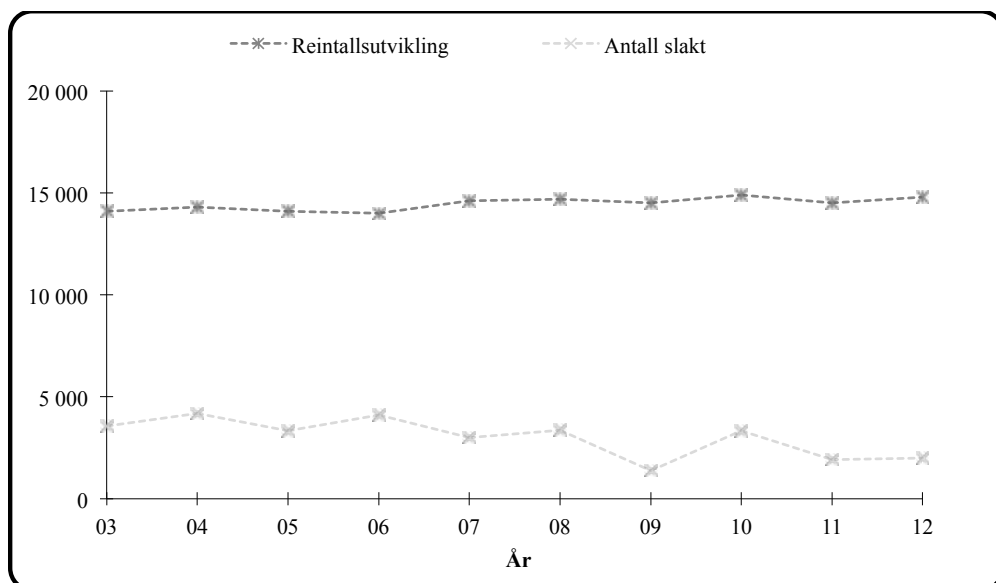
Den totale erstatningsandelen for rein tatt av rovvilt i Nordland de fem siste årene (2009-2013) er på ca 47% (andel erstattet i forhold til omsøkt).

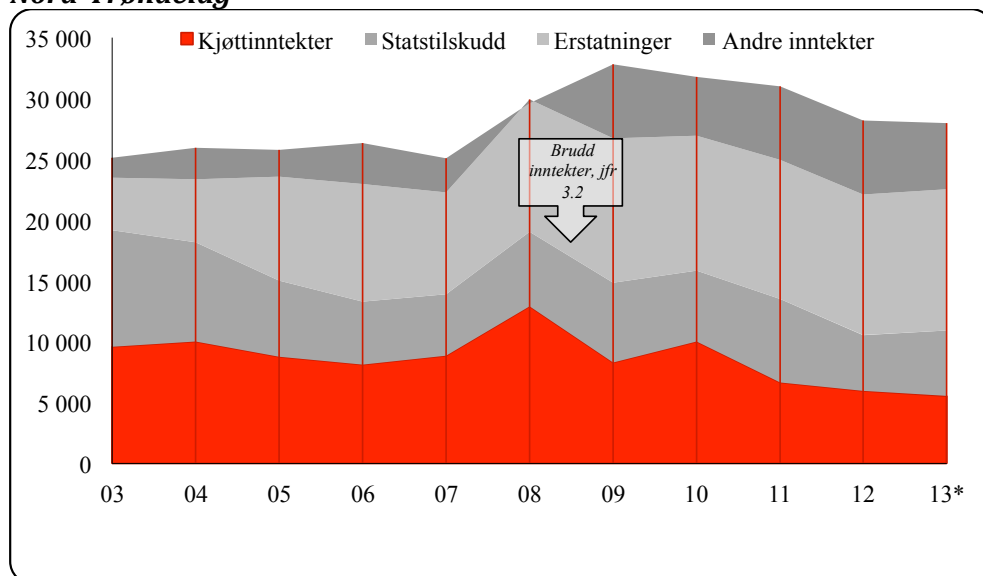
Figur 8.1.14 Utvikling i størrelsen på hovedpostene i reindriftens totalregnskap i Nordland i perioden 2003-2013 (*Budsjetttall for 2013) (2012-kroner)

Kostnadene ligger, som tidligere nevnt, betydelig over kjøttinntektene. Tendensen for dette området har også vært økende de senere årene. Det er utgifter knyttet til kjøretøy og maskiner, varekjøp og avskrivninger som står for den største andelen av de totale kostnadene. Disse tre artene utgjør til sammen om lag 45% av totalen. Den største økningen fra 2005 skrives fra postene utstyr, avskrivninger og fremmedtjenester. Økningen i kostnader har vedvart i perioden fram til og med 2009, men i 2010 har imidlertid Nordland klart å redusere sine kostnader. Det er postene frakt og transport, samt bygninger/anlegg, som representerer reduksjonen. Økningen i 2011 skrives stort sett fra kostnader til administrasjon, varekjøp og avskrivninger, mens man i 2012 øker ytterligere spesielt på varekjøp.

Nordland har et stabilt reintall. Det har stort sett gjennom hele sammenligningsperioden vært et stabilt slakteuttak, med unntak av 2009, 2011 og 2012 hvor nivået er lavere enn øvrige år.

Figur 8.1.15 Utvikling i størrelsen på reintall og antall slakt i Nordland i perioden 2002-2012

Nord-Trøndelag

Figur 8.1.16 Utvikling i størrelsen på inntektspostene i reindriftens totalregnskap i Nord-Trøndelag i perioden 2003-2013 (*Budsjett-tall for 2013) (2012-kroner)

Kjøttinntektene var forholdsvis stabile i begynnelsen av perioden, til og med 2007. Slakteuttaket ble redusert år for år. Samtidig med dette var prisene økende. Totalt medførte dette en forholdsvis stabil inntektskurve. I 2008 og 2010 har man imidlertid hatt en økning i slakteuttaket, da spesielt i 2008. I 2008 var det også gode priser som resulterte i et stort hopp i inntektskurven. Prisutviklingen har i hele sammenligningsperioden vært økende, fra en pris på 52,48 kr. pr. kg. kjøtt i 2003, hadde man i 2009 en pris på 84,41 kr. pr. kg. Inntektsøkningen i 2008 kom som en følge av høyere priser, økning i slakteuttaket samt gode slaktevekter. Slakteuttaket i 2008 var 33% høyere enn i 2007. Gjennomsnittsvektene er svært stabile i perioden 2003-2012, med unntak av 2010, hvor man var nede i periodens laveste slaktevekt på 22,7 kg. Vektene har for øvrig variert fra 23,4 kg til 24,3 kg.

I 2012 er kjøttinntektene på sitt laveste nivå gjennom hele perioden. Årsaken til dette er betydelig lavere priser sammenlignet med årene før, kombinert med et lavt slakteuttak dette året. Nedgangen pr. kg. kjøtt fra toppåret 2009 er på i overkant av 26,49 kr. pr. kg. kjøtt.

Tilskuddsnivået i Nord-Trøndelag har til og med 2007 hatt en negativ utvikling. Etter endringen i tilskuddsordningene fra og med avtaleåret 2003/2004, har nivået på oppnådde tilskudd vært nedadgående. Både produksjonspremie, kalvetilskudd og tidligslakteutskudd er direkte knyttet opp mot enten kjøttverdien eller slakteuttaket, og varierer i samme takt som kjøttinntekten. I perioden 2008 – 2011 var imidlertid tilskuddsutbetalingene bedre; i 2009 og 2011 kommer dette hovedsakelig som en følge av høyere utbetalinger knyttet til de produksjonsrettede tilskuddene etter høye slakteuttak. I 2012 er man igjen nede på samme nivå som i 2007.

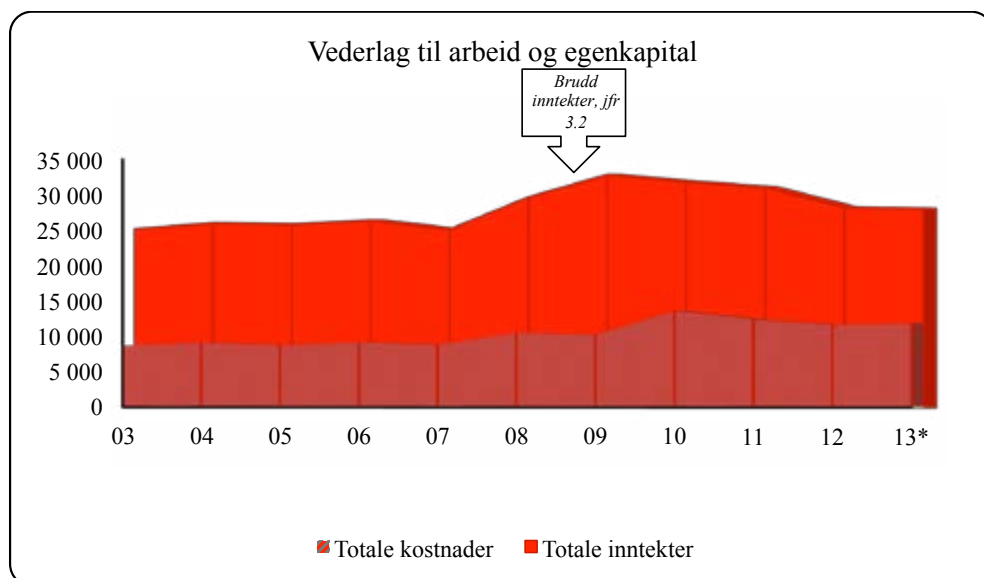
Erstatningsnivået på dyr tatt av rovvilt har vært økende gjennom hele perioden, og synliggjør de betydelige utfordringer dette medfører for reindriften i Nord-Trøndelag. I forhold til resten

av landet får reineierne i Nord-Trøndelag erstattet en større del av det omsøkte tapet enn reineierne i øvrige områder.

Bortfallet av produksjonspremie pga mindre slakteuttak kompenseres delvis med at den inngår som et grunnlag for erstatningssummen for godkjente tap til rovdyr.

Erstatningsutbetalingene i Nord-Trøndelag er i hovedsak knyttet mot rein tatt av rovvilt. Utbetalingene knyttet til arealinngrep utgjør ca 5-10% av de totale erstatningene og er således av mindre betydning for den økonomiske utviklingen i dette området.

Den totale erstatningsandelen for rein tatt av rovvilt i Nord-Trøndelag de fem siste årene (2009-2013) er på ca 56% (andel erstattet i forhold til omsøkt).

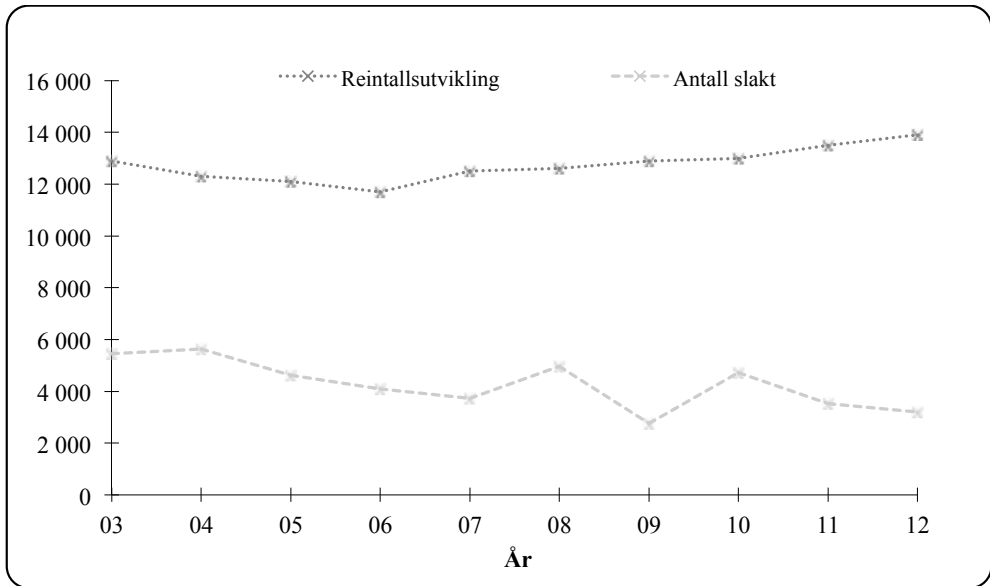

Figur 8.1.17 Utvikling i størrelsen på hovedpostene i reindriftens totalregnskap i Nord-Trøndelag i perioden 2003-2013 (*Budsjett-tall for 2013) (2012-kroner)

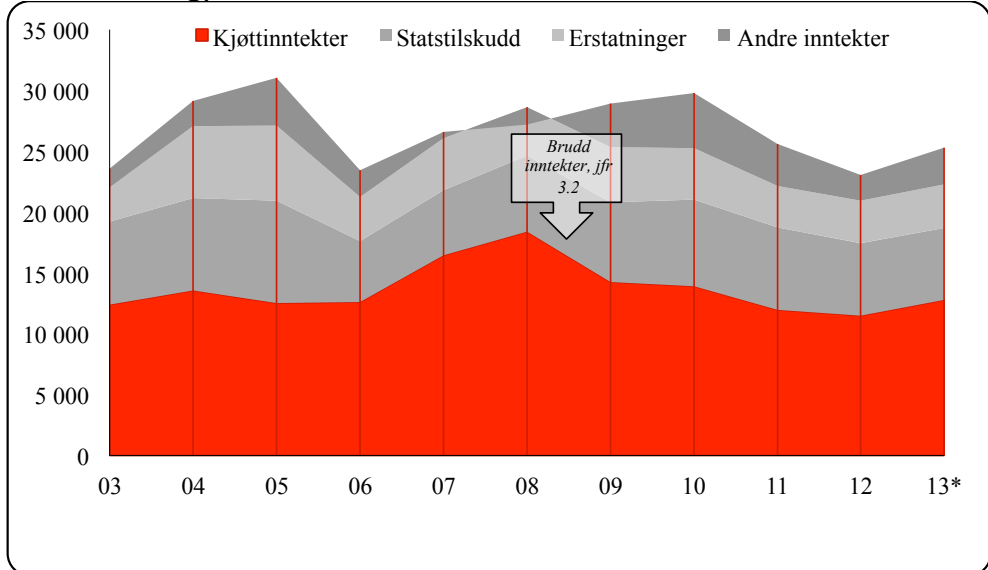
Kostnadsnivået har vært stigende de siste årene, men i 2011 og 2012 har man redusert kostnadene sammenlignet med 2010. Dette kommer blant annet av mindre utgifter knyttet til varekjøp.

Det økte kostnadsnivået gjennom perioden har sannsynligvis også en sammenheng med rovviltsituasjonen. Både dokumentasjonskravene og økte behov for gjeting og tilsyn har økt bruken av motoriserte kjøretøyer betraktelig. Endret områdebruk har også medført større bruk av helikopter i forbindelse med samlinger. Bakgrunns materialet viser at postene frakt og transport, leie og fremmedtjenester, som kan relateres til ovenstående, til sammen utgjør ca 20% av de totale kostnadene. Gjennomsnitt i landet for øvrig på disse postene er ca 15%.

For øvrig kan nevnes at det er en klar utvikling mot at en større del av familiens totale inntekt kommer fra lønnsinntekt utenom næringen. For dette området gjelder også at man pr i dag er inne i en periode med generasjonsoverganger, der flere nye ledere av siidaandeler er i en oppbyggingsfase. Det er et markert trekk at oppbyggingsfasen går over flere år enn tidligere.

Figur 8.1.18 Utvikling i størrelsen på reintall og antall slakt i Nord-Trøndelag i perioden 2003-2012

Sør-Trøndelag/Hedmark

Figur 8.1.19 Utvikling i størrelsen på inntektspostene i reindriftens totalregnskap i Sør-Trøndelag/Hedmark i perioden 2003-2013 (*Budsjett-tall for 2013) (2012-kroner)

Utviklingen i Sør-Trøndelag/Hedmark er preget av stor stabilitet og forutsigbarhet.

Kjøttinntektene har i hele perioden vært større enn både kostnader, erstatninger og statstilskudd. Dette har endret seg i 2012, og vi ser for første gang at kostnadene er høyere enn inntektene. Forskjellen er marginal, og kommer som en følge av noe lavere inntekter. Nedgangen skyldes reduksjon i pris pr. kg. kjøtt.

Området hadde en relativt stor inntektsøkning fra 2006 til 2008. Økningen i 2007 skyldes en kombinasjon av høyere slakteuttak og økte priser sammenlignet med 2006. Fra 2007 til 2008 har inntektsøkningen en direkte sammenheng med prisøkningen på hele 25,5%. Slakteuttaket i 2008 gikk noe ned sammenlignet med året før.

Prisene i Sør-Trøndelag har gjennom hele perioden ligget høyere enn de totale gjennomsnittsprisene for landet sett under ett. I 2008, når de totale gjennomsnittsprisene var på sitt høyeste, oppnådde man i dette området 83,29 kr. pr.kg. kjøtt. Til sammenligning kan nevnes at man i den sonen med lavest pris dette året hadde en pris på 70,12 pr.kg. kjøtt.

Både i 2011 og 2012 ser vi en stor prisreduksjon som forklarer fallet i inntektskurven. Prisen gikk ned fra 75,94 kr. pr. kg i 2010 til 61,75 kr. pr. kg i 2012.

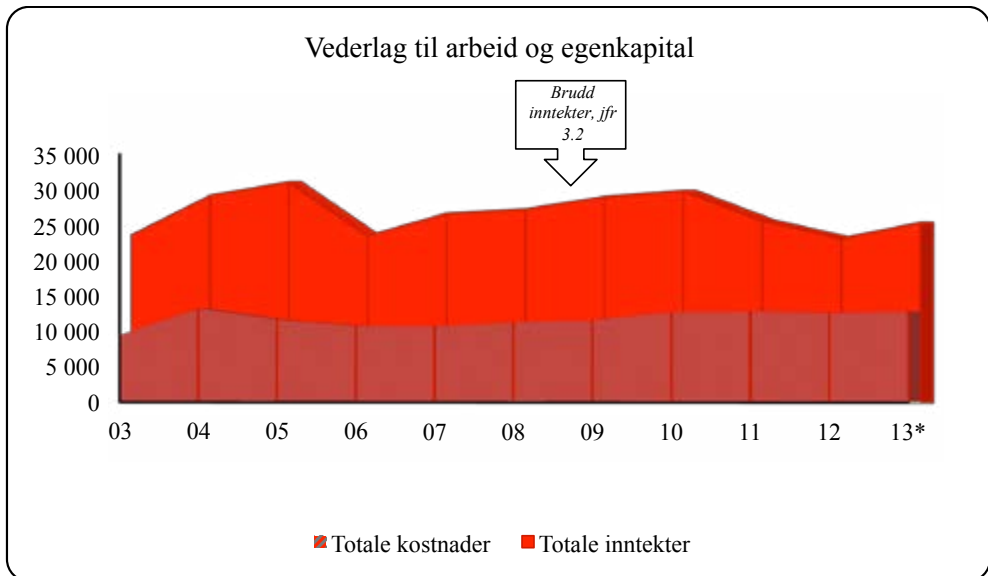
Gjennomsnittsvektene i Sør-Trøndelag er stabile med en noe økende tendens. Fra å ha vært på 23,9 kg i 2003, som det laveste i sammenligningsperioden, var de i 2009 oppe i periodens høyeste gjennomsnittsvekt med 25,9 kg. Sammen med tamreinlagene er dette det området som utpeker seg med høyest totalproduksjon pr. livrein.

Tilskuddsnivået er stabilt. Man hadde en reduksjon fra 2005 til 2006 for deretter å stabilisere seg på et noe lavere nivå. Reduksjonen skyldes en nedgang i samtlige tilskuddsposter bortsett fra driftstilskuddet. Den største årsaken til reduksjonen er imidlertid at området for første gang ikke mottok tilskudd til investeringer, en post som i 2005 alene utgjorde om lag 28% av

det totale tilskuddsbeløpet. Fra og med 2006 til og med 2010 var tilskuddsandelen jevnt stigende, etterfulgt av en generell nedgang i 2011 og 2012 som er jevnt fordelt på de ulike tilskuddene.

Erstatningsutbetalingene er stabile og dreier seg i all hovedsak om erstatninger for rein tatt av rovvilt. Vi ser en økning i 2004 og 2005 som utelukkende skriver seg fra erstatningsutbetalinger for arealinngrep, i dette tilfellet i forhold til Meråkerreguleringen i 2004. I 2011 og 2012 ser vi imidlertid en liten reduksjon i erstatningsutbetalingene; i 2011 er dette et resultat av reduserte erstatninger for arealinngrep, mens det i 2012 er erstatninger for rein tatt av rovvilt som utgjør reduksjonen.

Den totale erstatningsandelen for rein tatt av rovvilt i Sør-Trøndelag de fem siste årene (2009-2013) er på ca 41% (andel erstattet i forhold til omsøkt).

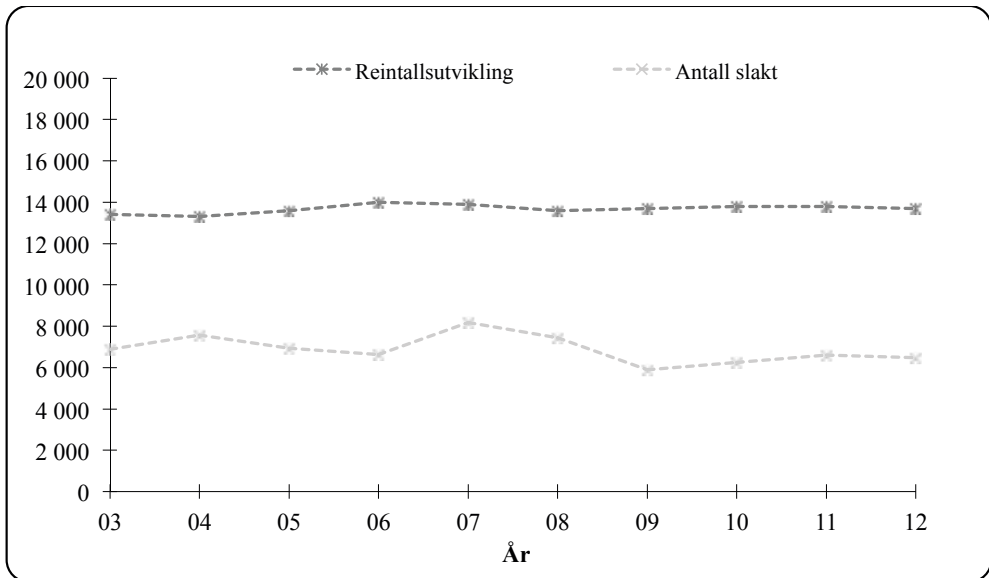
Figur 8.1.20 Utvikling i størrelsen på hovedpostene i reindriftens totalregnskap i Sør-Trøndelag/Hedmark i perioden 2003-2013 (*Budsjett-tall for 2013) (2012-kroner)

Kostnadsnivået fikk et hopp i utviklingen fra 2003, som blant annet kan relateres til endringen i prisrapporteringen fra slakteriene som fant sted fra og med 2003. Den største økningen på kostnadssiden var imidlertid knyttet til økte utgifter på bygninger og anlegg. Posten økte med om lag 270 % fra 2003 til 2004.

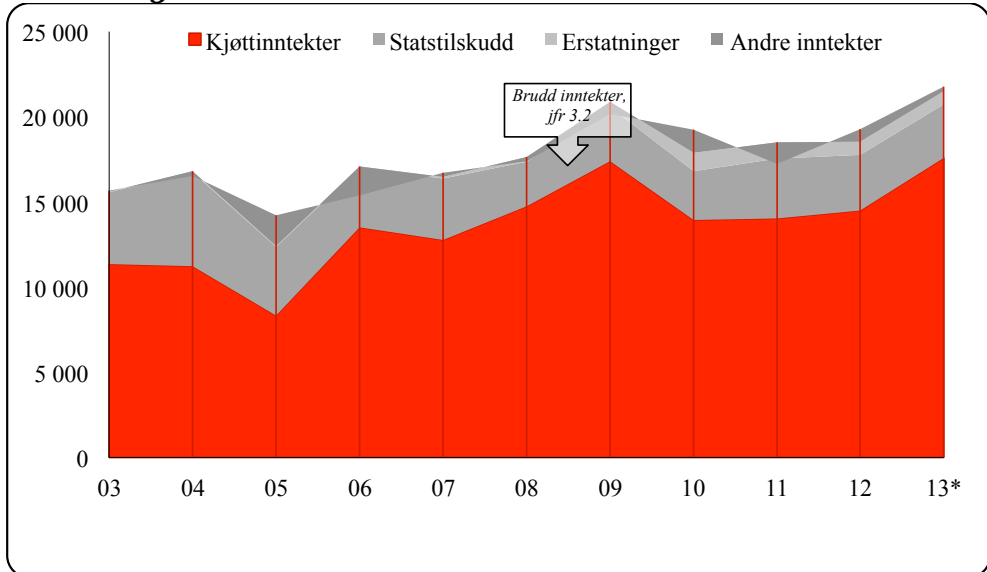
For øvrig er det postene kjøretøy og maskiner som utgjør den største kostnadsposten for området, med en gjennomsnittlig andel på 19% for perioden sett under ett. Kostnadsnivået har vært svakt stigende fra og med 2007, og i 2010 ser vi en litt større økning som følge av økte utgifter til utstyr og øvrige varekjøp. Fra 2010 til 2012 har kostnadene vært stabile, også innad mellom kostnadstypene.

Perioden sett under ett var det 2005 som kan betegnes som periodens beste år. På tross av en liten reduksjon i inntektene, bidro det økte tilskudds- og erstatningsnivået til at vederlaget for

arbeid og egenkapital var på sitt høyeste. Vi ser også at man dette året hadde redusert kostnadene med om lag 11% fra året før.

Figur 8.1.21 Utvikling i størrelsen på reintall og antall slakt
I Sør-Trøndelag/Hedmark i perioden 2003-2012

Tamreinlag

Figur 8.1.22 Utvikling i størrelsen på inntektspostene i reindriftens totalregnskap hos tamreinlagene i perioden 2003-2013 (*Budsjett-tall for 2013) (2012-kroner)

Kjøttinntektene har gjennom hele perioden vært høyere enn de øvrige hovedpostene, og den økonomiske situasjonen hos tamreinlagene har dermed vært gjennomgående positiv. Inntektsreduksjonen i 2005 kom som en kombinasjon av lave gjennomsnittsvekter og lavt slakteuttak. Avviket på slaktevektene var imidlertid ikke avgjørende; reduksjonen var kun på 0,2 kg fra året før. I 2012 hadde området periodens høyeste gjennomsnittlige slaktevekt på 31,2 kg.

Prisene for dette området hadde sitt bunn-nivå i 2004. Fra dette året har økningen til 2009 vært på hele 68%.

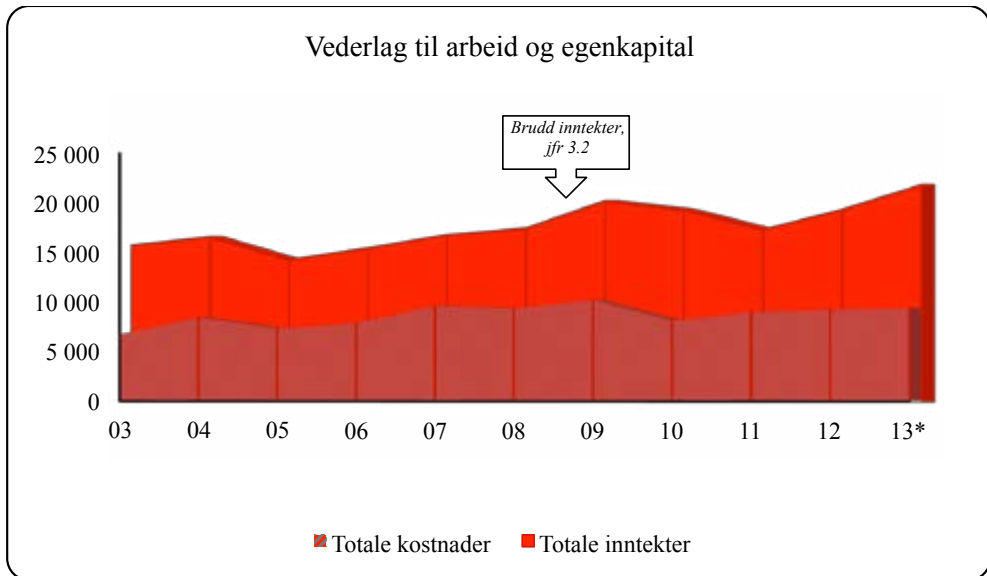
I 2010 opplever man en reduksjon i kjøttinntektene, dette som følge av mindre slaktekvantum. Det ble slaktet ca 13 % mindre i 2010 sammenlignet med året før.

Både i 2011 og 2012 var slakteuttaket bra, men lav pris i 2011 medførte allikevel inntektsreduksjon dette året. Prisen i 2012 har økt i forhold til 2011, og sammen med økte gjennomsnittsvekter blir slaktekvantumet på samme nivå som i 2011, og området får dermed en inntektsøkning i 2012.

Tilskuddsnivået har vært varierende siden 2004. Tamreinlagene har stabile inntektsoverføringer på de ordinære tilskuddene. De postene som skaper variasjoner i de totale tilskuddsbeløpene er hvorvidt det foreligger investeringer som utløser tilskudd, samt størrelsen på tilskudd til tiltak mot radioaktiv forurensning. Tamreinlagene er det området som gjennom årene har mottatt hovedandelen av denne typen tilskudd. Det er særlig kompensasjonen for tidligslakt som har vært dominerende. I 2011 hadde også tamreinlagene forholdsvis stor utbetaling knyttet til tap av rein ved ulykke, noe som gav utslag i en høyere utbetaling på de totale tilskuddene.

Erstatningsnivået hos tamreinlagene har vært svært lavt, og omfatter kun erstatninger for tap av rein. Dette tilsier at man her mister få dyr til rovvilt, noe som gir mer forutsigbare rammer for produksjon av reinkjøtt til menneskelig føde. I 2010 og 2011 har man faktisk en markant økning på dette området; sammenlignet med 2009 har erstatningsutbetalingene for rein tatt av rovvilt økt med omlag 250 %. Dette er noe redusert i 2012.

Den totale erstatningsandelen for rein tatt av rovvilt hos tamreinlagene de fem siste årene (2009-2013) er på ca 33% (andel erstattet i forhold til omsøkt).

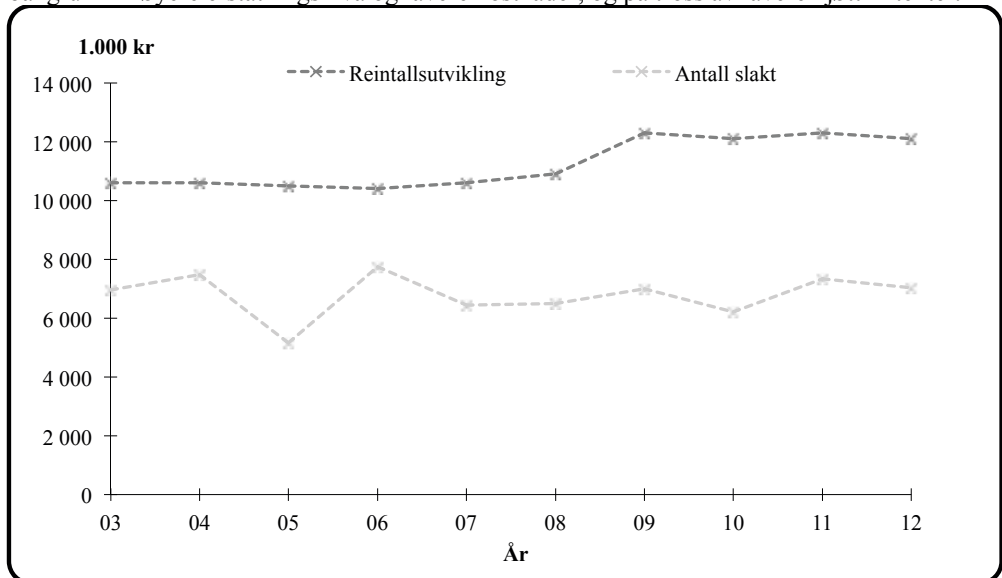
Figur 8.1.23 Utvikling i størrelsen på hovedpostene i reindriftens totalregnskap i tamreinlagene i perioden 2003-2013 (*Budsjett-tall for 2013) (2012-kroner)

Kostnadene har hatt en jevn stigning perioden gjennom. Størst økning finner vi fra 2003 til 2004 og fra 2008 til 2009. Fra 2003 til 2004 er det posten for diverse utgifter som står for hele økningen, her klarer man dermed ikke å knytte kostnadene opp mot spesielle forhold, mens økningen fra 2008 til 2009 svarer seg fra økte utgifter knyttet til bygninger og anlegg. Ser man perioden under ett er det utstyrsposten som står for hoveddelen av utgiftene; hele 24% av de totale kostnadene gjennom perioden skriver seg fra denne posten. Landsgjennomsnittet er på 12%.

I 2010 har imidlertid tamreinlagene, for første gang siden 2005, en reduksjon i kostnadsnivået. Variasjoner i kostnadsføringen gjør det vanskelig å finne tendenser, men vi ser at også i 2010 er det utstyrsposten som står for mesteparten av kostnadene med sine 72 % av de totale kostnadene dette året. I 2011 og 2012 er kostnadene igjen økende, og samtidig litt mer fordelt; men fortsatt kan man definere størsteparten av forbruket til utstyr og varekjøp.

Tamreinlagene er også det området som utpeker seg med høyest produktivitet blant samtlige områder. Totalproduksjonen pr. livrein gjennom perioden har ligget mellom 14 kg. pr. dyr og 17,3 kg. pr. dyr. Gjennomsnittet for hele reindriften gjennom perioden har ligget mellom 6 kg. pr. dyr og 11,6 kg. pr. dyr, hvor den høyeste produktiviteten var i begynnelsen av perioden. Høy totalproduksjon pr. livrein innebærer god kalvetilgang, lite tap og gode slaktevekter.

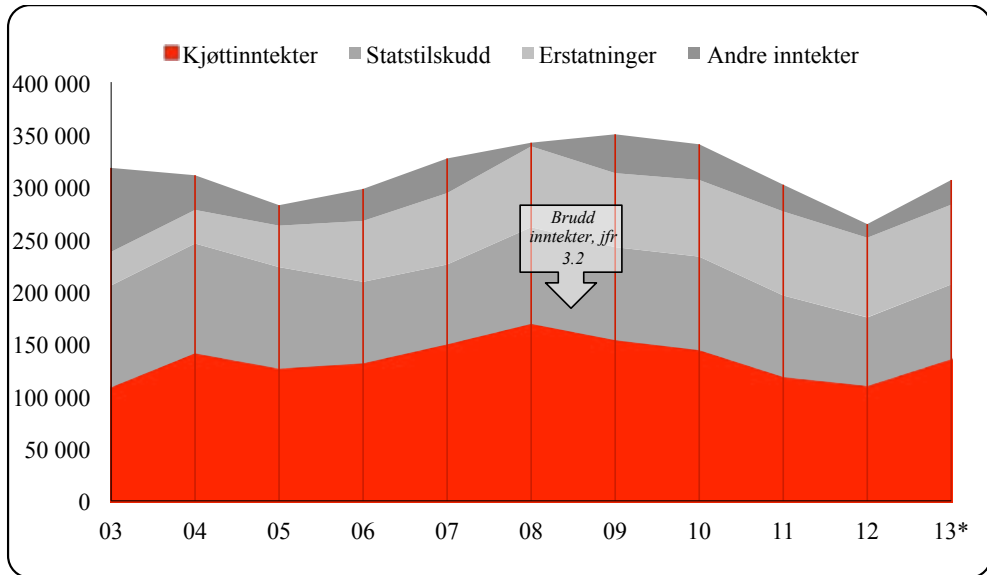
2010 var det året hvor resultatmålet for arbeid og egenkapital var på sitt høyeste. Dette med bakgrunn i høyere erstatningsnivå og lavere kostnader, og på tross av lavere kjøttinntekter.

Figur 8.1.24 Utvikling i størrelsen på reintall og antall slakt hos tamreinlagene i perioden 2003-2012

8.2 Generelle vurderinger

I dette avsnittet vurderes den økonomiske utviklingen i reindriftsnæringen med utgangspunkt i sentrale poster i totalregnskapet. Figurene 8.2.1 og 8.2.2 danner grunnlaget for vurderingene.

Figur 8.2.1 Utvikling i størrelsen på inntektspostene i reindriftens totalregnskap i perioden 2003-2013 (*Budsjett-tall for 2013) (2012-kroner)

Kjøttinntektene har vært økende til og med 2008. I 2009 opplevde man imidlertid en reduksjon i inntektene, dette med bakgrunn i avdekking av feil prisrapportering fra slakteri. Her henvises det til avsnitt om priser under kap 3.2.

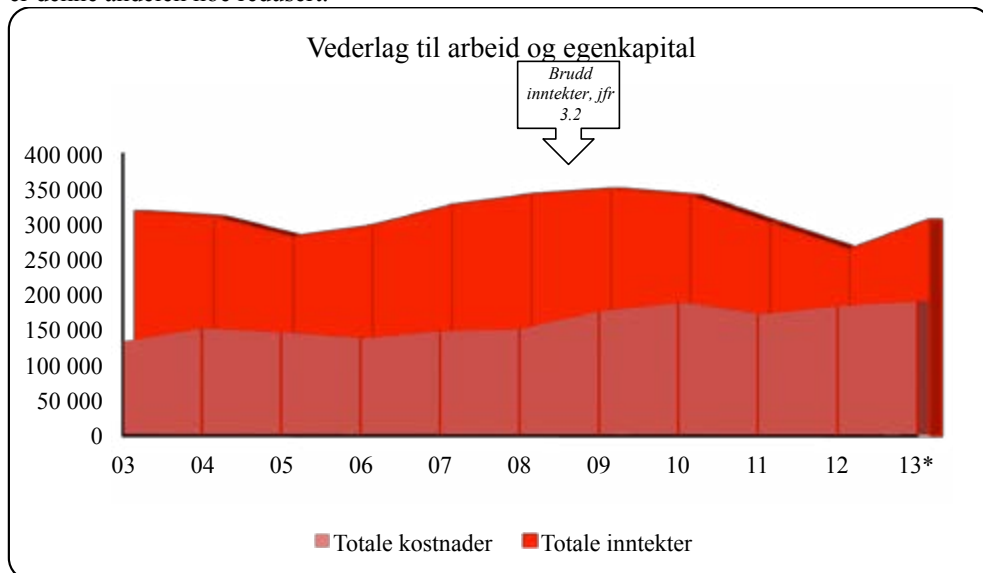
Slaktekvantumet har økt med 38% på antall slakt fra 2003 til 2012. I samme periode har slaktekvantumet økt med 23% i antall, mens økningen i tonn er kun på 9,7%. Her trekkes det paralleller til reduksjonen i gjennomsnittlig slaktevekt. Denne er i samme periode redusert fra 26,4 kg til 22,5 kg (-14,7%). Samtidig ser vi at vektene i 2003 var på sitt høyeste perioden sett under ett, med sine 26,4 kg.

I 2010 gjorde en vanskelig markedssituasjon at prisene ble ytterligere redusert, etter at de først var korrigeret ned som følge av feilrapporteringen. Prisreduksjonen har fortsatt i årene etter, og man er nå nede på samme prisnivå som i 2006. På grunn av reduksjonen, lavere vekter samt nedgang i slaktekvantumet sammenlignet med 2010, er inntektene nå nede på omtrent samme nivå som i 2005. Til sammenligning kan nevnes at man i 2005 slaktet ca 2 600 flere dyr enn i 2012, og at differansen utgjorde 183 tonn.

Tilskuddsnivået målt i faste priser har vært varierende, med en nedadgående tendens gjennom perioden. De største utbetalingene finner vi i 2004 og 2006, men økningen disse årene baserte seg i stor grad på den type tilskudd som ikke er produksjonsrettet. Dersom vi ser på de tilskuddene som er direkte avhengig av produksjonen, utgjorde disse i årene 2007 – 2011 en større andel av de totale tilskuddene enn i perioden før øvrig. De produksjonsavhengige tilskuddene utgjør 39% av de totale tilskuddutbetalingene gjennom perioden.

Dersom vi ser på de kostnadssenkende og direkte tilskuddene, utgjør disse totalt 63% av de totale tilskuddene gjennom perioden.

Erstatningsnivået økte noe i begynnelsen av sammenligningsperioden, og hadde en tilsvarende reduksjon i midten av perioden. Økningene i 2006 og 2007 må sees i sammenheng med engangsutbetalinger for arealinngrep i Troms og Finnmark. Andelen rovvilterstatninger økte mye i 2006 i forhold til perioden før, denne økningen må sees i sammenheng med en endring i erstatningsbeløpene, hvor man fra 2006 inkluderte tapt produksjonspremie i utbetalingene. Vi ser også at fra 2009 til 2011 har erstatningsutbetalingene hatt en stor økning hvert år, og det er hovedsakelig utbetalinger knyttet til rovvilttap som utgjør økningen. I 2012 er denne andelen noe redusert.

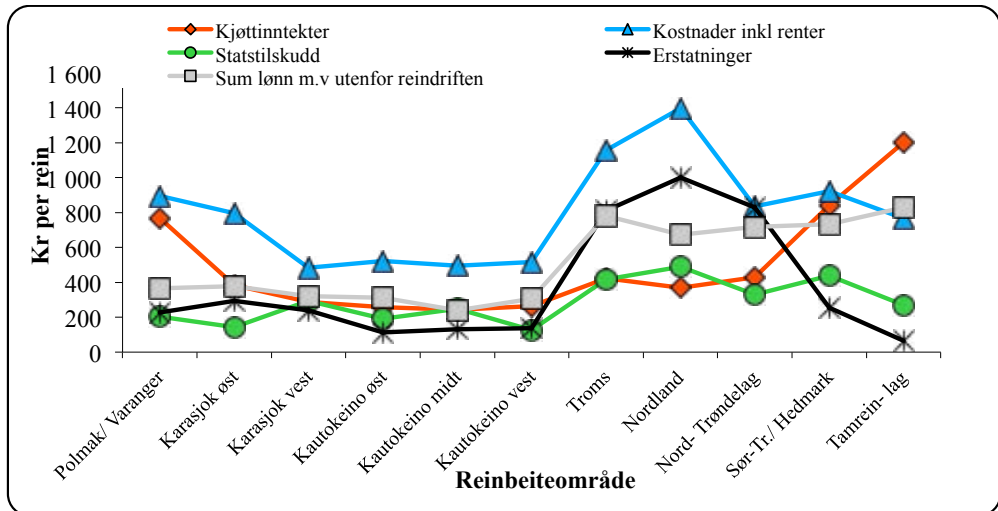
Figur 8.2.2 Utvikling i størrelsen på inntektspostene i reindriftens totalregnskap i perioden 2003-2013 (*Budsjett-tall for 2013) (2012-kroner)

Kostnadene har de senere årene vært jevnt økende. Fra og med 2006 har man hatt en markant økning i de totale kostnadene landet sett under ett. De største utgiftene går til kjøretøy og maskiner (20 %), avskrivninger (18 %) samt utstyr (12 %). Dette er beregnet for perioden under ett. For øvrig ser man at det er postene varekjøp og utstyr er poster som har en økende tendens hele perioden igjennom, bakgrunnsmateriale at disse to postene har en økning på henholdsvis 160% og 214% fra 2003 til og med 2012.

Reindriftsnæringen har totalt sett hatt en forholdsvis svak økonomi i hele sammenligningsperioden. Kjøttinntektene har i det vesentligste vært lavere enn kostnadene, med unntak av årene 2006 til 2008. Man har i stor grad vært avhengig av statstilskudd og erstatninger. Resultatmålene blir deretter, og 2008 er periodens beste år ut fra vederlagsmålet for arbeid og egenkapital. Kjøttinntektene ble imidlertid redusert i 2009 på grunn av et lavere prisnivå enn antatt, og sammenholdt med de økte kostnadene dette året var resultatet dårligere enn foregående år.

Figur 8.2.3 viser fordelingen av totalregnskapets hovedposter i 2012 etter reinbeiteområde og reintall. Som det fremgår av kapittel 7.1, har "sum lønn m.v. utenfor reindriften" stor

betydning for økonomien i næringen. For å gi et inntrykk av *hvor stor* betydning disse inntektene har, er også sum lønn m.v. tatt med i figuren.

Figur 8.2.2 Fordeling av totalregnskapets hovedposter og "sum lønn m.v. utenfor næringen" i 2012 etter reintall (kr. pr. rein)

Det fremgår av figuren at tamreinlagene har den sunneste økonomien i næringen. Her er kjøttinntektene pr. rein større enn kostnadene, statstilskuddene og erstatningene pr. rein.

Samtlige av de øvrige områdene har høyere kostnader enn kjøttinntekter, statstilskudd og erstatninger pr. rein.

Erstatningene pr. rein er høyest i Nordland, og lavest i tamreinlagene.

Statstilskuddene pr. rein er høyest i Nordland, og lavest i Karasjok øst og Kautokeino vest.

Troms og Nordland skiller seg ut som reinbeiteområdene med den svakeste økonomien i næringen, ettersom kostnadene pr. rein ligger klart høyest, kombinert med lave kjøttinntekter pr. rein.

Figuren viser for øvrig at sum lønn m.v. utenfor reindriften har størst betydning i Troms og hos tamreinlagene, og minst betydning i Kautokeino midt.

Vedlegg

1. Tabeller

Tabell 1 Kjøttinntekter i 2012 (1.000 kr)

Reinbeiteområde	Ant. slakt	Snittvekt	Tonn	Snittpris	Verdi (1000 kr)
Polmak/ Varanger	18 531	20,33	377	55,56	20 931
Karasjok øst	7 478	22,55	169	59,95	10 110
Karasjok vest	6 989	22,27	156	57,28	8 915
Øst-Finnmark	32 998	21,24	701	56,89	39 956
Kautokeino øst	7 174	21,97	158	52,82	8 326
Kautokeino midt	8 827	21,48	190	53,52	10 147
Kautokeino vest	7 568	20,69	157	54,74	8 569
Vest-Finnmark	23 569	21,37	504	53,70	26 965
Troms	2 144	33,65	72	75,35	5 437
Nordland	2 782	31,83	89	62,05	5 494
Nord-Trøndelag	3 989	25,90	103	57,92	5 985
Sør-Tr./ Hedm.	7 076	26,30	186	61,75	11 492
Tamreinlag	7 240	31,55	228	63,53	14 510
Totalt	79 798	23,60	1 883	58,37	109 838

Tabell 2 Kjøttinntekter i perioden 2008-12 (1.000 kr)

Slakteuttak:	2008	2009	2010	2011	2012
<i>Antall slakt;</i>	76 031	72 495	80 885	67 163	69 018
Slakteri	11 150	11 160	10 960	11 260	10 780
Privat	0	0	0	0	0
Totalt	87 181	83 655	91 845	78 423	79 798
Gj. vekt 1)	23,63	23,76	22,81	23,61	23,60
Prod. i tonn	2 060	1 987	2 095	1 852	1 883
Pris (kr/kg)	76,79	73,92	67,44	63,50	58,37
Inntekt	158 230	146 907	141 285	117 562	109 932

1) Inklusive beregnet privat forbruk og omsetning

Tabell 3 Ordinære inntektsoverføringer i perioden 2009-12 (1.000 kr)

Reinbeiteområde	2009	2010	2011	2012
Polmak/Varanger	8 961	8 974	5 664	5 188
Karasjok øst	3 173	4 919	4 522	2 968
Karasjok vest	5 761	6 610	5 862	4 610
Øst-Finnmark	17 895	20 503	16 048	12 766
Kautokeino øst	5 262	5 985	4 873	3 202
Kautokeino midt	6 899	8 823	9 109	6 877
Kautokeino vest	4 184	4 689	4 162	2 686
Vest-Finnmark	16 345	19 498	18 143	12 765
Troms	2 643	3 040	2 620	2 423
Nordland	3 466	2 797	3 471	2 671
Nord-Trøndelag	4 091	3 449	4 270	3 350
Sør-Tr./Hedmark	6 115	5 963	6 102	5 848
Tamreinlag	2 588	2 574	2 713	2 819
Totalt:	53 143	57 824	53 367	42 643

Tabell 4 Inntektsoverføringer pr. siidaandel i 2012 (1.000 kr)

Reinbeiteområde	2012		
	Prod. avh.	Andre	Totalt
Polmak/Varanger	96 632	23 318	119 951
Karasjok øst	42 020	24 658	66 679
Karasjok vest	50 945	63 673	114 618
Øst-Finnmark	189 598	40 520	100 726
Kautokeino øst	34 030	66 692	100 722
Kautokeino midt	48 387	50 124	98 511
Kautokeino vest	31 070	42 089	73 159
Vest-Finnmark	113 487	52 830	92 538
Troms	32 469	54 519	86 988
Nordland	50 724	56 850	107 574
Nord-Trøndelag	74 659	14 723	89 382
Sør-Tr./Hedmark	170 629	24 317	194 946
Sum tilskudd per siidaandel:	631 567	45 778	105 817

Tabell 5 Tiltak mot radioaktivitet i perioden 1989-2012 (1.000 kr)

År	Anlegg/ føring/tap	Tidlig slakt	Kostholds- komp.	Nedføring	Totalt
1989	3 123	0	3 214	0	6 337
1990	1 833	0	3 281,21769	0	5 114
1991	2 200	0	2 515	0	4 715
1992	2 811	0	1 358	0	4 169
1993	2 306	682	1 276	0	4 264
1994	1 017	1 360	1 492	0	3 869
1995	3 352	2 005	1 217	0	6 574
1996	1 702	778	855	0	3 334
1997	867	1 892	866	0	3 625
1998	1 613	1 312	807	0	3 732
1999	1 276	1 560	806	0	3 633
2000	554	1 597	618	30	2 799
2001	498	1 456	775	192	2 921
2002	173	1 234	403	85	1 894
2003	270	1 186	1 021	180	2 657
2004	310	1 013	707	197	2 227
2005	186	1 673	686	0	2 545
2006	0	1 075	156	0	1 231
2008	343	156	132	0	631
2009	412	518	4	1	935
2010	545	273	13	6	837
2011	755	774	4	0	1 532
2012	266	530	3	37	835
Total	26 411	21 074	22 208	728	70 409

Tabell 6 Erstatninger for tap av rein 2008-12 (1.000 kr)

	2008	2009	2010	2011	2012
Miljødirektoratet - tap rovvilt	56 779	60 155	61 510	72 060	69 389
Jernbaneverket - tap tog	1 081	1 007	3 075	1 356	1 781
Forsikringselskaper - tap bil	2 843	2 298	1 497	2 682	1 503
Totalt	60 703	63 460	66 082	76 098	72 672

2. Tabelloversikt

Forord	
Sammendrag.....	
Innhold	
1. Økonomisk utvalg	1
1.1 Mandat.....	1
1.2 Medlemmer og sekretariat.....	1
1.3 Utvalgets arbeid	1
2. Mål og virkemidler i reindriftspolitikken.....	3
2.1 Reindriftspolitiske mål.....	3
2.2 Reindriftspolitiske virkemidler	4
3. Grunnlag og forutsetninger	7
3.1 Prinsipper	7
3.2 Materiale og metode.....	8
<i>Generelt.....</i>	8
<i>Produksjonsbaserte inntekter.....</i>	8
<i>Statstilskudd, tiltak mot radioaktivitet og forebyggende tiltak i forhold til rovviltskader</i>	10
<i>Erstatninger</i>	12
<i>Kostnader.....</i>	12
<i>Kapitalforhold.....</i>	13
<i>Sammendrag av totalregnskapet og årsverksberegninger.....</i>	13
<i>Reindrifftsfradraget.....</i>	14
<i>Tabell 3.2.1 Prosentvis fordeling av antall oppnådde reindrifftsfradrag for 2012, etter fradragenes størrelse</i>	14
<i>Langsiktige utviklingstrekk</i>	15
4.Totalregnskap 2012 og budsjett 2013.....	16
4.1 Produksjonsbaserte inntekter	16
<i>Kjøttinntekter</i>	16
<i>Tabell 4.1.1 Kjøttinntekter i 2012 og 2011 (1.000 kr).....</i>	16
<i>Tabell 4.1.2 Fordeling av antall slakt til slakteri mellom ulike sesonger.....</i>	17
<i>Tabell 4.1.3 Utvikling i gjennomsnittsvekter (slakt til slakteri) i perioden 2008-12 (kg).....</i>	18
<i>Tabell 4.1.6. Utvikling i verdien av den totale kjøttproduksjonen i perioden 2008-12 (1.000 kr).....</i>	20
<i>Endring i samlet livdyrverdi</i>	22
<i>Tabell 4.1.9 Verdi av endring i samlet livdyrverdi for perioden 1. januar - 31. desember i 2012 og 2011.....</i>	24
<i>Binæringsinntekter.....</i>	24
<i>Tabell 4.1.10 Binæringsinntekter i perioden 2008-12 (1.000 kr).....</i>	25
<i>Andre produksjonsbaserte inntekter</i>	26
<i>Tabell 4.1.11 Andre produksjonsbaserte inntekter i 2012 (1.000 kr).....</i>	26
4.2 Statstilskudd, tiltak mot radioaktivitet og forebyggende tiltak mot rovviltskader.....	26
<i>Tilskudd med inntektsvirkning</i>	26
<i>Tabell 4.2.1 Inntektsoverføringer i perioden 2008-2012 (1.000 kr).....</i>	27
<i>Ekstraordinære tilskudd.....</i>	31
<i>Tilskudd til næringskombinasjoner.....</i>	31
<i>Tabell 4.2.3 Tilskudd til næringskombinasjoner i perioden 2008-12 (1.000 kr).....</i>	31
<i>Verdiskapingsprogrammet for reindrift.....</i>	33
<i>Tabell 4.2.4 Utbetalinger over Verdiskapingsprogrammet (1.000 kr).....</i>	33
<i>Tiltak mot radioaktiv forurensing.....</i>	33

<i>Forebyggende og konfliktdempende tiltak mot rovviltskader</i>	34
<i>Tabell 4.2.6 Forebyggende tiltak mot rovvilt etter tiltakstype for 2012 (1.000 kr)</i>	34
4.3 Erstatninger	34
<i>Erstatning for tap av rein</i>	34
<i>Tabell 4.3.1 Erstatning for tap av rein i perioden 2008-12 (1.000 kr)</i>	35
<i>Erstatning for arealinngrep</i>	36
<i>Tabell 4.3.2 Erstatning for arealinngrep i perioden 2009-12 (1.000 kr)</i>	36
4.4 Kostnader	37
<i>Tabell 4.4.1 Siidaandelenes kostnader i perioden 2009-12 (1.000 kr)</i>	37
<i>Tabell 4.4.2 Siidaandelenes kostnader i 2012 etter kostnadsart (1.000 kr)</i>	38
<i>Tabell 4.4.3 Felleskostnader i perioden 2009-12 (1.000 kr)</i>	40
<i>Tabell 4.4.6 Totale kostnader i 2012 etter kostnadsart (1.000 kr)</i>	42
<i>Tabell 4.4.7 Totale kostnader i perioden 2009-2012 etter kostnadsart (1.000 kr)</i>	43
4.5 Kapitalforhold	46
<i>Tabell 4.5.1 Siidaandelenes samlede kapitalforhold i 2012 (1.000 kr)</i>	46
<i>Tabell 4.5.3 Rentekostnader i perioden 2009-12 (1.000 kr)</i>	47
<i>Tabell 4.5.4 Total gjeld, renter og rentesats i samisk reindrift i perioden 2009-12 (1.000 kr)</i>	47
4.6 Antall årsverk og antall siidaandeler.....	48
<i>Tabell 4.6.1 Arbeidsforbruk og antall siidaandeler i 2012</i>	48
4.7 Sammendrag av totalregnskapet	49
<i>Tabell 4.7.2 Totalregnskap for 2012 fordelt etter reinbeiteområder (1.000 kr)</i>	51
<i>Tabell 4.7.3 Totalregnskap for 2012 fordelt på soner i Finnmark (1.000 kr)</i>	53
<i>Tabell 4.7.4 Vederlag til arbeid og egenkapital pr. årsverk i perioden 2009-12 (kr)</i>	54
<i>Tabell 4.7.5 Vederlag til arbeid og egenkapital pr. siidaandel i perioden 2009-12 (kr)</i>	55
4.8 Budsjett 2013	57
<i>Tabell 4.8.1. Sammendrag av totalregnskapet i perioden 2009-12, budsjett for 2013 og endring fra 2012 til 2013 (1.000 kr)</i>	60
Tilleggsinformasjon	62
5. Nærmere om Reindrifftsavtalen	63
5.1 Innledning	63
5.2 Reindrifftsavtalen 2013/14	64
5.3 Fordeling av reindrifftsavtalens ramme.....	64
<i>Tabell 5.3.1 Fordeling av reindrifftsavtalens ramme de fem siste avtaleårene (mill. kr)</i>	65
<i>Tabell 5.3.3 Spesifikasjon av rammen for post 75 Kostnadssenkende og direkte tilskudd de fem siste avtaleårene (mill. kr)</i>	65
5.4 Reindrifftsens utviklingsfond.....	66
<i>Tabell 5.4.1 Fordeling av bevilgninger over Reindrifftsens utviklingsfond de fire siste årene (1.000 kr)</i>	67
<i>Tabell 5.4.3 Innvilgede prosjektsøknader til forskning og veiledning i perioden 2010-13, antall prosjekter og beløp (1.000 kr)</i>	70
<i>Tabell 5.5.1 Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag driftsåret 2012/13 (totalt) 1) Antall siidaandeler ved driftsårets begynnelse – dvs. pr. 01.04.</i>	73
<i>Tabell 5.5.2 Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag driftsåret 2012/13 (innvilget), og totalt for 2011/12.</i>	73
<i>Tabell 5.5.3 Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag de fem siste driftsårene (tilslagsprosent)</i>	74

<i>Tabell 5.5.4 Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag driftsåret 2012/13 (avslag eller ikke søkt)</i>	75
<i>Tabell 5.5.6 Tilskudd til slakterier de tre siste driftsårene, etter utbetalingsår (1.000 kr)</i>	78
6. Langsiktige utviklingstrekk for reindriften	79
6.1 Kjøttinntekter	79
6.2 Statstilskudd og tiltak mot radioaktivitet	84
6.3 Rovvilt.....	86
<i>Oppgitte tap til fredet rovvilt</i>	86
<i>Tabell 6.3.1 Oppgitte rovvilttap i forhold til oppgitte totale tap (prosent)</i>	87
<i>Tabell 6.3.2 Erstattede rovvilttap i forhold til oppgitte rovvilttap (prosent)</i>	88
6.4 Erstatninger	89
6.5 Kostnader	90
6.6 Vederlag til arbeid og egenkapital	93
6.7 Markedsforhold	94
<i>Tabell 6.7.2 Eksport av reinkjøtt de fem siste årene (tonn)</i>	96
7. Husholdsinntekter for reindriftsfamilier	99
7.1 Inntekter utenfor reindriftnæringen	99
<i>Tabell 7.1.1 Sum lønn m.v. utenfor reindriften i 2012, 2011 og 2010 (1.000 kr)</i>	99
<i>Tabell 7.1.2 Sum lønn m.v. utenfor reindriften i 2012 for siidaandelsinnehavere med ektefeller og siidaandelsinnehavere uten ektefeller (1.000 kr)</i>	100
<i>Tabell 7.1.3 Gj.sn sum lønn m.v. utenfor reindriften i 2012 (1.000 kr. pr. siidaandel)</i> . 101	
<i>Tabell 7.1.4 Andel kvinnelige og mannlige siidaandelsinnehavere som har lønns- og/eller næringsinntekter utenfor reindriften i 2012 (prosent)</i>	101
<i>Tabell 7.1.5 Andel kvinnelige og mannlige ektefeller som har lønns- og/eller næringsinntekter utenfor reindriften i 2012 (prosent)</i>	102
7.2 Strukturutvikling og sysselsetting	102
<i>Tabell 7.2.1 Antall personer pr. enhet (siidaandel/familieenhet)</i>	105
<i>Tabell 7.2.2 Beregnet arbeidsforbruk i 2012/2013</i>	106
<i>Tabell 7.2.3 Beregnet arbeidsforbruk (antall årsverk) i perioden 2009-13</i>	107
<i>Tabell 7.2.4 Antall siidaandeler i samisk reindrift de ti siste driftsårene</i>	107
<i>Tabell 7.2.5 Antall personer i samisk reindrift de ti siste årene</i>	107
<i>Tabell 7.2.6 Arbeidsforbruk for kvinner i 2012</i>	109
<i>Tabell 7.2.7 Antall siidaandeler i samisk reindrift i 2012 med kvinner som innehavere, fordelt etter siidaandelsinnehaverens alder og siidaandelens reintall</i>	109
<i>Tabell 7.2.8 Antall siidaandeler i samisk reindrift i 2012 med menn som innehavere, fordelt etter siidaandelsinnehaverens alder og siidaandelens reintall</i>	110
<i>Tabell 7.2.9 Antall felles siidaandeler i samisk reindrift i 2012</i>	110
<i>fordelt etter siidaandelens reintall</i>	110
<i>Tabell 7.2.10 Fordeling av totalt reintall i samisk reindrift i 2012, etter reineierens kjønn (prosent)</i>	111
<i>Tabell 7.2.11 Fordeling av totalt reintall i samisk reindrift i 2012, etter reineierens medlemstype (prosent)</i>	111
<i>Tabell 7.2.12 Siidaandelsmedlemmer i 2012 i aldersgruppen 15-35 år, fordelt etter kjønn</i>	112
8. Vurderinger av materialet	113
8.1 Vurderinger av situasjonen i de ulike reinbeiteområdene og sonene	113
8.2 Generelle vurderinger.....	138
Vedlegg	141
1. Tabeller	141

<i>Tabell 1 Kjøttinntekter i 2012 (1.000 kr)</i>	141
<i>Tabell 2 Kjøttinntekter i perioden 2008-12 (1.000 kr)</i>	141
<i>Tabell 3 Ordinære inntektsoverføringer i perioden 2009-12 (1.000 kr)</i>	142
<i>Tabell 4 Inntektsoverføringer pr. siidaandel i 2012 (1.000 kr)</i>	142
<i>Tabell 5 Tiltak mot radioaktivitet i perioden 1989-2012 (1.000 kr)</i>	143
<i>Tabell 6 Erstatninger for tap av rein 2008-12 (1.000 kr)</i>	143
2. Tabelloversikt.....	144
3. Figuroversikt	148
4. Kart over reinbeiteområdene.....	151
5. Ordforklaringer	152

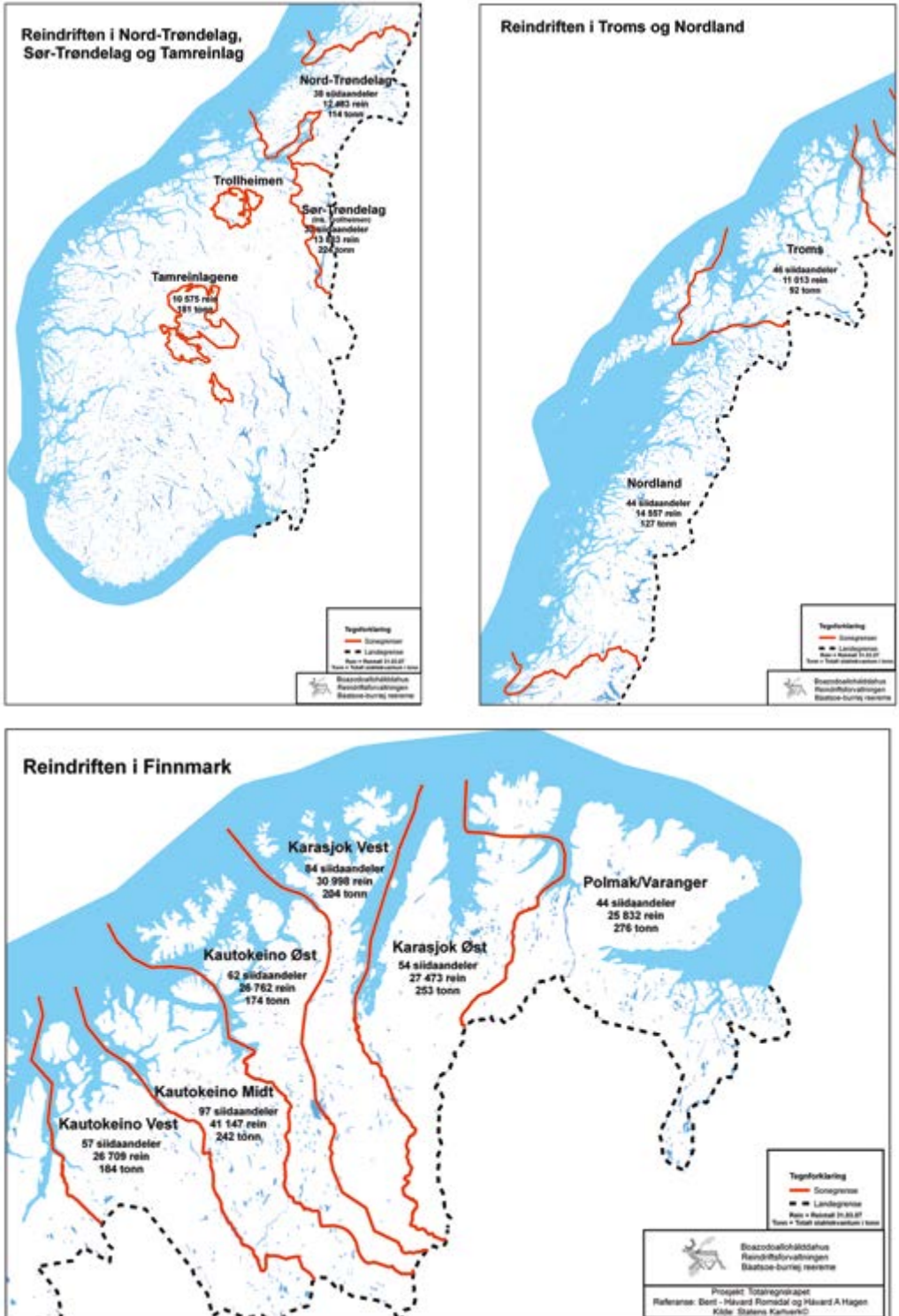
3. Figuroversikt

Forord	
Sammendrag.....	
Kapittel 1 Čeahkkáigeassu.....	
Innhold	
1. Økonomisk utvalg	1
2. Mål og virkemidler i reindriftspolitikken	3
3. Grunnlag og forutsetninger	7
4. Totalregnskap 2012 og budsjett 2013	16
Figur 4.1.1 Gjennomsnittlige kjøttinntekter pr. siidaandel (samisk reindrift) i 2012 (1000 kr). Kurven viser gjennomsnittlig reintall pr. siidaandel. Linjen viser gjennomsnittlig kjøttinntekt for den samiske reindriften i hele landet.....	21
Figur 4.1.2 Gjennomsnittlige kjøttinntekter pr. rein i vårflokk i 2012 (kr. pr. rein). Kurven viser produksjon pr. rein i vårflokk (kg pr. rein).....	22
Figur 4.2.1 Inntektsoverføringer i perioden 2009-12 (1.000 kr).....	29
Figur 4.2.2 Gjennomsnittlige inntektsoverføringer pr. siidaandel og gjennomsnitt for alle områder i 2012 (1.000 kr)	30
Figur 4.4.1. Gjennomsnittlige kostnader (kr pr. rein) i perioden 2010-12, etter siidaandelens reintall	39
Figur 4.4.2 Totale kostnader (eksklusive renter) pr.rein og pr.kg. prod. kjøtt i 2012.....	44
Figur 4.4.3 Totale kostnader (eksklusive renter) i perioden 2010-12 (1.000 kr)	44
Tilleggsinformasjon	62
5. Nærmere om Reindriftsavtalen	63
Figur 5.5.2 Gjennomsnittlige tilskudd til siidaandeler driftsåret 2012/13 (Tall i 1.000 kr. pr. siidaandel).....	76
Figur 5.5.3 Gjennomsnittlige tilskudd til siidaandeler og tamreinlag driftsåret 2012/13 ... (kr. pr.kg.)	77
6. Langsiktige utviklingstrekk for reindriften.....	79
Figur 6.1.2. Produsentpris for kjøtt av rein, storfe og sau, eksklusive tilskudd (2012-kroner)	81
Figur 6.2.1 Tilskudd med inntektsvirkning i perioden 2003-2012 (2012-kroner).....	84
Figur 6.4.1 Erstatninger i perioden 2003-2012 (2012-kroner).....	89
Figur 6.5.1 Kostnadsutviklingen i reindriftnæringen i perioden 2003-2012 (2012-kroner).	90
Figur 6.5.2 Utvikling i siidaandelens gjennomsnittlige kostnader (søyler) (2012-kroner) og siidaandelens gjennomsnittlige reintall.	92
Figur 6.6.1 Utvikling i størrelsen på en del hovedposter i reindriftens totalregnskap (2012-kroner) (Produksjonsinntekter er kjøttinntekter korrigert for endringer i livdyrverdien).....	93
Figur 6.6.2 Utvikling i vederlag til arbeid og egenkapital. (2012-kroner).....	94
Figur 6.7.1 Fordeling mellom innenlandsk produksjon (slakt ved registrerte slakterier) og import i perioden 2003-2012 (tonn).....	95
Figur 6.7.2 Reintallsutviklingen i Sverige, Finland og Norge i den siste tiårsperioden	96
Figur 6.7.3 Totalt antall registrerte slaktedyr i Sverige, Finland og Norge	97
i den siste tiårsperioden.....	97
7. Husholdsinntekter for reindriftsfamilier	99
Figur 7.2.1 Antall enheter i samisk reindrift i perioden 1960-2013.....	103
(familieenheter/driftsenheter/siidaandeler).	103

Figur 7.2.2 Antall personer i samisk reindrift i perioden 1960-2013.....	104
Figur 7.2.3 Antall registrerte reinmerker i perioden 1960-2013.....	105
8. Vurderinger av materialet	113
Figur 8.1.1 Utvikling i størrelsen på inntektspostene i reindriftens totalregnskap i.....	114
Polmak/Varanger i perioden 2003-2013 (*Budsjett-tall for 2013) (2012-kroner).....	114
Figur 8.1.2 Utvikling i størrelsen på hovedpostene i reindriftens totalregnskap i.....	115
Polmak/Varanger i perioden 2003-2013 (*Budsjett-tall for 2013) (2012-kroner).....	115
Figur 8.1.3 Utvikling i størrelsen på reintall og antall slakt.....	116
i Polmak/Varanger i perioden 2003-2012.....	116
Figur 8.1.4 Utvikling i størrelsen på inntektspostene i reindriftens totalregnskap i.....	117
Karasjok i perioden 2003-2013 (*Budsjett-tall for 2013) (2012-kroner).....	117
Figur 8.1.5 Utvikling i størrelsen på hovedpostene i reindriftens totalregnskap i Karasjok i perioden 2003-2013 (*Budsjett-tall for 2013) (2012-kroner).....	118
Figur 8.1.6 Utvikling i størrelsen på reintall og antall slakt.....	119
i Karasjok i perioden 2003-2012.....	119
Figur 8.1.7 Utvikling i størrelsen på inntektspostene i reindriftens totalregnskap i Vest-Finnmark i perioden 2003-2013 (*Budsjett-tall for 2013) (2012-kroner).....	120
Figur 8.1.8 Utvikling i størrelsen på hovedpostene i reindriftens totalregnskap i Vest-Finnmark i perioden 2003-2013 (*Budsjett-tall for 2013) (2012-kroner).....	121
Figur 8.1.9 Utvikling i størrelsen på reintall og antall slakt.....	122
i Vest-Finnmark i perioden 2003-2012.....	122
Figur 8.1.10 Utvikling i størrelsen på inntektspostene i reindriftens totalregnskap i Troms i perioden 2003-2013 (*Budsjett-tall for 2013) (2012-kroner).....	123
Figur 8.1.11 Utvikling i størrelsen på hovedpostene i reindriftens totalregnskap i Troms i perioden 2003-2013 (*Budsjett-tall for 2013) (2012-kroner).....	124
Figur 8.1.12 Utvikling i størrelsen på reintall og antall slakt.....	125
i Troms i perioden 2003-2012.....	125
Figur 8.1.13 Utvikling i størrelsen på inntektspostene i reindriftens totalregnskap i Nordland i perioden 2003-2013 (*Budsjett-tall for 2013) (2012-kroner).....	126
Figur 8.1.14 Utvikling i størrelsen på hovedpostene i reindriftens totalregnskap i Nordland i perioden 2003-2013 (*Budsjett-tall for 2013) (2012-kroner).....	127
Figur 8.1.15 Utvikling i størrelsen på reintall og antall slakt.....	128
i Nordland i perioden 2002-2012.....	128
Figur 8.1.16 Utvikling i størrelsen på inntektspostene i reindriftens totalregnskap i Nord-Trøndelag i perioden 2003-2013 (*Budsjett-tall for 2013) (2012-kroner).....	129
Figur 8.1.17 Utvikling i størrelsen på hovedpostene i reindriftens totalregnskap i Nord-Trøndelag i perioden 2003-2013 (*Budsjett-tall for 2013) (2012-kroner).....	130
Figur 8.1.18 Utvikling i størrelsen på reintall og antall slakt.....	131
i Nord-Trøndelag i perioden 2003-2012.....	131
Figur 8.1.19 Utvikling i størrelsen på inntektspostene i reindriftens totalregnskap i.....	132
Sør-Trøndelag/Hedmark i perioden 2003-2013 (*Budsjett-tall for 2013) (2012-kroner).....	132
Figur 8.1.20 Utvikling i størrelsen på hovedpostene i reindriftens totalregnskap i.....	133
Sør-Trøndelag/Hedmark i perioden 2003-2013 (*Budsjett-tall for 2013) (2012-kroner).....	133
I Sør-Trøndelag/Hedmark i perioden 2003-2012.....	134
Figur 8.1.22 Utvikling i størrelsen på inntektspostene i reindriftens totalregnskap hos tamreinlagene i perioden 2003-2013 (*Budsjett-tall for 2013) (2012-kroner).....	135
Figur 8.1.23 Utvikling i størrelsen på hovedpostene i reindriftens totalregnskap i tamreinlagene i perioden 2003-2013 (*Budsjett-tall for 2013) (2012-kroner).....	136
hos tamreinlagene i perioden 2003-2012.....	137

Figur 8.2.1 Utvikling i størrelsen på inntektspostene i reindriftens totalregnskap i perioden 2003-2013 (*Budsjett-tall for 2013) (2012-kroner)	138
Figur 8.2.2 Utvikling i størrelsen på inntektspostene i reindriftens totalregnskap i perioden 2003-2013 (*Budsjett-tall for 2013) (2012-kroner)	139
Figur 8.2.2 Fordeling av totalregnskapets hovedposter og ”sum lønn m.v. utenfor næringen” i 2012 etter reintall (kr. pr. rein)	140
Vedlegg	141

4. Kart over reinbeiteområdene

5. Ordforklaringer

<i>Aktiv siidaandel</i>	Siidaandel som er oppført med rein i utgående beholdning (pr. 31. mars) i Melding om reindrift.
<i>Andre tilskudd</i>	Utdanningsstipend, lærlingordning i duodji (opphørt f.o.m. 2002), tilskudd til barnehager, avviklingslønn og tilskudd til innløsning av siidaandel.
<i>Binæringsinntekter</i>	Inntekter av duodji, jakt, fiske, bærplukking og annen virksomhet knyttet til reindrift.
<i>Becquerel (Bq)</i>	Måleenhet for radioaktivitet.
<i>Bruttopris</i>	Pris til reieneier fra slakteri, før evt. slakte-/ og fraktekostnader er trukket fra.
<i>Distriktstilskudd</i>	Direkte tilskudd til reinbeitedistrikter (over Reindrifftsavtalen).
<i>Driftsenhet</i>	Nå definert som siidaandel, jf. ny reindrifftslov.
<i>Driftstilskudd</i>	Tilskudd til siidaandeler i hele landet (over Reindrifftsavtalen).
<i>Driftsår</i>	I reindrifften: 1. april – 31. mars (reindrifftsåret).
<i>Duodji</i>	Samisk husflid.
<i>Ektefellelillegg</i>	Direkte tilskudd til siidaandeler der begge ektefeller utøver aktiv reindrift (over Reindrifftsavtalen).
<i>Felles siidaandel</i>	Siidaandel drevet av to ansvarlige ledere i fellesskap (ektefeller).
<i>Felleskostnader</i>	Felles kostnader som dekkes av reinbeitedistriktet, reindrifftsfondet eller særskilte erstatningsfond.
<i>Hovedavtalen</i>	Avtale som ligger til grunn for de årlige reindrifftsforhandlingene (revidert i 1992/93 – St.prp. nr. 66 (1992-1993)), inngått mellom Staten ved Landbruksdepartementet og Norske reindrifftsamers landsforbund (NRL).
<i>Investeringer</i>	Inngår under ordinære tilskudd, og omfatter livdyrlån, tilskudd til gjerder, bygninger og anlegg.
<i>Kalveslaktetilskudd</i>	Direkte tilskudd til siidaandel for slakt av kalv (over Reindrifftsavtalen).
<i>Kapitalinnsats</i>	Innsats av kapital, for eksempel i form av rein, snøscooter etc.
<i>Konsumprisindeks</i>	Statistisk forholdstall for forbruksvarer (viser prisstigningen).
<i>Korrigert reintall</i>	Reintall pr. 31. mars korrigert i henhold til opplysninger i siidaandelens Melding om reindrift påfølgende år.
<i>Kostholdskompensasjon</i>	Tilskudd til kompensasjon for alternativt kosthold som følge av radioaktivitet i matreien.
<i>Livdyrverdi</i>	Verdi av levende rein (livdyr).
<i>Låste beiter</i>	Beiter som ikke er tilgjengelige på grunn av klimatiske forhold (is og snø).
<i>Melding om reindrift</i>	Melding som siidaandelene leverer inn hvert driftsår med

	oversikt over reintall, tap, slakteuttak, siidaandelens medlemmer, m.v.
<i>Nettopris</i>	Pris til reieneier fra slakteri, etter at slakte-/ og evt. fraktkostnader er trukket fra.
<i>NRL</i>	Norske Reindriftsamers Landsforbund (næringsorganisasjon for norske reindriftsamer).
<i>Oppgitt rovvilttap</i>	Rovvilttap oppgitt i siidaandelens Melding om reindrift.
<i>Ordinære tilskudd</i>	Inntektsoverføringer til siidaandeler og tamreinlag, herunder tilskudd til investeringer, pramming/flytting, distriktstilskudd, produksjonstilskudd, driftstilskudd, kalveslaktestilskudd, tidligslaktestilskudd, ektefelle tillegg og tiltak konvensjonsbeiter (over Reindriftsavtalen).
<i>Populasjon</i>	Alle individer innenfor et visst område.
<i>Produksjonspremie</i>	Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag som beregnes med utgangspunkt i en prosentsats (25 %) av avgiftspliktig salg av kjøtt og avgiftspliktige inntekter fra reien (over Reindriftsavtalen fra og med 2003/04).
<i>Produksjonstilskudd</i>	Direkte tilskudd til siidaandeler og tamreinlag (over Reindriftsavtalen).
<i>Produktivitet</i>	Kjøttproduksjon pr. dyr eller pr. arealenhet.
<i>Reinbeitedistrikt</i>	Reinbeiteområdet er delt inn i flere reinbeitedistrikter (etter reindriftsloven §2).
<i>Reinbeiteområde</i>	Største forvaltningsenhet innenfor det samiske reindriftsområdet (etter reindriftsloven §2).
<i>Reindriftsavtalen</i>	Ettårig økonomisk avtale mellom Staten (ved Landbruksdepartementet) og NRL.
<i>Reindriftsfond</i>	Offentlig fond til fremme av reindriften (etter reindriftsloven §32).
<i>Reinmerke</i>	All rein skal være øremerket ved snitt i ørene med eierens registrerte merke. Merking skal foregå innen 31. oktober det året dyret er født. Alle registrerte reinmerker i Norge finnes i et merkeregister.
<i>Samlet livdyrverdi</i>	Summen av alle livdyrverdier.
<i>Ressursregnskapet</i>	Økologisk regnskap over reindriftenes ressursgrunnlag og ressursutnyttelse.
<i>RUF</i>	Reindriftenes Utviklingsfond
<i>Samisk reindrift</i>	Reindrift innenfor reinbeitedistrikt, inkludert Trollheimen i Sør-Trøndelag/Hedmark.
<i>Siida/sijte</i>	Geografisk og sosial betegnelse for en gruppe av reieneiere som utøver deler av driften i fellesskap innenfor et bestemt areal.

<i>Slakteuttak</i>	Antall slaktedyrr eller antall kg slakt.
<i>St.meld. nr. 28 (1991-1992)</i>	Stortingsmeldingen om "En bærekraftig reindrift".
<i>Strata/stratum</i>	Inndeling av siidaandeler etter innehaverens alder og siidaandelens reintall.
<i>Sytingsrein</i>	Rein i eget merke som det føres tilsyn med i en annen siidaandel.
<i>Tamreinlag</i>	Sammenslutning av andelshavere med særskilt tillatelse for reindrift i enkelte sørnorske fjellområder utenfor det samiske reindrifftsområdet (etter reindrifftsloven §5).
<i>Tidligslaktetilskudd</i>	Direkte tilskudd til tidlig slakt (høstslakt) av rein i Finnmark (over Reindrifftsavtalen).
<i>Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag</i>	Omfatter produksjonstilskudd, driftstilskudd, kalveslaktetilskudd, tidligslaktetilskudd og ektefelle tillegg.
<i>Totalkostnader</i>	Summen av siidaandelenes kostnader, felleskostnader og kostnader i tamreinlag.
<i>Totalkvantum</i>	Summen av kjøttmengde levert slakteri, privat omsetning og privat forbruk.
<i>VSP-rein</i>	Verdiskapingsprogram for reindrifften. Ordningen administreres av Innovasjon Norge.
<i>Årsverk</i>	Normert arbeidsinnsats gjennom året (i reindrifften 1.800 timer).

B

NORGE P.P. PORTO BETALT

Adresse ved retur:
Reindriftsforvaltningen
Postboks 1104
9504 Alta

www.reindrift.no

ISSN 1504-4998
TRYKK:
FAGTRYKK IDÉ AS

